

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SØLVGADES SKOLE

ØSTRE BETALINGSSKOLE

1847 - 17. SEPTEMBER - 1947

SØLVGADES SKOLE

ØSTRE BETALINGSSKOLE

1847 - 17. SEPTEMBER - 1947

VED

EJNAR GLODE

KØBENHAVN

1 9 4 7

UDGIVET MED STØTTE AF
KØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSE
—————
OMSLAGET ER TEGNET AF AXEL NYGAARD
TRYK: WESTY EJLUND - KØBENHAVN

•

INDHOLD

	Side
FORORD	7
TRÆK AF SKOLENS HISTORIE	9
Indvielsen. S. 10. — Skoleforholdene før 1847. S. 12. — Anordningen af 1844. S. 14. — Skolens Indretning. S. 19. — Gennem 100 Aar. S. 21. — Forandringer i Skolebygningen. S. 24. — Akacietræet. S. 27. — Jubilæer. S. 29. — Filialer. S. 35. — Under Besættelsen (Under Medvirkning af <i>Ella</i> <i>Fugmann</i>). S. 39.	
SKOLEKOMMISSIONEN — FORÆLDRERAADET	51
(med Bidrag af Sognepræst <i>Sven Nielsen</i>)	
LÆRERMØDER — LÆRERRAAD	57
(med Bidrag af Overlærer <i>H. Nørreguard</i> .)	
LÆRERPERSONALET	61
Indledning. S. 61. — Biografier. S. 73.	
SKOLEBETJENTE	119
ELEVER	123
Indledning. S. 123. — Beretninger fra gamle Elever. S. 132. — Afdøde Elever. S. 157. — Sølvgedes Skoleforening. S. 159.	
LIDT OM UNDERVISNINGEN FØR OG NU	161
Indledning. S. 161. — Den indbyrdes Undervisning. S. 162. — Iagttagelsesundervisning og Hjemstavnlære af <i>Thyra</i> <i>Mortensen</i> . S. 165. — Forsøg fra min Lærertid af <i>Rolf Chri-</i> <i>stiansen</i> . S. 167. — Undervisningsvejledninger i Dansk af <i>Ingeborg Cadovius</i> . S. 168. — Historieundervisning af <i>Georgia Schiøtz</i> . S. 169. — Naturhistorieundervisning af <i>Georgia Schiøtz</i> . S. 171. — Arbejde i Forsøgsklasser af	

	Side
<i>Georgia Schiøtz og Johanne Uhrskov</i> . S. 173. — Husgerning af <i>Ingeborg Omøe Petersen</i> . S. 175. — Tegning. S. 176. — Sløjd af <i>Ellen Sørensen og Hans Vemmer</i> . S. 178. — Haandarbejde af <i>Ella Fugmann</i> . S. 179. — Fysik af <i>H. Mondrup</i> . S. 185. — Gymnastik af <i>Asbjørn Uhrskov</i> . S. 187.	
HUMANITÆRE, HYGIEJNISKE OG SOCIALE FORANSTALTNINGER SAMT FRITIDSBESKÆFTIGELSER	190
Skolelægen. S. 190. — Skolesundhedsplejersken. S. 192. — Skoletandlægen. S. 193. — Skolebespisningen af <i>Ella Fugmann</i> . S. 194. — Skolesparkekassen af <i>H. Mondrup</i> . S. 197. Elevbiblioteket. S. 198. — Læsestuen af <i>Kenneth Johansen</i> . S. 199. — Feriekolonier. S. 202. — Skolehaven. S. 203. — Sølvgades Skoles Scene. S. 205.	
SLUTNING	209
ALFABETISK NAVNEFORTEGNELSE	210
KILDER	216
FOTOGRAFIER.	
S. 17, 33, 45, 46, 71, 76, 173, 176, 179, 182, 183, 186, 188, 189, 194, 196, 198, 202, 204, 205.	<i>K. Wedell Pape.</i>
S. 47, 81, 174, 184, 191, 193, 195, 199, 200, 206, 207.	<i>Kenneth Johansen.</i>

FORORD

Sølvgades Skole er et Led i det københavnske Skolevæsen. Det er derfor umuligt at fortælle om vor hundredaarige Skole uden samtidig at berøre Københavns Skolevæsens Historie. Dette gør sig særlig gældende i Beretningerne om Undervisningen i de forskellige Fag og i Skildringen af Skolen, som den er i Dag. Disse Forhold af mere almindelig skolehistorisk Karakter er dog sikkert af Interesse baade for Hjemmene og Skolens tidligere Elever.

En af Hovedkilderne til Bogen har været en Samling Biografier, udarbejdet af to af Skolens tidligere Lærere: cand. theol. *C. C. S. Christiansen* og cand. phil. *C. F. P. Mortensen*. Dette omhyggelige Arbejde er suppleret med mange nyindhentede — for en Del korrigerende — Meddelelser og ført op til Dato.

For at gøre det biografiske Stof levende er der, hvor det var muligt, tilføjet smaa karakteristiske Oplysninger.

Om Kilder og Henvisninger se endvidere S. 216

Iøvrigt retter jeg herved en Tak til de forskellige Institutioner og talrige Enkeltpersoner — i første Række Fuldmægtig *H. Sørensen* (Skoledirektionens Kontor), Fuldmægtig *I. A. Hansen* (Pensionskontoret) og Skolens Personale med Inspektør *Ernst Gehl* i Spidsen, der alle beredvilligt har stillet deres værdifulde Oplysninger til Disposition og paa forskellig Maade ydet Bidrag til Bogen.

Men først og sidst bringer jeg en Tak til *Københavns Kommunalbestyrelse*, som ved sin økonomiske Støtte har muliggjort, at dette Mindeskrift kunde fremkomme.

Pietet for og Følelse af Samhørighed med den gamle Skole har været Drivkraften i dette Arbejde.

Paa Hundredaarsdagen standser vi et Øjeblik og ser tilbage.

Lad da den gamle ærværdige Skole tale til os og fortælle om sit Liv, lad os en Stund mindes de Lærere og Lærerinder, der trofast og samvittighedsfuldt har udført deres Livsgerning her og lad os høre nogle af de gamle Elever berette om de Kundskaber og den Paavirkning, de har modtaget, og hvorpaa de har kunnet bygge deres Liv.

Ejnar Glode.

TRÆK AF SKOLENS HISTORIE

Den 17. September 1947 er det 100 Aar siden, at Sølvgades Skole - eller, som den dengang hed, Østre Betalings-skole - blev indviet.

UNDER CHRISTIAN VIII OPFØRT AF KIØBENHAVNS COMMUNE.

staar der med store Typer uden paa Muren, og under Indskriften er anbragt Københavns Byvaaben.

100 Aar er en lang Tid, men de 100 Aar fra 1847 til 1947 forekommer dog os nulevende at være en ganske særlig indholdsrig Periode. Paa mangfoldige Omraader har en revolutionerende Udvikling fundet Sted. I politiske, økonomiske, tekniske og ikke mindst i kulturelle Forhold er der sket meget store Forskydninger.

Lad os nu for en Stund dukke ned i det gamle København — Anno 1847!

Trods Frihedsrørelser i Befolkningen er det endnu den enevældige Konge, der regerer. Christian VIII sidder som den gode Landsfader i sin egen By. Vi befinder os i Guldalderdigtingens Aftenrøde. Malerkunst og Videnskab blomstrer. Mange berømte Mænd lever i Byen, Mænd, hvis Navne endnu den Dag i Dag straalere med Glans i dansk Kulturhistorie.

Er man heldig, kan man møde den 68aarige Digterkonge, *Oehlenschläger*, paa Københavns Gader. *H. C. Andersen*, som i 1847 havde sin Bolig paa Hjørnet af Dr. Tværgade og St. Kongensgade, er kun 42 Aar og kan træffes paa Østergade; det samme gælder *Søren Kierkegaard*, der ligesom *Andersen* var lidt af en Laps. *Hostrup* havde for et Par Aar siden gjort Lykke med »Genboerne«, og *Grundtvig*, der er i sin bedste Alder, prædiker i Vartov.

I Skindergade bor Prof. *Chr. Winther*, i Borgergade *Kaalund*, i Kronprinsessegade *Henrik Hertz*, og blader vi videre i Vejviseren, der forøvrigt kun er af Størrelse som en Kirkesalmebog, finder vi, at København huser Mænd som Malerne *Marstrand*, *Eckersberg*, *Købke*, *Constantin Hansen* og *Joh. Th. Lundbye*. Brødrene *Ørsted* bor i Skolens umiddelbare Nærhed.

København var kun en lille By i 1847. De ca. 130 Tusinde Indbyggere hyggede sig idyllisk inden for Voldene. Om Aftenen, naar Klokken slog 12, laasedes Byens Porte — kun gennem Nørreport kunde man komme ind i Staden efter dette Klokkeslet — men saa maatte man til Gengæld betale dobbelt Portaafgift til Vagten. Det var forøvrigt ikke nemt efter Mørkets Frembrud at bevæge sig paa de toppede Brosten; Lysen fra Gadelygternes Tranlamper var kun svagt.

Sommerens Begivenhed havde været Aabningen af Danmarks første Jernbane: København—Roskilde. En ny Epoke af Danmarks Trafikvæsen var begyndt.

Faa Maaneder efter oprandt den store Dag for Københavns Skolevæsen. Den 17. September skulde Københavns første store Kommuneskole indvies. At det var en stor Begivenhed kunde bl. a. ses af den Skare repræsentative Mænd, der samledes i Skolen den Dag. Begivenheden gav Genlyd i Pressen, bl. a. i »Berlingske Tidende«, og flere af Hovedpersonerne, bl. a. Skolens nyudnævnte Inspektør *Lund-dahl*, Skolens Arkitekt, *Hagemann*, og Medlem af Skolekommissionen, Borgerrepræsentant, Hattemagermester *Petersen* maatte lide den Tort at blive trukket frem i »Corsaren«, der tog dem under Behandling i flere Numre endog med Karikaturer, der i Skarphed ikke staaar tilbage for Nutidens.

Desværre blev Skoleindvielsen ikke begunstiget af Vejret. Læser vi i Prof. *Eckersbergs* Dagbog, faar vi at vide, at det hele Dagen var Bygevejrr med stærk Blæst fra Syd-Vest, hvilket ogsaa bekræftes af Prof. *H. C. Ørsteds* Notater, der siger, at »Fredagen d. 17. Sept. gav os 6 Timers Regn med Temperatur omkr. 10°«.

Selvfølgelig kom de fornemste Gæster i Selvejerkøretøj — de mere velstaaende blandt de øvrige havde lagt Beslag paa Byens faa Hestedrosker, som havde deres to faste Holdepladser paa Kongens Nytorv og Amagertorv — men Resten — de, der maatte bruge Apostlenes Heste, har ikke haft nogen behagelig Spadseretur i Bygevejret. Der fandtes jo ingen Sporvogne i Datidens København.

Ved Indgangen har Skolebetjent *Mandel* travlt med at hjælpe de ankommende Gæster. Lidt højtidelig spændt bevæger de sig ind over den grusbelagte Skoleplads. Herrerne — efter Datidens Mode med det karakteristiske Kindskæg — er iført Kapper med store Opslag og meget høje Hatte, og Damerne — der har næppe været mange — klædt i pragtfulde Krinoliner, store Sjaler og Kysehatte.

De sidste Efternølere er kommet paa Plads og ud fra »Solennitets-salen« (Festsalen) i Skolens 3. Etage lyder nu højtidelig Musik, og Forsamlingen synger:

Gud Herrens Frygt er Visdoms
 See, derfor er din Gerning god, [Kod;
 som fuldendt nu vi skue.
 Thi her skal Barnet lære Gud,
 I Kærlighed til dine Bud
 For Syndens Magt at grue
 Lyset, Fader, her vi tænde
 som skal brænde
 med sin Kærte
 Stadig klart i Barnets Hjerte.

Saa lyse du din høje Fred
 O Herre, over dette Sted,
 Selv du dets Bogter være!
 At uberørt af Seflers Vægt
 Det vidne maa at denne Slægt
 var nidkjær for Din Vre.
 Derfor Fader, sign i Naade
 Dem som raade
 Dem hvis Stemme
 Har haft Del i Værkets Fremme.

Den Sang, vi lytter til, er forfattet til Lejligheden af Pastor *Kjerrumgaard*, og den danner Indledning til den festlige Indvielse af »Østre Betalingsskole«. Usynlige lister vi os ind i Salen, den dejlige Sal, som desværre nu er forsvundet for at give Plads for en Inspektørlejlighed.

Herinde finder vi en særdeles repræsentativ Forsamling. Alle bærer Festdragt. Herrerne er i Livkjole med brede Opslag og stramme Benklæder, fine Brokadesveste, høje Flipper med brede sorte Halsbind. Damerne har fjernet deres store Kysehatte, og man ser nu deres yndige Hængekrøller og fine hvide Kniplingskapper. Fra de forreste Rækker straalere de fornemme Herrers Ordner, og vi ser her flere Medlemmer af Kancelliet, Københavns øverste Embedsmænd, deriblandt selveste Overpræsidenten, Konferensraad *Lange*, ved hans Side Skoledirektør *Borgen*, Sjællands Biskop, Dr. theol. *Mynster* og Politidirektøren, Konferensraad *Bræstrup*, flere Medlemmer af Borgerrepræsentationen og mange andre, hvem Interesse for Sagen har hidkaldt.

Efter Sangen talte — ifølge »Berlingske Tidende« — Overpræsi-

denten og overgav med faa velvalgte Ord Bygningen til Skolens Kommission. Man sang atter en Sang, der ligesom den foregaaende var digtet af Pastor *Kjerrumgaard*, og dernæst talte Pastor *Bruun* fra Garnisons Kirke i sin Egenskab af Formand for Skolekommissionen. Endelig havde Skoleinspektør *Lunddahl* Ordet, og derefter begav man sig paa Vandring gennem den »lige saa smukke og smagfulde som solide og hensigtsmæssige Bygning med de rummelige og luftige Værelser, af hvilke Halvdelen var forsynet med nye Skolemøbler«. — Men saa kom Indvielsens Højdepunkt.

Døren til Gymnastiksalen — som dengang laa midt i Stueetagen — blev lukket op, og der mødte Gæsterne et festligt Syn. Salen var pyntet fra Gulv til Loft med Festons og Guirlander, og fra 700 festklædte Børn lød en Hyldest-Sang til Skolens Pris, mens Skolens Sanglærer, kgl. Kapelmusikus *Keyper*, akkompagnerede paa Orglet.

Desværre var Kongen, Christian VIII, forhindret i at være til Stede ved Indvielsen, men 3 Dage efter — Mandagen den 20, — behagede det Majestæten at hædre den nye Skole med sin Nærværelse. Han lod sig Skolen forevise og udtrykte sin allerhøjeste Tilfredshed. Efter at Pastor *Bruun* havde talt og Børnene sunget for Kongen, hilste Majestæten personlig paa hver enkelt Lærer og ønskede, at Guds Velsignelse maatte hvile over hans Gerning. Kongen forlod da Bygningen »ledsaget af de tilstedeværendes Taknemlighed over den Deltagelse for Oplysningens Sag, som Majestæten ogsaa ved denne Lejlighed lagde for Dagen.«

Var der nu Rimelighed i at feste saa storslaet — som man ser endog i flere Dage og med Landsfaderens personlige Tilstedeværelse og Velsignelse? Ja, hvis man betragter Skoleforholdene i København i Aarene før 1847, saa vil man forstaa, at der var Grund nok dertil.

I Aaret 1845 søgtes de offentlige Skoler af 4523 Elever eller 38,5 pCt. af det samlede Børneantal for de Skoler, som stod under Skoledirektionens Tilsyn. Man maa nemlig vide, at de øvrige 61,5 pCt. gik i private Skoler, hvoraf der fandtes 45 for Drengene og 112 for Piger samt 9 Fællesskoler.

Men Skoleforholdene for Børnene i de offentlige Skoler var meget daarlige. Tilstandene var ganske uholdbare:

Hver Lærer havde sit eget Skoleværelse, enten i sin egen Lejlighed eller ogsaa et lejet Sted, hvor der nu tilfældigvis var Plads.

I denne »Skolestue« underviste han 2 Dagklasser, den ene om Formiddagen (Kl. 8—12), den anden om Eftermiddagen (Kl. 1—5), og om Aftenen blev den brugt til Aftenskole (Kl. 5—8) for de Børn, som havde Arbejde om Dagen.

Det kunde ikke undgaas, at han ofte maatte skifte Lejlighed. Husets Ejer kunde ikke tage Hensyn til, at han holdt Skole. Lejligheden maatte tages, som den kunde faas. Ofte var den under al Kritik, og baade Møbler og Skolemateriel var derefter. De ydre Omgivelser bestod hyppigt i smaa urenlige Gaardspladser, Brændevinsbrænderier med Kostalde, slette, snavsede Opgange, uhyggeligt Naboskab o. lign.

Skolens Økonomi administreredes af den i Forvejen daarlig lønnede Lærer, og det var Praksis, at der til Leje af et saadant Lokale indrømmedes ham 100 Rdl. aarlig; kunde han nu faa et »Hul« for 40 Rdl., som af den tilsynshavende blev befundet brugbart, puttede han de 60 Rdl. i sin egen Lomme. Ogsaa af Brænde og Lys blev der tilstaaet ham en vis Godtgørelse; hvad der heraf kunde spares, f. Eks. ved at oplyse Værelset med 1 à 2 Praase i Stedet for 12 til 16 Lys, blev anset for en »god Forretning«.

Saa elendige var Forholdene, men dertil kom, at der ogsaa var mange Børn, som *overhovedet ikke gik i Skole*, fordi der ikke var Plads til dem. Alle Skolekommissionerne i Byens 5 Sogne androg om Oprettelse af Skoler — men uden Held.

Gang paa Gang hører man, at disse Andragender af Skoledirektionen blev videresendt til Kancelliet — men uden Resultat. Da Haabet om at faa Manglerne afhjulpet ad sædvanlig Vej blev skuffet, og da der nu paa Listerne over Børn uden Undervisning alene i Trinitatis Sogn fandtes 740, saa greb Kommissionen for dette Sogn til det ekstraordinære Middel at bede Direktionen gaa direkte til Kongen og forelægge ham Sagen. — Men hele Problemet var gaaet i Haardknude.

Da vaktet Myndighederne ved en Afhandling i *Maanedsskrift for Litteratur* 1833 angaaende det københavnske Skolevæsen, hvor alle Anker, Ønsker og Forslag var fremsat.

Den modige Forfatter viste sig senere at være Pastor *P. C. Stenersen Gad* (f. 27. April 1797, død 12. Okt. 1851, Kapellan ved Trinitatis Kirke 1831—45, i flere Aar Formand for Trykkefrihedsselskabet, senere Biskop over Lolland-Falster, død som Biskop over Fyn 1851). Som Præst i det store folkerige og skolefattige Trinitatis Sogn havde

han haft god Lejlighed til at se Skolevæsenets Slethed og følge Autoriteternes Ligegyldighed. I korte Rids skildrede han Skolevæsenets

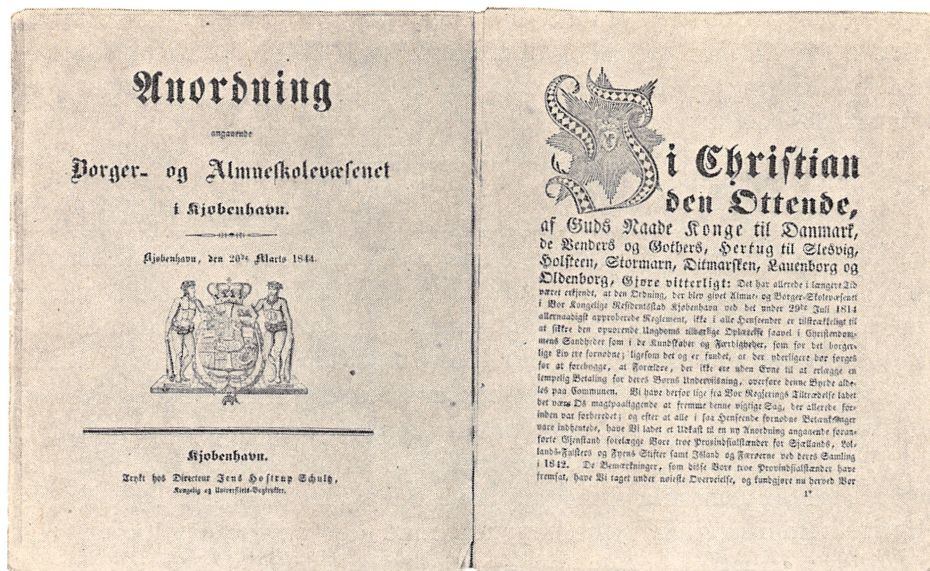
Biskop P. C. Stenersen Gad.

virkelige Tilstand og fremsatte Forslag til en bedre Ordning, Forslag, som for de flestes Vedkommende senere blev Lov.

Hans Afhandling, »Anker, Ønsker og Forslag med Hensyn til Almueskolevæsenet i København«, vakte et overordentligt Røre. Kancelliet vaagnede, og der blev i 1834 nedsat en Kommission til at revidere det gamle Skolereglement af 1814. 2 Aar efter indgav Kommissionen sit Forslag, som imidlertid først efter 6 Aars Forløb, 1842, blev forelagt Østifternes Stænderforsamling. Under Stændernes Forhandling blev Forslaget gjort til Genstand for Omtale i Pressen og voldte megen Diskussion.

Endelig udkom da 1844 — 10 Aar efter Kommissionens Nedsættelse — *Anordning angaaende Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbenhavn.*

Det vigtigste Punkt i denne Anordning var Ansættelsen af en administrerende Direktør, der skulde føre Tilsyn med Undervisningsvæsenet i samtlige under Skoledirektionen sorterende Skoler og føre

Anordning af 20. Marts 1844.

Kontrol med, at ingen skolepligtige Børn savnede fornøden Undervisning. Skoledirektionens Sammensætning blev bestemt at skulle bestaa af Overpræsidenten, Stadens to Provster, et Medlem af Magistraten og to af Borgerrepræsentationen.

Der skulde for hvert Sogn anskaffes og indrettes Skolebygninger, hvis Bestemmelse skulde være at optage samtlige Børn, som søgte de offentlige Skoler, og der blev ved Anskaffelsen af slige Bygninger navnlig at tage Hensyn til, at »Localet tilstedte Anbringelse af gymnastiske Apparater«. Sikringen af Skolepligtens Gennemførelse skulde ske gennem Mulktering. De offentlige Skoler deltes i Betalings- og Friskoler. (Fattigvæsenets Skoler klassificeredes fra 1848 som Friskoler). I Modsætning til den tidligere Orden skulde det nu være Regel, at Forældre betalte for Undervisningen, og kun de, der erklærede sig ude af Stand hertil, fik Tilladelse til at sætte deres Børn i Friskolerne. 2 Maaneders Undladelse af Betaling af Skolepengene medførte Overflyttelse til Friskolen. Med Hensyn til Klasseordningen havde begge Slags Skoler Forberedelsesklasser (efter indbyrdes Undervisnings Metode, se Side 162) med 3½ Timers daglig Undervisning, hvorfra Børnene i Friskolerne skulde opflyttes i Dag-

eller Aftenklasser med 3 Timers Undervisning og i Betalingsskolerne enten i Dagklasser med 4, Aftenklasser med 3 eller Heldagsklasser med 6 Timers daglig Undervisning. I Aftenklasserne maatte kun optages Børn, som var paa Arbejde om Dagen, og det paalagdes derhos Autoriteterne efterhaanden at indskrænke og om muligt at opheve disse Klasser. (Dette skete heldigvis 1857.)

Heldagsklasserne skulde kun oprettes, naar et tilstrækkeligt Antal Forældre ønskede at forskaffe deres Børn en udvidet Undervisning og vilde betale forhøjede Skolepenge. Undervisningsfagene var i alle Klasser over Forberedelsesklasserne: Læsning, Religion, Skrivning, Regning, Retskrivning, Skriftlæsning, Geografi og Sang. Hertil kom for Betalingsskolernes Dagklasser Fædrelandshistorie og Naturkundskab. Alle Drengene skulde undervises i Gymnastik og Svømning og Pigerne i Haandgerning. Børnetallet sattes som Maksimum til 100 i Forberedelsesklasserne og 35 i de øvrige Klasser. Den skolepligtige Alder skulde først begynde med det fyldte 7. Aar, og ved detaillerede Bestemmelser for Kontrollen sattes Direktøren i Stand til at vaage over, at intet Barn blev unddraget Undervisning.

I de Aar, der følger umiddelbart efter 1844, gennemføres der en fuldstændig Reform af det københavnske Skolevæsen, som, hvad de ydre Rammer angaar, faar et Præg, som vi i Hovedsagen genkender den Dag i Dag. Initiativet til denne Reform udgaar fra Skoledirektionen, og den udtrykker derfor ganske naturligt en Stræben efter Centralisering, Enhed. Men her stødte man straks paa en Vanskelighed. Anordningen forudsatte stadig, at Skolevæsenet organiseredes *sognevis*, saaledes som det havde været Brug fra gammel Tid. Skulde denne Forudsætning staa ved Magt, vilde Anordningens Krav om de fornødne Betalings- og Friskoler være vanskelig at fyldestgøre uden stærkt forøgede Udgifter. Det viste sig nemlig straks, hvad man jo ogsaa maatte regne med til Stadighed, at Børnetallet i et Sogn sjældent svarede til et bestemt Antal Klasser med den i Anordningen fastsatte Klassekvotient. Da nu endvidere Drengene og Pigerne skulde undervises hver for sig, vilde man staa over for Nødvendigheden af at oprette en Del Klasser med ganske faa Børn i hver — med mindre man faldt for Fristelsen til at fordele disse Børn til Klasser, hvor de efter deres Alder og Standpunkt ikke hørte hjemme. Kunde man samle Børn fra forskellige Sogne, vilde økonomisk og hensigtsmæssig Klassedeling ingen større Vanskelighed frembyde. Direktionen indstillede da til Kancelliet og fik i November 1844 dette til at gaa ind

paa, »at Sognegrænsen ikke maatte blive til Hinder for en planmæssig Organisation af Skolerne paa den for Kommunen mindst bekostelige Maade«.

1847
Københavns 1' Skoledirektør
V. A. Borgen.

1947
Københavns 7' Skoledirektør
Thorkild Jensen.

Denne Bestemmelse, der altsaa gennemføres ad rent administrativ Vej, betegner i Virkeligheden et Vendepunkt i den københavnske Folkeskoles Historie. Vejen er dermed aabnet for en Udvikling, som er forskellig fra den, Skolevæsenet hidtil havde fulgt. København faar nu udpræget Byskolevæsen: store Skoler afløser de mange smaa og spredte, og den organiske Klasseinddeling afløser den summariske; Ordene Skole og Klasse har faaet en moderne Betydning.

Blandt de 12 betydelige Mænd, der meldte sig som Ansøgere til Posten som Skoledirektør, valgte man Bestyreren af det v. Westen'ske Institut, cand. philol. *V. A. Borgen* (f. 2. Juli 1801 — død 27. Maj 1884. Skoledirektør 1844—1859; Kultusminister i Rotwitts Ministerium 1859—60, Professor, Etatsraad).

Han viste sig snart at være den dygtige Administrator, som man havde Brug for, og da hans Forslag om en Omorganisation af Skole-

væsenet var vedtaget af Kancelliet, kom man hurtig i Gang med at sammendrage de mange smaa Sogneskoler.

Alle Byens ikke-betalende Børn forenedes i een Friskole, der fik Lokale i Stormgade, alle betalende Børn i den vestre Del af Byen (Frue, Helliggejstes og Holmens Sogne) samledes i den vestre Betalingskole, der fik Lokale paa Nørregade, men til de betalende Børn i den østre Del af Byen (Trinitatis og Garnisons Sogne) havde man endnu intet Lokale.

Christianshavn fik en forenet Fri- og Betalingskole mellem Prinsesse- og Amagergade.

Vesterbrobørnene blev henvist til Skolerne i den gamle By, og Børnene paa Øster- og Nørrebro til en offentlig Skole paa Blegdamsvejen, der indtil 1851 havde Skolekommission fælles med Østre Betalingskole.

Da man — som før bemærket — ikke havde nogen Bygning til Betalingskolen for Byens østre Del, maatte man bygge en ny — og den kom til at ligge i Sølvgade.

I Skolens største Sogn — Trinitatis — var de Børn, der hørte til de offentlige Skoler, anbragt paa 12 forskellige Steder. Paa de 9 Steder var Lokalerne lejede, Resten havde man faaet overladt til midlertidigt Brug, og de var tildels knyttede til Lærerens Person.

I Skolevæsenets Beretning af 1847 fortælles:

»Alle disse Lokaler var mere eller mindre elendige, og af Hensyn til Børnenes Sundhed var det dog nødvendigt, at Skolebygningerne var rummelige, lyse og luftige — men hyggelige og smagfulde Lokaler vilde ogsaa bidrage til at forædle Sindet, hæve det over det i Hjemmet tilvante samt allerede ved det ydre Præg af Orden og Sirlighed vække Følelsen af, at Skolen er et Sted, som Børnene skylder Agtelse og Ærefrygt. Af særdeles Betydning for Skolens indre Udvikling maatte det blive, at saavel Disciple som Lærere ved at samles i en fælles Skolebygning bragtes i en nærmere Berøring indbyrdes end tidligere. Med Hensyn til Disciplene vilde en saadan Foranstaltning give Lejlighed til en hensigtsmæssigere Ordning end ellers var mulig og til en gensidig Paavirkning, som maatte bære gode Frugter. For Lærerne vilde det fælles Maal for Bestræbelserne træde klarere frem, og den gensidige Meddelelse og Udveksling af Tanker om Midlerne til at naa samme, som ved Foreningen vilde fremkaldes, ikke kunde blive uden gavnlig Indflydelse paa hele Virksomheden. Ogsaa Tilsynet vilde øjensynligt i høj Grad blive lettet.«

Direktionen anbefalede derfor paa det bedste det af Trinitatis Sogns Skolekommission i 1845 indsendte Forslag om at købe Grunden Nr. 114 B i Sølvgade for derpaa at opføre en Bygning for Sognets samtlige Betalingskoler, dog at man anbefalede, at der ogsaa maatte optages Børn af Garnisons Sogn, som kunde ønske at benytte de betalende Skoler tilligemed dem af Holmens Sogn, der havde Bolig i Nyboder og som ikke blev undervist i Søetatens Skoler.

Da dette Forslag ved allerhøjeste Resolution af 24. Juli 1845 var approberet, og Grunden 3703 □ Alen afkøbt Ejeren, Hofbager *Piper*, for en Sum af 11 109 Rdl., blev det overdraget en dertil udnævnt Komité bestaaende af Etatsraad, Borgmester *Mundt*, Hattemagermester, Borgerrepræsentant *Petersen* og Direktør *Borgen* at afgive Forslag angaaende Opførelsen af de fornødne Skolebygninger paa den købte Grund samt angaaende de øvrige dermed i Forbindelse staaende Forhold og navnlig om, hvorledes Kommunens Forskud blev at forrente og refundere.

Planer og Tegninger til Skolen udarbejdedes af Arkitekt *Peter Chr. Hagemann* (f. 1810 i Itzehoe. Kom som Murersvend til København og gennemgik Akademiets Skoler og fik her, 1842, den store Sølvmedalje. Blev Arkitekt for Københavns Kommune og kom til at bygge de 4 første store Kommuneskoler (Se S. 21). De gamle Slagterboder ved Nikolaj Taarn og paa Graabrødretorv var ogsaa hans Værk. Han døde 1853 af Kolera.)

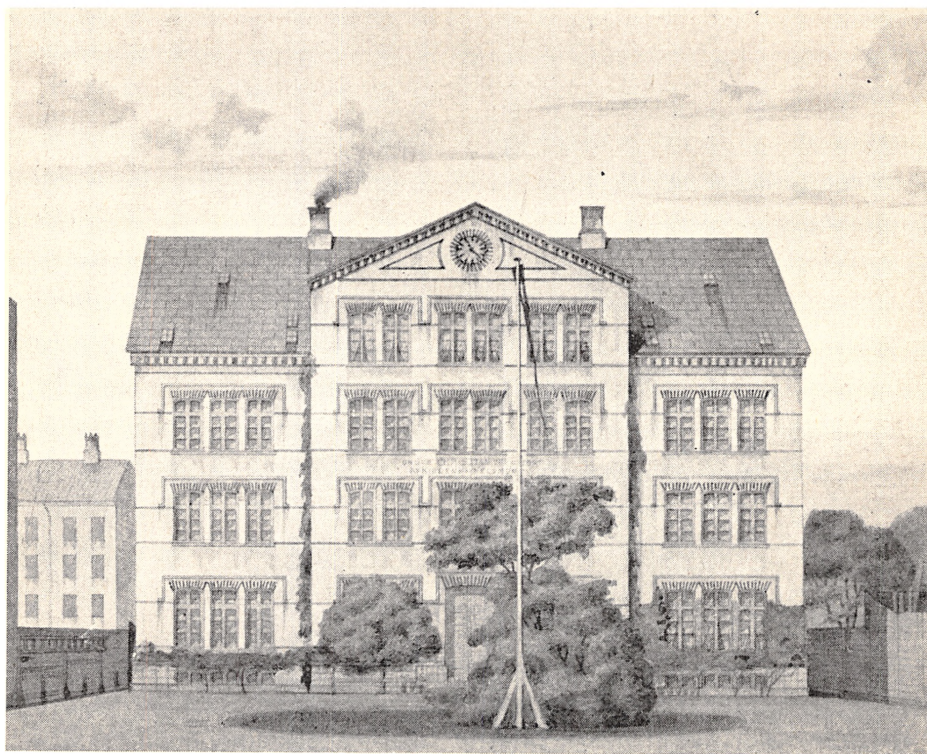
Der var projekteret 15 Skoleværelser, hvoraf de 4 var meget store, fordi de skulde bruges, dels til den saakaldte »Indbyrdes Undervisning« og dels til særlige Fag som Geografi, Syning og Tegning.

I 3. Etage indrettedes den store Festsal, hvor Skolens Elever tillige med deres Forældre i Forening med Skolens Lærere kunde samles ved højtidelige og festlige Lejligheder, og som kunde benyttes til fælles Andagt og fælles Syngøvelser.

(I Inspektør-Lejlighedens Køkken vidner Loftets Stukarbejde endnu om, hvor smukt Festsalen har været udstyret.)

I Stuen var der en stor Gymnastiksal med Indgang midt for Bygningen ud mod Sølvgade. Desuden blev der indrettet Lejlighed for Inspektøren (i Stueetagen), for Viceinspektøren (paa 3. Sal) og for Skolebetjenten (i Kælderetagen). Viceinspektricestillingen eksisterede paa daværende Tidspunkt ikke, men blev først indført 1876.

Da Skolen skulde optage baade Drengene og Piger, blev der ved

Skolen i 1860'erne.

dens Indretning sørget for, at de blev strengt adskilte, og at hvert Køn fik sin egen Indgang og sin egen Legeplads.

Hvad mon de daværende Autoriteter vilde have tænkt, hvis de kunde have aflagt Besøg paa Skolen i 1947, hvor Piger og Drengene følges op gennem Klasserne?

Efter Overslagene beregnedes Bygningen at kunne opføres for 29 000 Rigsdaler. Denne Sum blev dog overskredet, idet Bygningen og Grunden ialt kom til at koste 43 500 Rigsdaler. Bygningen paabegyndtes i Juli Maaned 1846. Knap et Aar efter var den fuldført.

»Det ligner et Slot og ikke en Skole for Børn,« sagde Kong Christian VIII, da han traadte ind i Skolegaarden og betragtede »Østre Betalingskole« for første Gang. Majestætens Ord var Udtryk for den almindelige Opfattelse blandt Befolkningen. I arkitektonisk Hense-

ende tog Bygningen sig godt ud med de fine lysegule Sten afbrudt af enkelte røde Striber og midt paa Façaden den smukke store Indgangsdør, hvorover Byens Vaaben prangede. Byens Borgere var ogsaa glade for Bygningen og kappedes om at sætte deres Børn i den nye smukke Skole.

Som vi ser af det foregaaende, skabte den kgl. Anordning af 1844 meget Røre inden for Københavns Skolevæsen, og der blev rige Arbejdsaar for dem, der skulde føre Bestemmelserne ud i Livet. Mange nye Kommuneskoler voksede op efter Østre Betalingsskole. 1850 kom Friskolen i Larslejstræde, 1851 Blegdamsskolen paa St. Hans Torv, 1852 Betalingsskolen i Suhmsgade. Med Stolthed fortæller Aarsberetningen af 1852, at der i Løbet af 6 Aar blev skaffet Bygninger til samtlige Almueskoler til ialt et Beløb af 150 000 Rigsdaler. — Det er forøvrigt interessant at lægge Mærke til, at man allerede i 1864 fik Betæneligheder ved de store Skoler. Man indsaar, at det uniformerede Tilsnit ikke kunde erstatte det mere intime Forhold, som fandtes i de smaa Skoler, hvor Læreren kendte alle sine Elever. — Ikke alene kom der Fart i Skolebyggeriet, men den nye Direktion saa det ogsaa som sin Opgave at inddrage Kirkeskoler, Fattigskoler og militære Skoler under det almindelige Skolevæsen. Spørgsmaalet om Ledelse af de enkelte Skoler toges ogsaa op. Man drøftede indgaaende, hvilke Krav, hvilke Eksamina der burde kræves af dem, der ønskede at være Lærere ved Skolevæsenet; tidligere havde disse Krav været minimale og Lærerne derefter. Nu ønskede man enten Teologer, Seminarister eller cand. phil.'er.

Endnu saa sent som i 1857 var der dog kun 14 pCt. Seminarister, i 1877 65 pCt. Iøvrigt gav de første Inspektørudnævnelser Anledning til en Konflikt mellem Seminaristerne og Direktionen. Denne havde nemlig mod Skoledirektør *Borgens* Ønske opslaaet Posterne alene for teologiske Kandidater. Seminaristerne protesterede, og blandt de ivrigste var *Ole Thorup*, der blev Lærer ved Østre Betalingsskole og var med ved Skolens Start 1847.

Protesten blev afvist af Direktionen, men Kancelliet og Kongen gav Klagerne Medhold. Det varede dog adskillige Aar, inden den første Seminarist blev udnævnt til Inspektør (*M. Matzen*, 1869). Først ved Udnævnelser af den 6. Skoledirektør, *A. P. Fossing*, 1919, faldt Valget paa en Mand med Skolelærereksamen.

Den nuværende Skoledirektør *Thorkild Jensen* er seminarieud-

dannet, og han har gennemgaaet Graderne Kommunelærer, Inspektør og Vicedirektør.

Aaret 1876 betegner et nyt Mærkeaar i den københavnske Kommuneskoles Udviklingshistorie, idet der i dette Aar ved Kommunalbestyrelsens Beslutning af 29. Maj fastsattes en Række forandrede Bestemmelser vedrørende Kommunens Skolevæsen. Sammen med Anordning af 1844 danner Beslutningen af 1876 Grundlaget for Ordningen af Byens offentlige Skolevæsen. Til Forberedelse af »Beslutningen« blev der den 3. Marts 1873 nedsat en Kommission, hvori vi bl. a. finder Inspektør *Hoffmann* (Østre Friskole, senere ved Østre Betalingsskole). Sammen med Borgmester *H. N. Hansen* og Inspektør *Matzen* dannede Hoffmann Kommissionens mest yderliggaaende Fløj. Den foreslog Ophævelse af Betalingsskolen og Indførelse af Heldagsundervisning med delt Skoletid for de lavere Klasser. Ingen af Delene vandt Tilslutning, men derimod viste Kommissionsbetænkningen Enighed om en Række Punkter, der blev vedtaget saa godt som uforandret af Kommunalbestyrelsen. Skolerne skulde have 1) 6 Klasser + Afgangsklasse (tidligere 5 Kl.). 2) Klassekvotientens Middeltal blev sat til 30, Maksimum 35, 3) Klasselærersystemet skulde udvikles saaledes, at Læreren som Regel rykkede op med sin Klasse, 4) Skolepengene sættes til 1 Kr. pr. Maaned, 5) Skolekommissionens Ledelse af Skolen skulde bortfalde.

Slutningen af Aarhundredet præges af en Række Enkeltreformer. Nye Fag dukker frem: Sløjd, Skolekøkkenundervisning, Gymnastik i Pigeklasserne, Tegning i de øverste Pigeklasser — men alle disse Fag kræver mere Plads i Skolerne, og dermed kommer Kravene om de store Skoler, som nu bygges i Københavns Forstæder.

Den gamle Skole i Sølvgade, som selv engang i Tidernes Morgen var et Stykke forud for sin Tid, har ikke Plads til Sær-Undervisning og maa søge Lokaler for Sløjd og Skolekøkken i Nyboder Skole. Ej heller kan den følge med i hygiejnisk Henseende: Skolebadning maa finde Sted paa Øster Farimagsgades Skole. Derimod kan den huse Skolelægen, der har sit Konsultationsværelse i et af den gamle Viceinspektricejligheds Værelser, og Skolebespisningen, der foregaar i Kælderen.

I Aaret 1890 var der efterhaanden kommet saa mange Betalingsskoler i København, at Østre Betalingsskoles Navn blev misvisende, den fik da Navnet »Sølvgades Betalingsskole«.

1915 kom Inspektør *Hoffmanns* 40 Aar gamle Forslag om Op-

hævelse af Betalingskolerne atter til Behandling i Borgerrepræsentationen. Denne Gang blev det vedtaget efter at være forelagt af Socialdemokratiets Ordfører *Th. Stauning*.

Fra det Øjeblik fik Skolen sit nuværende Navn »Sølvgades Skole« og har derefter, paa Linie med de øvrige Skoler under det københavnske Skolevæsen, gennemgaaet den rige Udvikling i undervisningsmæssig og social Henseende, som den af Skolevæsenet i 1945 udsendte Skole- og Undervisningsplan bærer Vidnesbyrd om. Idet der i øvrigt henvises til denne Plan, skal der kort anføres følgende af denne Udviklings Historie:

Efter 5 Aars Skolegang, d. v. s. i 11—12 Aars Alderen deles Skolen i den eksamensfri Mellemskole og Eksamensmellemskolen (Elever, der optages heri, maa søge andre Skoler, da denne Afdeling ikke findes ved vor Skole).

Dygtige Elever, der udgaar fra den eksamensfri Mellemskole, kan overgaa til et 2aarigt vederlagsfrit Kursus til Præliminærexamen og herfra — ogsaa vederlagsfrit — fortsætte paa Kursus til Studentereksamen.

Men allerede inden Eleverne er naaet saa vidt, kan Udskillelse finde Sted, idet Elever fra 2. Klasse med særlig Stemmebegavelse og musikalske Anlæg kan overføres til Sangskolen. Elever, der er svagsynede og tunghøre, kan optages henholdsvis i Svagsynsskolen og Tunghøreskolen.

Af de mange Nydannelser, som i de senere Aar er sket indenfor Skolevæsenet, skyldes flere den mere indgaaende Forstaaelse af Børnepsykologiens Betydning.

Saaledes oprettedes i 1936 Skolepsykologisk Kontor, hvis Opgave er at tage sig af de Undervisnings- og Opdragelsesvanskeligheder, der kan vise sig i Skolen og Hjemmet under Arbejdet med Børnene, og at vejlede Lærerne og Forældrene i dette Arbejde.

Hvis det drejer sig om Børn, der fremviser nervøse Symptomer, og hvor der ikke blot er Tale om almindelige Skolevanskeligheder, sker der Henvisning til Hospitalernes Klinikker for nervøse Lidelser, med hvilke Kontoret samarbejder.

Kontoret kan henvise Børn til Læseklasser, Hjælpeklasser eller Observationsklasser, der staar under særlig Tilsyn af Kontoret. I andre Tilfælde foranlediger Kontoret, at de Børn, det faar under Behandling, flyttes til en anden Skole. Trænger Børnene til at komme paa Landet eller anses en mere indgaaende Iagttagelse af

Barnet for nødvendig af Hensyn til Behandlingen, kan det henvises til en under Kontoret hørende Helaarskoloni.

I sidste Aarsberetning (1945—46) fra Kontoret gøres der opmærksom paa, at Klager over Uro, Uopmærksomhed, mangelfuld Koncentration, Ufordragelighed, Løgnagtighed, Rapseri og Skulken i højere Grad end tidligere har præget Indstillingerne — utvivlsomt en Følge af de vanskelige Aar under den tyske Besættelse 1940—45.

I det ydre præsenterer Skolebygningen sig i alt væsentlig som for 100 Aar siden.

Tiden har ganske vist gjort Muren lidt ujævn og graanet Facaden, men Skolens gamle Akacietræ skygger nænsomt over den 100-aarige.

Straks efter at Bygningen var taget i Brug, begyndte forskellige smaa Ulemper at vise sig. Det midterste af Bygningen sank, og Væggene slog Revner. Inspektør *Lunddahl* havde kort Tid efter sin Indflytning klaget over manglende Plads paa Loftet paa Grund af det meget Bjælkeværk, og uansvarlige Folk, som ikke forstod Bjælkerens Betydning, skar dem over. Oh ve! Det hele sank, Solennitetssalen over 4 Tommer. Flere Steder slog Væggene Revner, hvilket allerede Kongen bemærkede under Besøget.

Ved Lærernes første Julfest paa Skolen 4. Juledag 1847 lød det i en af Sangene:

Er I nu alle forsamlede her,
Børnepiskere en og hver,
hver maa svare for sig især,
er I alle her?
»Gaarden« staar stiv og strunken
— men Midten er sjunken.

Man traf vel forskellige Foranstaltninger, for at der ikke skulde ske mere Skade, men endnu den Dag i Dag findes der iøjnefaldende Skævheder paa 2. og 3. Sal.

Ved Skolens Opførelse fik Inspektøren Bolig i Stueetagen i den østre Gavl. Ret upraktisk var Værelserne anbragt paa begge Sider af Trappegangen, og allerede den 6. Novbr. 1849 ansøgte Inspektør *Lunddahl* om Forbedringer ved sin Bolig efter en medgivet Tegning og om et Kontor paa 1. Sal, hvilket Kommissionen lovede at tage under Overvejelse. I 1850 er der Tale om at ændre Solennitetssalen

til Bolig for Inspektøren, og der fremsendtes et Forslag af Arkitekt *Hagemann* desangaaende, men Forslaget bliver henlagt.

Imidlertid blev *Lunddahl* afløst af Inspektør *Petersen*, og denne ansøgte ogsaa om Udvidelse af sin Lejlighed, men fik Afslag. Ulemperne var imidlertid meget iøjnefaldende, og Pladsmangelen i Skolen var saa stor, at to Klasser maatte dele eet Værelse, hvorfor Lærerne *Møller* og *Wigh*, der havde de to Klasser i Slutningen af 1855, meddeler Skolekommissionen, at de fralægger sig alt Ansvar, om det ikke skulde lykkes dem at naa det for disse Klasser bestemte Maal for Undervisningen. Endelig, 1856, sker det da, at Solennitets-salen omdannes til Inspektørbolig, og dennes hidtilværende Bolig omdannes til 2 Klasseværelser.

Kakkelovnene var i en Aarrække Skolens Smertensbørn, hvilket fremgaar af Kommissionens Mødeprotokol for Aarene 1850—60, hvoraf det ogsaa ses, at Skolen havde en meget stor Brændselsregning — men man maa jo huske, at de fleste Klasseværelser vender mod Nord.

Endnu den Dag i Dag opvarmes Skolen ved Kakkelovne. Det synes undertiden at være upraktisk, men i de særlig kolde Vintre, hvor det tit har været vanskeligt at opvarme de store moderne Skoler, har vi ikke lidt af Kulde.

I 1859 tillader en Direktionsskrivelse, at der anvendes 50 Rigsdaler til Foranstaltninger mod Væggetøj. Det synes imidlertid ikke at have hjulpet, for i 1863 ansøges der om en ny Bevilling — og denne Gang lykkes det at udrydde Skadedyrene; siden har vi ikke mærket noget til denne Plage — selv ikke efter at Skolen havde været tysk Flygtningelejr 1945—46.

Den for Skolebetjenten bestemte Lejlighed, der var beliggende i Kælderen, viste sig snart uheldig for Sundheden. En omfattende Reparation i 1863 nyttede intet, og den 29. Aug. 1865 forelagdes for Kommissionen en Lægeattest, hvori der udtaltes om denne Lejlighed, at den paa Grund af sin dybe Beliggenhed var fugtig og sundhedsfarlig. I 1866 indrettedes der efter Forslag af Stadsbygmester *Nebelong* en ny Bolig for Betjenten i det mod Gaden vendende Klasseværelse, der udgjorde Halvdelen af Inspektørens tidligere Lejlighed, dog saaledes at Betjenten beholdt sit Køkken i Kælderen. Den for Viceinspektricen bestemte Lejlighed paa 3. Sal i Østgavlen bebøedes fra 1873 til 1927 af Viceinspektricen, hvorefter et af Værelserne gik

over til at blive Konsultationsværelse for Skolelægen og et andet Kontor for Viceinspekticen.

Legepladsen asfalteredes 1891.

Det store Klasseværelse Nr. 10 paa 2. Sal blev i Sommeren 1909 omdannet til et Lærer- og Lærerindeværelse, hvilket Skolen hidtil havde savnet. Lærerinderne havde i Frikvarteret benyttet Samlingsværelset paa Nr. 20, medens Lærerne havde været henvist til at benytte et Klasseværelse (Nr. 6). Der blev endvidere taget saa meget fra Værelserne Nr. 10 og Nr. 20, at en Gang kunde føres fra Drengetil Pigetrappen, hvorved megen Forstyrrelse blev undgaaet, da Personalet hidtil havde maattet passere gennem Klasseværelserne, naar man skulde fra den ene Trappegang til den anden, f. Eks. til Kontoret.

I 1909 blev der indlagt W. C. og elektriske Ringeapparater paa Skolen. De sidste var dog et tvivlsomt Gode, da de trods hyppige Reparationer ikke virkede tilfredsstillende — som Viceinspektør (senere Inspektør) Skarvig sagde om dem:

»Sølvgades Klokker er pæne og discrete,
naar de ringer, er der ingen, der ve' det.«

Men efterhaanden blev Klokkerne fornyet, de blev kraftigere, og saa kunde de høres. Ringningen blev ledet fra Klassen paa Nr. 6.

»At fejle er menneskeligt« — det kunde ske, at Ringevagten glemte at passe Uret, og at Frikvarteret blev særlig langt. — Men nu er de Tider forbi. Fra 1946 foregaar Ringningen ad automatisk Vej.

I 1883 foreslog Direktionen at købe en tilstødende Havegrund for derpaa at opføre et Gymnastikhus i Stedet for den hidtil benyttede Gymnastiksal i Bygningens Stueetage. Denne blev omdannet til 4 Klasseværelser, hvorved man kunde nedlægge Filialen i Krokodillegade. Det ny Gymnastikhus blev første Gang taget i Brug paa Luthers 400 Aars Fødselsdag den 10. Novbr. 1883. Kommissionens Formand, Pastor *Schousboe*, holdt Festtalen ved denne Lejlighed.

Til Gymnastik viste den nye Sal sig snart at være ganske utidsvarende, og til Møder og Fester opfyldte det mørke og triste Rum heller ikke Fordringerne. Endnu i 1947 mangler vi i høj Grad en god Sal til alsidigt Formaal.

Skolen oplystes i den første halve Snes Aar ved Hjælp af Olie og Tællelys. I Følge Regnskabet af 1856 brugtes der

Olie for	398 Rigsdaler	61½ Skilling	
10 Lispund Tællelys ..	50	—	52 —

Den 4. Aug. 1858 meddeler en Direktionsskrivelse, at de hidtil benyttede Olielamper og Lys skal afløses af Gas, 68 Blus med Tilbehør — men straks efter Indlæggelsen omtales det, at en Forbedring er nødvendig. I Halvfjerdserne klages gentagne Gange over Gaslugt, og man maa lægge nye Stikledninger ind. Ved Nytaarstid 1901 afløses de aabne Gasblus af Auernet, der vækker stor Begejstring. Først i 1920 bliver der indlagt elektrisk Lys i den gamle Skole.

Vort smukke gamle Akacietræ har sin egen Historie.

Frk. *Georgia Schiøtz*, der var Lærerinde ved Skolen 1906—46, fortæller: »Det Træ har min Mor været med til at plante i 1850, da hun var en lille Pige paa 10 Aar. Hun kom da fra Jylland paa Besøg hos sin gamle Lærer Hr. Wigh, der havde sin Bolig paa Skolen. (W. havde i sin Ungdom været Huslærer i Jylland). Han sagde til hende: »Nu skal du med mig ned og plante dette Træ, som jeg har her i Urtepotten«.«

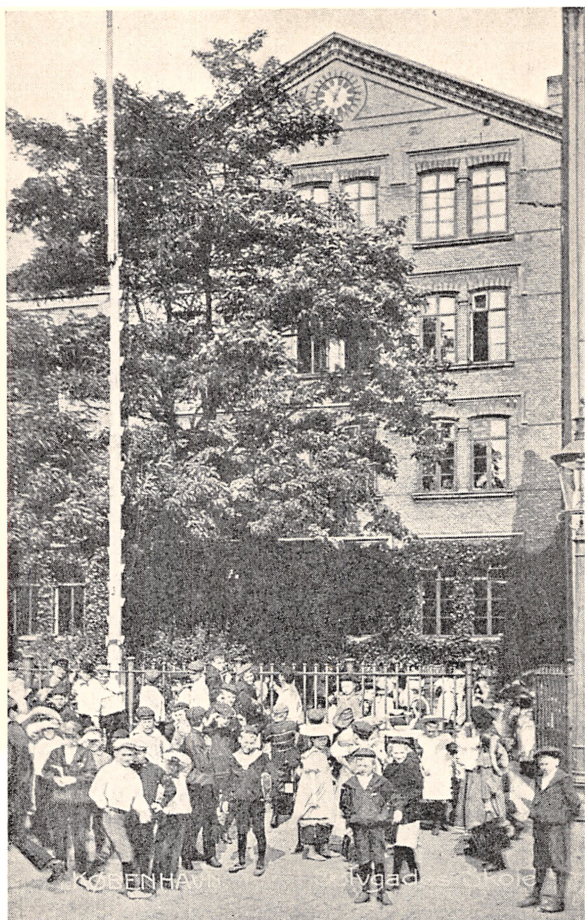
Træet kom i Groning, men da det ikke fyldte saa meget, plantede man Syrener omkring det. Paa en gammel Akvarel fra 60'erne ser man Akacien omgivet af violette Syrener, og saaledes erindres det af Eleverne fra disse Aar — men det voksede og blev stort og tog efterhaanden Luven fra Syrenerne, som forsvandt, og nu er det ene om at repræsentere Vorherres Natur i den graa Asfaltgaard.

Det gamle Træ springer sent ud, og det blomstrer først i Slutningen af Juni, men da staar det ogsaa som en Pryd for Skolen og hele Kvarteret, og Børnene og de forbigaaende ude i Sølvgade glæder sig over dets fine Løv og smukke Blomster.

Man skulde ikke tro, at et saadant smukt og hyggeligt gammelt Træ kunde give Anledning til Strid — og dog.

I 1913 ankede en Læge, Dr. *Lorenzen*, i »Dansk Sundhedstidende« over, at visse Træer i København skyggede for meget, og han henviste bl. a. til Sølvgades Skoles Træ, som omgaaende burde fældes.

Selvfølgelig blev der almindelig Protest fra Skolens Side — og ved Julegildet den 22. Decbr. 1913 slog en af de daværende Lærere Lyren:

(Slutningsversene)

For dette rare Træ godt alting gik,
til det — som Wessels Smed — en Fjende fik.
Hr. Doktor L. i »Sundhedsbladet« skrev
til alle Landets Læger i et Brev.

Det Træ, er det end ikke sundhedsfarligt,
saa er det økonomisk uforsvarligt;
for dets Skyld hele Aaret Lys maa tændes,
og Gas for mange Tusind Kroner brændes.

Fra den Stund gik vi alle om i Skræk
for, at man skulde tage Træet væk.
O, Rædsel! tænk — en Morgenstund vi saa
to Mænd med Stiger, Sav og Økse staa.

Og Skolens ældste gik paa vort Kontor,
men blev snart trøstet med Inspektors Ord.
Vær rolig! Grenene skal bare studses.
Selv Træ'r maa engang imellem pudses.

Vi haaber derfor nu, det ej kasseres;
faar det et Hul, saa kan det jo plomberes.
Vort gamle Træ, det maa I ikke fælde,
O, lad det staa, indtil det dør af Ælde!

Under Besættelsen syntes Akacietræet at blive paavirket af den almindelige triste Stemning, og det begyndte i foruroligende Grad at miste sine Grene. Stadsgartneren maatte hidkaldes som sagkyndig Læge, og han stivede det af ved Hjælp af Barduner.

Lad os haabe, at det ærværdige Træ, som vi alle elsker, og som staar som et Symbol paa Skolen, maa faa Lov til at leve lige saa længe som vor gamle Skole, til hvis Liv det er saa stærkt knyttet!

I 1864 blev det gamle Træstakit ud mod Gaarden erstattet med et Jerngitter, og samme Aar fik vi Flag og Flagstang, som begge Dele var en Gave fra Skolens Elever til Inspektør *Petersen* paa hans 25 Aars Jubilæum den 1. Juli 1864. Ved den Lejlighed talte Pastor *Blædel*, og bagefter sang Børnene en Hyldest til Flaget.

Dannebrog er det,
som gennem Slægter
været har Danskens
Stolthed og Lyst.
Dannebrog er det
som fra vor Skole
fremtidig vajer,
vajer til Fest.

Skolens 25 Aars Jubilæum gik ikke upaaagtet hen. Af de mange Sange, som blev digtet til Festen, aftrykker vi en enkelt, som behandler Skolens Historie 1847—1872:

Mel.: Peter Schütt.

Vi har hørt om gamle Dage,
hvordan det med Skolen gik,
Læreren den maatte tage,
hvor Logis i Kjøbet gik.
Aftenen var Skoletid,
Søvnen fulgte Barnet did.

Lofter og deslige Huller,
det var Skolens mørke Hjem,
Lærerne var ofte Nuller,
Tidens Brug var meget nem:
mens de deres Pibe smøg,
Ryggene de vældigt strøg.

Direktionen sad i Dvale,
Kommissionen vaaged op,
den begyndte nu at tale
og til Søvn at fordre »Stop«.
Biskop *Gad* han slog et Slag.
Kancelliet faldt paa Bag.

Frelsens Time nu oprinder,
Direktionen den var død,
til en Revision man finder,
der var Trang i denne Nød.
Op og ned man vendte alt,
saa blev *V. A. Borgen* kaldt.

Snart man mærked, at ved Roret
Styrismanden vaagen stod,
bedre blev hans Mandskab foret.
Farten blev nu derfor god.
Kun Tobak han ikke led,
værre om ham ej man ved.

Mændene han nøje kendte,
vidste, hvad dem fryde kan.
Synet af en vakker Jente
bedret har saa mangen Mand;
saa hans Gerning derved vandt,
og han selv blev fin, galant.

Til Eksamen gik nu Kvinder —
forud havde de sig pint.
Ak! Hvor mange blege Kinder!
Smilet var kun saare fint.
O, men »meget duelig«
bragte Glæde stor og rig.

Længe vared det da ikke,
før Katedret de indtog
ej blot med at sy og strikke,
men at bruge Pen og Bog.
Dem gav Pigeskolen Plads.
Læreren fik Rejsepas.

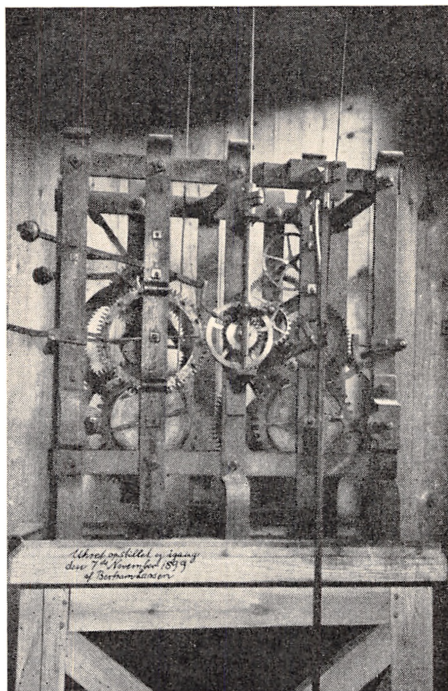
Det var Tidens sidste Gave,
selv vi ved, hvad Skolen vandt;
derfor vil en Skaal vi have,
Glasset fyld nu til dets Rand.
Tøm det saa for Kvinderne —
særlig for Lær'inderne.

Da Skolen i 1897 fyldte 50 Aar, blev der ikke holdt Festligheder af nogen Art. Det eneste, der skete, var, at vi fik et nyt Ur.

Skolens oprindelige Ur var allerede gammelt, da det i 1847 blev anbragt i Frontespicen. Efter 10 Aars Forløb trængte det til Efter-syn, hvortil der den 8. Sept. 1857 bevilligedes 110 à 115 Rdl.

I Begyndelsen af 90'erne nedlagde det helt og holdent Arbejdet og stod stille i flere Aar. Da en Konference med Taarnurfabrikant *Bertram-Larsen* gav til Resultat, at Forskellen mellem en omfattende Reparation og Anskaffelsen af et nyt Ur højst vilde udgøre

70 Kr., blev der indsat et nyt. Det nye Ur blev sat i Gang den 17. Sept. 1897. (Det gamle Ur blev efter at være repareret i 1899 indsat i Ryslinge Kirke, hvor det endnu fungerer.)

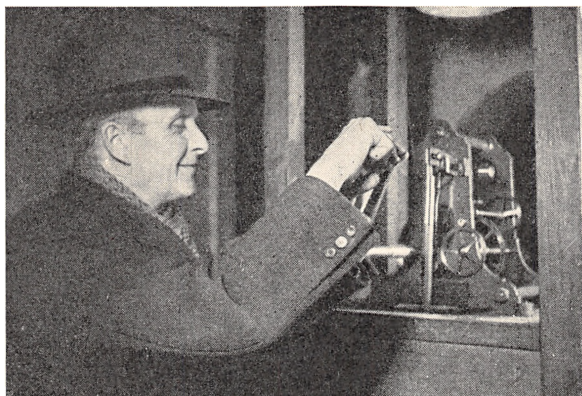
Sølvgades Skoles gamle Smedejernsurværk, der nu fungerer i Ryslinge Kirke paa Fyn. Opsat dér 1899. Fot. 1947.

Det har siden da befundet sig godt. Det gaar støt og sikkert og maaler Tiden med stor Nøjagtighed. —

Hver Mandag Eftermiddag knirker det i den gamle Trappe, der fører op til Urværket. Det er Urmageren, der skal op og »trække det«. Han maa lægge begge Hænder paa et stort Haandsving, for der skal bruges Kræfter.

Hver Gang konstaterer han ca. 10 Sekunders Difference. Saa fint gaar det gamle Ur, og det er ikke saa underligt, at Masser af Mennesker daglig kikker op til det nede fra Gaden, — for det Ur kan man stole paa.

Skolens 75 Aars Fødselsdag i 1922 formede sig som en stor Blomsterfest. Der var blevet foreslaaet Børnene, at de Dagen før

En ugentlig Begivenhed: Fabrikant Bertram Larsen trækker Skolens Taarnur op.

skulde tage Blomster med fra Kolonihaver o. s. v., hvilket resulterede i, at Skolen var som et Hav af Blomster, som man opbevarede i Kælderen i Baljer og Spande. Ganske tidlig om Morgenen begyndte Lærerinderne og de store Børn at dekorere Klasserne. Katedre, Borde og Vindueskarme stod i et Væld af Eftersommerens Flora. Indgangsdøren og Gymnastiksalen havde en professionel Dekorator taget sig af, og alt stod i festlig Glans, da Skolen begyndte Kl. 9.

En 2 Øres Indsamling blandt Børnene havde skabt en kæmpe-mæssig Blomsterkurv, som fik sin Plads paa Kontoret.

Rundt i Klasserne sang man Fædrelandssange og drak Skolens Skaal i Citronsodavand og spiste Kager og Bolcher saa meget, som man kunde orke, derefter blev de smaa sendt hjem, mens de store gik ned i Gymnastiksalen, hvor Honoratiores var forsamlet.

Her talte bl. a. Skoledirektør *Fossing*, Inspektør *Kehler*, Formanden for Skolekommissionen, Pastor *Ricard* og Skoleborgmester *Kaper*, der spøgende fortalte Børnene, at han fandt, at »Sølvgades Skole« var den fineste Skole i København. Sølvgade var nemlig den fineste Gade; for det første fandtes der jo ingen Guldgade, og for det andet var han selv født i Sølvgade.

Ved Festen sang man bl. a. Viceinspektør *Herløvs* smukke Sang:

Mel.: Længe var Nordens . . .

Sølvgades Skole
værnet af Volden,
bygget du blev
i Trængslernes Tid.
Tre kvart Aarhundred'
stod dine Mure
skærmede Slægter
i fagreste Vaar.

Slægt efter Slægt
i Barndommens Dage
vandt her sin Viden
ved Mund og Bog.
Aasyn dig mødte
fuld af Forventning.
Ly du dem gav
til Arbejdets Dag.

Tankerne vaktet,
Kræfter blev øvet,
slumrende Frøcorn
spirede frem.
Dine Smaa venner
blev gennem Arbejd'
rustet til Livets
Alvor og Kamp.

Sølvgades Skole
Minder saa rige
dybt i dit Indre
gemmer du paa.
Nutidens Venner
højt vil dig ære
og i din Fremtid
hævde dit Navn.

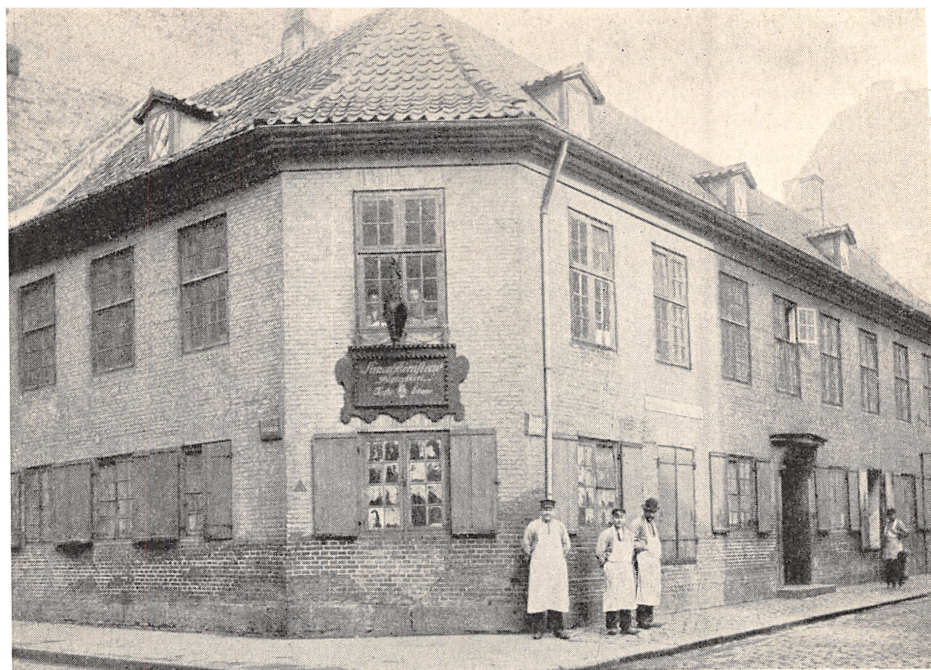

Filialen i Stokhusgade 3 1868—69.
 Den gamle Garnisons Skole, der senere (1871—1939) overdroges
 til Hærens Gymnastikskole.
 For Tiden Sygehus. (fot. c. 1910)

Den 31. Decbr. 1847 havde Østre Betalings-skole 1086 Elever fordelt i 25 Klasser. I 1851 var Elevantallet steget til 1309 i 33 Klasser. I de følgende Aar varierer Antallet kun lidt, men i 1868 stiger det til 1401, og man maa søge Husly i den nedlagte Garnisonsskole i Stokhusgade Nr. 3, der 1869—70 ledes som selvstændig Skole.

I 1870 byggedes Voldkvarterets Betalings-skole (Nansensgades Skole), som straks overtager Eleverne fra Stokhusgade samt 271 fra Sølvgade.

I 1875 steg Elevantallet igen foruroligende. Denne Gang tyede man til den gamle Frue Kirkeskoles Lokaler paa Hjørnet af Krystalgade og Peter Hvidtfeldtsstræde (Den smukke fredede Bygning ligger der endnu, men anvendes i Forretningsøjemed). Efter 3 Aars Forløb blev denne Filial ophævet, og man flyttede med 8 Klasser til den nedlagte Søetatens Drengeskoles Lokaler, Krokodillegade 4.

Filialen paa Hjørnet af Krystalgade og Peder Hvidtfeldtsstræde. Den gamle Frue Kirkeskole, (1875—78)

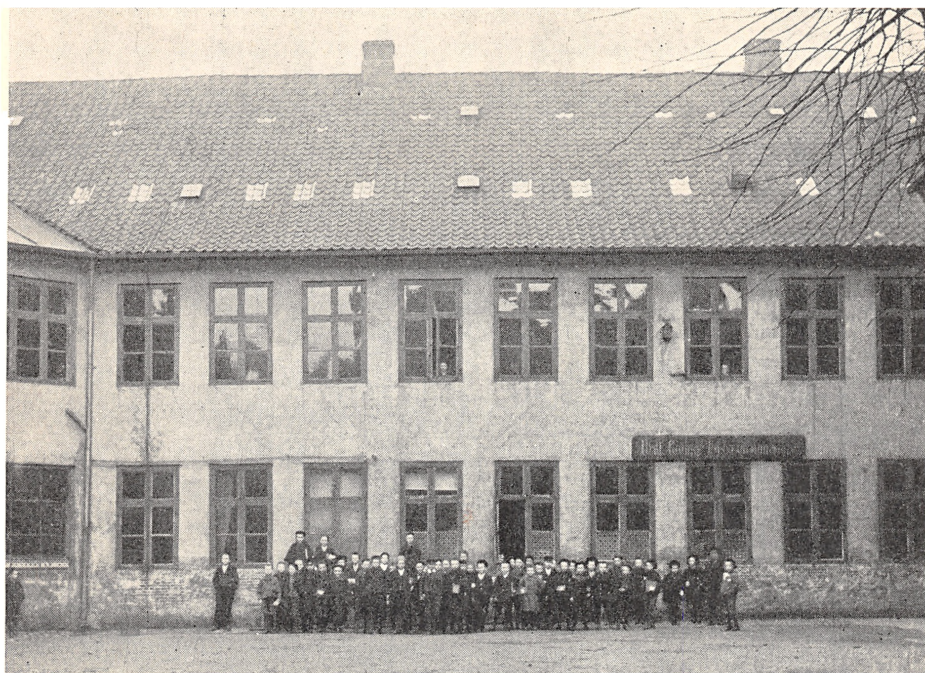
(Vildandegade var paa det Tidspunkt lukket for Enderne af Mure med Porte og dannede Skolegaard). Her undervistes til 1883.

1885 kunde man udskrive 100 Børn til Betalingsskolen i Østerfarimagsgade, der netop var blevet færdigbygget.

Befolkningen voksede stadig, og i 1890—91 lejes der atter Lokaler i Krokodillegade, som imidlertid Aaret efter forlades, da man faar en større Filial i Dronningens Tværgade Nr. 28. Denne blev ved med at bestaa til 1907.

Da den ny store Nyboder Skole blev bygget i 1920, overtog den foruden Eleverne fra Suhmsgades Skole ogsaa nogle af vore. I Aaret 1921 er Elevantallet da 974, men fra den Tid glider det gradvis ned-efter, indtil det den 1. Juni 1947 er dalet til Minimum: 494.

Af de forskellige Filialskoler var den i Dronningens Tværgade den mest interessante. Om den foreligger der mange muntre Beretninger, der efterhaanden er blevet til Myter i mange forskellige Gengivelser.

Filialen i Dronningens Tværgade 28 (1891—1907)

Pensioneret Kommunalærer *Rolf Christiansen*, der fik sine »faste« Timer i Dronningens Tværgade 1899, fortæller:

»For at komme til Klasserne maatte man igennem en Port, over en lille Gaard, gennem endnu en Port, over en stor Gaard, op ad en stejl Trappe og ind gennem en Dør til en lang Gang, hvorfra der var Adgang til Klasserne. Værelserne var smaa med Vinduer ud til Gaarden, og naar det blev mørkt, oplystes de af fem blafrende Gasblus, der gav et meget ubehageligt Lys. Det var et vidunderligt Fremskridt, da vi fik »Auerske Brændere«.

Udenfor Vinduerne i Klasseværelse Nr. 2 var der anbragt en temmelig stor Klokke, hvorfra der førte en Klokkestreng ind gennem Vinduessprossen, saa man inde i Klassen kunde ringe med den. I denne Klasse sad vi Lærere i Frikvarteret og kikkede ud af Vinduet og slog paa Klokken, naar der var et eller andet i Vejen nede paa Legepladsen.

Under Klasseværelserne havde Possementmager *Güthler* sine Værksteder, og i en toetages Bygning lige over for Porten var Hofjuveler *Dragsteds* Værksted. (Eleverne fra 1906 fortæller, at der her uden for Værkstedet i Februar laa en lang Række Sølvkranse bestemt til Christian IX's Baare). Døren ind til Skolen var lukket med en Smæklaas, og hvem der vilde ind i Klasserne, maatte pænt ringe paa, — vi havde det derfor meget fredeligt for os selv.«

Chokoladegilde paa Filialen i Dr. Tværgade 1903.

C. C. Petersen. — C. A. H. Lassen (Dr. Mailand). — A. Diderichsen. — R. Christiansen.
H. Janniche. — F. Bendz. — H. Andersen.

Samtidig med *Christiansen* underviste bl. a. *Bendz*, *C. C. Petersen* og *Lassen* (Dr. Mailand) i Filialen.

Bendz var meget hengiven til Kaffedrikning. I hvert Frikvarter maatte han have sig en Taar. Ja, undertiden havde han sin Kaffekop staaende paa Katederet, medens han underviste. Hans Kande var meget primitiv, Posen sat sammen med Knappenaale. For at lette ham Opvarmningen havde den finger-nemme *Rolf Christiansen* lavet en lille Rist af Staalraad, som blev anbragt over en af Gaslamperne, saa at han kunde sætte Kanden der. Dette fik undertiden slemme Følger. Under Inspektør *Hoffmanns* Besøg huskede B. ikke Kaffen, som begyndte at koge. Heldigvis blev Situationen reddet. Værre gik det en anden Gang, da Vicedirektør *Rolsted* kom paa Inspektion. B. havde igen glemt Kaffen. Desværre befandt Vicedirektøren sig lige under Kaffen, da den begyndte at koge.

Man hyggede sig og morede sig under de primitive Forhold. Tit holdt man Chokoladegilder. Til Hverdag drak man Kaffe. Det var den Gang en Kop Kaffe og en Basse stod i 4 Øre — alt iberegnet.

Overlærer, Løjtnant *Oluf Madsen* (Højdevangens Skole), som var Elev i Filialen i 1897 fortæller:

»Der var herligt i Filialen! Vi havde en dejlig stor Legeplads, og da vi var langt borte fra Inspektør og Viceinspektør, havde Frikvartererne til Tider en vidunderlig Længde.

Mine Lærere var bl. a. *Alstrup, Bendz, Hans Thomsen* og *Lichtenberg*. De var alle venlige og rare — undertiden nogle rigtige Filurer. En Morgen, da Hr. *Diderichsen* var blevet vred, sendte han mig ind ved Siden af for at hente et Spanskrør. Hr. *Alstrup*, som residerede der, gav mig — ikke et Spanskrør — men en Globus. Jeg protesterede, men Hr. *Alstrup* tog mig i Armen og lempepede mig blidt ud ad Døren med Globus'en i Favnen, og jeg gik tilbage til Klassen, hvor Hr. *Diderichsen* stadig talte strengt til mine Kammerater. Han blev saa »paf«, da han saa mig, at han ganske tabte Mælet og gik ind til Hr. *Alstrup* for at forhandle med ham, og han viste sig ikke, førend Frikvarteret begyndte. At jeg var Dagens Helt, fordi jeg saaledes havde friet nogle »Syndere« fra Klø, siger sig selv.

Hr. *Bendz* var vores Klasselærer, og vi mødte Kl. 8; men hver Dag inden Kl. 9 havde samtlige 28 Drengene spist deres Skolemad — og Hr. *Bendz* sagde daglig: »Jeg synes, at her lugter saa løjerligt af Leverpostej«. Dog mindes jeg ikke, at han nogen Sinde har taget nogen paa fersk Gerning.«

I Tidsrummet 1907 til 1940 havde Skolen en Række rolige Aar, hvor der ikke var flere Elever, end at vi nemt kunde huse dem, og hvor Arbejdet gik sin støtte Gang.

Først under den tyske Besættelse i 1940—45 kom der Vanskeligheder i et Omfang som ingen Sinde tidligere i Skolens Historie.

Den gamle Skole har fra sin tilbagetrukne Plads været Vidne til flere bevægede Afsnit af Danmarks Historie.

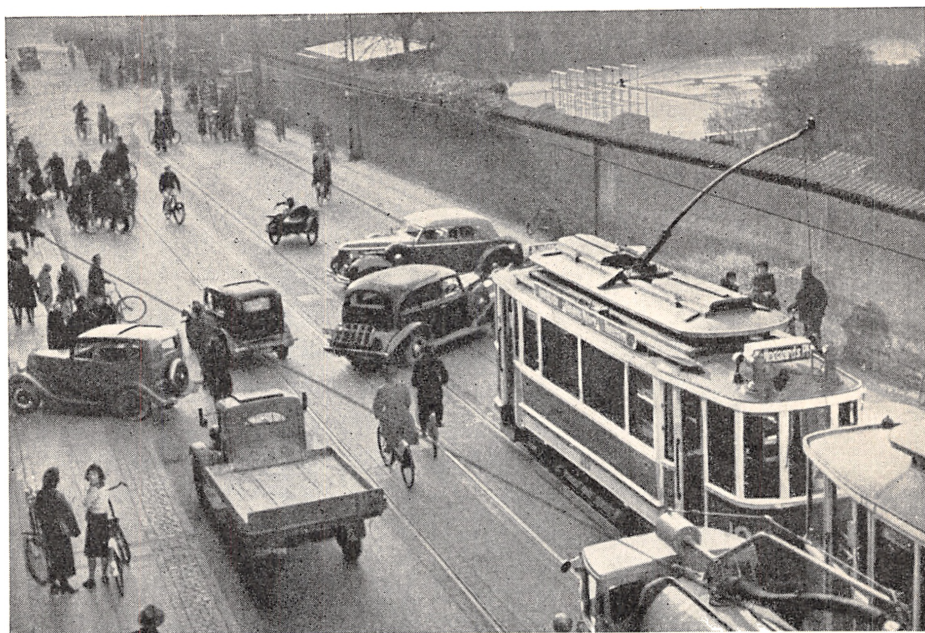
Et halvt Aar efter Bygningens Indvielse udbrød Treaarskrigen. Skolen saa da Soldaterne drage forbi paa Vej fra de omliggende Kaserne til Københavns første Jernbanestation, der kort Tid i Forvejen var blevet indviet.

To Aar senere saa Skolen, hvorledes Byen med Begejstring modtog de sejrrikt hjemvendende Soldater, — men den skulde ogsaa opleve Soldaternes triste Hjemkomst fra Nederlaget i 1864.

Under den første Verdenskrig 1914—18 genlød Sølvgade atter af Soldaterlarm, da »Sikringsstyrken« for en stor Dels Vedkommende var indkvarteret i Sølvgades Kaserne.

I 1940 blev Skolen imidlertid selv inddraget i Begivenhederne.

Tirsdag den 9. April blev København vækket af drønende Larm

Sølvgade ud for Skolen om Morgenen den 9' April 1940.

fra tyske Flyvemaskiner, der strøg tæt over Hustagene. Den Uhyggelige følelse, som de tyske Bombemaskiner fremkaldte, stod i underlig Modsætning til den straalende klare Aprilmorgen. Trods Uvisheden og trods Vanskeligheden ved at naa frem søgte de fleste Børn og Lærere til Skolen, men fandt Gaden foran denne spærret: en Linie 10 var blevet stoppet, og Rækker af Biler var parkeret paa Kryds og tværs af Kørebanen efter Ordre fra »Værnemagten«. Der var en uhyggelig Stemning i Kvarteret. I Grupper stod Børn og voksne og studerede Kommandør *Kaupisch's* »Oprop«. Alle var paavirket af de Episoder, som havde fundet Sted i den tidlige Morgen paa Amalienborg og i de tilstødende Gader, hvor Børnene nu gik og samlede Rester af splintrede Haandgranater op af Rendestenenene. Paa Hjørnet af Kronprinsessegade og Sølvgade laa to tyske Soldater med Maskingeværer, parat til at beskyde Sølvgade paa langs, og uden for selve Skolen gik en Soldat med fuld Oppakning, Haandgranater strittende i Bæltet og opplantet Bajonet.

Inde i Skolegaarden samledes efterhaanden Lærerpersonalet med Inspektøren og Skolebetjenten. Der blev ikke talt mange Ord, for

alle var som lammede af det, der var sket, og de faa Børn, der var kommet gennem Afspærringerne, gik stille rundt. Et Par Smaatræk fra Morgenens huskes endnu: en ung kvindelig Kollega havde taarefyldte Øjne af Sorg og Harme over, at vi ikke kunde gøre Modstand, — og en lille Pige græd, fordi hun havde glemt at regne sine Stykker! Det blev hurtigt bestemt, at Skolen skulde lukkes, Børnene blev sendt hjem, og snart efter forlod ogsaa Lærerne Skolen. I Løbet af Formiddagen hævedes Afspærringerne. Soldaterne drog bort, og kun iturevne »Oprop« og Plakaterne med Kongens Proklamation paa Muren om Kongens Have mindede om Morgenens bevægede Timer.

Tyskerne havde imidlertid beslagnat Nyboder Skole, og Udsendinge fra dem aflagde ogsaa Besøg hos Inspektør *Gehl*, men den gamle Skole faldt aabenbart ikke i deres Smag, for de kom ikke igen. Det danske Politiet var mere nøjsomt; det rekvirerede Gymnastiksalen og to Klasseværelser. Det voldte ikke større Skemaforstyrrelser, men da vi efter Pinseferien maatte afgive 4 Klasseværelser for at kunne huse 7 Klasser fra Nyboder Skole, maatte vi indføre 4-Lukning. Men hvad betød dog det, naar blot vi kunde blive i vor egen Skole!

Imidlertid hyggede Politiet sig i Stueetagen paa Drengesiden. Det blev venligt henstillet til de gæve Politimænd saa vidt muligt at holde Dørene til deres Lokaler lukkede, men de stod alligevel altid aabne — med det Resultat, at Trapper og Gange var indhyllt i konstant Taage af Tobaksrøg. Efter Sommerferien 1941 flyttede Nyboder Skole hjem, men stadig husede vi enten Politiet eller C.B.U.-Kolonner. Et Bjerg af Brædder og Bjælker blev anbragt under Pigerens Halvtag, saa det nuværende lille Halvtag maatte opføres, for at Børnene dog kunde være eet Sted i daarligt Vejr. Et kortere Stykke Tid boede C.B.U.erne endda i Gymnastikbarakken, saa Pigerne slet ikke kunde faa Gymnastik. Men i Slutningen af Oktober 1942 maatte baade Politiet og C.B.U.erne vige. Nyboder Skole var igen blevet beslagnat, og vi skulde nu huse 11 Klasser. For at skaffe Plads til dem alle maatte der indrettes et Klasseværelse i den ene Ende af Barakken, mens Resten stadig blev brugt som Gymnastiksal; det gav selvfølgelig vanskelige Undervisningsforhold. Ved Nytårstid 1944 flyttedes Nyboderklasserne væk. I disse Aar overgik nogle af Nyboder Skoles Funktioner til Sølvgade: Skolen blev igen Valgsted som i gamle Dage, der blev uddelt Ernæringskort herfra, ja, en Tid lang blev der ogsaa udbetalt Aldersrente paa Skolen. —

Besættelsen havde ikke været ret længe, før Beskyttelsesrum-Problemet ogsaa blev aktuelt for Skolen. Der afholdtes Prøvealarmer, hvor Børnene øvede sig i saa hurtigt og roligt som muligt at naa deres bestemte Plads i Stue- eller Kælderetagen. Da Vinteren kom, maatte vi ogsaa slaas med Mørklægning: store Papirrullegardiner blev sat op i alle Klasser, og Trappevinduerne blev malet mørkeblaa. I flere Aar gik vi rundt og lignede Spøgelser, naar vi færdedes paa Trapperne.

I de første Krigsaar var der ikke megen Luftalarm. Men efterhaanden blev Flyvervarslingerne hyppigere. Naar der havde været Alarm om Natten, var der de første Aar stort Mandefald næste Morgen, men senere blev Forsømmelserne af den Grund færre og færre. Børnene sov fra Alarmen, og Forældrene holdt op med at »gaa i Kælderen« med dem. Flere af de store Drengene var Reservehusvagter, og for dem kneb det at møde i rette Tid efter en natlig Alarm. Men i Vinteren 1943 tog Overflyvningerne for Alvor fat, endogsaa i Skoletiden, og man var klar over, at man ikke kunde nøjes med de første primitive Beskyttelsesforanstaltninger. Skolens gamle Kældere blev stivet af med saa mange svære Stolper, at man næsten ikke begreb, hvor der kunde blive Plads til Børnene mellem alle de sære gamle Ting, der ogsaa skulde være der: overflødige Skoleborde, Madrasser, som i Fredens Aar var blevet brugt af de Provinsbørn, der overnattede paa Skolen etc. etc. Beskyttelsestjenesten blev organiseret: Lærerpersonalet blev inddelt i Samariter-, Brand-, Rydnings- og Ordenskolonner. De tre førstnævnte blev udstyret med Gasmasker og Hjelme og kunde færdes frit i hele Bygningen og Skolegaarden. De var misundt af Ordenskolonnen, der sad hos Børnene i Tilflugtsrummenes efterhaanden meget tunge Luft, der kunde blive slem, skønt to Drengene til Stadighed trak en Luftturbine ved Hjælp af et stort Haandsving.

I Begyndelsen bestod Underholdningen i Kælderen af Sang, Op-læsning og Grammofonmusik, men senere fik vi fra »Hjemmet« og »Familiejournalen« et større Oplag af Blade, der blev studeret meget ivrigt, og paa den Maade fik vi Tiden til at gaa. En Trøst var det, at de, der skulde være under Jorden, stod i umiddelbar Forbindelse med Spisekælderen, for der var altid et Stykke Ekstramad eller et Æble til de mest sultne.

Men hvor var vi lettede, naar der blev blæst af, og vi kunde komme op i den friske Luft!

I Efteraaret 1943 hjalp Skolebetjent *H. C. Jensen* Frihedsbevægelsens Folk med at faa Lokaler paa Skolen. Her uddannedes i første Omgang Gruppetførere og senere menige Frihedskæmpere ved Grupperne P₆ og Ø₈.

Med særlig Ubehag vil vi altid mindes Alarmen den 19. September 1944, da Politiet blev taget. Kort efter, at vi var kommet ned i Kælderen, hørte vi voldsom Skydning i de omliggende Gader. Ængstelige Mødre, der fandt Vej ned i Kælderen, fortalte, at det var Politikasernen i den gamle Frimurerloge i Klerkegade, der stod Kamp om. Vi var den Dag næsten 3 Timer i Beskyttelsesrummene.

For at holde Kolonnerne i Træning havde vi en Gang imellem naturtro Øvelser. Man antog f. Eks., at Skolen var ramt af Bomber, og at Trappegangene var afbrudt. Rundt omkring blev der anbragt Børn, der skulde forestille at være saarede, gasforgiftede eller fosforangrebne. I alt dette Virvar blev der pludselig »Alarm«, og Kolonnerne skulde da søge at klare de vanskelige Situationer. —

Fra de sidste Besættelsesaar huskes Frihedsraadets forskellige Paroler, der ogsaa kom til at sætte deres Præg paa Skolens Liv. Under Folkestrejken i Sommeren 1944 var det meget faa Børn, der mødte paa Skolen; enkelte kom kun for at fortælle, at de vilde blive borte. I de Dage var det vanskeligt for Befolkningen at skaffe sig Mad. Søndag den 2. Juli blev der tidlig om Morgenen arrangeret Udsalg af Konserves fra Sølvgades Skole. Manden, der stod bag Organisation af dette, var Bygningschef *Dansgaard* fra Skoledirektionen. Hele Natten havde han været i Arbejde for at alt kunde »klappe« om Morgenen. Hr. *Dansgaard* var i det hele taget meget virksom under Besættelsen. Efter at Politiet var bortført, var han Mellemand for en Gruppe af 10 Kriminalbetjente, der var undsluppet. Disse dannede en »videnskabelig« Studiekreds. Men Videnskaben bestod i at lære at behandle Maskinpistoler og Maskingeværer. Hverken Skolens Inspektør, Lærere eller Eleverne anede noget derom.

Mange Lærere vil huske, hvor lange de af Frihedsraadet paabudte to Minutters Stilhed var for en lille Klasse, men ogsaa, hvorledes de store Børn saa absolut bar Præget af, at her var noget, hvori de kunde deltage med lige saa stor Inderlighed og Forstaaelse som de voksne.

Disciplinen kom ud for en svær Rystelse den Dag, hvor der under et Forvarsel dalede »engelske« Flyveblade ned, der forberedte os

paa Invasion af »Negre og Russere«. Ikke saa snart havde de store Børn set Papirerne dale, før de uden at faa Lov fløj ned efter Bladene, og da de kom op med dem, blev de ogsaa læst højt for Klassen og forsigtigt kommenteret.

Sølygades Skole havde haft sine Genvordigheder i Besættelses-aarene, men de fleste blev taget med godt Humør og hurtigt glemt. Vi havde dog det værste tilbage: den 16. Marts 1945 blev Skolen rekvireret af »Værnemagten« til Flygtninge fra Danzig. Vi fik det at vide efter Undervisningstidens Ophør, men Rygtet bredte sig som en Løbeild, og de Lærere og Lærerinder, der boede i Nærheden af Skolen, var Inspektøren og Skolebetjenten behjælpelige med at bjerge, hvad bjerges kunde. Alt Haandarbejde, Gymnastikdragter, -sko og Rekvisitter, Bøger og Billeder blev for største Delen anbragt paa Fysikværelset og Læsestuen, hvor Flygtningene ikke maatte komme. Vi lavede Plakater med »Zutritt verboten« og haabede paa, at »Gæsterne« vilde respektere Forbud her, hvad de ogsaa gjorde. Læsestuen maatte vi dog senere overlade til dem.

Børnene, der var strømmet til, var opbragte over, at de skulde forlade Skolen for Tyskernes Skyld, og fjernede alt, hvad de troede, Tyskerne kunde faa Brug for. Det viste sig senere, at 2. fm's Piger havde fjernet alle Klassens elektriske Pærer, og nogle store Drengene havde gemt Skolens Flagline, for der skulde ikke vaje Hagekorsflag fra deres Skoles Flagstang.

Da Børnene mødte næste Morgen, fik de at vide, at de store skulde møde hver 3. Dag paa St. Hansgades Skole, de smaa paa Nyboder Skole, Fredericiagade 18. Mundtlig Eksamen maatte opgives, og der blev ikke ret mange Skoledage inden Aarsafslutningen, der blev holdt i Gymnastiksalen paa St. Hansgades Skole den 26. Marts, samme Dag, som de første Flygtninge tog vor egen Skole i Besiddelse. Afslutningen blev gjort lige saa festlig, som den plejede at være. Skolekoret sang ualmindelig smukt nogle yndefulde Foraars-sange af I. A. P. Schulz. Ure til Præmier var ikke til at opdrive; det var endda svært at skaffe de Sølvskeer, der maatte erstatte dem.

Vi holdt Paaskeferie og afventede, hvad der nu skulde ske. Resultatet blev, at hele Skolen skulde samles i Fredericiagade 18, hvor Nyboder Skole ogsaa maatte have sine Klasser. Vi fik overladt 6 Lokaler i de gamle fredede Palæer: Kirurgisk Akademi og Oldermænd Titkens Gaard. 1. Klasserne, der skulde være begyndt i April,

Kirurgisk Akademi og Oldermænd Titkens Gaard, hvor Skolen havde Lokaler under en Del af Besættelsen (1945—46)

blev ikke indkaldt, dels fordi der ikke var Plads til dem, dels fordi man var ængstelig ved at sende de smaa i Skole i de urolige Tider. De kom først til at møde til Skolegang den 20. August og havde da kun to Lektioner daglig.

Allerede den første Dag i Fredericiagade maatte Børnene i Tilflugtsrum, og det bragte almindelig Uro og Nervøsitet. Navnlig var de smaa Piger, der skulde begynde i 3. Læseklasse, og som havde lang Skolevej, saa bange, at Forældrene ikke turde lade dem komme i Skole. Først da deres Klasselærerinde, Frk. *Biering Sørensen*, aabnede sit Hjem for dem, samledes Klassen igen. Disse Piger vil aldrig glemme deres halve Aar i »Sølvgades Pigeskole«, hvor de af og til hilste paa gamle Inspektør *Kehler*, som de boede Dør om Dør med, og slet ikke Hunden »Peter«, som de legede med i Frikvarteret. De kom først tilbage til Fredericiagade, da Skolen fik Lokaler i det saakaldte Museum.

En anden Filial fik Skolen, da Pastor *Sven Nielsen* overlod St. Pauls Kirkes vestre Sakristi til Klasseværelse for to store Pigeklasser. Det blev udstyret med Skoleborde, og i Frikvartererne havde Bør-

Frk. Biering-Sørensen holder Skole i sit Hjem. 1945.

nene en vidunderlig Legeplads foran Kirken. For ikke helt at miste Kontakten med den øvrige Skole, vandrede Pigerne i det store Fri-kvarter over til Fredericiagade. Det varede ikke mange Dage, før »Frihedssangen«, som Børnene havde lært ved at høre udenlandsk Radio, blev brugt til Marchsang. Ikke alene Frihedssangen, men mange Fædrelandssange, havde en stor Plads i Børnenes Hjerter, og der blev sunget meget i Timerne. —

Ret længe kunde vi ikke holde Skole paa denne Maade. Der var for megen Usikkerhed i alle Forhold, alt for ofte Skyderi i Gaderne, derfor blev al Skolegang suspenderet 1. Maj indtil nærmere Ordre. Vi mødtes først igen den 23. Maj, hvor Inspektøren samlede Klas-serne til en Højtidelighed, inden man gik over til Hverdagens Ar-bejde. Mange havde savnet ikke at have været sammen med Bør-nene i de bevægede Dage omkring 5. Maj. I Samlivet med dem havde man kunnet faa Lov til at glemme Rygter og Avisernes og Radioens Beretninger, for det var utrolig lidt af den urolige Verden, der bragtes med ind i Skolen.

Nu skulde vi tilbage til Hverdagen, men det var ikke let. Timerne var blevet omdannet til Lektioner, saaledes at der blev ni fra Kl. 8

til Kl. 17, og 3 Klasser maatte enes om hvert Klasseværelse. Det mærkeligste af Værelserne var Nr. 4. Det bestod af to smaa Rum,

Et Hjørne af Skolegaarden ved Kirurgisk Akademi. Til venstre de gamle Dissektionsstuer, Til højre Pedellens Hønsesgaard — i Bredgade!

forbundet med en Dobbeldør. Nogle af Børnene sad saaledes, at de helst skulde kunne se om Hjørner, hvis de vilde følge med paa Tavlen. Her undervistes 4 Klasser i Løbet af Dagen. En af Klasserne havde en daglig Oplevelse: Garden, der Kl. 12³⁰ kom med fuld Musik fra Amalienborg.

De faa Lektioner strakte ikke til, saa at Børnene kunde faa alle Fag. Hovedvægten blev derfor lagt paa Dansk, Skrivning og Regning, og mange Fag som Husgerning, Sløjd, Tegning og Gymnastik, for en Del ogsaa Sang, forsvandt helt fra Skemaet. Pigerne var glade, fordi de fik Lov at beholde deres Haandarbejdstimer. Til Fysik og Naturhistorie manglede helt Anskuelsesmidler, saa ogsaa disse Fag maatte delvis udgaa.

Lidt bittert var det under de Forhold at vide, at Flygtningebørnene henne paa Sølvgades Skole havde alle de Undervisningstimer, de kunde ønske. De holdt Skole i det nye Naturhistorieværelse eller i en »Friluftsskole« under Halvtaget.

Men selv om Sølvgadebørnene maatte undvære deres Skole og mange af de Fag, der sætter Kulør paa Skoledagen, saa havde de

andre Ting, der bragte lidt Liv i Tilværelsen, f. Eks. Uddelingen af Chokoladen og Karamellerne fra Sveriges Børn og Tøjgaven fra Amerika.

Imidlertid vandrede Lærerne rundt og gav Timer i den store Labyrinth af Bygninger. Man kunde f. Eks. begynde sin Dag i Oldermændens Festsal, for derefter at begive sig til Filialen, hvor der tidligere havde været Dissektionslokaler for de medicinske Studenter. For at komme der maatte man passere den store Gaard, der var fælt snavset paa Regnsvejrsgade. I et Hjørne af den havde Akademiets Pedel sin Hønsegaard, i et andet ophobedes alle »Hollandshjælpen«s mangeartede indsamlede Sager, som var Genstand for Børnenes store Interesse, og der manglede aldrig »Hjælpere«, naar der skulde læses af og paa. Om Eftermiddagen endte man maaske sin Dag med et Par Lektioner paa Nr. 7, et lille, lavloftet Værelse, der blev opvarmet af en mægtig Kakkellovn. Fra dets Vinduer var der en pragtfuld Udsigt, til den ene Side til Marmorkirken og den russiske Kirkes forgyldte Kupler, til den anden Side ned ad Bredgade til Grønningens Træer.

Heldigvis har der altid været et ualmindelig godt Forhold mellem Nyboders og Sølvgades Skoler, og det blev ikke mindre hjerteligt nu, hvor man kom hinanden saa nær ind paa Livet. Inspektørerne maatte dele Kontor, Viceinspektørerne og -tricerne ligeledes. Og Lærerne! Ja, i det store Frikvarter, hvor saa mange var samlet paa Lærerværelset, kneb det rigtignok med at finde en ledig Stol og en tom Kop, men man havde det hyggeligt — takket være det gode Humør, som trods alt blev bevaret.

Inspektør *Gehl* var dog den, der i den bevægede Tid maatte trække det største Læs. Ikke alene maatte der lægges Skema 5 Gange i Løbet af et Aar, men der skulde ogsaa skaffes Udveje for nye Lokaler, naar de hidtil benyttede af en eller anden Grund ikke kunde bruges længere. Mange Muligheder blev undersøgt, mange Mennesker maatte der forhandles med, og naar Skoledagen var forbi, var der Flygtningene hjemme paa Skolen. Det var en trist Skare Mennesker, der fyldte Klasseværelserne. I den første Tid laa de i Halm, der var spredt ud over Gulvet, 8—14 Mennesker i hvert Lokale. Al Vask af Mennesker og Tøj foregik i Haandvaskene paa Trappen, Maden blev uddelt fra Kælderen, og naar man aabnede Gadedøren, slog en frygtelig Os af Mennesker, Mad, Vask og Halm den indtrædende i Møde. Flygtningene opholdt sig mest i Værelserne, laa paa

Sengene eller hang paa Bænkene, underlig energiløse, som havde de opgivet det hele. Bedst syntes de at være tilpas, naar de kunde slikke Solskin i Skolegaarden. Der var en Mængde Børn i alle Aldre, blegere end vore egne, men som Regel høflige og hjælpsomme, glade og tillidsfulde, og rørende var det at se, hvor lidt der skulde til for at glæde dem. De blev lykkelige for lidt brogede Lapper til Dukketøj og smaa Ender af Blyanter og lidt Papir til at tegne paa.

Da Skolen begyndte efter Efteraarsferien, var alle Klasser samlet i Fredericiagade, og man skulde tro, at Skolelivet igen kunde gaa sin normale Gang i de faa Timer, hvor Børnene var i Skole, at de gode Arbejdsvaner, Ordenen og Disciplinen skulde vende tilbage. Men den forløbne Tid var desværre ikke gaaet sporeløst hen over dem. I Besættelsesaarenes sidste Tid havde de oplevet, at Folk satte sig ud over alle Love og tog sig selv til Rette. I den skoleløse Tid havde mange faaet Smag for at drive om paa Gaderne i den alt for rigelige Fritid, og Følgen var, at mange Hjem og Børn syntes, at Skolens Regler for Orden og Opførsel var noget, man sagtens kunde sætte sig ud over. Ulovlige Forsømmelser hørte til Dagens Orden i alle Klasser, og Paatale hjalp meget lidt.

Det var derfor intet Under, at man længtes hjem til Sølvgade, men med Flygtningenes Fjernelse syntes det at have lange Udsigter. Lidt nærmere Maalet kom vi, da Nyboder Skole, som havde været den berygtede General Panches Hovedkvarter, kom saa meget i Orden, at Børnene den 21. Januar 1946 kunde vende tilbage dertil. Dagen efter rykkede vi ogsaa derind. Selv om Flygtningene samme Dag havde forladt Sølvgades Skole, maatte vi i endnu 3 Maaneder trække Veksler paa Nyboder Skoles Gæstfrihed. Sølvgades Skole maatte underkastes en radikal Istandsættelse, før vi kunde vende hjem. Gulvene blev høvlet af, og der blev malet fra øverst til nederst med dejlige lyse Farver, ligesom den elektriske Installation blev fornyet. Forskellige Smaaforbedringer fik vi ved samme Lejlighed, bl. a. elektrisk Ur i Forbindelse med den tidligere omtalte automatiske Ringning.

Den 13. April kom endelig Forløsningsens Time. Efter mere end et Aars Landflygtighed vendte Børnene tilbage til deres egen Skole for at genoptage Arbejdet i de vante Omgivelser. Dagen fejredes naturligvis som en Festdag. Om Morgenen samledes Eleverne om Flagstangen, og mens 500 Børn istemte Axel Juels prægtige Flag-sang, gled Dannebrog til Tops for at vise, at Skolens rette Beboere

var vendt hjem. Inspektør Gehl bød i en Tale Børnene velkommen til Skolearbejdet. Inspektøren mindedes det urolige Aar, der nu var overstaact. »Ganske vist er Sølvgades Skole paa mange Maader sluppet billigt. Men det er klart for alle, at kun under helt rolige Forhold kan et godt Skolearbejde øves — og Ro er netop, hvad vi har manglet. Meget er i Aarets Løb gaact i Skaar, og meget maa indhentes. Men med godt Arbejde fra alle Sider kan meget tabt Land genvindes, og denne Festdag er Indvielsen hertil«. I de festligt smykkede Klasseværelser samledes derefter Børnene med deres Lærere, dels for at gøre klar til de kommende Maaneders Arbejde, dels for at drikke Chokolade, der var lavet i Skolens Køkken, og med straalende Ansigter og god Appetit nød de den sjældne Drik og de dejlige Flødeskumskager. Derefter var der Underholdning og Film for de mindste Klasser, og Resten af Dagen var Fridag.

Om Aftenen samledes de større Elever til et festligt Skolebal, hvor der var forskellig Underholdning, udført af de største Børn. Festen sluttede som i gamle Dage, da Skolen var ung, med Pølse-gilde og — Sodavand.

SKOLEKOMMISSIONEN — FORÆLDRERAADET

Den første Skolekommission ved Østre Betalings-skole bestod af 9 Medlemmer, disse var: Pastor *Bruun*, Pastor *Nielsen* og Kateket *Øllgaard*, som gejstlige Medlemmer, udnævnte af det kongelige danske Kancelli. Af Borgerrepræsentanternes Midte valgtes Hattemagermester (senere Fattigdirektør) *B. Petersen* til at varetage det økonomiske. Fra Trinitatis Sogn »delegeredes« Justitsraad *Stjernholm*, Fabrikør *Fibiger* og Major *Fasting*; fra Garnisons Sogn Agent *Selmer* og Grosserer *Kirketerp*. Formand for Kommissionen blev Pastor *Bruun*. Mødelokalet laa paa 3. Sal i Vestgavlen i et Værelse, der nu udgør en Del af Inspektørens Lejlighed. Oprindeligt havde disse 9 Herrer hele Skolens Bestyrelse og Ledelse i deres Haand og sad inde med den egentlige Myndighed, medens Inspektøren nærmest kun havde det daglige Tilsyn. De afgjorde saa godt som alt vedrørende Skolen — betydelige som ubetydelige Sager: Forandringer ved Bygninger, Ansættelse af Lærere, Tiden for Eksamens Afholdelse, Tilsyn med at Børnene fordeltes i de rigtige Klasser, Timeplanernes Godkendelse, ja selv noget saa ringe som at en Lærer ønskede at afgive to Naturhistorietimer, og en anden ønskede at overtage dem, dristede Inspektøren sig ikke til at afgøre uden Kommissionens Samtykke.

Inspektøren deltog ikke i Forhandlingerne, men indberettede eller »androg« skriftlig til Kommissionen. Fra Mødet den 5. Juni 1848 kan eksempelvis anføres, at »Inspektør *Lunddahl* mødte og erholdt mundtlig Besked paa nogle af ham indgivne Andragender«. En Direktionsskrivelse af 25. Juni 1849, hvori det foreslaas at give Inspektøren Adgang til Forhandlingerne, besvares med, at man »fandt det uforholdent at give Inspektøren Sæde og Stemme i Kommissionen, da han altid i paakrævet Fald kunde tilkaldes, og det i mange Tilfælde vilde være forholdent, at Inspektøren maatte vige

sit Sæde i Kommissionen«. Andragender o. lign. skulde indsendes gennem Inspektøren. Et Cirkulære fra Direktionen af 9. Okt. 1857 forlangte Kommissionens Betænkning angaaende et Forslag fra den administrerende Direktør om Ophævelse af Kommissionerne for de offentlige Skoler eller deres Omorganisation. Herpaa svaredes der, at man ingenlunde kunde tilraade Kommissionens Ophævelse, men derimod maatte foreslaa Kommissionsmedlemmerne reducerede til 3; et gejstligt og et regnskabsførende Medlem samt Skolens Inspektør, der da vilde faa samme Stilling i Kommissionen som den administrerende Direktør i Direktionen. Ved Loven af 29. Dec. 1857 indskrænkedes Medlemmernes Antal til 3: en Sognepræst, valgt af Kultusministeriet, et af Borgerrepræsentationen og et af Skoledirektionen valgt Medlem. I denne Kommission fik Inspektøren Sæde, dog uden Stemme.

Uagtet den ny Kommissions Myndighed efter Lovens Bogstav ikke var saa ringe, idet den skulde føre Tilsyn med Skolens Virksomhed, blev dog fremtidig den egentlige Ledelse af Skolen lagt i Inspektørens Haand, og Kommissionen gled i Aarenes Løb mere og mere i Baggrunden. Paa Mødet den 7. Sept. 1911 foreslog Formanden, at Kommissionen for Fremtiden ikke skulde have Meddelelse om at møde, hvis der ikke forelaa andet end Mulksager. Kun for saa vidt der forelaa andre Spørgsmaal af en saadan Betydning, at Inspektøren ansaa det for rettest at indkalde Kommissionens Medlemmer, skulde Indbydelsen sendes dem alle. Under disse Forhold vil man forstaa, at Kommissionen til sidst næsten ingen Betydning havde. Fra i 1847 at være et Skole-Statsraad, som endog havde sit eget Lokale paa Skolen, sank det ned til at føre en fuldstændig passiv Tilværelse; det havde knapt nok Styrke til at samles een Gang om Aaret.

Af de mere kendte Personligheder, som igennem Aarene har været Medlemmer af Østre Betalingsskoles Kommission kan nævnes: Borgerrepræsentant, Hofpianofabrikant *Fr. Møller*, Dr. phil. (senere Professor) *Paludan*, Boghandler *Tryde*, Borgerrepræsentant, Detailhandler *C. F. Sørensen* og Maler *Jens Jensen*, der senere blev Overpræsident i København. Den, der har siddet længst i Kommissionen, er Pastor *Chr. Sørensen* ved Garnisons Kirke (1888—1916).

I Slutningen af 1920'erne opstod der i Befolkningen et Krav om, at Forældrene burde knyttes tættere til Skolen. Under Undervisningsminister *Borghjerg* blev dette Ønske opfyldt i Bekendtgørelsen af 1934 om Forældreraadene. For Københavns Vedkommende

blev disse Raad en Afløser af Skolekommissionerne. Sølvgades Skoles Forældreraad kom til at bestaa af 5 Medlemmer:

2 valgt af Borgerrepræsentationen og 3 af og blandt de Forældre og Værger, som har Børn i Skolen. Skolens Inspektør og 2 Lærerrepræsentanter deltager i Forældreraadenes Møder og Forhandlinger. Forældreraadet har Lov til at overvære Undervisningen og derved gøre sig bekendt med Skolens Virksomhed; et andet af dets Opgaver er at føre Tilsyn med, at Børnene følger Undervisningen og at søge at modarbejde Skoleforsømmelserne. Medlemmerne af det første Forældreraad var følgende:

*Fru Johanne Tryggedsson,
Værkmester O. Bouet,
Godskontrollør Holtze,
Portner Schønning og
Portner Chr. Christensen.*

I Møderne deltog som Repræsentanter for Skolen Inspektør *Gehl*, Lærerinde Fru *J. Uhrskov* og Lærer *H. J. Hansen*.

Sognepræst ved St. Pauls Kirke *Sven Nielsen* blev i Aaret 1937 — valgt af Borgerrepræsentationen — Medlem af Skolens Forældreraad. I Aarene 1942—46 var han — valgt af Forældreraadene — tillige Medlem af Skoledirektionen.

Pastor *Sven Nielsen* fortæller:

»Da Forældreraadene oprettedes i 1934, laa der bagved dette nye Træk i den danske Folkeskoles Fysiognomi et Ønske om nærmere Kontakt mellem Skolen og Hjemmet for Børnenes Skyld, et Ønske, som man naturligvis fra alle Sider kunde dele, selv om ikke alle følte sig overbeviste om, at Forældreraad vilde være det rette Middel til Ønskets Opfyldelse.

Skolens Stilling til det nye kan vist de fleste Steder betegnes som forsigtigt afventende. Man vilde se, hvorledes det hele spændte af, og enkelte Steder havde man visse ikke helt behagelige Erindringer om selvbestaltede Forældreforeningers Optræden i Skolesager at se hen til.

Forældrenes Stilling syntes nærmest præget af Ligegyldighed, vel sagtens stammende fra, at man ganske overvejende havde haft

Fru Andrea C. C.
Nielsen.

Sognepræst
Sven Nielsen.

Fru Johanne
Tryggedsson.

gode Erfaringer om Forholdet mellem Hjem og Skole — saa hvad skulde disse Forældreraad dog til? Jeg tror, at Skolerne de fleste Steder — og med Rette — opfattede denne Ligegyldighed fra Forældrenes Side som et Tillidsvotum til Skolen.

Fra politisk Hold ønskede man fra alle Sider at gøre Forældreraadene saa upolitiske som muligt, (hvad der naturligvis er rigtigt), men da Forældreraadene skal indvælge 3 Medlemmer i Skoledirektionen, som er en rent politisk valgt Forsamling, og da man frygtede (og vel ikke uden Grund), at enkelte kværuerende Elementer kunde komme til at spille en uforholdsmæssig stor Rolle, hvis Valget overlodes til Tilfældigheder, og komme for Skade at skabe Splid mellem Skole og Hjem i Stedet for at føre disse sammen, endte det dog med, at de politiske Partier tog Haand om Sagen, hvilket førte til Fredsvalg ved de allerfleste Skoler, et Forhold, som bestod lige til Valget i 1946, da der mange Steder blev opstillet Partilister.

Utvivlsomt er Forældreraadets Myndighedsomraade stærkt begrænset, men saaledes er det kun godt — og sikkert ogsaa Lovens Mening. Det skal ikke være en ny Skolekommission, men et naturligt Bindeled mellem Skolen og Hjemmene, et Sted, hvor Berøringsfladerne mellem disse to paa naturlig og tvangfri Maade kan drøftes og udbygges og eventuelle Gnidninger udjævnes ved, at man simpelthen kommer paa Talefod med hinanden og forstaar hinanden.

Dersom Sølvgades Skoles Forældreraad kan betragtes som typisk for de københavnske Forældreraad i det hele taget, kan det roligt siges, at Forældreraadsinstitutionen i de forløbne Aar har bevist sin Eksistensberettigelse. Naturligvis vilde Skolen leve videre, selv

om Forældreraadene i Dag blev afskaffede, men der vilde dog vist alligevel føles Savn af noget, som var godt at have, og som i mange Tilfælde gjorde uomtvistelig Nytte.

Man kan egentlig ikke ved Sølvgades Skole tale om »Forholdet mellem Skolen og Forældreraadet«, som om Forældreraadet var en Institution ved Siden af Skolen — altsaa i Virkeligheden *uden for* Skolen. Situationen har netop været præget af, at Skolen har taget Forældreraadet ind til sig som et Led i Skolens Struktur; og Forældreraadet har paa sin Side opfattet sig selv som et af Skolens Organer til Tjeneste for Skolens Helhed. At Forældreraadet ikke føler sig som et Fremmedelement i Skolen manifesterer sig paa tydelig Vis ved Skolens Fester, hvor Forældreraadets Medlemmer har været de selvfølgelige Deltagere, ligesom de aarlige selskabelige og fornøjelige Sammenkomster mellem Lærerpersonalet og Forældreraadets Medlemmer taler deres tydelige Sprog om et Forhold, der er saa godt, at det slet ikke omtales.

Dette lykkelige Forhold maa naturligvis Skolen og Forældre- raadet dele Æren for. Skolens Folk med dens Inspektør i Spidsen kom til enhver Tid Forældreraadet i Møde med Tillid og Forstaaelse og var altid rede med sagkyndig Vejledning ved Sagernes Tilrettelægning og Behandling. Paa den anden Side havde Forældre- raadet det Held i sin mangeaarige Formand, Fru *Johanne Tryggedsson*, at have en Leder, alle kunde have Tillid til, og som formaaede at yde Skolen en positiv Hjælp i de vanskelige Skoleforsømmelses- sager, som efterhaanden er blevet Forældreraadets egentlige og vigtigste Arbejdsomraade.

Fru *Tryggedsson* havde som Kredsverge under Børneværnet ganske særlige Forudsætninger for med lykkelig Haand at gribe ind paa Skolens Vegne i de ikke faa Tilfælde, hvor Børn fra Hjem, der delvis er i Opløsning enten af økonomiske, moralske eller andre Grunde, forsømmer deres Skolegang uden lovlig Grund. Det var dog langt fra alene Fru Tryggedssons officielle Stilling, der forlenede hende med den fornødne Myndighed overfor de paagældende Børns Forældre, men vistnok langt mere den Hjertevarme og Kærlighed, som er en Del af hendes Væsen, der gjorde Udslaget, naar hun roligt og besindigt i et Sprog, de forstod, forklarede modvillige Forældre Nødvendigheden af Børnenes Skolegang, ikke for Lovens Opfyldelses Skyld, men for Børnenes Fremtids Skyld.

Fru Tryggedsson har sat sig Spor ved sin Virksomhed blandt

fattige Hjem i den indre By, og det var en Lykke, da Socialdemokratiet i 1934 valgte hende ind i Forældreraadet ved Sølvgades Skole, hvorved Raadet kom til at nyde godt af hendes Arbejdskraft og gennem hende fik en god Position baade overfor Skolens Folk og overfor Forældre kredsen.

Ved Valget i 1946 afgik Fru Tryggedsson paa Grund af Alder som Formand og afløstes af den elskværdige Fru *Andrea Nielsen*, der leder Raadet videre i Fru Tryggedssons Aand, hvilket lover godt for Fremtiden paa dette ikke uvigtige Omraade.«

I Jubilæumsaaret har Skolens Forældreraad følgende Sammensætning:

Fru *Andrea C. C. Nielsen* (Formand),
Sognepræst *Sven Nielsen*,
Arbejder *Christian Jensen*,
Arbejder *Erik Mikkelsen* og
Fru *Laura Christophersen*.

Som Repræsentanter for Skolen deltager foruden Inspektør *Gehl* Viceinspektrice Frk. *Fugmann* og Overlærer *Nørregaard*.

LÆRERMØDER — LÆRERRAAD

I en Del Aar afholdtes Lærermøder paa Skolen een eller flere Gange aarlig. Det første holdtes den 23. Januar 1850 Kl. 9 Formiddag, og det begynder ret seriøst med en Bestemmelse om, at »De ordinære Lærermøder afholdes i Regelen i den sidste Halvdel af hver Maaned afvekslende Kl. 9, Kl. 1 og Kl. 5 præcis. De sammenkaldes ved Cirkulære fra Inspektøren senest den næstforegaaende Dag; paa Cirkulæret skal være angivet de Sager, som kunne komme under Forhandling paa Lærermødet. Ved disses Afslutning og Protokollens Underskrift af de tilstedeværende er Lærermødet hævet. Forslag og Spørgsmaal, som ønskes bragt under Forhandling, maa senest to Dage før Lærermødets Afholdelse være anmeldt for Inspektøren for at kunne opføres paa Sammenkaldelsescirkulæret. Under Mødet iagttages parlamentarisk Skik.«

De skiftende Klokkeslet afløstes dog meget snart af et fast Tidspunkt, Kl. 6 Aften, og Antallet af Møder er kun det første Aar 9, det næste Aar sank det til 5 og svinger senere mellem 1 à 4 aarlig. Fra 1859 til 1867 afholdtes temmelig regelmæssigt kvartaarlige Møder, men fra 1868 til 1879 daler Tallet til 1 à 2.

Derefter var der i 28 Aar kun et eneste Møde, nemlig 1884, og med kun eet Punkt paa Dagsordenen: »Klage over Skolebetjenten«.

Først i November 1907 afholdtes nyt Møde.

Ligesom Mødetallet hurtigt undergik Forandringer, bliver den seriøse Form, hvor samtlige tilstedeværende Lærere ved Forhandlingernes Afslutning underskrev Protokollen, efter 2 Aars Forløb afløst af et kort Referat, der i Aarenes Løb bliver knappere og til sidst svinder ind til en eneste Linie: »Lærermøde om Eksamen«. »Møde om Eksamens Afholdelse o. s. v.«. »Om nogle disciplinære Bestemmelser«.

Emnerne er til en vis Grad stereotype. Et aarligt tilbagevendende og ofte det eneste aarlige Emne er: »Eksamen og dens Ordning«. Et andet Emne, der jævnlig tages op igen i Skolens første Tid, er »Ordensbestemmelserne og deres Overholdelse«, en enkelt Gang om det specielle »at sætte et Barn uden for Døren«. Den 28. Juli 1850 vedtoges, at de paa Skolen tilstedeværende Klasser, Drengene for sig og Piger for sig, skulde afholde samlet Lovsang Mandag Formiddag Kl. 8 »Løverdag« Eftermiddag indtil Kl. 5 og 6 samt for Drengene-Aftenskolens Vedkommende Mandag Eftermiddag Kl. 5 og Fredag Kl. indtil 8. Et Aar senere, den 1. Juni 1851, satte Inspektøren under Afstemning, om Lovsangen Mandag Morgen skulde vedblive under den hidtil brugte Form. Man vedtog, at Mandag Morgen og »Løverdag« Eftermiddag skulde kun synges en »Psalm«.

Den 21. Juli 1851 diskuteres den i Religion anvendte »cycliske« eller »koncentriske« Metode, d. v. s. den Fremgangsmaade i hver Klasse at gennemgaa hele Bibelhistorien — i de lavere Klasser selvfølgelig mere summarisk. Metoden blev nedstemt med den Motivering, at de andre offentlige Skoler ikke benyttede den.

Gebauer bringer den 20. December 1853 Spørgsmaalet om Flidsbelønninger og Opmuntringer til flinke Børn paa Bane. Personalet beklagede sig over, at man manglede Midler til Indkøb af passende »ydre Ting, d. v. s. Gaver«, og vedtog at ansøge Direktionen, om der maatte stilles en Sum til Disposition, hvoraf Belønninger kunde indkøbes og uddeles hvert Aar efter afholdt Eksamen til de Børn, som især udmærker sig ved Flid og Sædelighed. Men først fra 1876 stilles der paa det aarlige Budget en Sum til Raadighed for dette Formaal.

Paa Mødet den 26. November 1907 foreslog *Gabriel Jensen*, at Gadestrækningen ud for Skolen skulde asfalteres, fordi Larmen fra Færdslen efterhaanden var blevet for generende.

Den 15. December 1909 gjorde den samme Lærer sig til Talsmand for en snarlig Fornyelse af Skolens ret antikverede Inventar. Der blev f. Eks. i Afgangsklassen paa Nr. 11 endnu benyttet Borde, som skrev sig fra Skolens ældste Tid. Inspektør *Bohr* havde udtalt sig for at forsyne eet Klasseværelse om Aaret med nyt Inventar, og denne Fremgangsmaade fandt de fleste af Personalet baade for langsom og upraktisk. Nu foretoges Forandringen i Løbet af 3 Aar, og dermed gik de lange Bænke ud af Sagaen.

Om de senere Aar beretter Overlærer *Nørregaard*:

I de sidste 25 Aar foreligger der kun Referat fra et enkelt Lærermøde i 1927, som behandlede Tilsynet med Børnenes Spisning i Klasseværelserne, der da blev indført som obligatorisk, men dog med Tilladelse til at lade Børnene spise paa Legepladsen om Sommeren, naar Vejret tillod det. Det medførte nogen Diskussion med Inspektør *Kehler*, som bestemt forlangte, at hver Lærer skulde have Tilsyn med sin Klasse, og dette blev ogsaa gennemført af Direktionen.

I disse Aar styredes Skolen ret enevældigt fra Kontoret, men fra 1934 indførtes der Lærerraad ved hver Skole, og Lærermøderne afløstes med et Par Undtagelser af Lærerraadsmøder.

Lærerraadet fik en Række mindre Sager til Afgørelse og Ret til at udtale sig om alle Skolen vedrørende Spørgsmaal. Der afholdes ordinære Møder to Gange om Aaret under Ledelse af en Formand. *H. J. Hansen* blev Raadets første Formand og afløstes i 1936 af *Steen Peitersen*. Siden 1939 har *H. Nørregaard* fungeret.

De Sager, hvori Raadet har besluttende Myndighed, er vel ikke særlig betydningsfulde, men Institutionen har bevirket, at der er blevet en mere intim Forbindelse mellem Skolens Ledelse og Lærerpersonalet til stor Gavn for Arbejdet i Skolen.

Valg af Undervisningsmidler og Køb af Bøger til Skolens Biblioteker blev overdraget Raadet, ligeledes Valg af en Del Tillidsposter som Tilsyn med Skolens Samlinger, Eftersidning og de store Fri-kvarterer. Desuden har Gang paa Gang Skolens Disciplin været til Drøftelse.

Skolen disponerer for Tiden over 3 Portioner à 20 Kr. af Gros-serer Gerson Levys Legat. Fordelingen af disse Midler samt Ud-delingen af de Skolepræmier, som skænkes af Københavns Kom-mune, hører ogsaa til Raadets Opgaver.

En enkelt Sag optog Sindene temmelig stærkt et Par Aar, da Skolevæsenets Ingeniører ved Udvidelse af Skolens Legeplads meget ubetænksomt i en Sommerferie anbragte Pigernes Toiletter i Dreng-gaarden. Der blev protesteret meget kraftigt fra Personalets Side, og der blev byttet om paa Drengenes og Pigernes Legepladser. Men Toiletterne blev ikke flyttet. Til sidst blev der rejst et Plankeværk, som dækkede for Udsigten til Tremmedørenes Parade; Lege-

pladserne blev atter byttet om, og der faldt igen Ro over Gemytterne.

I en Aarrække har Raadet medvirket ved Gennemførelse af en aarlig »Forældreuge«, hvor Forældrene blev indbudt til at overvære den daglige Undervisning og deltage i Møder om Skolens Forhold. Desværre var, som ved en Del af Byens øvrige Skoler, Besøget yderst ringe og saa godt som uden praktisk Betydning.

Endelig skal det nævnes, at Raadet i 1945 havde den Glæde at kunne meddele, at der i intet Tilfælde var Grundlag for Anklage for unational Holdning under den tyske Besættelse mod nogen af Skolens Personale.

LÆRERPERSONALET

INDLEDNING

Før de mange Smaaskoler samledes til den af een Skoleinspektør ledede Institution, havde hver enkelt Lærer siddet som Enehersker i sin lille Verden, og det var for nogles Vedkommende ikke let at lære, at de nu kun var Led i et Maskineri, der skulde arbejde i et ensartet Tempo. I det første Skolekommissionsmøde, der holdtes, efter at Østre Betalingsskole var kommet i Gang, ankedes der over, at 9 af Lærerne havde undladt til den fastsatte Tid at indsende den forlangte Liste over Antallet af Elever fra deres respektive Skoler. Det vedtoges at erindre Personalet derom, og i den Anledning tillige anmode dem om i Fremtiden at vise mere Punktlighed ved slige Ekspeditioner.

Da Skolen begyndte, var Lærerpersonalets Antal 24, heraf var de 19 Lærere og 5 Lærerinder, der udelukkende underviste i Haandgering. De 3 af Lærerinderne var Lærerhustruer, der sammen med deres Mænd havde haft en lille Skole, og som nu var flyttet hen til »Slottet« i Sølvgade. Af Lærerne var de 11 Teologer, kun 2, Thorup og Rohde, var Seminarister, de øvrige havde anden Uddannelse, Becken var saaledes Læge, og Wilhelm dansk Jurist.

Efter 4—5 Aars Forløb havde det første Hold Teologer forladt Skolen og Pædagogikken til Fordel for Præstegerningen. Dette Forhold særtegnede i øvrigt i lange Tider Tilstandene. De forholdsvis unge Teologer var kun nogle faa Aar paa Skolen, før de fik »Befordring«, d. v. s. fik Præsteembede, og flere af de unge Seminarister søgte i Aarenes Løb ud paa Landet, fordi Forholdene der bød dem bedre Eksistensbetingelser. Endnu saa sent som i 1865 foretrækker Christen Hansen at overtage et Landsbylærerembede. Lønningerne var nemlig meget ringe. Man begyndte med 300 Rigsdaler; efter

2 Aars Forløb fik man 350 Rigsdaler, efter 4 Aar 400 Rigsdaler og efter 6 Aar 500 Rigsdaler. De øverste Gagetrin naaedes ikke af alle, thi Oprykningen hertil beroede ikke blot paa Anciennitet, men ogsaa paa »Resultater«, d. v. s. Søjler af »ug«er og var afhængig af Kommissionens Anbefaling og Kommunalbestyrelsens Skøn. Det næstøverste (3.) Løntrin blev populært kaldt »at komme i Abrahams Skød« og det øverste »at komme i Himmerig«, og dette sidste sammenlignedes med et Stykke Flæsk, der hang i en Snor og blev dirigeret af højere Magters Naade og Skøn.

For at blive Lærer ved Skolen skulde man gennem en haard Skærsild, en Konkurrence, som afholdtes mellem de indtegnede Ansøgere. Til at overvære Prøven mødte Medlemmer af Skolekommissionen — undertiden, men dog ret sjældent — ogsaa Medlemmer af Direktionen. Denne Konkurrence var imidlertid ikke en Prøve een Gang for alle, den maatte gentages, for hver Gang vedkommende aspirerede til en Lærerpost ved en anden Skole, indtil Ansættelsen var opnaaet.

Selv en Konstitution i Embedet »friede« ikke derfor, naar Stillingen endelig skulde besættes. Som Eksempel kan anføres fra Kommissionens Møde den 1. Marts 1848: »Ifølge Formandens Bestemmelse blev Konkurrence til den ledige Lærerplads afholdt, hvortil Direktionen var indbudt — men ikke mødte. Af de ansøgende var mødt Herrerne Rohde, C. M. F. Høeg, Sinding, C. P. C. Høeg og Jørgensen, der alle aflagde Prøve i Religion, Geografi og Dansk. Efter Prøvens Afholdelse fandt Kommissionen, at den burde indstille efternævnte trede i følgende Orden: C. P. C. Høeg, Sinding og Rohde.«

Samtidig med denne Indstilling forestiller Kommissionen dog selv Direktionen det ubehagelige og odiøse i slige Konkurrencer, saa længe de afholdes sognevis, og man henholder sig til det Forslag, Trinitatis Sogns Skolekommission tidligere har gjort om en staaende Komité for Konkurrence til alle Byens Skoler. Et halvt Aar senere, i September 1848, undslog cand. theol. *Rohde*, den senere Inspektør ved Betalings-skolen i Nørre Allé, sig for at deltage i en Konkurrence, idet han dels gjorde gældende, at Kommissionen fra den tidligere Prøve maatte kende hans Evner, og dels, at han havde været konstitueret en Tid ved Skolen og derved tilstrækkeligt maatte have vist, om han var brugbar. At Kommissionen gav ham Medhold i hans Ræsonnement, viste den ved at ansætte ham, uagtet han var udeblevet.

Det har selvfølgelig ikke været heldigt for Skolen, at dens Personale saaledes stadig skiftede. Rigtig Ro blev der ikke, før de seminariuddannede Lærere kom i Flertal, og Lønnen blev bedre.

Det var Ungdommen, der overvejende prægede Skolen i dens første Dage. Inspektør *Lunddahl* var lige fyldt 29 Aar, da han blev Skolens Leder, og der blev skumlet noget over hans Udnævnelse.

Besættelse af en Inspecteurpost.

Jo, gu fik Du det, min Søn! kom kun, geneer Dig ikke, hvad vil Du bryde dig om Folkesnak, jeg har ikke gaaet et Skridt for Dig, jeg har kunss saa villet ha'e det.

(-CORSAREN. 17. Sept. 1847)

Side af det Liv, der levedes indenfor »Østre Betalingskole«s Mure i et Par Menneskealdrer. De ældste Sange vidner om det gensidige gode Kammeratskab og Venskab i en Kreds, hvor saa godt som alle stod paa det samme aandelige Niveau, og hvor ingen blev saa længe, at Kollegerne mere fæstede deres Opmærksomhed paa Vrangside end paa Retsiden af hans Person.

Trods hans utvivlsomme Kvalifikationer kunde »Corsaren« ikke afholde sig fra at antyde, at hans Ansættelse skyldtes Protektion af Stiftsprovst Tryde, hans tilkommende Svigerfader.

Af Lærerne var mange »Hostrupske« Studenter, der forstod at samles til festligt Lag, til Pølsegilde og Panchesold og til disse Fester skrev muntre Viser. De bedste Talere var Glud, Brøndsted, Gebaaer og den gemytlige Abraham Becker.

I fire Stilehæfter, der nu forlængst er falmende, har de gamle Lærere omhyggeligt med gotiske Typer nedprentet de ældste Viser og dermed bevaret dem for Efterverdenen.

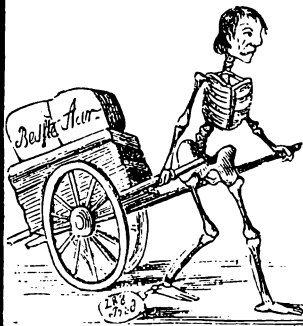
»Vort Livs Poesi« kaldes disse Viser, og de er et Udtryk for en

Paa Skolens 3 Aars Fødselsdag den 17. Sept. 1850 foretog man først en Skovtur til Dyrehaven. Om Aftenen samledes man til Gilde paa Skolen. Her digtede *Brøndsted*:

Tre Perioder af en kjøbenhavnsk Almueskolelærers Liv.

Skoledirectionens

Helvede,

Skjærsild,

Himmerig.

»Corsaren«s Opfattelse af Lærernes økonomiske Kaar 1847.
(Se Side 61 nederst).

VORT LIVS POESI

17. Sept. 1850.

Mel.: »Peter Schütt«¹⁾.

Folk fra Gaden, hvis I gæster
os, I nyt erfare skal.
Ved I, at en Skolemester
er i Grunden, uden Pral,
som en Sommerfugl at se —
Skolestøv paa Vingerne?

I har hørt ham gammelagtig,
gnaven, tør, i Frakke graa —
en Substans filisteragtig —
o, men det er ikke saa!
Nej, en Skolemesters Liv
er poetisk Tidsfordriv!

¹⁾ se: Danmarks Melodibog V, Nr. 233.

Hvor huldsaligt for Eksempel
troner Fader *Abraham*¹⁾
med Kalot i Visdoms Tempel,
naar hans Faareflok er tam,
minder om Idyllens Helt
under Patriarkens Telt.

Løn og Straf er i hans Hænder.
Ve dig, som har dig forset!
Her er Omslag, jeg erkender
til det tragiske Gebet:
Fæl *Gebaauer* er at se,
er han ubarber't og vre'.

Naar jeg hører Trappen knage
under Tusind Træskos Magt
og et rædsomt Hyl at brage
kort, naar *Koefoed* han har Vagt,
mindes jeg med Ak og Ve
Davids Sang paa Trapperne.

Stundom *Becker* er vemodig,
digter til Kommunens Gavn
paa et Epos mørk og blodig,
som endnu har intet Navn.
Enten: Himmerigs Forlis
eller: Vunden Paradis.

Saadan gaar vor lille Verden
daglig sin Periferi.
Hvo tør nægte, at vor Færden
har fuldt op af Poesi?
Drikke vi paa den et Glas!
Den er svær, men den kan ta'es.

I den ældste Tid holdtes Lærernes Gilder ofte paa »Skydebanen«, »Hotel Fønix« og »Bellevue«. Udgifterne dertil bestredes ved Bidrag, der maanedlig indsamledes med 2 Mark for hver Deltager. Direktionen og Kommissionens Medlemmer blev i Begyndelsen ikke sjældent indbudt. Særlig indbød man tit Raadmand og Hattemager

¹⁾ Abraham Becker.

Petersen. Denne, der boede i Adelgade Nr. 3, udbetalte nemlig Lønningerne, og man vilde gerne staa sig godt med ham.

HURRA FOR PETERSEN

4. Juledag 1847.

Mel.: »Seit Vater Noah«.

(»Nu for de danske Studenter vi«)¹⁾

Nu tager Brødre det fulde Glas
og drikker en hjertelig Skaal
for ham, som sidder hist paa sin Plads
og nok vil høre vort Skraal.
Den Mand er Karl for sin Hat!
Ja, rigtig beset, nok for fleres endnu
baade hist og her
og fjern og nær,
som anvende hans Fabrikat.

Ej nogen her vi saa gerne se,
og selv han føle det vil.
Skal noget gøres, skal noget ske,
maa Petersen straks kaldes til;
men sidst paa Maaneden dog,
naar Lommen er slunken, og Tanken er
traurig, flov og tam,
vi hilse ham
med Jubel med samt hanses Bog.

Men snurrikt er det, hvad her vi faa
har saadan et eget Instinkt,
som vel ved Juletid raade maa,
naar Kompagniet er flinkt.
Ja, Sølv og Papir, hver en Døjt
vil gerne forvandles ved Sang og ved Jubel
til Hat paany,
vel mærk: af Bly —
Syng Hurra for Petersen højt!

(Lunddahl).

¹⁾ se: Danmarks Melodibog I (Ny Udg.) Nr. 104.

*En sandfærdig og lærerig Beretning
om en, der betraadte Syndens Vej,
men øjeblikkelig blev verfet hen paa Dydens dito.*

*Udkommet i Østen dette Aar
(1863?)*

Der er koldt i Mesters Stue,
for sin Snue maa han grue,
vil sig derfor rigtig »gasse«
i sin Nabos lune Klasse.

Slidt han har som noget Bæst:
terpet, tygget Drøv og hvæs't.
»Stop nu Piben, far i Mag,
gamle Jas, og varm din Bag!«

Mens han nyder Fred og Hygge,
hist bag Ruden Øjne stygge
stirrer fælt imod hans Krog —
Jas maa paa Tilbagetog.

Og da han paa Gangen staar,
er det Favntag, dèr han faar,
ogsaa et, der kan »husvale«
her i Østens høje Sale.

»Rygning strengt forbudt i Klassen.
Hen til Børnene gelassen!«
Synd'ren skjælv, væk var hans Fryd.
Piben fik en anden Lyd.

»Kære Spektor, lyt og hør!
Aldrig har jeg »smøget« før.
Og saa sandt De ser mig her:
jeg skal aldrig gøre' det mer'!«

Varme til sin Bag og Tud
fik han — men der er en Hage:
med een Næse gik han ud,
men med *to* kom han tilbage.

Der har alle Dage været et godt Forhold mellem Skolens Inspektør og Lærerne; under nogle af Inspektørerne nærmest kammeratligt. Andre bevarede en vis Afstand og forsømte ikke at inspicere, saaledes som vi ser af ovenstaaende »Epos«, hvor hverken Forfatter eller Illustrator er navngivet. Ældre Læsere kan maaske genkende Læreren og Inspektøren (ved Ruden).

I Aaret 1946 indførtes Overlærerstillingen i København. Det kan maaske derfor være af Interesse at oplyse, at vi allerede i Tidsrummet 1857—78 havde 3 Overlærere i Østre Betalingsskole: *C. F. Møller* (1857—66), *L. F. Olesen* (1866—68) og *S. C. Glud* (1868—78). I Bestemmelsen af 31. Decbr. 1857 blev det fastsat, at der ved de større Skoler skulde ansættes en Overlærer som Inspektørens Medhjælper, og at Viceinspektørposten skulde bortfalde ved Vakance. De tre Overlærere kom til at fungere samtidig med, at *J. Wigh* var Viceinspektør (1855—73), og Ordningen kom derfor nærmest til at betyde et Løntillæg (100 Rdl.) for d'Hrr. som ældre dygtige Lærere. Ordningen gjaldt kun til 1870, da Viceinspektørstillingen igen blev indført, men denne Gang forlenet med større Myndighed.

Glud, som virkede i Skolen endnu i 8 Aar, beholdt dog sin Overlærerværdighed til sin Død.

De 5 Lærerinder, der var ved Skolen i 1847, underviste som omtalt kun i Haandarbejde.

Tilskyndet af Kultusminister Hall udtalte Direktør Borgen sig i 1857 for, at Lærerinderne burde undervise Pigeklasserne i alle Fag.

Efter Oprettelsen af Lærerindeeksamen 1859 begyndte man at ansætte Lærerinder, skønt Loven om Ansættelse først kom 1867.

I Aarsberetningen for 1861 opføres for første Gang en Lærerinde med Undervisning i andre Fag end Haandgerning. Denne Pionér er *Emma Holmsted* (senere Fru Redaktør Viggo Hørup) ved Østre Betalingsskole. Hun figurerer blandt Madammer og Jomfruer med den fornemme Titel »Frøken«.

Allerede i 1859 udnævnes der Overlærerinder, hvis Opgave det er at have Tilsyn med Pigeklasserne, med Haandgerningen og med Skolens Rengøring og herfor »oppebærer fri Bolig«. Først i 1871 faar Østre Betalingsskole sin Overlærerinde, Frk. *C. Hagen*, der fra 1876 kaldes Viceinspektrice.

I 1935 bortfalder Viceinspektricens Tilsynspligt med Skolens Rengøring.

Den skarpe Adskillelse, som fandtes i Børneskolen mellem de to Køn, synes i visse Afsnit af Skolens ældre Historie at have bredt sig til Lærerkrafterne. I Perioder festede man ikke sammen. Saa sent som ved Inspektør Hoffmanns Jubilæum 1894 kunde man ikke enes om en fælles Optræden. Lærerne gratulerede Kl. 10 og Lærerinderne Kl. 12.

Fra „den selskabelige“s Udflugt til Dronninggaard 18. Juni 1902.

Staaende fra venstre: F. Lauritzsen, Frk. M. Jørgensen, Viceinspektrice, Frk. J. H. Prosch, Frk. J. Olsen, Frk. F. Olsen, Insp. Hoffmann, C. Nielsen, S. Jensen, N. S. Larsen, Frk. Lauersen, Viceinspektør Svendsen, F. Bendz, C. C. Petersen, J. Jensen.
Siddende fra venstre: Alstrup, Frk. Bech, Fru Alstrup, Frk. M. Holmsted, C. P. M. Andersen, Frk. Westermann, Frk. Hoffmann, Frk. Bumbech, Fru Helsing, Frk. Knudsen og C. A. H. Lassen (Mailand).

Men Tiderne skifter og Skikkene ligesaa.

Ved Viceinspektør Svendsens Jubilæum 30. April 1898, hvor baade Lærere og Lærerinder deltog, blev det paa Foranledning af Frk. *Marie Holmsted* bestemt, at Skrankerne skulde nedbrydes, og at Damerne for Fremtiden kunde optages i »Den selskabelige Forening«, der tidligere var forbeholdt Lærerne. Dette bevirkede, at Sammenkomsterne blev fornøjeligere, og der dukkede en ny Form for Selskabelighed op eller rettere — en gammel fra Skolens ældste Tid blev optaget paa ny: Sammenkomst paa Skolen med Smørrebrød og Kaffe.

Lærerpersonalet 1947.

Øverste Række fra venstre: J. Stricker-Petersen, H. Worre, Gunnar Jørgensen og Overlærer H. Nørregaard.

Midterste Række fra venstre: Henry Nielsen, Overlærer C. P. Ulrichsen, Overlærer H. J. Hansen, Overlærer Asbj. Uhrskov, H. Mondrup, Frk. E. Kobbarnagel, Viceinspektrice Frk. E. Fugmann, K. Johansen og Viceinspektør E. Glode.

Siddende: Frk. A. Rasmussen, Fru N. Andersen, Fru Joh. Uhrskov, Fru E. Bruun, Inspektør E. Gehl, Frk. Biering-Sørensen, Fru Brasen, Fru Agnes Andersen og Frk. E. Hansen.

I 1865 oprettede *Dahlström* et Læseselskab »Orienten«, der har bestaaet siden den Tid. Det blev i mange Aar ledet af Stifteren, senere overtaget af *Alstrup* og derefter af Frk. *Hoffmann*. I 1947 ledes det af Viceinspektrice Frk. *Fugmann*.

I de første Aar blev Bøgerne bortauktionerede ved en aarlig Sammenkomst, senere blev de afhændet underhaanden — men i de sidste Aar har man atter indført Auktionen.

Auktionsaftenen er blevet en af Skolens store aarlige Begivenheder. Her mødes alle Lærerne med Forældrerådet's Medlemmer i festligt Lag. Efter Fællesspisningen kommer det store Øjeblik, da Bøgerne skal sælges. I en Aarrække har Overlærer *Nørregaard* været

en uforlignelig Auktionarius, der ved sine vittige og reklamerende Kommentarer til Bøgerne opnaar, at disse kommer op i fabelagtige Priser.

En anden aarlig Fest, som ogsaa er blevet en fast Tradition, er Skolens Fødselsdag. Den former sig som en hyggelig Skovtur, der faar sit særlig festlige Præg ved, at Lærer-Fruer og Lærerinde-Mænd deltager sammen med andre af Skolens gamle Venner.

De store Fremskridt, som i de sidste hundrede Aar er sket i Københavns Skolevæsen, berører ikke mindst Lærerpersonalet. Da Pastor Stenersen Gad fremkom med sin sønderlemmende Kritik, gjaldt den i første Række dem, der underviste. Lærergerningen var i hans Tid ofte en Nødhavn for skuffede Forhaabninger og mere eller mindre havarerede Eksistenser. Endnu i Skolens ældste Tid betragtedes Undervisningsarbejdet som et brydsomt Overgangsstadium til andet Embede.

Større Uddannelse, højere Løn og ikke mindst en god Organisation har efterhaanden placeret Læreren bedre i Samfundet. Denne Udvikling har vi med al mulig Tydelighed kunnet følge i vor hunderdaarige Skole.

BIOGRAFIER

af Lærerpersonalet ved Sølvgades Skole
1847—1947.

ordnet efter Tidsfølge (Se iøvrigt „Alfabetisk Navnefortegnelse“)

INSPEKTØRER

1847—51.

Lunddahl, Andreas Peter,

f. 1. Juni 1818 i Maribo — død 17. Novbr.
1895. Søn af Amtsforsvalter L. Cand. theol.
1840. Lærer ved Frederiksborg lærde Sko-

le 1841. Adjunkt ved Metropolitanskolen
1845. Inspektør ved Østre Betalingsskole
1847. Sognepræst til Bjørnsholm og Malle
samt Forstander for Ranum Seminarium
1851. Sognepræst i Stubbekøbing 1859.
Sognepræst til Tølløse og Aagerup 1869.
Entlediget 1893. R. af Dbg.

Lunddahl var højt begavet, livlig og
vittig. I flere Henseender var han som
Pædagog langt forud for sin Tid. Tid-

lig søgte han at indføre en mere human
Behandling af Eleverne end den, der paa
den Tid var almindelig. Han iagttog, at
»Aftenskole-Pigerne«, der om Dagen var
beskæftiget med praktisk Arbejde, var
kraftige og sunde, medens »Dagskole-Pi-
gerne«, der ganske vist var finere og
havde et mere intelligent Udseende, til
Gengæld var spinklere — de blev for det
meste senere Sypiger. Derfor omgikkes
han med Planer om at oprette en »Vaske-
Strygeskole« i Skolens Kælderetage for de
sidstnævnte. Han havde vundet Overpræ-
sidenten for sin Idé — men den bortfaldt,
da han kort Tid efter forlod Skolen.

I Svigerfaderens, kgl. Konfessionarius
Trydes interessante Hjem mødtes han med
Mænd som Oehlenschläger, Arkæologen
Brøndsted, Skuespiller C. N. Rosenkilde,
Prof. A. F. Krieger o. s. v., disse fik stor
Betydning for hans aandelige Udvikling.
L. har skrevet mange gode Sange og Vi-
ser og efterlod sig 2 Bind Livserindringer.

1851—87.

Petersen, Johan Christian Ludvig,

f. 4. April 1810 i Kbhvn. — d. 18. April
1888. Søn af Magasinforvalter, Justitsraad
P. Cand. theol. 1838. Kaptajn ved Studen-
terkorpsen. Lærer ved de kommunale Sko-

ler i Kbhvn. 1839. Inspektør ved den for-
 enede Friskole 1847. Inspektør ved Østre
 Betalingskole 1851. R. af Dbg. P. gik i
 Studenterverdenen under Navnet »Bjørne-
 Petersen« paa Grund af hans ypperlige
 Udførelse af en Bjørne-Rolle i et Skuespil.

Skildres af samtidige Kolleger som: livlig,
 letbevægelig, meddelsom, elskværdig, be-
 rømt for udmærket Skemalægning. Var
 højt skattet af sit Personale. Da han d. 9.
 Juli 1887 efter endt Eksamen tog Afsked
 fra Skolen i Overværelse af Direktør
 Theisen, forærede Personalet ham en Ter-
 rakottavase med Billede af Skolen. Som
 den ældste overrakte Gebaauer Gaven
 med en »liden Tale«. Der foreligger mange
 rosende Udtalelser om Insp. P. En lyder
 saaledes: »Jeg glemmer ikke det skønne
 Indtryk, jeg fik af ham, da jeg i 1855 meld-
 te mig som Lærer-Emne. Den sorthaarede
 Mand med det milde Ansigt, sort stift
 Halsbind, let bevægelig, meddelsom. Han
 var ikke af de stive Metode-Mænd. Han
 var Svigersøn til gamle Reitzel. Var ivrig
 Oldgransker og havde en ypperlig Sam-
 ling. Hver Gang, han havde faaet et nyt
 Stykke, lukkede han Døren op til min
 Klasse, der var ved Siden af Kontoret:
 »Her skal De se!« At skildre det venlige
 Samliv, der var mellem ham og os Lærere,
 er ikke muligt; vi holdt alle inderligt af
 ham. Pudsige Fortællinger kunde han

meddele, saa vi lo i vilden Sky, og han
 var en storartet Visemager«. Der blev ved
 festlige Lejligheder hyppigt digtet Sange
 til hans Pris.

I Febr. 1877 havde Insp. Petersen været
 meget syg. Da han vendte tilbage til Sko-
 len, holdt man Fest for ham. Lærer Leth-
 Hansen, senere kendt som Inspektør og
 Forfatter, digtede:

Mel.: For Frihed.

Inspektører
 er ikke altid ens.
 Nogle er bidske og andre Pedanter,
 passer paa Lærerne som Arrestanter.
 Nej Tak!
 saadan er vores ej.
 Inspektøren
 ved »Østre« han er rar,
 binder med Lænker ej Lærernes
 Hænder,
 pisker med Ris ej Børnenes Ender.
 Ritsch! Ratsch!
 Vor Strafprotokol er bar.

1887—1906.

Hoffmann, Anton,

f. 12. Aug. 1830 i Kbhvn. — død 31. Marts
 1915. Søn af Kontorchef H. Cand theol.
 1855. Lærer ved Bredgades Drengeskole
 1855. Inspektør ved Østre Friskole (Hin-
 degade) 1869. Inspektør ved Østre Beta-

lingsskole 1887. Var samtidig Bibliotekar ved det Classenske Bibliotek til 1867. Foretog adskillige Rejser til Udlandet for at studere Skolevæsen. Han blev 1874 Medlem af den Kommission, der skulde udarbejde Forslag til en Reform af Københavns Skolevæsen, ligesom han ogsaa var Medlem af den store Læseplans-Kommission 1900—1902. Formand for »Pædagogisk Selskab« 1867—90. Var oprindelig med i den Bevægelse, som affødte de nordiske Skolemøder. Inspektør Kehler udtalte i en Mindetale over ham: »Dataerne var nok til at fastslaa hans Betydning. Han blev ingen Bærer af nye Ideer, snarere maatte han kaldes en Bevarer og Tillemper af det gode i det gamle med meget af det nye, der brød frem. I denne Tilpasningsevne havde han sin Styrke, som i Forbindelse med hans medfødte Anlæg for administrativ Gerning gjorde ham til den betydelige Skolemand, han var. Han syntes født til at herske.« Da han i 1880 fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Lærer, hædrede danske, norske og svenske Kolleger ham ved at udgive hans Portræt litograferet af Tegner. Tog sin Afsked 1906. R. af Dbg. Dbmd.

1906—12.

Bohr, Peter Georg,

f. 20. Okt. 1845 i Kbhvn. — død 23. Jan. 1912. Søn af Professor H. G. C. B.

Cand. philol. 1872. Samme Aar Lærer og senere (1873) — efter sin Fader — Bestyrer af det v. Westenske Institut. Gik 1878 over i Kbhvns. Kommuneskolers Tjeneste som Lærer ved Friskolen i Charlotttegade, senere ved Vestre Betalingsskole. Inspektør ved Friskolen i Suhmsgade 1890. Ved Sølvgades Betalingsskole 1906 til sin Død. R. af Dbg. Ud gav sammen med Insp. Hassager en i sin Tid meget anvendt Geografi.

1912—53.

Kehler, Kristen,

f. 8. Jan. 1865 i Gudbjerg — død 18. Okt. 1946. Søn af Eng- og Dræmsmester P. K. Lærereksamen (Skaarup) 1885. Læste derefter 3 Aar hos Ludv. Trier. Lærer ved forsk. private Skoler. Vikar v. Københavns Skolevæsen 1888. Lærer v. Skolen i Randersgade 1889. Inspektør v. Suhmsgades Skole 1906. Ved Sølvgades Betalingsskole fra 1912 til 1953.

K. gjorde en stor Indsats for Lærerstandens i Organisationsarbejdet og Forningenslivet. Formand i »K. K.« 1900—04. (De bevingede Ord: »K. K.« vil Magt! er Kehlers). Medlem af den i 1900 nedsatte Kommission til Revision af Undervisningsplanen for Københavns Kommuneskoler. Sekretær i det 1910 til Udarbejdelse af Undervisningsplan for Hjælpeklasserne

nedsatte Udvalg. 1906—11 Medlem af Bestyrelsen for det pædagogiske Selskab og Formand for dette 1913—17. K. var en belæst og højtuddannet Embedsmand af den gamle Skole, en fin og nobel Skolemand og et betydeligt Menneske. R. af Dbg. Dbm. R. af d. sv. Vasaorden.

Ved hans Afsked lød det:

Solen synker stille ned
bag vor Skoles Gitter,
Arbejdsdagens Aftenfred
gennem Taagen titter.

Solen drager bort mod Vest
fulgt af Takketoner.
Barnets Øje tolker bedst
Hjertets Ovationer.

1933.

Gehl, Ernst,

f. 17. Dec. 1879. Søn af Førstelærer Vilh. Gehl-Kristensen. Lærereksamen (Jonstrup) 1901. Studentereksamen, Filosofikum. Lærer ved Valby Skole 1904—24. Inspektør ved Hans Tavsgades Skole 1924, ved Sølvgades Skole fra 1933. For sine Stands-

fæller har han virket som Formand for »Københavns Kommunelæreres og Kommunelærerindes Hjelpekasse af 1892«. Formand for 1. Kreds af »Danmarks Lærereforening«. Kasserer i »Københavns

Skoleinspektørforening«. Medlem af Fælleslærerrådet. Lærer ved »Samfundet for Vanføre«s Fortsættelsesskole 1907. Overlærer samme Sted 1913. Har med Statsstøtte foretaget Studierejser bl. a. til München. Medudgiver af: »Den ny Regnebog«, »Hovedstadens Regnebog« og »Købstadsskolens ny Regnebog«. R. af Dbg.

VICEINSPEKTØRER

1847—48.

Beeken, Andreas Henrik,

f. 21. Jan. 1793 i Kbhvn. — d. 26. Maj 1858. Søn af Fr. Wilh. B. Tog kirurgisk Eksamen og blev Læge ved det kgl. Landkadetkorps, men tog sin Afsked, da han af den svenske Dronning Hedvig Elisabeth var blevet kaldet til Andenlærer ved det af hende oprettede Blinde- og Døvstummeinstitut i Stockholm. I Begyndelsen boede B. paa Slottet, men da Enkedronningen døde 1818, tog han sin Afsked, vendte tilbage til Kbhvn. og begyndte her en Dreng-Aftenskole. Denne Skole laa i Borgergade og flyttede senere til Lan-

(Efter Tegning af Marstrand)

demærket. Her var Skolestuen et stort Værelse, der ogsaa blev brugt til Ligstue,

da man intet Ligkapel havde. B. blev Dbm. ved et Besøg, som Frederik den Sjette aflagde i Skolen 1836. B. var den første Viceinspektør ved Østre Betalings-skole, men opgav denne Stilling i 1848, da han blev Undergraver ved Trinitatis Kirke. Fungerede som Inspektør ved Skolen fra Insp. Lunddahls Fratrædelse til Insp. Petersens Ansættelse (Marts—Juni) 1852. B. var et fremtrædende Medlem af »Pædagogisk Selskab« (en Tid lang 2. Direktør). Han havde sine Meningers Mod og talte i 1820 om »Det ublide i Skolemandens Stilling«. (Lærer H. G. Hertzog havde kort Tid i Forvejen holdt et Foredrag om »Skolemandens Glæder«).

1847—52.

Jensen, Jens Peter,

f. 4. Sept. 1792 i Horsens — d. 15. Dec. 1852. Søn af Skibsfører J. Studerede Teologi og boede et Par Aar paa Regensen, men maatte opgive Studiet og søge Informationer for at kunne leve. Fra 1837 havde han en Skole med to Pige-Dagklasser i sit Hjem, Borbergade 170. Overgik med disse Klasser til Østre Betalings-skole 1847. Viceinspektør ved denne Skole 1848 til sin Død 1852.

1847—55.

Becker, Abraham,

f. 1. Aug. 1804 i Alsted — død 17. April 1872. Søn af Pastor B. Studerede i nogle Aar Medicin. Cand. theol. 1839. Lærer ved Østre Betalings-skole 1847. Viceinspektør ved denne Skole 1852. Sognepræst til Gern og Skannerup 1855.

Becker havde, før han kom til Østre Betalings-skole, haft Skolelokale over en Stald. Han underviste ogsaa »Gjordemødrene«. Han var en dygtig Lærer, gemytlig Selskabsmand og god Kammerat. »Han

var min Formand i 3. Drengeklasse«, fortæller hans Efterfølger, »Da jeg kom ind i hans Klasse sad han paa Katederet med Pibe i Munden. Mundspidsen havde kun eet Led tilbage. »Naa, har De Lyst til at høre, hvad Børnene kan?« Det var Geo-

grafi. Sveriges Byer blev sungne paa Melodien »Kung Karl, den unge hjälte«, Byerne paa Sjælland paa Tonen: »Der er et Land«, og Byerne i Jylland paa en Vuggevise. Jeg prøvede senere Børnene paa Kortet. De anede ikke, hvor Byerne laa.« Becker var »Kraftskumler«. Skumleriet gik altid ud over Byraadet, Direktionen, Hyl om Lønforhøjelse o. s. v.

Da Becker blev Viceinspektør digtede Brøndsted:

Salig est du, Søn af Hæder,
Ejer af Kommunens Fedt.
Smør paa Brødet nu du æder
og maaske af Pølse lidt.
Abraham har ingen Nød,
han kom i sit eget Skød.

1850—73.

Wigh, Johan,

f. 11. Dec. 1822 i Jelling — død 15. Marts 1873. Søn af Seminarielærer W. Cand.

theol. 1848. Huslærer paa Søtrupgaard
1848. Lærer ved Østre Betalingssskole 1850.

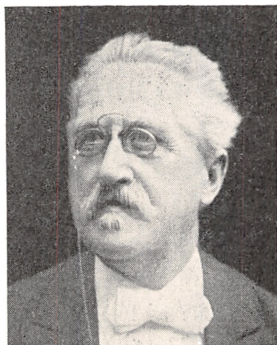

Viceinspektør ved denne Skole 1855 til
sin Død 1873.

1853—1906.

Svensden, Peter Vilhelm Ferdinand,

f. 9. April 1832 i Kbhvn. — død 17. Aug.
1915. Søn af kgl. Køkkenbetjent S. Lærereksamen (Jonstrup) 1853. Lærer ved Østre

Betalingssskole 1853. Sekondløjtnant ved
det borgerlige Artilleri 1861. Premierløjtnant
1861. Viceinspektør ved Østre Betalingssskole
1873. Kantor ved Kastelskirken 1892. R. af Dbg. S. var en høj og statelig
Mand med et myndigt, ligevægtigt og dog
elskværdigt Væsen — venlig mod alle og
meget afholdt.

1906—12.

Bonde, Carl Andreas Ditlev,

f. 8. Jan. 1865 i Ellinge — død 7. Aug.
1927 (paa en Rejse i Italien). Søn af Lærer
B. Lærereksamen (Jellinge) 1884. Efter
at have været Privatlærer nogle Aar
kom han 1888 til Kbhvns. Skolevæsen,
hvor han først var Lærer ved Friskolen

i Oehlenschlägersgade, senere — 1906 —
Viceinspektør ved Sølvgades Betalingssskole.
1912 blev han Inspektør ved Bispebjerg
Skole, hvor han virkede til sin Død.

»En pligtopfyldende og dygtig Lærer af
den gamle Skole — dog tolerant og forstaaende
over for nye Tanker og Ideer. Som Inspektør
besad han Børnenes og Lærernes Tillid paa Grund
af sin Karakters Renhed og Styrke og det Retsind,
der var hans fornemste Kendemærke«.

1912—14.

Skarvig, Nikolaj Peter Kristian Nielsen,

f. 7. Okt. 1866 i Ibsker. Søn af Avlsbruger
N. Lærereksamen (Jonstrup) 1886. Lærer ved
det kgl. Døvstummeinstitut i Fredericia 1886—88.
Udvidet Lærereksamen (Monrad). Cand. phil. 1891.
Derefter Lærer ved forsk. Skoler i Kbhvn. (1891—
1912): Jagtvejen, Sjællandsgade og Ø. Farimagsgade
(Fransk i Realklassen). Viceinspektør ved Sølvgades
Betalingssskole 1912. Inspektør ved Matthæusgades
Skole

1914—1936. Redaktør af »Københavns Kommuneskole« 1908—1915. Formand i Danmarks Lærerforenings Repræsentation i Lærerforeningernes internationale Bureau og Medlem af Bestyrelsen for D. L. F.s 1. Kreds. Korrespondent for Danmark med de udenlandske Lærerforeninger. Har deltaget i Bureauets Aarsmøder 1908—1912 samt ordnet Danmarks Delta-

— Kom der nye Vikarer eller Lærere til Skolen, blev de straks taget ind i Kredsen, ingen følte sig fremmed eller tilovers, naar Herlev var til Stede.

Som Kolonileder var han uovertruffen, ingen kunde som han holde Børnene i Aande. Han holdt skrap Disciplin, men bag et noget buldrende Væsen gemte sig et forstaaende og hjælpsomt Sind, og ad-

gelse i den anden internationale Kongres for Folkeundervisning i Paris 1910. Studerede med Statsunderstøttelse Skoler i Paris 1911. Medudgiver af »Børnenes danske Læsebog« og en »Regnebog for Folkeskolen«. Har oversat Shakespeares »Venus og Adonis«, oversat Hebels Fortællinger: »Skatkammeret«, samt skrevet en Mængde pædagogiske Artikler i Blade og Tidsskrifter. Officier d'Academie. R. af Dbg.

1914—35.

Herlev, Peter Valdemar,

f. 12. April 1871 i Bryrup — død 3. Okt. 1935. Søn af Lærer H. Lærereksamen 1898 (Vesterbro). Lærer ved forsk. private Skoler. Vibenshus Skole 1900. Lærer i Regning ved de kommunale Fortsættelseskursus 1910—14. Viceinspektør ved Sølvgaades Skole 1914 til sin Død.

»En stovt og folkelig Type med et ægte og djærvt Lune, det naturlige Midtpunkt i en Disput eller i et festligt Lag.

skillige Drengene nød gennem lange Tider godt af en ekstra Madpakke, som »Vicen« havde med hjemmefra »for tilfældet«. Han elskede Sang og Musik og var selv aktiv Medlem af en Strygekvarteret«. Har sammen med I. Cadovius, Anton Fisker og L. P. Olsen udgivet »Regnebogen«. Sammen med P. W. Degner: »Almindelig Handelsregning«.

1935—36.

Jensen, Hermann,

f. 17. Juli 1877 i Kbhvn. — død 5. Novbr. 1936. Søn af Proprietær S. P. J. Lærereksamen (Vesterbro) 1897. Lærer i Provinsen. Ansat ved Politiet i Kapstaden 1900. Paa Grund af udvist Mod under en Pestepidemi kom han som Major med i Boerkrigen paa Englændernes Side. Ansat ved Kbhvns. Skolevæsen 1903. Viceinspektør ved Vanløse Skole 1925, ved Sølvgades Skole 1935. Næstformand i »K. K.« 1917—20, Formand 1920—21. Stiftede Kbhvns. Politiforenings Skole 1908, ledede den til 1914. Redaktør af »Politivennen« 1911—1925, af »Kriminalpolitibladet« 1925—32. Debuterede 1906 med Romanen »Med skarpe Patroner«, senere kom: »Krydsede Klinger«, »De fordømtes Brigade«, »Blandet Blod«, »Fra Helvedes Forgaard« o. s. v. R. af Dbg. »En særpræget Personlighed, en vidtspændende Aand. Hjælpsomhed, Uselviskhed og Retssindighed var hans Karaktertræk. Ved en vis ydre Form dækkede han sine Følelser, men de, der kendte ham, maatte glæde sig over hans noble, ridderlige og trofaste Karakter.«

1936.

Glode, Ejnar.

f. 10. Juni 1889. Søn af Forgyldermester J. Glode-Olsen. Lærereksamen (Blaagaard) 1914. Aarskursus i Zoologi, Geografi, Dansk og Svensk. Vikar ved Kbhvns. Skolevæsen 1915. Fast ansat ved Vanløse Skole 1916. Studierejser til England, Frankrig og Tyskland. Viceinspektør ved Sølvgades Skole 1936. Medforfatter til »Skoleforsøgene i Vanløse« 1929. Redaktør af »Sølvgades Skole« 1847—1947.

VICEINSPEKTRICER

1863—88.

Hagen, Caroline Ferdinandine,

f. 26. Marts 1824 i Kbhvn. — død 10. Juli 1901. Datter af Fabrikant H. Lærerinde-

eksamen (Femmer) 1861. Ansat ved Østre Betalingsskole 1863. Overlærerinde 1871. Viceskoleinspektrice 1876. Tog sin Afsked 1888.

1888—1906.

Prosch, Johanne Henriette,

f. 30. Sept. 1849 — død 2. Juli 1906. Datter af Professor P. Lærerindeeksamen (Femmer) 1879. Lærerinde ved Femmers Kursus 1879—88. Ansat ved Østre Friskole 1881. Viceinspektrice ved Østre Betalingsskole 1888.

»Da Inspektør Hoffmann i 1905 havde 50 Aars Lærerjubilæum, var Personalet samlet ved nogle Forfriskninger i den store smukke Dagligstue ud mod Kongens Have. Pludselig blev Fløjdørene aabnet af

Fru Hoffmann, som meldte »Kronprinsen«. Midt paa Gulvet saa vi nu for os den historiske Scene, hvor Kronprinsen (senere Frederik VIII) lykønskede Inspek-

tør Hoffmann, hvorpaa han gik hen og hilste paa Viceinspektrice Frk. Prosch. Hun havde fortalt os, at Kronprinsen hilste, hvis hun stod ved Vinduet, naar han gik forbi Skolen; nu hørte vi ham sige, at han ikke havde glemt Professor Proschs smukke Døtre.«

1906—26.

Hubert, Betty Amalie,

f. 1. Juni 1861 i Norge — død 20. April 1935. Datter af Snedker H. Vikar i Kbhvn.

1893. Var først ansat ved Friskolerne i St. Hansgade og Suhmsgade, senere, 1906—26, Viceinspektrice ved Sølvgedes Betalingsskole. Frk. H. var meget samvittig-

hedsfuld og myndig; streng i sine Krav til sig selv og andre.

1909—1945.

Nielsen, Oline Marie,

f. 13. Maj 1880. Datter af Entreprenør Th. N. Lærerindeeksamen (Zahle) 1904. Lærerinde ved Børnehjemmet paa Vodroffsvej 1904—06. Vikar i Kbhvn. 1906. Ansat 1909 ved Sølvgedes Betalingsskole, hvor hun blev Viceinspektrice 1926. Tog sin Afsked 1945. Af Skolens Aarsberetning f. dette Aar: »Frk. N. har ved sit milde og venlige Væsen og ved sit store Eksempel gennem Aarene paavirket Klasse efter Klasse af Skolens Ungdom«. (Søster til Elise Nielsen. Se S. 110).

1925.

Fugmann, Ella Johanne Mathilde,

f. 24. Nov. 1897. Datter af Restauratør

J. F. Studentereksamen 1916. Filosofikum 1917. Lærerindeeksamen (Femmer) 1919. Gymnastikkursus 1919. Engelsk II ved Lærerhøjskolen 1934. Vikar ved Frederiksberg Skolevæsen 1919. Ved Kbhvns. Skolevæsen 1922. Ansat ved Solvgades Skole

1925. Viceinspektrice samme Sted 1945. Ledede Skolens Læsestue 1934—45 og har i en Aarrække administreret Lærerpersonalets Læsekreds og derved videreført Traditionerne fra den gamle Læsekreds »Orientent«.

LÆRERE OG LÆRERINDER

1847—51.

Kofoed, Carl Peter August,

f. 1. Sept. 1814 i Kbhvn. — død 31. Maj 1881. Søn af Dr. theol., Pastor K. Cand. theol. 1840. Lærer ved en Dagskole i Trinitatis Sogn 1844 og overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Kateket i Slagelse 1851. Sognepræst til Værst og Bække 1856. Sognepræst til Todbjærg og Meilby 1867.

»Kofoed var en fremragende Lærer. I Religion blev han ikke staaende ved Balles Lærebog, men gennemgik tillige Mynsters Betragtninger med Drengene. I Hovedregning lærte han dem at tumle med store Tal. Han var ret velstaaende og ejede et Hus paa Trianglen. Han og Becker havde Klasser paa 1. Sal, Nr. 7 og 8. Naar Becker vilde til Gilde, skældte han Kofoed vældigt ud, og Resultatet blev altid et Forsonings-Middagsselskab.«

1847—63.

Beeken, Johanne Vendel, f. Scheidtel,

f. 30. Okt. 1805 i Kbhvn. — død 23. April 1888. Datter af Hattemager S. Gift med Lærer A. H. Beeken. Haandgerningslærerinde ved Østre Betalingsskole 1847—63.

1847—63.

Jensen, Mikaeline, f. Hansen,

f. 5. Jan. 1794 i Horsens — død 15. Marts 1874. Datter af Bødkermester H. Gift med

Lærer I. P. Jensen. Lærerinde i Haandgerning ved sin Mands Skole i Borgergade. Overgik til Østre Betalingsskole 1847.

1847—53.

*Eriksen, Peter Christian Andreas
Cornelius,*

f. 1. Jan. 1813 — død 15. Maj 1877. Søn af Regimentsbøsseemager E. Cand. theol. 1838. Institutsbestyrer 1840. Lærer ved en kommunal Skole i Trinitatis Sogn. Overgik med dens 2 Fige-Dagklasser til Østre Betalingsskole 1847. Kateket i Skanderborg 1853. Sognepræst til Søby-Skader og Halling 1862. E. var en meget livlig Mand. Lærer i Pigeklasserne.

1847—53.

Eriksen, Cathrine Marie, f. Maarup,

f. 28. Okt. 1808 i Kbhvn. — død 3. Nov. 1890. Datter af Bøsseemager M. Gift med Lærer P. C. A. C. Eriksen. Lærerinde i Haandgerning ved Østre Betalingsskole 1847 til 1853, da hendes Mand blev Præst.

1847—49.

Thorup, Ole,

f. 22. Juni 1805 i Kbhvn — død 16. Febr. 1883. Søn af Detailhandler T. Lærereksamen (Jonstrup) 1828. Lærer ved forsk. Skoler i Kbhvn. Overgik med 2 indbyrdes Undervisningsklasser til Østre Betalingsskole 1847. Afgik herfra 1849. Vedblev efter

Eksamen at uddanne sig i Matematik, Bygningstegning og Sprog. Ved stor Flid og Sparsommelighed havde han erhvervet sig en Kapital, som satte ham i Stand til 1850 at købe et stort Grundareal paa Nørrebro, hvor han bebyggede den Gade, som bærer hans Navn. Ved dette Foretagende havde han Held med sig og erhvervede sig en stor Formue, der allerede i 1858 tillod ham at bygge en Stiftelse med 40 Lejligheder for gamle og agtværdige Ægtefolk. Han deltog i 1834 i Oprettelsen af Lærernes Understøttelsesselskab. I 1850 var han med til at stifte Kreditforeningen. Medlem af Borgerrepræsentationen 1862—1877. Medlem af Bestyrelsen for »Krigsraad Mørks Minde« i Lille Kannikestræde. Repræsentant i »Arbejderforeningen af 1860«. Inspektør ved de Massmannske Søndagsskoler. Medlem af Bestyrelsen for »Pædagogisk Selskab«. Æresmedlem af Opfostringshus-Foreningen. Oprettede flere Legater. Kancelliraad, R. af Dbg.

1847—49.

Böttiger, Johan Peter,

f. 27. Sept. 1810 i Roskilde — død 27. Febr. 1905. Søn af Bomulds- og Linnedvæver B. Cand. theol. 1835. Huslærer hos Bager Klein, Købmagergade, som Vederlag for Kost og Logi. Lærer ved en indbyrdes Undervisningsskole paa Hauserplads 1837. Flyttede med denne til Østre Betalingsskole 1847. Sognepræst til Sdr. Omme-Houen 1849, senere til Lintrup-Hjerting 1858. Afsat af den tyske Regering 1867 paa Grund af Edsnægtelse. Sognepræst til Lundum-Hansted 1869. Udgav i 1841: »Smaa historier for Børn, oversatte fra det tyske«. Redigerede i nogle Aar »Magasin for Natur- og Menneskekundskab«.

1847—49.

Böttiger, Marie Dorthea Ingeborg,

f. Aagaard, f. 5. Dec. 1809 i Kolding —

død 5. Marts 1903. Datter af Købmand, Borgerkaptajn Aa. Kom i Huset hos Bager Klein paa Købmagergade. Lærerinde i Haandgering ved en Skole i Vognmagergade. Ved Østre Betalingsskole 1847. Afgik 1849.

1847—48.

Bagger, Christian Ludvig,

f. 4. Nov. 1810 i Slagelse — død 26. April 1884. Søn af Avlsbruger, Vognmand og Stempelpapirforhandler B. Cand. theol. 1835. Lærer ved en Dreng-Aftenklasse i Trinitatis Sogn. Overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Sognepræst til Lomborg-Ramb 1848. Sognepræst til Hjerker—Harre 1858.

1847—57.

Rohde, Jens August Frederik,

f. 17. Marts 1793 i Kbhvn. — død 17. Marts 1858. Lærereksamen (Jonstrup) 1815. Huslærer paa Julskov. Lærer ved det kgl. Døvstummeinstitut 1817. Kantor ved Trinitatis Kirke 1824. Lærer ved en Dreng-Aftenklasse i Trinitatis Sogn. Overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Afgik 1857 da hans Klasse (den sidste Aftenklasse) nedlagdes.

1847—53.

Wilhelm, Johan Anton,

f. ca. 1800 i Kbhvn. — død 21. Marts 1854. Søn af Tøjhusløjtnant W. Gennemgik fra sit 10.—14. Aar Artillerikadet-Institutets fire Klasser som Kadet og Stykjuncker. Privatlærer. Tog juridisk Eksamen for ustuderede 1821. Institutbestyrer 1822. Krigsraad. Lærer i en Aftenklasse i Trinitatis Sogn. Overgik til Østre Betalingsskole 1847. Undergraver ved Garnisons Kirke 1847. Udgav 1826 en Lærebog i Matematik.

1847—49.

Lange, Johan Nikolaj,

f. 8. Aug. 1814 i Rødkilde paa Fyn — død 18. April 1865. Søn af Kaptajn L., Ejer af Kalbygaard. Cand. theol. 1841. Lærer ved en Dreng-Aftenskole i Trinitatis Sogn 1842. Ved Østre Betalingsskole 1847. Teologisk Manuduktør. Præst ved Almindelig Hospital og Kirken i Abel Katrines Boliger 1854. »Han havde sin Klasse i Stuen. Det hændte ham engang, da han sad paa Katederet, fordybet i sit græske Testament, at Drengene — en efter en — krøb ud af Vinduet, og da han syntes, der blev saa stille og saa op, var han ganske ene.«

1847—49.

Gjellebøl, Jakob Elisæus,

f. 19. Okt. 1815 i Vust — død 19. Febr. 1890. Søn af Sognepræst G. Cand. theol. 1839. Lærer ved Døvtummeinstituttet 1843. Lærer ved en Aftenskole i Trinitatis Sogn 1844. Overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Kateket i Store Hedinge 1849. Præst forskellige Steder i Landet, sidst i Vester Skerninge fra 1872—85. Forfatter til en i sin Tid meget brugt Lærebog i Verdenshistorie og til: »Den tusindaarige Kamp, en historisk Oversigt over Danmarks Forhold til Tyskland« 1853. Da Morderen »Balle Lars« i 1861 sad i Præstø Arrest, fik han jævnlig Besøg af Gjellebøl, der udfoldede megen Ihærdighed for at bringe Morderen til Syndserkendelse. G. udarbejdede en Bog om denne Virksomhed, som han betittede: »Spilte Guds Ord paa Balle Lars«. Denne Titels Ordlyd hører man ofte anvendt i det daglige Liv, men der er vel kun faa, der ved, hvorfra Ordene har deres Oprindelse.

1847—50.

Olsen, Jonas Christian,

f. 14. Aug. 1816 i Kbhvn. — død 19. Maj

1902. Søn af Kontorchef, Etatsraad O. Cand. theol. 1842. Lærer ved Døvtummeinstituttet 1843. Lærer ved Aftenskolen i Bredgades Drengeskole 1844. Overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Sognepræst forskellige Steder, sidst i Stenderup 1871. R. af Dbg. En alvorlig og dog gemytlig Lærer.

1847—50.

Nielsen, Jens,

f. 2. Okt. 1811 i Viborg — død 19. Juni 1894. Søn af Handelsmand N. Cand. theol. 1839. Inspektør ved Gratistaskolen 1839. Lærer ved Østre Betalingsskole 1847. Kateket ved Trinitatis Kirke 1848. Senere, da Sognet blev delt i et nordre og søndre Distrikt, Sognepræst i nordre Distrikt (St. Pauls Sogn) 1872—85. R. af Dbg.

1847—56.

Wolf, Halvor Emil,

f. 29. Novbr. 1812 i Taaderup — død 20. Maj 1891. Søn af Sognepræst, Professor W. Cand. theol. 1844. Lærer ved en Aftenskole paa Hauserplads. Overgik med Skolen til Østre Betalingsskole 1847, samtidig Lærer ved Blindeinstituttet, Døvtummeinstituttet og andre Skoler i Kbhvn. Sognepræst i Klemensker 1856. »Wolf var en livlig og godmodig Kammerat, meget musikalsk og med en smuk Sangstemme, spillede en Rolle i Studenter-Sangforeningen. Da han underviste forskellige Steder, forsømte han jævnlig noget af en Time.« Ved et Afskedsgilde for ham sang man bl. a.:

Mel.: Herlig en Sommernat.

Blandt Skolens Torne fandt
Roserne du galant.
Timerne blev dig ej lange.
Tretten du sled af tolv,
saa gik du ud paa Sold,
gav os de dejligste Sange.

1847—48.

Øllgaard, Vilhelm,

f. 22. Sept. 1806 i Kbhvn. — død 1860 paa en Rejse til Amerika. Søn af Kontorchef, Justitsraad Ø. Cand. theol. 1835. Kateket ved Trinitatis Kirke. Lærer ved en Pige-Aftenskole i Trinitatis Sogn. Overgik med denne til Østre Betalingsskole 1847. Medlem af denne Skoles Kommission. Sognepræst i Linaa 1847. Suspenderet 1852. Afsked 1854.

1847—66.

Møller, Carl Ferdinand,

f. 20. Jan. 1809 i Kbhvn — død 25. Nov. 1866. Søn af Kontorist M. Cand. theol. 1840. Lærer ved Wilhelms Skole og de Massmannske Søndagsskoler. Ved Østre Betalingsskole 1847. Møller var den første Overlærer ved Østre Betalingsskole (udnævnt 1858). I Aarsberetningen af 1866: »Han havde altid været en meget samvittighedsfuld Lærer. Skolen bevarer taknemmelig Mindet om den Kærlighed, hvormed han omfattede sin Gerning«.

1847—60.

Helsted, Frederik Ferdinand,

f. 18. Marts 1809 i Kbhvn. — død 10. Dec. 1875. Søn af Skomagermester H. Først Skomagervend, derefter Malersvend. Adgang til Akademiet 1828. Den lille Sølvmedaille 1834, den store 1837. Oprettede en meget anset Tegneskole. Lærer i Tegning ved Østre Betalingsskole 1847. Afgik 1860. Fader til Maleren, Prof. Axel Helsted.

1847--59.

Keyper, Franz Jakob August,

f. 18. Aug. 1792 i Kbhvn. — død 2. Jan. 1859. Søn af Kapelmusikus K. Officers-eksamen ved Landkadetakademiet 1818. Kgl. Kapelmusikus. Organist ved Hellig-

aandskirken. Lærer i Sang i alle Klasser i Østre Betalingsskole 1847.

1847—75.

Krogsgaard, Anna Dorothea Jensine,

f. 3. Aug. 1817 i Kbhvn. — død. Datter af Lærer K. Lærerinde i Haandgerning ved 3 Pige-Aftenklasser i Trinitatis Sogn 1845. Overgik med disse til Østre Betalingsskole 1847.

1847—66.

Mylius, Carl Christian Emil,

f. d. 20. Maj 1808 — død 4. Maj 1886. Underofficer ved norske Regiment. Lærer i Gymnastik ved de offentlige Skoler i Kbhvn. Sølvkorset 1834. Krigsassessor 1865. Gymnastikinspektør 1866. Krigsraad 1868. Afgik 1882 med forhøjet Pension.

1848—50.

Rohde, Theodor,

f. 30. Sept. 1821 i Kbhvn. — død 1. Juli 1886. Søn af Bogholder, Kancelliraad R. Cand. theol. 1846. Huslærer paa Alkestrup ved Holbæk. Lærer ved Østre Betalingsskole 1848. Inspektionshavende Lærer ved Skolen paa 1. Blegdam 1850. Denne Skole blev betragtet som Filial af »Østre« og kaldt »Rohderiet«. Inspektør ved Skolen i Nørre Allé 1856. Overgik 1861 til Præstegerning, først i Søllested, senere i Solbjerg og Finderup.

1848—53.

Baadh, Edvard Albert,

f. 15. Marts 1821 i Kbhvn. — død 22. Aug. 1897. Søn af Overretsprøkurator B. Cand. theol. 1846. Lærer ved Østre Betalingsskole 1848. Sognepræst til Kosel 1853. Afsat af den tyske Regering 1864. Kateket og Førstelærer i Horsens 1867. Sognepræst til Karlby og Voldby 13. Nov. 1876, men erholdt 2. Dec. Tilladelse til at betragtes

som ikke kaldet. Afgik fra sit Embede i Horsens 1892. Fungerede som Inspektør for det kommunale Skolevæsen i Byen 1892—93. R. af Dbg.

1848—51.

Hoeg, Catarus Peter Christian,

f. 28. April 1819 i Kbhvn. — død 15. Nov. 1871. Søn af Urtekræmmer H. Cand. theol. 1844. Lærer ved Friskolen i Aabenraa 1845. Ved Østre Betalingsskole 1848. Ved Skolen paa Christianshavn 1848—49. Lærer ved Opfostringshuset 1850. Ordineret Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen i Faaborg 1854. Sognepræst til Thorup 1862.

1848—50.

Albrechtsen, Sofus Nikolaj,

f. 17. Aug. 1816 paa Hjermitslevgaard i Vendsyssel — død 27. April 1892. Søn af Godsforvalter A. Cand. theol. 1843. Bestyrer for et Institut for Drengene i Aalborg 1844. Lærer ved Østre Betalingsskole 1848. Opholdt sig siden i Sønderborg. Overlærer ved Friskolen i Randers 1860—85.

1848—54.

Hansen, Hans Christian,

f. 9. Juli 1812 i Kbhvn. — død 5. Marts 1901. Søn af Skomagermester H. Lærereksamen (Jonstrup) 1838. Kirkesanger i Frederiksberg Kirke 1838. Lærer i Sang ved Asylskolen, det Wærn'ske Institut, Melchior's Skole (1838—54). Ved Østre Betalingsskole 1848. Lærer og Kirkesanger i Vallensbæk 1854. Afgaaet 1886.

1848—50.

Thomassen, Roe Thomas,

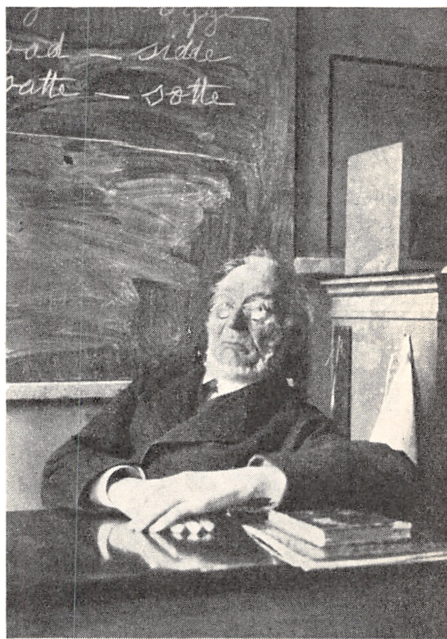
f. 26. Okt. 1813 i Levring — død 28. Aug. 1902. Søn af Kromand Th. Murersvend 1832. Korporal 1834. Sergent 1838 ved 2. jyske Infanteriregiment. Indstillede sig og

bestod Lærereksamen (Jellinge) 1846. Lærer ved Garnisonens Drengeskole 1848—49. Ved Østre Betalingsskole 1848. Ved Skolen paa Blegdammen 1850. Lærer i Haldagerlille 1850.

1849—99.

Gebaaer, Johan Caspar,

f. 31. Juli 1815 i Stenløse — død 19. Marts 1901. Søn af Lærer G. Cand. theol.

1847. Lærer ved Østre Betalingsskole 1849. Degn ved Straffeanstalten paa Christianshavn 1855—63. Kancelliraad. Af Hensyn til hans lange Tjenestetid forhøjedes hans Pension til 2000 Kr.

Gebaaer er en af de Lærere, der har været længst ved vor Skole. I 50 Aar underviste han i Østre Betalingsskole. Vi lauder G. selv fortælle: »Min Familie stammer fra Hessen-Kassel. Min Far blev født 1789 i det Værelse, som Saxo Grammaticus beboede i Sorø Kloster. Han var først i

Gartnerlære og kom derpaa 1808 til Blaa-gaard Seminarium, der senere blev flyttet til Jonstrup, hvor Fader har plantet de fleste store Træer i og ved Jonstrup Have. Fader blev senere Lærer i Stenløse. Der blev jeg født d. 31. Juli 1815, samme Dag som Frederik den Sjette blev kronet i Frederiksborg Slotskirke. Som Dreng var jeg svag, men Markarbejde gjorde mig rask og stærk, og senere kom jeg til Fredriksborg Latinskole. Jeg ernærede mig i mine Studenteraar ved en lille Ydelse fra min Fader, der havde 4 Børn foruden mig, og ved Information i forskellige Skoler. Efter min Ansættelse ved Østre Betalingsskole giftede jeg mig med en fattig Pige. Vi havde kun det allernødvendigste Bohave, en Seng, en Sofa, et Bord og nogle Stole, saa at der saa fattigt ud i vort Hjem, men ved klog Sparsommelighed erhvervede vi os efterhaanden et anstændigt Bohave. Jeg har altid holdt af Selskabelighed. Jeg forstod ret vel at traktere et Fortepiano, og vi havde ofte Gæster.«

G. var 3 Gange gift og døde som Enkemand. Man drillede af og til G., fordi han ingen Børn havde. Nedenstaaende Sang stammer fra et Juledig.

O, Gebaaue, min Ven!
 naar nu Julen igen
 bringer Grantræ med Lys og med Dukker,
 pas da paa, at dit Hjem
 har en Vugge i Gjem
 med en Dreng, som dog ej er af Sukker.

Hvo skal kvæge dit Sind,
 glatte Rynken paa Kind,
 dele Fadets og Bægerets Glæde,
 Hvo skal slide din Frak',
 som paa Albuen sprak,
 naar du ej har en Purk at beklæde.

G. spillede paa sine gamle Dage L'hombre sammen med Insp. Hoffmann og et Par Lærere fra Skolen. Han boede som Enkemand i en Villa, hvor nu Na-

tionalmuseet ligger. En Aften, da Spillekammeraterne ankom, lukkede G.s Husbestyrerinde op og sagde: »Der bliver desværre ingen L'hombre i Aften.« Paa Spørgsmaalet: »Hvorfor?«, svarede hun: »Nej, for Gebaaue sidder inde i Stolen og er død.« Han blev 85 Aar og underviste paa Skolen indtil sit 84. Aar. Trods sin høje Alder var han til det sidste en udmærket Lærer.

1849—58.

Brøndsted, Carl Gustav,

f. 15. Jan. 1818 i Varde — død 12. Dec. 1903. Søn af Pastor B. Cand. theol. 1846. Lærer ved Østre Betalingsskole 1849. Viceinspektør ved Friskolen paa St. Annæ Plads 1858. Inspektør ved Betalingsskolen i Nørre Allé 1861—91. R. af Dbg.

»Brøndsted var en meget dygtig Lærer, særlig i Naturkundskab. Flere af de Børn, han underviste i øverste Drengeklasse, blev dygtige og hæderlige Mænd i gode Stillinger. Til Lærernes hyppige Fester var han en uforlignelig Versemager.« Mange af hans smaa Sange lyser af sand poetisk Følelse. (Se Side 130). En Dag kom en Moder ind til Brøndsted for at tale om sin Dreng. Da alt var vel udført, gik hun, men betænkte sig i Døren, vendte sig om til Brøndsted og lagde en Otteskilling paa Katederet, idet hun sagde: »Skulde det ikke være en Otteskilling til en Kop Kaffe?«

1849—65 og 1868—78.

Glud, Søren Christian,

f. 16. Maj 1810 paa Vinderslevgaard — død 10. April 1883. Søn af Proprietær G. Som Student Huslærer hos Sten Blicher. Cand. theol. 1842. Lærer ved Østre Betalingsskole 1849. Overlærer ved Vestre Betalingsskole 1865. Overlærer ved Østre Betalingsskole 1868. En af hans samtidige Kolleger fortæller: »Glud var en stor Humorist og en meget heldig Improvisator,

Fr. Helsted. H. Wolf.
J. Wilhelm. Ferd. Møller. Olesen
(Efter et Daguerreotypi 1852)

der paa staaende Fod kunde give enhver af os sit Skudsmaal. Han var en fortræffelig Taler, og naar der skulde holdes en Fest- eller Afskedstale var det altid Glud, der skulde holde den. I Frikvartererne fortalte han ofte morsomme og interessante Historier, og han var Sjælen i Selskabeligheden. Han echapperede til »Vestre« som Overlærer, men vendte kort efter tilbage igen, da han, formoder jeg, kunde opnaa samme Værdighed i »Østre«, hvilket indbragte ham baade Afskedsgilde fra og Velkomstgilde til »Østre«, hvad der jo var Næring for Skumleri. Det var alles Mening, at han var en af Skolens bedste Lærere. Af Skolens Inspektør Petersen har jeg hørt, at da denne kom ind i hans Klasse, saa han, at eet Barn sad her, eet der, hver sysselsat paa sin Maade. Han sagde da til Glud, at det dog umuligt kunde gaa an. Glud svarede med Taarer

i Øjnene, at naar han ikke kunde faa Lov til at tage det paa sin Maade, kunde han ikke undervise. Den frisindede og ædelt tænkende Inspektør lod ham da have frie Hænder, og det viste sig særligt ved de skriftlige Prøver, at Glud saa godt som altid var Nr. 1 i Sammenligning med os andre, der havde Klassehold at læse med af lige Art som hans. Han var lun og vittig, og naar vi fulgtes hjem fra Skolen, havde vi altid gode Samtaler om Skolegerningen. Jeg har sat ham et Minde i »Nordisk Skoletidende« 31. Juli 1863.« (S. 102).

Ved hans Jubilæum digtede Brøndsted:

Mel.: »Lad den skrantende Magister«.

Som en Mand i moden Alder
ganske stille kom han hid,
bragte uden alt Rabalder
Skolens Dont sit lune Vid.
Salig Lunddahl, Major Peter,
indtil Stammens yngste Skud,
som en Pryd for et Katheder
nævned alle »gamle Glud«.

En Gang fik han Rejsenykke,
som han her sad allerbedst;
vilde prøve fremmed Lykke,
lære nyt i fjærne »Vest«,
og det kosted os et Gilde
i vor dyre Tid — dog ej
derom mer vi snakke ville —
hjem igen han fandt jo Vej.

I sin lille Gernings Sfære
end sin stille Gang han gaar,
derfor blev han graa med Ære
i de fem og tyve Aar.
Blandt os Arbejds mænd, som gange
her i Møllen ind og ud,
lad der altid findes mange
tro som Søren Christian Glud.

1849—73.

Østrup, Niels Peter,

f. 11. Nov. 1817 i Kbhvn. — død 5. Nov.

1873. Søn af Kateket Ø. ved Garnisons Kirke. Student fra Slagelse 1838. Lærer ved forsk. Privatskoler. Lærer ved Østre Betalingsskole 1849. Han havde udelukkende Regnetimer. Holdt streng Disciplin paa Legepladsen. Ved Opstillingen marcherede Børnene »Kontramarch«, som det dengang hed (»til højre formér Roderne«). »Skønt vi var svagt lønnede,« siger en af hans Kolleger, »— de fleste af os kun med 1 Mrk. i Timen (ca. 33 Øre) — saa havde vi dog Raad til at støtte evnerige Dreng. Her var Østrup utrættelig.«

1849—50.

Kongsted, Thorkil,

f. 31. Maj 1822 paa Brahetrolleborg — død 2. Maj 1900. Søn af Distriktslæge K. Cand. theol. 1847. Lærer ved Østre Betalingsskole 1849. Lærer ved Gladsaxe Skole 1850. Lærer i Mellerup 1853. Lærer i Nakke 1855—87.

1849—65.

Bruun, Louise Frederikke,

f. 19. Aug. 1827 i Kolding — død 8. Juli 1898. Datter af Postfører B. (Aalborg—Hamburg). Lærerinde i Haandarbejde ved Østre Betalingsskole 1849—65.

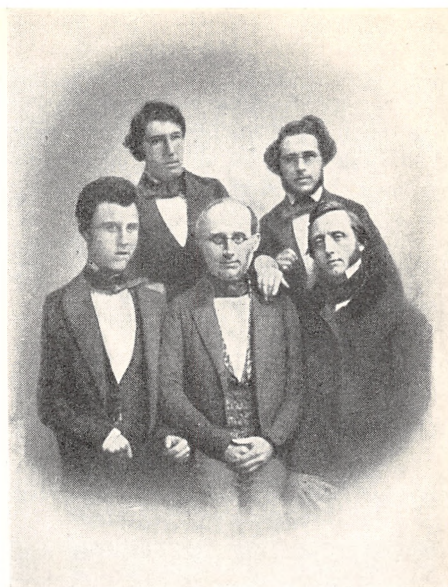
1849—66.

Køhlert, Thora Vilhelmine,

f. 9. April 1822 i Kbhvn. — død 23. Dec. 1901. Datter af Vævemester K. Lærerinde i Haandarbejde ved Østre Betalingsskole 1849—66.

1850—51.

Petersen, Holger Gomme Nikolaj Johan,
f. 4. Okt. 1823 — død. Cand. theol. 1849. Lærer ved Østre Betalingsskole 1850. Overlærer ved Vestre Betalingsskole 1861. Blev 1863 ramt af et apoplektisk Anfald og maatte søge sin Afsked 1864.

Wilh. Rohde. Th. Rohde.
F. Andersen. S. C. Glud. C. G. Brøndsted
(Efter et Daguerreotypi 1852)

1850—56.

Duurloo, Hans Peter,

f. 8. Dec. 1816 i L. Egede — død 28. Sept. 1892. Søn af Planter i Vestindien D. Cand. theol. 1845. Huslærer og Lærer ved private Skoler. Lærer ved Døvstummeskolen og Østre Betalingsskole 1850. Forstander ved Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus 1855. Titulær Professor 1876. R. af Dbg. »Duurloo var meget haandsnild. Paa Gl. Bakkehus havde han et lille Klaver, som han selv havde lavet.«

1850—53.

Boberg, Christen Johansen,

f. 14. Sept. 1822 i Slangerup — død 19. Nov. 1900. Søn af Væver B. Lærereksamen (Jonstrup) 1844. Lærer i Maribo og forskellige andre Steder. Lærer ved Østre Betalingsskole 1850.

»Boberg var i Begyndelsen en god Lærer, men i Aaret 1852 kom Koleraen til København, — og den blev hans Skæbne. Som saa mange andre søgte han Beskyttelse mod den frygtelige Sygdom ved at drikke Portvin — og det fik han lidt for rigeligt af hos den Klokker, hos hvem han var Skriver.«

Afskediget 1853. Var en kort Tid Lærer i Thisted 1859. Opholdt sig siden i København.

1850—68.

Olesen, Ludvig Ferdinand,

f. 23. Juli 1816 i Vesterborg — død 18. Aug. 1871. Søn af Kancelliraad, Birkedommer O. Cand. theol. 1843. Informerede privat i København og Skelskør. Lærer ved Østre Betalingsskole 1850. Overlærer samme Sted 1866. Afgik 1868. Han var en mild og venlig Mand, blev sent gift med en Enke — det var hans Ungdoms Elskede. Faa Aar efter fik han apoplektiske Anfald og kortes i Rullestol.

1850—59.

Stinck, Ovine Frederikke Dorothea,

f. 22. Maj 1812 i Kbhvn. — død 18. Sept. 1896. Datter af Postbud S. Lærerinde i Haandgerning ved Østre Betalingsskole 1850. Overgik 1859 til Vestre Betalingsskole som Overlærerinde. Prøver af hendes Arbejde med Børnene sendtes 1867 til Udstillingen i Paris. Som Anerkendelse modtog hun ved sin Afgang et Guldur af Skoledirektionen.

1852—56.

Andersen, Fritz Carl Emil,

f. 25. Sept. 1829 i Kbhvn. — død 28. Aug. 1875. Søn af Bud A. Student 1849. Lærer ved Østre Betalingsskole 1852. Cand. theol. 1856. Kateket og Førstelærer i Hillerød 1858. Hospitalspræst i Horsens 1873. Har skrevet »Absalons Levned« i det danske

Folkelæsningssselskabs Skrifter. »Fritz Andersen var en af Hoveddigerne i Skolen, nogle af de bedste Viser er fra hans Haand. Han gik under Navnet »Ferdinand Ludvigsen«. Spillede som ung Skolekomedie (Klint i »Genboerne«). I Hillerød var han Præst samtidig med Hostrup«.

1852—56.

Schytte, Henrik Vissing,

f. 4. Maj 1827 i Aarhus — død 8. Febr. 1903. Søn af Lærer, Alterdegn S. Student 1846. Begyndte det filologiske Studium, men Musikken drog ham bort derfra. Lærer i Sang ved Østre Betalingsskole 1852—56. Senere ved den forenede Friskole, det v. Westenske Institut og Gratistskolen. Et Par Aar Kantor ved Trinitatis Kirke. Volontær i Krigsministeriet 1855. Kancellist 1856. Fuldmægtig 1863. Kancelliraad 1868. Ejer af Plenges Musikhandel. Musikalsk Medarbejder ved »Dagens Nyheder«, senere ved »Dagbladet« og »Berlingske Tidende«. Udgav »Musikbladet« 1884—1893. R. af Dbg.

1852—54.

Høyer, Christian Julius,

f. 14. Nov. 1827 i Hjertebjerg ved Stege -- død 9. Maj 1856. Søn af Lærer H. Lærereksamen (Jonstrup) 1853. Lærer ved Østre Betalingsskole 1852. Lærer i Gymnastik ved Jonstrup 1854. Lærer i Skeldby 1855.

1852—55.

Bülow, Frederik Rubech Christian,

f. 4. April 1821 i Ubby — død 5. Nov. 1905. Søn af Generalløjtnant B. Cand. theol. 1849. Løjtnant i Infanteriet 16. Juni 1849. Ordonnansofficer hos sin Fader, der da var Overgeneral, deltog i Slagene ved Fredericia og Isted. Lærer ved Østre Betalingsskole 1852. Sognepræst i Dybbøl 1858. Arresteret og afskediget af Preusserne 1864. Hjælpepræst i Lindelse 1864.

Præst ved Kommunehospitalet i København 1867. Sognepræst til Sorterup 1877—90.

1853—61.

Mule, Johannes,

f. 13. Febr. 1820 i Ulstrup — død 6. Aug. 1902. Søn af Pastor M. Cand. theol. 1848. Lærer ved Østre Betalingsskole 1853. Den forenede Friskoles vestre Afdeling 1860. Friskolen paa Sct. Hans Torv 1861. Overlærer 1867. Viceinspektør 1872. Lærer ved Friskolen i Rymsgade 1881. Lærer ved Friskolen i Randersgade 1. Aug. 1886. Viceinspektør ved denne Skole 1. Okt. 1886.

Mule skriver selv:

»I Slutningen af September 1853 konstitueredes jeg ved Skolen med Ansættelse fra 1. Okt. Det var i en Aftenskole, jeg begyndte min Virksomhed med et Elevantal af c. 40 Drengene i en temmelig fremrykket Alder, haarde Halse, der gik paa Arbejde fra Kl. 6 Morgen i Fabrikker og lignende. Kl. 5 begyndte Undervisningen, der endte Kl. 8. De, der ikke var alt for udmattede efter Dagens Anstrengelser, vilde helst gjøre Kommers, de, der var særdeles trætte, faldt i Søvn. Ofte nænnede jeg ikke at vække dem. Fagene var Dansk, Regning og Skrivning. Fjortendags Frihed havde Aftenklasserne ikke. De nedlagdes 1857. Løverdage læstes ikke i dem. Der var 4 saadanne Klasser ved »Østres«. Mine tre Kolleger var Cantor ved Trinitatis Kirke, Rohde, Emil Wolff og Bülow.«

1853—65.

Hansen, Christen,

f. 2. Maj 1829 i Bringe — død 22. Aug. 1894. Søn af Husmand Hans Nielsen. Lærereksamen (Jonstrup) 1849. Lærer ved Østre Betalingsskole 1853. Førstelærer og Kirkesanger i Rye ved Roskilde 1865.

Udgav »Retskrivningslære for Børn«. »Folkeskolen i Sverige«. »Skitser af det virkelige Liv« (i »Roskilde Avis« 1882).

Han fik i sin Tid Balslev til i sin Forklaring af Luthers Katekismus at rette »Troesforvandre« til »Trosfæller«.

»En meget dygtig Lærer, en brav Kammerat, der i sit fede Embede paa Landet ikke glemte sine gamle Kolleger i »Østres«. Af og til sendte han forskellige Fødevarer til dem. I 1867 kom han selv til Byen med 3 Ænder, og der blev holdt stort Gilde med muntre Sange.«

1853—72.

Søeborg, Hans Egede,

f. 8. Jan. 1823 i Kbhvn. — død 4. April 1876. Søn af Skomagermester S. Cand. theol. 1853. Lærer ved det forenede Velgørenhedsselskabs Skole 1844—61. Lærer ved Østre Betalingsskole 1853—72.

1853—56.

Schjøth, Jens,

f. 27. Juni 1823 i Gadbjerg — død 4. Decbr. 1900. Søn af Lærer S. Lærereksamen (Jelling 1846), Lærer i Borris, i Skjærup, i Stenderup og i Haderslev. Lærer ved Østre Betalingsskole 1853—56. Derefter Lærer i Fillerup, i Kristrup, i Vejle, i Hammel og i Vinterslev ved Hadsten.

1854—57.

Giessing, Carl Samuel,

f. 31. Dec. 1826 i Kbhvn. — død 15. Febr. 1864. Søn af Fuldmægtig G. Cand. theol. 1849. Lærer ved Østre Betalingsskole 1854. Førstelærer i Nykøbing Sj. 1857. G. var brystsvag, men altid munter. Inspektør Petersen sagde om ham, at han lige saa godt kunde holde Skaaltaler med et Glas Vand for sig som med Vin.

1854—57.

Berggren, Gotfred Georg Wolfgang,

f. 24. Aug. 1829 i Kbhvn. — død 11. Febr. 1903, Søn af Prof. A. P. B. Cand. theol.

1854. Lærer ved Østre Betalings-skole 1854. Kordegn og Klokker i Middelfart. Sognepræst til Aventoft 1861. Afsat af Tyskerne 4. Marts 1864. Sognepræst til Nordborg (Als) 22. Marts 1854. Bortvist af Tyskerne 4. Aug. 1864. Præst i Vindblæs, senere i Nørre Nisum, i Lemvig, i Skodborg, i Øster Skjerninge, Provst for Sunds Herred 1889. R. af Dbg.

1854—56.

Smollerup, Jens Christensen.

1854—54.

Begtrup, Lavritz Gjørup,

f. 6. Nov. 1813 i Kbhvn. — død 16. Juli 1875. Søn af Prof. i Landøkonomi B. Cand. theol. 1847. Lærer ved Østre Betalings-skole 1854. Senere Lærer i Maribo og Nordby.

1855—63.

Dahl, Christen Hans Jørgen,

f. 31. Aug. 1830 i Hillerød — død 10. Okt. 1921. Søn af Prof. Overlærer D. Cand. theol. 1855. Lærer ved Østre Betalings-skole 1855. Præst i Fjelsted, Svendborg, Skorup, Haurum og sidst i Kjeldby. Har skrevet om Modersmaalet, især om Bog-sprogets Rensning for fremmede Ord.

D. fortæller: »Engang sendte Inspektør Petersen en svensk Rektor Wallin ind til mig for at høre paa Undervisningen. Jeg havde studeret Nordens Historie ret grundigt og lod Børnene fortælle om Gustav'erne og Karl'erne lige saa godt som om Kristian'erne og Frederik'erne. Wallin var meget imponeret«.

Dahl var meget interesseret i Sverige og fortalte en Gang sine store Drengene ret indgaende om Kalmar, om Slottet, Kirken og Erik d. 14's Vindelsten o. s. v.

Nogle Dage efter forsvandt en af hans Elever, Edvard, — for at dukke op igen en Ugestid efter. Nede ved Havnen havde

han som blind Passager sneget sig om Bord paa et Skib, der skulde til Kalmar. — Historien endte med, at Edvard sagde til sin Moder: »Du har altid sagt, at det var Logn, hvad Læreren fortalte — men nu har jeg selv set det altsammen.«

1855—94.

Kinzi, Johan Frederik Emil,

f. 29. Marts 1831 i Kbhvn. — død 14. Jan. 1897. Søn af kgl. Køkkenchef K. K. blev ansat ved Postvæsenet, læste tillige Jura, men opgav det og Postvæsenet for at undervise i Skrivning, hvilket han var meget dygtig til. Lærer ved Østre Betalings-skole 1855. Underviste senere mange Steder i København, blev til sidst Medlem af »Censurkomiteen ved Eksamen for Almuelære og -lærere«. Udgav Forskriftsbøger. »K. var altid meget omhyggelig med sin Person og særdeles velklædt.«

1855—56.

Fèveile, Rasmus Secher,

f. 7. Aug. 1824 i Vejle — død 25. Aug. 1911. Søn af Købmand F. Cand. phil. 1845. Deltog som frivillig, da Krigen udbrød. Sekondløjtnant 1848. Premierløjtnant 1855. Kaptajn 1861. Lærer ved Østre Betalings-skole 1854. Lærer og Inspektør ved Schnekloths Skole 1855—92. Klokker ved Frederiksberg Kirke 1878.

1855—69.

Petersen, Clemens Christopher Mathias,

f. 2. Okt. 1834 i Svinninge, død 21. Maj 1918. Studerede først Teologi, men forsøgte sig senere som Skuespiller. Efter en mislykket Debut paa det kgl. Teater gav han sig til at studere Æstetik og blev Lærer ved Østre Betalings-skole. Magisterkonferens i Æstetik 1857. Kritisk Medarbejder ved »Fædrelandet« 1857—69. Som Kritiker og Konsulent for Gyldendal ud-

øvede han stor Indflydelse paa Samtidens Litteratur, men maatte i 1869 paa Grund af indtrufne Omstændigheder forlade København og havnede i U. S. A., hvor han bl. a. var Medarbejder ved »Nordlyset«. Har bl. a. skrevet »Dramaturgisk Kritik«

og »Om Forholdet mellem det gamle og det nye ved Oehlschlægers Fremtræden«. Det er hans Fortjeneste, at han har opdaget den ny-norske Digterskole, især Bjørnson, der var hans nære Ven. Han var sin Tids betydeligste kritiske Begavelse.

1856—85.

Møller, Rasmus Johannes,

f. 12. Juni 1833 i Kbhvn. — død 24. Aug. 1885. Søn af Digteren Prof. Poul Martin M. Stud. theol., stud. med., kastede sig senere over Historie. Lærer ved Østre Betalingsskole 1856 til sin Død. »En god og brav Kammerat, en vittig Fyr, der havde en smuk Sangstemme.«

1856—99.

Dahlstrøm, Theodor Ferdinand,

f. 5. Marts 1825 i Nykøbing F. — død 30. April 1902. S. af Sagfører D. Stud. theol. Lærer ved flere private Skoler. Lærer ved Østre Betalingsskole 1856—1899.

1857—59.

Wiberg, Johannes Emil,

f. 26. April 1832 i Kbhvn., død 20. Febr.

1914. Søn af Musiklærer W. Cand. theol. 1857. Lærer ved Østre Betalingsskole 1857. Ved Vestre Betalingsskole 1859. Missionær i Grønland 1864. Forstander for Godthaabs Seminarium 1868—70. Sognepræst i Deigbjærg, Østbirk og Bregninge (sidste Sted 1885—1907). Har udgivet »Nytaarsgave for Gamle og Unge«. Var flittig Skribent i teologiske Tidsskrifter.

1858—60.

Albrecht, Vilhelm Leonhard,

f. 6. April 1816 i Kbhvn. — død 14. Febr. 1878. Søn af Possementmager A. Var oprindelig Typograf, derefter Gørtler og senere Kaligraf. Ved Postvæsenet 1840. Skrivelærer ved den forenede Friskole 1857. Ved Østre Betalingsskole 1858. Ved Vestre Betalingsskole 1860.

1858—59.

Rudbeck, Thomas Christian Jensen,

f. 9. Jan. 1838 i Alstrup — død 9. Okt. 1871. Søn af Gaardejer R. Lærereksamen (Ranum) 1857. Lærer ved Østre Betalingsskole 1858. Lærer ved Sct. Hans Torvs Friskole 1861. Cand. theol. 1867. Andenlærer i Nakskov 1867. Kateket og Førstelærer i Aalborg 1869.

1858—59.

Lund, Frants Peter Nikolaj,

f. 29. Sept. 1832 i Sværdborg — død 1910. Cand. theol. 1858. Lærer ved Østre Betalingsskole 1858. Vestre Betalingsskole 1859. Lærer ved Søetatens Drengeskole indtil den blev nedlagt 1872. Afgik 1880.

1858—76.

Svensden, Peter,

f. 21. Maj 1838 i Rørtang — død 17. Aug. 1913. Søn af Gaardmand S. Cand. polyt. 1861. Lærer ved Østre Betalingsskole 1858. Var fra Decbr. 1863 til Novbr. 1864 ind-

kaldt til Hæren som Reserveløjtnant. Overgik 1876 til Betalingsskolen i Nørre Allé, hvorfra han afgik med Pension 1889.

Godsforvalter paa Kjærup ved Ringsted 1889—1905.

Han skal i Februar 1864 have været den sidste danske Officer, der forlod Dannevirke.

1859—81.

Top, Jens Vilhelm,

f. 4. Jan. 1812 i Kbhvn. — død 27. Marts 1885. Søn af Urtekræmmer T. Var en Del Aar ansat paa Major (sen. General) Büiows Kontor med Titel af Krigskancellisekretær. Hans smukke Haandskrift skaffede ham Ansættelse som Skrivelærer ved Østre Betalingsskole, hvor han var fra 1859—81.

1859—79.

Stockfleth, Theodor Florian,

f. 26. Jan. 1821 i Kbhvn. — død 3. April 1879. Søn af Kaptajn S. Eksam. polyt. Lærer ved Østre Betalingsskole 1859—79.

1859—60.

Jensen, Hans Rudolf Lorentzen,

f. 29. Marts 1832, død 24. Aug. 1874. Søn af Professor, Portrætmaler C. A. Jensen. Cand. theol. 1858. Lærer ved Østre Betalingsskole 1859, overgik i 1860 til Vestre Betalingsskole. Lærer ved Thorshavn Realskole 1865. Sognepræst til Sandø 1870. Død ved Nedstyrning fra en Klippe paa Store Dimon. (Se S. Schultz: C. A. Jensen.) Hans Broder, Botanikeren »Mosen« , havde en Sønnedatter, Fru Hald, der senere blev Lærerinde ved Skolen (se Side 114).

1859—68.

Hansen, Niels Adolf,

f. 27. Juli 1821 i Kbhvn. — død 10. Okt. 1872. Søn af Skipper H. Lærereksamen

(Jonstrup) 1841. Lærer og Organist i Stubbekøbing 1841. Lærer i Sang ved Østre Betalingsskole 1851. Ved det kgl. Opfostringshus 1861. Klokker og Kantor ved St. Johannes Kirke paa Nørrebro 1868.

1859—84.

Schorn, Charles Theodor,

f. 24. Juli 1829 i Kbhvn. — død 30. Jan. 1886. Søn af Lærer S. I P. W. Olsens Musikhandel 1846—58. Lærer i Sang og Skrivning ved Østre Betalingsskole 1859—84. Ved Friskolen paa St. Hans Torv 1861—74. Ved Betalingsskolen i Nørre Allé 1862—84.

1859—87.

Beck, Anna Maria Augusta, f. Sandbech, f. 26. Aug. 1822 i Altona — død 23. Juli 1908. Datter af Kaptajn B. Lærerinde i Haandgerning ved den forenede Friskole (vestre Afdeling) 1851, ved Østre Betalingsskole fra 1859—87.

1860—84.

Bachmann, Ludvig Vilhelm Clemens,

f. 12. Juni 1810 i Kbhvn. — død 10. April 1885. Søn af Kommandersergent B. Kommandersergent 1842. Var som Overkommandersergent med i Krigen 1848—50. Ved forskellige Afdelinger inden for Militæretaten. Avancerede efter at have været Lærer i Gymnastik ved Officersskolen til Løjtnant. Lærer i Gymnastik ved Østre Betalingsskole 1860—84. Dbm.

1860—1912.

Janniche, Heinrich Edvard,

f. 30. April 1837 i Kbhvn. — død 8. Jan. 1915. Søn af Garver J. Elev i Østre Betalingsskole 1847—51. Kunstakademiet 1856. Lærer paa Teknisk Skole 1859. Lærer ved Østre Betalingsskole 1860—1912, samtidig Lærer ved andre Skoler.

Har udgivet talrige Læremidler til Brug ved Tegneundervisningen.

J. er den Lærer, der med sine 52 Aar har været længst ved vor Skole, naar dertil lægges de 4 Aar, han selv var Elev

her, har han ialt i 56 Aar slidt de gamle Trapper.

1860—68.

Petersen, Harald Ludvig,

f. 17. April 1835 i Engom — død 5. Novbr. 1890. Søn af Lærer P. Cand. theol. 1858. Lærer ved det kgl. Teaters Elevskole 1857. Lærer ved Østre Betalingsskole 1860. Præst i Grenaa 1868, senere i Thiset og i Dalby.

1861—61.

Lavridsen, Niels Andersen,

f. 22. Juli 1832 i Nordby — død 11. Febr. 1901. Søn af Gaardmand L. Lærereksamen (Jellinge) 1852. Udvalgt Lærereksamen 1861. Lærer ved forskellige Skoler. Ved Østre Betalingsskole 1861. Andenlærer ved Thisted Realskole. Overlærer i Nordby paa Fano 1868—99. R. af Dbg.

1861—64.

Holmsted, Emma Augusta (Fru Hørup),

f. 2. Aug. 1837 i Kbhvn. — død 22. Sept. 1923. Datter af Kaptajn H. Lærerindeeksamen (Femmer) 1860. Ansat ved Østre Be-

talingssskole 1861. Overlærerinde ved de forenede Kirkeskoler 1864—1894. Ægtede 1868 cand. jur. Viggo Hørup (sen. Folketingsmand, Udgiver af »Politiken«, død som Trafikminister 1902).

1861—65.

Meier, Frederik Julius,

f. 5. Febr. 1835 i Kbhvn. — død 6. Nov. 1898. Søn af Gymnastiklærer M. Lærereksamen (Ranum) 1856. Lærer ved Aalborg Borgerskole. Student 1861. Lærer ved Østre Betalingsskole 1861. Magister i Historie. Dr. phil. 1877 (Billedhuggeren Wiedewelt). Udgav adskillige Bøger om Kunst og Kunstnere. R. af Dbg.

1863—75.

Jensen, Johanne Dorothea Andrea,

f. 11. Aug. 1827 i Kbhvn. — død 15. Dec. 1887. Datter af Viceinspektør Jens Peter J. og Frue, Mikaeline J. (begge ved Østre Betalingsskole). Se Side 77, 82. Lærerindeeksamen (Femmer) 1862. Ved Østre Betalingsskole 1863. Viceinspektrice ved Charlottetegades Friskole 1875. Viceinspektrice ved Betalingsskolen i Farimagsgade 1885.

1864—78.

Smith, Laura Hedevig,

f. 18. Okt. 1832 i Hasle — død 29. Okt. 1879. Datter af Sognepræst S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1862. Ansat ved Østre Betalingsskole 1864. Viceinspektrice ved Østre Friskole (Hindegade) 1878.

1865—75.

Rudbeck, Anders Peter Jensen,

f. 25. Febr. 1842 i Alstrup — død 29. Juli 1914. Søn af Gaardejer R. Lærereksamen (Ranum) 1862. Lærer ved Østre Betalingsskole 1865. Viceinspektør ved Betalingsskolen i Nansensgade 1875. Inspektør

ved Friskolen i Oehlenschlägersgade 1885. Inspektør ved Betalingsskolen i Matthæusgade 1895. R. af Dbg.

1865—69.

Saabye, Harald Georg,

f. 21. Juni 1838 i Snurom — død 31. Okt. 1919. Søn af Godsforvalter S. Deltog i Krigen 1864 som Officersaspirant. Cand. theol 1865. Lærer ved Østre Betalingsskole 1866. Kapellan i Kundby 1869. Sognepræst i Nordby (Fanø) 1875. Præst i Oure og i Thoreby, hvorfra han tog sin Afsked 1912. R. af Dbg.

1865—79.

Nissen, Nikleander,

f. 4. Febr. 1834 — død 15. Okt. 1907. Søn af Lærer N. i Hjarde Lund. Lærereksamen (Jelling) 1855. Lærer flere Steder i Syd-slesvig, til han i Maj 1864 blev fordrevet af Tyskerne. Lærer ved Betalingsskolen i Norre Allé 1864. Ved Østre Betalingsskole 1865. Viceinspektør ved Skolen paa Kapel-vej 1879. Inspektør ved Friskolen i Charlottegade 1883. Ved Østre Farimagsgade 1885—1906.

1866—81.

Knipschildt, Annestine Clementine Dorothea,

f. 21. Okt. 1824 paa Bregentved — død 5. Jan. 1881. Datter af Skovrider K. Lærerindeksamen (Femmer) 1866. Lærerinde ved Østre Betalingsskole 1866 til sin Død.

1866—77.

Stockfleth, Christiane Caroline, f. Holm,

f. 28. Maj 1837 — død.
Ansæt ved Østre Betalingsskole 1866.

1867—86.

Agerholm, Edvard Valdemar,

f. 10. Juli 1829 — død 13. Jan. 1887. Søn

af Oberstløjtnant A. Fader til Teaterhistorikeren Edv. A. Student. Huslærer. Med som frivillig i 1848. Løjtnant 1849. Premierløjtnant 1850. Kaptajn i Krigen 1864. Lærereksamen 1866. Lærer ved Østre Betalingsskole 1867—86 og ved Voldkvarterets Betalingsskole 1870—86. Ejer af en af de største Samlinger af Portrætter og Billeder, illustrerende Kbhvn.s Topografi.

1867—75.

Leth, Anna Petrine,

f. 7. Jan. 1835 i Kbhvn. — død.
Datter af Lodsoldermand L. Lærerindeksamen (Femmer) 1866. Ved Østre Betalingsskole 1867—75.

1867—69.

Rost, Bertha Louise,

f. 20. Dec. 1840 i Sachsen — død 4. Febr. 1935. Datter af Materialforvalter R. Lærerindeksamen (Zahle) 1866. Ved Østre Betalingsskole 1867. Ved Skolen i Stokhusgade 1869 og sidst ved Voldkvarterets Betalingsskole til 1906.

1868—1908.

Lumbye, Carl Christian,

f. 9. Juli 1841 i Kbhvn. — død 10. Aug. 1910. Søn af Komponisten, Musikdirigent H. C. L. Uddannet i Musik. Indtraadte i Faderens Orkester 1856. Orkesterdirigent

ved forskellige Forlystelsessteder, indtil han blev Leder af Tivolis Harmoniorkester 1891.

Sanglærer ved Østre Betalingsskole 1868—1908 og ved Voldkvarterets Betalingsskole 1870—1908.

1868—1904.

Friis, Hanne Petrea,

f. 6. Aug. 1840 paa Samsø — død 21. Sept. 1920. Datter af Premierløjtnant F. Lærerindeeksamen (Zahle) 1867. Ved Østre Betalingsskole fra 1868—1904.

1868—69.

Schiøtt, Søren,

f. 11. Juli 1838 — død 10. Maj 1919. Søn af Pastor S. Cand. theol. 1865. Lærer ved Østre Betalingsskole 1868. Senere forskellige Præstembeder.

1868—69.

Nielsen, Carl Julius Anton,

f. 14. Nov. 1844 i Horsens — død 29. Juli 1889. Søn af Købmand N. Lærereksamen (Nehm) 1868. Ved Østre Betalingsskole 1868. Viceinspektør paa Skolen ved Nørre Allé 1879. Inspektør ved Friskolen paa St. Hans Torv 1889 — men døde uden at være tiltraadt.

1868—69.

Kjær, Kristian Jessen,

f. 21. Aug. 1844 i Øster Lindet — død 29. Aug. 1888. Lærereksamen (Jelling) 1865. Lærer ved Østre Betalingsskole 1868. Medstifter og Medbestyrer af Københavns Seminarium 1861 til sin Død.

1868—69.

Christensen, Sophie Louise,

f. 18. Dec. 1841 i Kbhvn. — død 29. Marts 1921. Lærerindeeksamen (Femmer) 1866. Ved Østre Betalingsskole 1868. Ved Sko-

len i Stokhusgade 1869. Ved Voldkvarterets Betalingsskole 1870.

1868—69.

Nielsen, Hans Jørgen,

f. 20. Dec. 1824 i Fjeldsted — død 3. Marts 1892. Lærereksamen (Skaarup) 1845. Cand. mag. 1866. Ved Østre Betalingsskole 1868. Ved Skolen i Stokhusgade 1869. Ved Voldkvarterets Betalingsskole 1870.

1869—89.

Nissen, Marie,

f. 5. Nov. 1843 i Hjardehund — død 16. Febr. 1929. Datter af Lærer N. Lærerindeeksamen 1868. Ansat ved Østre Betalingsskole 1869. Ved Betalingsskolen i Øster Farimagsgade 1889. Afgik 1906.

1869—72.

Eichmüller, Anine Vilhelmine,

f. 17. Novbr. 1842 i Kbhvn. — død 27. Sept. 1927. Datter af Maskinmester E. Lærerindeeksamen (Femmer) 1869. Ansat ved Østre Betalingsskole 1869. Overgik til Østre Friskole 1872. Viceinspektrice ved Friskolen i Matthæusgade 1883. Underviste samtidig paa Femmers Kursus. Afgik 1909.

1869—69.

Paludan-Müller, Bernhard Lucian,

f. 6. Okt. 1845 i Sorø — død 18. Okt. 1932. Søn af Pastor P. M. Cand. theol. 1869. — Ved Østre Betalingsskole 1869. Forskellige Præstembeder, bl. a. Frederiksborg Slotskirke 1882. Stod den grundtvigske Retning nær og søgte fra et konservativt Synspunkt gennem en Række Skrifter at bekæmpe det moderne Bibelsyn.

1871—72.

Smith, Ida Conradine,

f. 10. Jan. 1840 i Kbhvn. — død 29. Juli

1921. Datter af Pastor S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1868. Ved Østre Betalings-skole 1871. Ved forsk. københavnske Skoler. Viceinspektrice ved Friskolen paa St. Hans Torv. 1881—1902.

1872—89.

Petersen, Caroline,

f. 23. Aug. 1841 i Kbhvn. — død 7. Juni 1913. Datter af Spækhøker P. Lærerindeeksamen (Femmer) 1869. Ved Østre Betalings-skole 1872. Afgik 1. Aug. 1889 paa Grund af Ægteskab med Grosserer P. F. Nielsen (død 1905). Skænkede 1906 et Legat paa 25.000 Kr. til Kbhvn.s Kommune-lærerindeforening.

1872—77.

Brorson, Juliane Cathrine,

f. 13. Decbr. 1829 i Kbhvn. — død 18. Nov. 1912. Datter af Hørkræmmer B. Lærerindeeksamen 1862. Ansat ved Østre Betalings-skole 1872. Viceinspektrice ved Friskolen paa Christianshavn 1877, senere ved Dronningensgades og Baadsmads-strædes Skoler. Modtog ved sin Afsked (1902) Skoledirektionens skriftlige Tilkendegivelse af dens Tilfredshed med hendes mangeaarige Virksomhed i Skolens Tjeneste.

1872—82.

Nielsen, Laurids Bernhard Christian,

f. 16. Dec. 1843 — død 5. Nov. 1883. Søn af Værtshusholder N. Lærereksamen (Søborg og Reimer) 1869. Lærer ved Friskolen paa Christianshavn 1871. Ved Østre Betalings-skole 1872, indtil han paa Grund af Sygdom tog sin Afsked 1882.

1872—97.

Berlin, Anton Carl Christian,

f. 5. Okt. 1840 i Kbhvn. — død 19. Nov. 1897. Søn af Murermester B. Lærereks-

amen (Søborg og Reimer) 1869. Ved Vestre Betalings-skole 1871. Ved Østre Betalings-skole 1872. Oversatte Artikler fra russiske Blade (særlig »Novoje Vremja«) til danske Blade.

1872—1905.

Holmsted, Marie Amalie,

f. 2. Sept. 1834 i Kbhvn. — død 3. Dec. 1909. Datter af Gymnastikinspektør H. Lærerindeeksamen (Femmer) 1871. Aaret efter ansat ved Østre Betalings-skole, hvor hun virkede til 1905.

1873—1886.

Leth-Hansen, Frederik,

f. 26. Jan. 1841 i Faaborg — død 11. Dec. 1922. Søn af Købmand H. Fætter til Skuespillerne Emil og Olaf Poulsen. Sekondløjtnant 1862. Deltog i Krigen 1864. Lærereksamen (Søborg og Reimer) 1871. Ved Østre Betalings-skole 1873. Inspektør ved Friskolen i Randersgade 1886. Inspektør ved Betalings-skolen i Farimagsgade fra 1906 til 1919. R. af Dbg.

Dramatisk Forfatter. I Firserne opførtes paa det kgl. Teater hans første Arbejde, der hed »I sidste Øjeblik«. Derefter fulgte »Hannibals Ungdomsbedrifter«, »Gøgeungen« og »En lykkelig Aften«. Paa Dagmarteatret opførtes i Midten af Halvfemserne »Ungdomsleg«, et Skuespil, der gjorde betydelig Lykke, og hvis Forfatter man ivrigt eftersøgte; for — som de foregaaende Stykker — udkom ogsaa dette anonymt, og først længe efter kom Forfatterens Navn frem. (Se Robert Schyberg: »Billeder paa Væggen«.)

1873—1905.

Olsen, Fanny Vivike Laurine,

f. 8. Dec. 1842 i Nyborg — død 21. Jan. 1916. Datter af Skibsfører O. Lærerindeeksamen (Femmer) 1872. Aaret efter ansat ved Østre Betalings-skole, hvor hun

virkede til 1905. (Søster til Jensigne og Sofie O.).

1873—97.

Samson, Emma,

f. 10. Aug. 1835 i Kbhvn. — død 5. Juli 1897. Datter af Købmand S. (Søster til Rachel S.) Lærerinde ved forsk. Skoler, bl. a. Carolineskolen. Lærerindeeksamen (Femmer) 1872. Aaret efter ved Østre Betalingsskole, hvor hun udelukkende havde Regnetimer. E. S., der bekendte sig til den mosaiske Religion, blev fast ansat 1878. (I Direktionen var Flertallet mod hendes Ansættelse, men Ministeriet, der blev adspurgt, fulgte Mindretallet. Aarsberetningen 1878. Side 80.)

1875—94.

Smith, Nicoline, Christiane,

f. 14. Jan. 1839 i Saksøbing — død 31. Maj 1895. Datter af Sognepræst S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1873. Ansat 1875 ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1894.

1875—1909.

Sørensen, Axeline Juliane Mathilde,

f. 3. Okt. 1845 i Kbhvn. — død. Datter af Sadelmager S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1873. Ansat 1875 ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1909.

1875—1919.

Jørgensen, Mathilde,

f. 20. Febr. 1847 i Kbhvn., død 22. Decbr. 1924. Lærerindeeksamen (Femmer) 1872. Ansat 1875 ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1919.

1875—77.

Radoor, Jens Peter Marius Theodor,

f. 30. Aug. 1828 i Hjorslev — død 20. Dec. 1903. Søn af Lærer R. Lærereksamen

(Skaarup) 1850. Lærer ved forsk. Skoler i Kbhvn., ved Østre Betalingsskole 1875. Overgik 1877 til andre Skoler, sidst ved Ryesgades Skole.

1875—96.

Malmquist, Caroline Marie,

f. 19. Jan. 1832 i Kbhvn. — død 19. April 1924. Datter af Skomagermester M. Lærerindeeksamen (Femmer 1870). Lærerinde ved forsk. private Skoler, ved Østre Betalingsskole fra 1875 til 1896. Virkede udelukkende i Drengeskoler.

1875—1907

Westermann, Julie Augusta Henrikke Louise,

f. 3. Febr. 1847 i Kbhvn. — død 24. Juli 1922. Datter af Lysestøber W. Lærerindeeksamen (Zahle) 1870. Ansat ved forsk. Skoler, 1875 ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1907.

1876—1905.

Lund, Johanne, Henriette Marie,

f. 25. Febr. 1849 i Kbhvn. — død 11. Maj 1919. Datter af Boghandler L. Lærerindeeksamen (Zahle) 1875. Blev Aaret efter ansat ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1905.

1876—82.

Zangenberg, Charlotte Frederikke

(f. Thomsen), f. 1. Juli 1852 — død 25. Febr. 1933. Datter af Klokker T. Lærerindeeksamen (Zahle) 1875. Gift m. Kommunelærer Z. Aaret efter ansat ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1882, derefter ved Christianshavns Friskole til 1922.

1876—77.

Jørgensen, Emil Holger Selmer,

f. 11. Aug. 1845 i Viborg — død 2. Juli

1887. Søn af Hattemager J. Lærereksamen (Ranum) 1865. Journalist. Lærer ved forsk. Skoler. Ved Østre Betalingsskole 1876—77. Aaret efter flyttede han til Friskolen paa St. Hans Torv.

1876—1910.

Petersen, Carl Christian,

f. 7. Decbr. 1851 i Nakskov. Lærereksamen (Blaagaard) 1872. Lærer ved forsk. Skoler, indtil han i 1876 blev ansat ved Østre Betalingsskole, hvor han virkede til 1910. Medstifter af Carl og P. Petersens Præliminærkursus.

1876—1920.

Diderichsen, Oskar Emil Alexis,

f. 6. April 1852 i Kbhvn. — død 28. April 1928. Søn af Juvelér D. Musiker i Brdr. Lumbyes Orkestre 1873. Sanglærer ved Østre Betalingsskole 1876—1920.

1877—77.

Jørgensen, Georgine Augusta,

f. 25. Jan. 1845. Lærerindeeksamen (Femmer) 1871. Virkede $\frac{1}{2}$ Aar ved Østre Betalingsskole. Var derefter ved forsk. Skoler, sidst ved Friskolen paa Jagtvej. Afgik 1908.

1877—85.

Andersen, Ida Olivia Theodora Arenthine Hasselia,

(f. Schiellerup), f. 10. Juli 1845 i Thisted — død 29. Aug. 1914. Datter af Købm. S. Lærerindeeksamen (Zahle) 1876. Aaret efter ansat ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede, indtil hun i 1885 overgik til Skolen i Nørreallé. Samme Aar gift med H. L. Andersen (se S. 102). Afgik 1905.

1877—87.

Samson, Rachel,

f. 28. Novbr. 1831 i Kbhvn. — død 24.

April 1887. Datter af Købmand S. (Søster til Emma S.) Lærerinde ved Carolineskolen, senere, 1877—87, Lærerinde i Haandgøring ved Østre Betalingsskole.

1877—1914.

Wandall, Olivia Marie Kirstine,

f. 27. Okt. 1845 i Odense — død 24. Febr. 1929. Datter af Fuldmægtig W. Lærerindeeksamen (Zahle) 1876. Aaret efter ansat ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1914.

1878—81.

Solter, Catharina Ultrikka Charlotte,

f. 13. Marts 1848 i Helsingør — død 2. Decbr. 1921. Datter af Bogholder S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1874. Ansat 1878 ved Østre Betalingsskole, hvorfra hun i 1881 overgik til Suhmsgades Skole. Afgik 1893.

1878—83.

Fraenckel, Anna Louise Hilda Marie,

f. 6. Jan. 1853 i Slagelse — død 22. April 1918. Datter af Organist F. Lærerindeeksamen (Femmer) 1877. Aaret efter ansat ved Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1883, for derefter at overgaa til forsk. andre Skoler i Kbhvn. Afgik 1907 fra Skolen ved Vibenshus.

1878—1919.

Bendz, Frederik Christian Martin Plum,

f. 19. Decbr. 1842 i Horsens — død 19. Novbr. 1927. Søn af Pastor B. Cand. theol. 1872. Lærer ved Betalingsskolen paa Christianshavn 1874. Ved Østre Betalingsskole 1878—1919.

B. skabte de bevingede Ord: »Dagen efter en Fridag burde altid være en Fridag«.

1878—79.

Bon, Peter Julius,

f. 8. Sept. 1841 i Allinge — død 2. Jan.

1888. Søn af Førstelærer B. Lærereksamen (Lyngby) 1860. Lærer i Sandvig 1863—68. Forstander for Bornholms Folkehøjskole 1868—76. 1878 Lærer ved Østre Betalings-skole, hvorfra han overgik til Østre Fri-skole 1879. Fader til Inspektør Fridtjof B. og Forfatterinden Fru Herdis Bergstrøm.

1878—79.

Larsen, Hans Christian,

f. 13. Decbr. 1845 i Svaneke — død 12. Juli 1923. Søn af Brændevinsbrænder L. Lærereksamen (Jelling) 1865. Lærer i Kbhvn. ved forsk. Skoler, deriblandt Østre Betalings-skole 1878—79. Senere Lærer og Viceinspektør (1885) ved Friskolen i Oehlenschlägersgade til 1918.

1878—80.

Givskov, Carl Christian Ferdinand,

f. 20. Decbr. 1845 i Vintersbølle — død 8. Maj 1912. Søn af Skovfoged G. Lærereksamen (Jelling) 1865. Lærer ved forsk. Skoler rundt i Landet. Ved Østre Betalings-skole 1878—80, derefter ved andre Kom-muneskoler, sidst ved Friskolen i St. Hans Gade.

1879—80.

Neergaard, Anton,

f. 4. Decbr. 1854 i Thisted — død 6. April 1919. Søn af Proprietær N. Lærereksamen 1878. Aaret efter ansat ved Østre Beta-lingsskole, hvorfra han i 1880 overgik til private Skoler. Elevinstruktør ved Dag-marteatret 1889. Af hans kendte Elever kan nævnes Ellen Rindom, Albrecht Schmidt og Holger Reenberg.

1879—1922.

Jensen, Jens Gabriel,

f. 23. Aug. 1852 i Kbhvn. — død 5. Maj 1923. Søn af Betjent i den kgl. Staldetat J. Lærereksamen (Blaagaard) 1871. Lærer

ved forsk. Skoler, inden han 1879 kom til Østre Betalings-skole, hvor han virkede til 1922.

Stiftede sammen med Toldkontrollør Lund 1905 »Dansk Cyklist Forbund« til at varetage de cyklendes Interesser.

1879—81.

Hansen, Frederik Vilhelm,

f. 30. Juli 1847 i Kbhvn. — død 26. Jan. 1928. Lærereksamen (Jonstrup) 1869. Læ-rer ved private og kommunale Skoler i Kbhvn., deriblandt 2 Aar ved Østre Be-talings-skole (1879—81).

1879—81.

Sørensen, Hans Sophus,

f. 31. Jan. 1856 i Askvad — død 6. Decbr. 1936. Søn af Lærer S. Cand. theol. 1879. Lærer ved Østre Betalings-skole 1879—81. Overgik til Præstegerning 1881. Kapellan i Jelling 1884. Sognepræst s. St. og tillige Forstander for Seminariet. 1899 blev han Ministeriets Konsulent i Folkeskolesager og Formand for Censorerne ved Lærer-eksamen. 1903 Biskop over Lolland-Fal-sters Stift, hvorfra han 1908 kom til Aar-hus. Bispestillingen opgav han 1906 og blev Songepæst i Nørup ved Vejle, fordi han fandt, at der ved Arboe Rasmussens Forflyttelse til Vaalse var sket en Kræn-kelse af Bispedømmets Tilsynsret. R. af Dbg.

1879—80.

Nielsen, Laurits Valdemar,

f. 23. Aug. 1849 i Kbhvn. — død 8. Jan. 1930. Søn af Stævningmand N. Cand. theol. 1882. Lærer ved forsk. Skoler i Kbhvn., deriblandt 1879—80 ved Østre Betalings-skole. Overgik til Præstegerning (Fejø).

1880—1905.

Olsen, Jensigne Jørgine,

f. 30. Jan. 1851 i Nyborg — død 15. Decbr.

1905. Datter af Skibsfører O. Lærerindeeksamen (Femmer) 1878. Ansat ved Østre Betalingsskole 1880. (Søster til Fanny og Sofie O.).

1880—81.

Johnsen, Sophus Nikolaj,

f. 6. Maj 1853 i Kbhvn. — død 28. Septbr. 1941. Søn af Adjunkt J. Magisterkonferens i Matematik 1877. Lærer ved forsk. Skoler, bl. a. Østre Betalingsskole 1880—81. Inspektør ved de Brock'ske Handelskoler. Fader til Afdelingschef A. C. J. og Maleren E. W. J.

1881—1917.

Larsen, Niels Skovshoved,

f. 5. Sept. 1850 i Lem — død 22. Maj 1917. Søn af Gaardejer L. Lærereksamen (Blaagaard) 1872. Lærer ved forskellige private Skoler. Ved Østre Betalingsskole 1881—1917.

1881—1917.

Bech, Anna Elisabeth,

f. 22. Febr. 1846 i Kbhvn. — død 22. April 1930. Datter af Blikkenslagermester B. Lærerindeeksamen (Zahle) 1879. Ansat ved Østre Betalingsskole 1881—1917.

1881—87.

Bendz, Alma Martine,

f. 7. Okt. 1856 i Kbhvn. — død 11. Decbr. 1915. Datter af Urtekræmmer B. Lærerindeeksamen (Femmer) 1879. Ansat ved Østre Betalingsskole 1881. Overgik 1887 til Christianshavns Betalingsskole.

1881—1909.

Andersen, Harald Lars,

f. 15. Jan. 1848 i Kbhvn. — død 15. Jan. 1924. Søn af Musiker A. Cand. pharm. 1872. Kemiker hos Alfred Benzon 1873—

74. Lærer ved forsk. Skoler. Ansat ved Østre Betalingsskole 1881. Afgang 1909.

1882—1912.

Wieck, Elise Marie,

f. 5. Juni 1847 i Kornerup — død 7. Novbr. 1926. Datter af Landmand W. Lærerindeeksamen (Femmer) 1878. Efter at have været 3 Aar ved Friskolen paa Christianshavn, overgik hun i 1882 til Østre Betalingsskole, hvor hun virkede til 1912.

1882—1915.

Thomsen, Harald Sigvald,

f. 3. Aug. 1852 i Mesinge — død 24. Okt. 1916. Søn af Lærer Th. Lærereksamen

(privat) 1881. Lærer ved private Skoler og Kursus. Ansat ved Østre Betalingsskole 1882. Afgang 1915. Københavns Kommune-lærerforenings første Formand (1895—97).

1883—1923.

Alstrup, Hjalmar Christian Louis,

f. 16. Juni 1854 i Kbhvn. — død 23. Decbr. 1934. Søn af Konstruktor A. Eksam. polyt. 1874. Lærer ved Østre Betalingsskole 1923. Lærer ved Velgørenhedsselskabets Skole og Medlem af denne Skoles Komité. Ved Gratistkolen og ved Carl og P. Petersens Præliminærkursus.

1883—85.

Jørgensen, Andrea Charlotte (Fru Møller),
f. 1858 i Kbhvn. Datter af Typograf J. Lærerindeeksamen (Zahle) 1881. Lærerinde ved forsk. Pigeskoler. Ansat ved Østre Betalingsskole 1883. Afgik til andre Skoler i Kbhvn. 1885. Tog sin Afsked 1891 p. Gr. af Ægteskab med cand. jur. G. Møller.

1884—88.

Mogensen, Christen,

f. 28. April 1862 i Vejle — død 12. Novbr. 1938. Søn af Gaardejer M. Lærereksamen (privat) 1881. Cand. theol. 1890. Lærer ved Østre Betalingsskole 1884. Lærer i Vejle 1888. Overgik til Præstegerning 1893. Sidst Sognepræst for Vroue-Resen.

1884—1902.

Schlepppegrell, Julie Vilhelmine Augusta,

f. 29. Jan. 1844 i Slagelse — død 7. Juni 1924. Datter af Pastor S. Lærerindeeksamen (Femmer) 1883. Ansat ved Østre Betalingsskole 1884. Overgik 1893 til Charlottegades Betalingsskole. Afgik 1912.

1884—1912.

Nielsen, Niels Christian,

f. 13. Marts 1845 i Hastrup — død 29. Jan. 1912. Militær Uddannelse. Gymnastikskolens Gymnastiklærerafdeling 1875. Stabssergent 1884. Samme Aar Gymnastiklærer ved Østre Betalingsskole, hvor han virkede til sin Død.

1885—1913.

Brunskov, Anna Magdalene,

f. 25. Juli 1853 i Kbhvn. Datter af Kunstdrejer B. Lærerindeeksamen (Femmer) 1883. Ansat ved Østre Betalingsskole 1885. Afgik 1913.

1885—1902.

Lauritzsen, Fritz Frederik Ferdinand,

f. 4. April 1859 i Kbhvn. — død 29. Decbr. 1913. Søn af Skomagermester L. Militær Uddannelse. Stabssergent. Gymnastiklærer ved Østre Betalingsskole 1885. Overgik 1902 til andre Skoler.

1886—1899.

Thorsen, Mathias,

f. 1. Jan. 1859 i Skovsby — død 25. Marts 1899. Søn af Gaardejer T. Lærereksamen

(Skaarup) 1878. Lærer i forsk. Provinsbyer. Ved Østre Betalingsskole 1886 til sin Død. En meget dygtig og elsket Pædagog. (Se forsk. Elevudtalelser).

1887—1902.

Helsing, Anna Thora Johanne Christine,
f. Lander,

f. 13. Okt. 1861 i Kbhvn. — død 26. Jan. 1935. Datter af Handskemager L. Lærerindeeksamen (Femmer) 1883. Ansat ved Østre Betalingsskole 1887.

1887—1891.

Heckscher, Johanne,

f. 20. Jan. 1856 i Kbhvn. — død 29. Jan. 1891. Datter af Silkehandler H. Lærerinde i Skræddersyning ved Østre Betalingsskole 1887 til sin Død.

1887—1888.

Olsen, Sophie Marie,

f. 12. Febr. 1856 i Nyborg — død 2. Juli 1931. Datter af Skibsfører O. Lærerindeeksamen (Femmer) 1886. Ved Østre Betalingsskole 1887. Overgik til Hindegades Friskole 1889. Afgik 1924. (Søster til Fanny og Jensigne O.).

1887—1888.

Sørensen, Anna Marie Mathilde,

f. 21. Marts 1862 i Kbhvn. — død Maj 1920. Datter af Formand S. Lærerindeeksamen (Zahle) 1883. Ansat ved Østre Betalingsskole 1887. Overgik til Østre Friskole 1888.

1888—1913.

Weilbye, Henriette Eleonora,

f. 31. Maj 1858 i Kbhvn. Datter af Malermester W. Lærerindeeksamen (Femmer) 1880. Efter at have været ansat ved Christianshavns Friskole og Østre Friskole overgik hun til Østre Betalingsskole 1885. Afgik 1913.

1889—1922.

Laursen, Kirstine Nikoline,

f. 24. Decbr. 1859 i Lem — død 22. Decbr. 1922. Datter af Landmand L. Lærerindeeksamen (Femmer) 1882. Var først ved Skolerne i Bagsværd og Ø. Farimagsgade og kom 1889 til Østre Betalingsskole, hvor hun var til 1922.

1889—1909.

*Hoffmann, Anna Gerhardine Henrikke
Ulstrup,*

f. 26. Juni 1861 i Slagelse — død 23. Novbr. 1923. Datter af Skoleinspektør Johan E. H. Lærerindeeksamen (Zahle) 1882. Ved forskellige private Skoler. Ved Østre Betalingsskole 1889. Viceinspektrice ved Betalingsskolen i Vestervoldgade 1909

til sin Død. Formand for Viceinspektriceforeningen 1909—21. Borgerrepræsentant 1912—21. Har udgivet: Kortfattet dansk Litteraturhistorie (1902) og Slagelse Skoles Historie.

1890—1927.

Jensen, Jens Jørgen,

f. 26. Aug. 1861 i Glimsholt — død 16. Maj 1933. Søn af Parcellist J. Lærereksamen (Blaagaard) 1884. Lærer i Frederikshavn 1884, i Kolding 1885 og ved Ø. Farimagsgade 1887, hvorfra han i 1890 overgik til Sølvgades Betalingsskole. Afgik 1927.

1890—1917.

Mortensen, Carl Frederik Peter,

f. 25. Maj 1864 paa Jægerspris — død 13. Sept. 1917. Søn af kgl. Skovfoged M. Stud. theol. Lærereksamen (Kbhvn.) 1887. Ef-

ter at have undervist ved forsk. Skoler, sidst ved Friskolen i Raadmandsgade, kom han 1890 til Sølvgades Betalingsskole, hvor han var til sin Død.

Beskæftigede sig meget med Personal- og Kulturhistorie. I Forening med Lærer C. C. S. Christiansen samlede han Biografier og Portrætter af Personalet ved Østre Betalingsskole 1847—1914. (Et Eksp. af Værket findes paa Skolemuseet). Udførte i 1894 et meget smukt historisk Danmarks-

kort til Skolen. Gift med Lærerinde Thyra M., f. Eriksen (se S. 108).

1890—1906.

Janniche, Aage Viggo,

f. 19. April 1865 i Kbhvn — død 19. Juli 1929. Søn af Tegnelærer J. Forsikringsmand og samtidig Tegnelærer ved Østre Betalingsskole (1890—1906). Ekspeditionssekretær i Livsforsikringsanstalten 1905.

1891—1907.

Heckscher, Freuda,

f. 20. April 1847 i Kbhvn. — død 4. Sept. 1907. Datter af Silkehandler H. Lærerinde i Haandgerning ved Sølvgades Betalingsskole 1891—1907.

1891—91.

Hansen, Ane Margrethe,

f. 24. Aug. 1865 i Kbhvn. Datter af Skræddermester H. Lærerindeeksamen (Zahle) 1887. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1887, hovedsagelig ved Østre Betalingsskole, hvor hun blev fastansat i 1891, men kort efter overgik til Friskolen i Larslejstræde.

1891—91.

Hoffmann, Christian Carl Löwenhaupt,

f. 22. Maj 1861 i Kbhvn. (Søn af Inspektør A. H.). Skrivelærer en kort Tid ved Østre Betalingsskole.

1892—92.

Nielsen, Marie Christiane,

f. 17. Okt. 1859, død 1. Febr. 1925. Lærerindeeksamen (Zahle) 1884. Lærerinde ved Østre Betalingsskole en kort Tid i 1892, overgik herfra til Mathæusgade, senere (1895) til Enghavevej.

1893—93.

Krarup, Ellen,

f. 9. Aug. 1862 paa Christianshavn, død

25. April 1911. Datter af Ovreretssagf. Kr. Lærerindeeksamen (Zahle) 1886. Ved Sølvgades Betalingsskole en kort Tid i 1893, derfra til Larslejstræde.

I en Nekrolog ved hendes Død omtales »hendes betydelige og værdifulde Arbejde for dem, der lever paa Livets Skyggeside, saa vel Børn som voksne«.

1894—1925.

Smith, Anna Charlotte Kirstine,

f. 6. Okt. 1855 i Kbhvn., død 24. Maj 1941. Datter af Sadelmagermester S. Lærerindeeksamen (Zahle) 1888. Lærerinde ved forskellige Pigeskoler. Ansat ved Sølvgades Betalingsskole 1894. Hun var meget afholdt og ved hendes Afgang (1925) var der stor Afskedsfest med mange Sange.

Mel.: »Peter Schütt«.

Blev de smaa af store drillet,
straks parat var Frøken Smith,
var paa Kinden Taarer trillet,
tørred' hun dem af saa blidt.
Hang en Klat af Næsen ud,
straks hun tog sin Lommeklud.

1894—96.

Mortensen, Arne,

f. 19. Novbr. 1869 paa Jonstrup Seminarium — død 14. Okt. 1942. Cand. theol. 1894. Ved Sølvgades Betalingsskole 1894—96, hvorfra han gik over til Præstegering, sidst i Onsbjærg paa Samsø 1911.

1894—1920.

Janniche, Betty Emilie Marie
(født Ratzenburg),

f. 17. Jan. 1868, død 31. Marts 1924. Gift med Ekspeditionssekretær, Lærer Aa. V. J. Gymnastiklærerinde. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1888. Ved

Svanholmsvejens Skole 1889. Kom i 1894 til Sølvgades Betalingsskole som Skolens første Gymnastiklærerinde, idet hun fik tildelt 8 Timer i de fire 3' Pigeklasser.

Ved sin Afgang 1920 underviste hun alle Pigeklasserne.

1896—96.

Müller, Sofie Frederikke,

f. 10. Sept. 1863 i Kbhvn., død 14. Okt. 1936. Datter af Landmand M. Lærerinde-eksamen (Zahle) 1889. Efter en kort Tid ved Sølvgades Betalingsskole overgik hun til Skolen paa Enghavevej, senere ved Skolen i Haderslevgade.

1896—97.

Lichtenberg, Wilhelm Sofus,

f. 15. Juli 1870, død 4. Febr. 1930. Søn af Bagermester, cand. polyt. L. Cand theol. 1894. Lærer ved Mariboers Skole 1894—96. Ved Sølvgades Betalingsskole 1896. Overgik 1897 til Præstegerning, først paa Bornholm, hvor han blev Provst 1904, senere ved Valløby og Taarnby.

1897—1932.

Alstrup, Ingeborg Marie
(født *Gudmansen*).

f. 17. Jan. 1866 i Kbhvn., død 28. Marts 1943. Datter af Forvalter G. Lærerinde-eksamen (Zahle) 1891. Ansat ved Sølvga-

des Betalingsskole 1897. Afgik 1932. Gift med Lærer A.

1897—1900.

Eckardt, Margrethe Henriette,

f. 9. Aug. 1862 i Kbhvn. Datter af Marinemaler C. E. Lærerindeeksamen (Zahle) 1892. Efter at have været 3 Aar ved Frk. Langs Skole i Silkeborg, kom hun til Sølvgades Betalingsskole 1897—1900, senere til Friskolerne i Randersgade og Holsteinsgade. Hun kastede sig over Studiet af Prof. Engels Stemmedannelseslære, og hendes Arbejde for denne Sag har vundet Anerkendelse ogsaa ud over Skolens Omraade.

1897—1918.

Christiansen, Carl Christian Severin,

f. 29. Marts 1870 i Kbhvn., død 19. Okt. 1918. Søn af Symaskinefabrikant C. Cand. theol. 1894. Ansat ved Sølvgades Beta-

lingsskole 1897, hvor han virkede til sin Død 1918. Sammen med C. F. P. Mortensen samlede han Biografier og Portrætter af Personalet ved Sølvgades Skole. Kasserer i »Foreningen til Skolehygiejns Fremme« og Referent ved »Pædagogisk Selskab«. Mangeaarig Medarbejder ved »K. K.«, hvor han særlig arbejdede for mere betyggende Kaar for Læreren og agiterede for en bedre Lærerruddannelse.

1898—1910.

Jensen, Søren Emil,

f. 19. Febr. 1868 i Vintre Mølle, død 30. Marts 1934. Søn af Møller J. Cand. theol. 1894. Ansat ved Sølvgades Betalingssskole 1898. Overgik 1910 til Skolen ved Sundholm. 1918 til Sundbyvester, hvor han fungerede som Viceinspektør til sin Død. Medlem af »K.K.«s Bestyrelse 1905—09 (1908—09 som Næstformand).

1898—1907.

Rasmussen, Hans Christian Valdemar,

f. 27. Maj 1870 i Kbhvn., død 8. Febr. 1934. Søn af Vinhandler R. Musiker. Sanglærer ved Sølvgades Betalingssskole 1898. Overgik 1907 til Skolen paa Nørrebro. Musiker i »Tivoli« og »Cirkus Varieté«.

1899—1907.

Lassen (Mailand) Carl Adolf Hennecke,

f. 21. Maj 1877 i Herlev (ved Hillerød). Søn af Proprietær L. Lærereksamen (Vesterbro) 1895. Ansat ved Sølvgades Betalingssskole 1899. Student 1903. Afgik til Hindegade 1907. Cand. med. 1910. Afgik fra Skolevæsenet 1912. Skolelæge ved Raadmandsgades Skole. Praktiserende Læge i Kbhvn med Øre-, Næse- og Hals-sygdomme som Specialitet. Antog 1909 Navnet Mailand.

1899—1907.

Christiansen, Rolf Eli August Christen Vashus,

f. 27. Febr. 1872. Søn af Kommunalærer H. I. C. Lærereksamen (Jonstrup) 1891. Lærer ved flere Provinskoler. Ansat ved Sølvgades Betalingssskole 1899. Overgik 1907 til Friskolen i Hindegade. Udgav 1899 sammen med sin Fader »Hvad skal jeg bestille?« (Anvisninger paa Fritidsbeskæftigelser for Børn). Et Digt »Jomfrubøgen« udkom 1899. 2 Hefter »Sang og Leg« 1912. Har til Skolebrug udgivet en »Regnelineal« og en »Farveskive«.

1899—1905.

Nielsen (Nordbo) John Jørgen,

f. 4. Juni 1864 i Kbhvn., død 6. Aug. 1936. Søn af Skibsfører N. Lærereksamen (Jonstrup) 1885. Stud. mag. Lærer ved forsk. Realskoler. Ansat ved Sølvgades Betalingssskole 1899, hvorfra han overgik til Istedgade 1905. Antog samtidig Navnet Nordbo.

1899—1902.

Schack, Gertrud Egede (gift Høyrup),

f. 8. Sept. 1877. Gymnastiklærerinde. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1897. Samme Aar Vikar ved Kbhvn. Skolevæsen. Fast ansat 1898. Ved forsk. Skoler, bl. a. Sølvgades Skole 1899—1902. Fra 1903 til hun tog sin Afsked 1909 udelukkende ved Sundbyøster Skole.

1900—03.

Ditlevsen, Ejnar Arnljot,

f. 21. April 1869 i Slagelse, død 17. Juli 1943. Søn af Distriktslæge Dr. med. D. Elev af Maleren Fr. Schwartz. Derpaa 2 Aar paa Kunstakademiet. Tegnelærer ved Sølvgades Betalingssskole 1900—03. Udført Tegninger til mange videnskabelige Værker. Deltog i Amdrups Ekspedition til Østgrønland (1900) og i Leffingwells og Einar Mikkelsens Polar-Ekspedition (1906—08). (Broder til Zoologen, Magister Asger Ditlevsen).

1901—07.

Kohsel, Johanne Nikoline Franzine,

f. 9. Marts 1871 i Aalborg. Lærerindeeksamen (Femmer) 1893. Aarskursus i Naturhistorie og Anskuelsestegning, Samariterkursus. Lærerinde ved forsk. Skoler. Ansat ved Sølvgades Betalingssskole 1901. Overgik til Skolen v. Østre Gasværk 1907, senere ved Skolen paa Enghaveplads og Alsgades Skole, hvorfra hun tog sin Afsked 1936.

1902—03.

Andersen, Carl Peter Marius,

f. 2. April 1862, død 20. Okt. 1943. Søn af Landmand A. Uddannet ved Hæren. Gymnastiklærer ved forsk. Skoler. Ved Sølvgades Betalingsskole 1902—03, overgik derfra til Betalingsskolen ved Vibenshus.

1903—08.

Andersen, Martin Valdemar,

f. 26. Febr. 1877. Søn af Urmager A. Militær Uddannelse. Gymnastikskolen 1900. Lærer ved københavnske Skoler og Kursus. Ved Sølvgades Betalingsskole 1903—08. Senere ved Skolerne i Østre Farimagsgade og paa Frederikssundsvej, sidst ved Bispebjerg Skole. Overlærer 1. April 1946. Afgik 1. Aug. 1946.

1903—04.

Femmer, Gerda Ida,

f. 25. April 1880. Datter af Kursusbestyrer F. Gymnastiklærerinde. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1900. Timelærerinde ved Gasværksvejens Skole 1900. Ved Sølvgades Skole 1903—04. Hans Tavsensgades Skole 1904. Dronningensgades Skole 1920. Overlærer 1946.

1903—04.

Winther, Amalie Augusta,

f. 7. Aug. 1877. Gymnastiklærerinde. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1896. Timelærerinde ved Københavns Skolevæsen 1902. Ved Sølvgades Skole 1903—04. Ved Frankrigsgades Skole, hvorfra hun tog sin Afsked 1942.

1904—20.

Mortensen, Thyra Philippa Catherine
(født Eriksen),
† an. 1958

f. 16. Aug. 1872 i Kbhvn. Datter af Bogtrykker E. Lærerindeeksamen (Femmer)

1894. Lærerinde ved forsk. private Skoler paa Nørrebro. Fra 1896 ved Kbhvn.s Kommuneskoler og kom 1904 til Sølvgades Betalingsskole, hvorfra hun overgik til Skolerne i Hindegade og ved Nyboder. (Ægtede 1902 Kommuelærer M.) (Se S.

104). Afgik 1929. Lærerinde i Iagttagelsesundervisning ved Statens Lærerhøjskole 1908.

Har udgivet: »Praktisk Vejledning i Iagttagelsesundervisning i det første Skoleaar« 1909. »Hjemstavnslære« 1910. »Ler, Kridt og Sand i Barnets Haand« 1914. Redaktør af »Kristeligt Børneblad« 1914. Har afholdt Instruktionskursus i Iagttagelsesundervisning for Lærere og Lærerinder i Kbhvn., i Provinsen og i Sverige.

1905—25.

Andersen, Anna Amalie,

f. 1. Juli 1860 i Kbhvn., død 7. Marts 1946. Datter af Restauratør A. Lærerindeeksamen (Femmer) 1885. Samme Aar Lærerinde ved private Skoler. Fra 1888 ved Kbhvns. Skolevæsen. Ved Larslejrstræde 1889. Ved Suhmsgade 1890. Ved Sølvgades Betalingsskole 1905—25.

1906—07.

Bumbech, Ingeborg Johanne,

f. 13. Jan. 1875. Lærerindeeksamen (Zahle) 1896. Lærerinde ved private Skoler.

Kom i 1899 til Kbhvns. Skolevæsen. Ved Sølvgades Betalingssskole 1906—07, hvorfra hun overgik til Friskolen i Randersgade og tog sin Afsked herfra 1938.

1906—07.

Bon Ragnhild (gift Sinding),

f. 15. Novbr. 1876 i Kbhvn. Datter af Højskoleforstander B. (se Side 100). Lærerindeeksamen (Zahle) 1902. Ved Sølvgades Betalingssskole 1906. Overgik til Vibenshus 1907. Gift 1909 med Ingeniør Sinding.

1906—08.

Waldorff, Lavrids Christian Sofus,

f. 8. Okt. 1846 i Kbhvn., død 25. Nov. 1922. Søn af Skibsbygger W. Tjente Livgarden 1866—96. Gymnastiklærereksamen fra Hærens Gymnastikskole. Underviste ved Vajsenhuset og Kbhvns. Kommuneskoler (ved Sølvgades Betalingssskole 1906—08). Dbmd. og Medalling for Druknedes Redning. Krigsraad.

1906—1946.

Schiøtz, Augusta Georgia Amnitzbøll,

f. 13. Jan. 1881 i Vester Nejsig. Datter af Proprietær S. Lærerindeeksamen (Zahle) 1902. Gymnastikeksamen 1905. Lærerinde ved Comtesse Moltkes Skole og ved »Kvindelig Idrætsforening«. Var ansat ved Sølvgades Betalingssskole fra 1906 til 1946.

Ved sin levende og interessevækkende Undervisning, særlig i Historie og Naturhistorie, forstod hun at kaste Glans over disse Fag. Udførte i 1934 sammen med Fru Uhrskov forsk. Forsøg med at reformere Undervisningen i Skolens ældste Klasser (Emneundervisning). Ud gav 1945 sammen med Per Rindbæk: »Rosenborg«.

1907—08.

Flindt, Christian Nicolaj Winding,

f. 12. Nov. 1873, død 4. Nov. 1945. Søn af Bagermester F. Besøgte Kunstakademiet

1891—96. Løjtnant i Artilleriet 1898. Statens Tegnelærerkursus 1898—1900. Lærer ved forsk. Kommuneskoler i København. Ved Betalingssskolen i Sølvgade 1907—08, derefter ved Skolen i Oehlenschlægersgade. Teknisk Skole 1901—10, Marinens Dæksofficersskole 1905—32, Hærens Officersskole 1917—19. Bestyrelsesmedlem i Rekyllkorpset. Kaptajn i Luftværnet. Tog sin Afsked fra Skolevæsenet 1939.

1907—22.

Cadovius, Ingeborg,

f. 7. Marts 1879 paa Enghavegaarden ved Herløv. Datter af Proprietær L. R. C. Lærerindeeksamen (Zahle) 1902. Lærerinde ved Zahles Seminarieskole 1902—1904, da hun blev Vikar ved Sølvgades Betalingssskole, fastansat samme Sted 1907. Undervisningsassistent 1920—22. Skoleinspektør ved Skolen paa Enghave Plads 1922.

Frk. C. var som Undervisningsassistent en af de første, der demonstrerede den af Skoledirektør Fossing forfattede »Undervisningsvejledning i Dansk«.

Ved systematisk Gennemgang af Malerisamlingen paa Statens Museum, Thorvaldsens Museum og Rosenborg og ved at lade Børnene udarbejde skriftlige Opgaver om Kunstværkerne skabte hun Interesse for Museumsbesøg. Hun var en udmærket Visedigter, hvilket hun viste ved Skolens Fester. Har sammen med Anton Fisker, V. Herlev og L. P. Olsen udgivet »Regnebogen«.

1908—10.

Johnsen, Albert,

f. 18. Marts 1879, død 12. Marts 1930. Søn af Skomagermester J. Lærereksamen (Blaagaard) 1905. Lærer ved Sølvgades Betalingssskole 1908—10.

1908—1940.

Schjøttz, Ingeborg Emma Marie,

f. 26. Okt. 1875. Datter af Overretssagfører

rer E. S. Uddannet paa det kgl. Musik-konservatorium 1894—97, hos Professor Victor Bendix og Violinist Carl Sanne. Sanglærerinde ved Sølvgades Betalings-skole 1908—1940, da hun tog sin Afsked. Har i Perioder ogsaa undervist ved Sko-lerne i Husumgade, Raadmandsgade, Ryesgade og Nyboder.

1908—1935.

Fuglsang, Marie,

f. 18. Okt. 1871. Uddannet paa Paul Pe-tersens Institut i Gymnastik (1888), Svøm-ning (1889) og Dans (1890). Gymnastik-lærerinde ved forsk. københavnske Kom-muneskoler fra 1894. Ved Sølvgades Beta-lingsskole 1908, til hun tog sin Afsked 1935.

1908—33.

Parner (Eriksen), Erik Henrik,

f. 25. Sept. 1879, død 11. Dec. 1933. Søn af Købmand E. Sekondløjtnant 1901. Afg. fra Gymnastikinstituttet 1902. Tjeneste v. forsk. Batailloner i Odense, Aalborg og København. Lærer i Gymnastik ved Sølv-gades Betalingsskole 1908, samtidig ved forsk. private Skoler. Indehaver af et i sin Tid meget søgt Danseinstitut.

1909—1919.

Egesborg, Thora Kristine,

f. 22. Juni 1873 paa Myrupgaard. Datter af Proprietær E. Lærerindeeksamen (Zah-le) 1905. Lærerinde v. Glostrup Realskole, derefter Vikar i Kbhvn. og 1909 ansat v. Sølvgades Betalingsskole. Viceinspektrice ved Skolen i Dronningensgade 1919—35.

1909—11.

Røgind, Carl Frederik Lobeck,

f. 16. Juli 1871 i Randers — død 19. Nov. 1933. Søn af Fuldmægtig R. Paa Kunst-akademiet 1897—1900. Statens Tegnelærer-

kursus 1900—1901. Tegnelærer v. forsk. Skoler i Kbhvn. Ved Sølvgades Betalings-skole 1909, hvorfra han overgik til Øre-sundsvejens Skole 1911. 1913 flyttede han til Sundbyøster Skole, hvor han forblev til sin Død.

R. har haft en betydelig Virksomhed som Tegner til Blade og Tidsskrifter, baa-de danske, svenske og tyske, specielt som humoristisk Tegner og har dels illustreret, dels selv forfattet og tegnet en stor Del Børnebøger.

1909—18.

Algren-Ussing, Sigrid
(gift Lyhne Thomsen)

f. 30. Dec. 1881 — død 18. Marts 1924. Gymnastiklærerinde. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1907. Samme Aar ansat ved Kbhvns. Skolevæsen. Ved Sølvgades Skole 1909—18, hvorfra hun overgik til Suhmsgades Skole. Tog sin Afsked 1920.

1909—35.

Nielsen, Elise Jakobine,

f. 30. Okt. 1881 — død 23. April 1936. Datter af Entreprenør N. Lærerindeeksa-men (Zahle) 1906. Lærerinde v. Christians-havns Døtreskole 1906—07, da hun over-gik til Kbhvns. Skolevæsen. Ansat 1909 ved Sølvgades Betalingsskole, hvor hun virkede til 1935. Var en meget dygtig og afholdt Lærerinde, der særlig forstod at gøre Faget Historie interessant og levende for Børnene. (Søster til Viceinspektrice Frk. Oline N. Se S. 81).

1910—21.

Anthon, Anna Sophie Hedvig,

f. 8. Aug. 1881 paa Bonderupgaard. Datter af Proprietær A. Lærerindeeksamen (Zah-le) 1908. Ansat ved Sølvgades Betalings-skole 1910. Skolen ved Nyboder 1921. Overlærer 1946.

1910—11.

Schwartz-Nielsen, Johan Christoffer,

f. 16. Sept. 1885 — død 20. Juni 1945. Søn af Sognepræst S. Cand. theol. 1909. Lærer v. Sølvgades Betalingsskole 1910. Gik 1911 over i Præstegerning. Død som Sognepræst ved Sundby Kirke.

1911—13.

Schlätzer, Einar Georg,

f. 2. Juni 1889. Søn af Handelsagent S. Lærereksamen (Blaagaard) 1910. Artium 1913. Cand. phil. 1914. Ved Kbhvns. Skolevæsen 1910. Lærer ved Sølvgades Betalingsskole 1911. Overgik til Bispebjerg 1913. Overlærer 1946.

1911.

Hansen, Hans Jørgen,

f. 8. Dec. 1884 i Nørup. Søn af Direktør K. H. Lærereksamen (Jelling) 1910. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1910. Lærer ved Sølvgades Betalingsskole 1911. Formand for Skolens første Lærerråd 1934—36. Sekretær paa Skolens Kontor og Tilsynsførende med Skolens Billedsamling. Overlærer 1946.

1912—25.

Holst, Ingeborg Metha,

f. 7. Sept. 1889. Lærerindeeksamen (Zahle) 1912. Ansat ved Sølvgades Skole 1912. Undervisningsassistent i Dansk 1922. Viceinspektrice ved Alsgades Skole 1925. Viceinspektrice ved Grundtvigsskolen 1938.

1912—1937.

Lange, Alfred Bernhard,

f. 17. Febr. 1875. Søn af Grosserer E. V. L. Modtog i 1893—95 Undervisning ved Kunstakademiet og foretog derefter Studierejser til Tyskland, Frankrig, Italien og Spanien. Efter sin Hjemkomst gennemgik

han Statens Tegnerlærerkursus og blev Vikar ved Københavns Skolevæsen 1908—12. Lærer i Tegning ved Sølvgades Betalingsskole 1912, indtil han tog sin Afsked 1937.

1912—1929.

Sørensen, Thomas Conrad Frederik,

f. 6. Okt. 1878. Søn af Snedkermester Chr. S. Gennemgik Hærens Gymnastikskole 1902—1904 og var Lærer samme Sted 1904—1906. Statens Kursus i Silkeborg 1909 og 1910. Gymnastiklærer ved Hindegades Friskole 1910 og ved Sølvgades Betalingsskole 1912. Fra 1929 ved Nyboder Skole. Har undervist i Gymnastik ved mange private Skoler og bl. a. været Lærer i »Frivilligt Drengeforebund«. Overlærer 1946.

1913—14.

Gjetting, Hans Christian,

f. 24. Jan. 1855 — død 1. Okt. 1928. Søn af Skibsbygger G. Underofficer i Artilleriet. Gymnastiklærereksamen fra Hærens Gymnastikskole 1880. Gymnastiklærer ved Kadetskolen, Ingeniørskolen og Elevskolen 1888. Overgik til Københavns Skolevæsen 1891. Ved Sølvgades Skole 1913—14, derefter ved forsk. Skoler, sidst Nyboder Skole, hvorfra han tog sin Afsked 1923. Dbm.

1913—14.

Danielsen Elna (født Larsen),

f. 18. Maj 1876. Uddannet paa Paul Petersens Institut 1896. Ansat ved Københavns Skolevæsen 1896. Fast ansat 1903. Ved forskellige Skoler, Sølvgades Skole 1913—14, sidst ved Stevngades Skole til 1922, da hun tog sin Afsked.

1913—1925.

Hald, Theodor Jensen,

f. 5. Nov. 1890. Søn af Cigarhandler J. Lærereksamen (Blaagaard) 1911. Transla-

tøreksamen i Engelsk 1921. Studeret Sprog ved University of London 1920—21. Aarskursus i Zoologi 1928. Timelærer ved Sølv-gades Skole 1913. Fast ansat ved Sølv-gades Skole 1917, hvorfra han overgik til Skolen ved Nørrevold 1925. Lærer i Engelsk ved Købmandsskolen 1921. Overlærer 1946. Formand for Købmandsskolens Lærerforening 1929—44. Stifter og Formand for Landsforeningen af Lærere ved Danmarks Handelsskoler 1939. Medlem af Handelsskoleraadet 1935. Medlem af Københavns Kommunalærerforenings Bestyrelse 1942—44. Næstformand i samme Forening og Medlem af Fælleslærerrådet 1944—46.

1913—1939.

Kristiansen, Ingvar Andreas,

f. 25. Juli 1890 i Nørre Kongerslev. Søn af Lærer Kr. Lærereksamen med Tillægs-eksamen i Sløjd, Matematik, Tysk og Engelsk (D. d. Realskole) 1911. Haslev Realskole 1911—13. Kom 1911 som Vikar til Sølvgade, hvor han virkede til 1939, da han blev udnævnt til Viceinspektør ved Oehlenschlägersgades Skole.

Fra 1934 Forretningsfører for »Laane-foreningen for Lærere og Lærerinder under Kbhvn.s Kommune«.

1915—18.

Byrval, Axel Andreas Jacob Andersen,

f. 13. Marts 1875. Søn af Restauratør O. A. Underofficer ved Livgarden. Hærens Gymnastikskole 1899—1901. Gymnastiklærer ved Københavns Kommuneskoler 1912. Ved forskellige Skoler, deriblandt Sølvgade og Holsteinsgade, hvorfra han tog sin Afsked 1939.

En af sin Tids mest fremragende Kriket- og Fodboldspillere. Hans Ro og Sindsligevægt sammen med hans praktiske Erfaring gjorde ham til en meget dygtig Lærer i Boldspil for de unge i »Boldklubben af 1893« (1901—08) og »Frem« (1908

—12). Træner i Dansk Boldspil Union for det udvalgte danske Fodboldhold 1917—1919.

Har skrevet »Grundlag for den tekniske og taktiske Opøvelse af Fodboldspillet«.

1915—20.

Nygaard, Ingeborg,

f. 24. Maj 1894 i Sønder Næraa. Datter af Frimenighedspræst Fr. N. Lærerindeeksamen (Zahle) 1915. Kom straks til Sølv-gades Skole og var der til 1919, da hun flyttede til Sundbyvester Skole

1916—21.

Pedersen, Hans Ejler,

f. 18. Okt. 1890. Søn af Førstelærer S. P. Lærereksamen (Skaarup) 1911. Gymnastiklærereksamen (Statens Gymnastikinstitutt) 1912. Aarskursus i Dansk, Svensk og Engelsk. Studieophold i England 1912—13. Ansat ved Sølvgades Skole 1916. Ved Nyboder Skole 1921. Lærer ved Blaa-gaard Seminarium 1927. Inspektør ved Gasværksvejens Skole 1933, ved Ny Carlsbergvejens Skole 1934. Formand for Gymnastisk Selskab 1924. Medlem af Repræsentantskabet for Pædagogisk Selskab. Har udgivet »24 Dagsøvelser til Brug ved Gymnastikundervisningen« 1924. Medarbejder ved »Dagsøvelser til Brug ved Undervisningen i Gymnastik« 1932.

1916—20.

Pedersen, Harriet (født Møller)

f. 9. Sept. 1889. Datter af Læge L. M. Gift med Skoleinspektør H. E. P. Lærerindeeksamen (Zahle) 1912. Gymnastik- og Svømmelærerindeeksamen (Statens Gymnastikinstitutt) 1913, samme Aar Vikar ved Københavns Skolevæsen. Fast Vikar ved Sølvgades Skole 1916. Fast ansat samme Sted 1919. Ved Nyboder Skole 1920.

1917.

Uhrskov, Axel Asbjørn,

f. 16. Juli 1891. Søn af Gaardejer U. U. Lærereksamen (Gjedved) 1913. Statens Gymnastikinstitut 1913—14. Aarskursus i Tysk I og II. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1914. Timelærer ved Sølvgades Skole 1917. Fast ansat samme Sted 1919. Forstander ved de kommunale Fortsættelseskursus 1936. Overlærer 1946.

1918.

Hansen, Valborg (født Dupont),

f. 30. Juni 1890. Datter af Købmand J. G. D. Lærerindeeksamen (Zahle) 1916. Kursus i Haandarbejde 1931. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1918. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1923. Orlov 1920—22 for at kunne undervise i den danske Skole i Cascallares i Argentina. Tilsynsførende med Skolens Naturhistoriesamling.

1918.

Uhrskov, Johanne (født Lund),

f. 18. Marts 1894. Datter af Rektor Otto L. Gift med Overlærer A. U. Lærerindeeksamen (Horsens) 1916. Aarskursus i Engelsk. Vikar ved Sølvgades Skole 1918. Fast ansat samme Sted 1921. Udførte i 1934 sammen med Frk. Schiøtz forsk. Forsøg med at reformere Undervisningen i Skolens ældste Klasser (Emneundervisning). Studierejser til England.

I Ledelsen af K. F. U. K.-Spejderne fra 1919—34, først som Tropsfører og senere som Divisionschef. Æresmedlem af Korpsen. Medarbejder ved K. F. U. K.-Spejderen Instruktionsbog.

1918.

Ulrichsen, Cato Pauli,

f. 12. April 1891. Søn af Viceskoleinspektør E. C. U. Lærereksamen (D. d. Realskole) 1913. Studentereksamen 1921. Filosofikum 1922. Vikar ved Københavns Skolevæsen

1913. Ved Sølvgades Skole 1918. Kaptajn af Reserven 1937. Kontrolloffer (Commission International de Non-Intervention en Espagne) 1938. Overlærer 1946.

Militære og politiske Artikler i Blade og Tidsskrifter.

1918—27.

Madsen, Aage,

f. 22. Maj 1892 i Lysgaard ved Viborg — død 12. Juli 1927. Lærereksamen (Silkeborg) 1913. Ved Taastrup Realskole 1913. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1915. Ansat ved Sølvgades Skole 1918 indtil sin Død, der var meget tragisk, idet han omkom ved en Drukneulykke ved Gl. Skagen.

»M. var præget af Blicheregnens gamle Bonde-Kultur, en dygtig ung Lærer, hyggelig og hjælpsom og meget afholdt af Elever og Kolleger.«

1919—22.

Thorborg, Søren Frederik,

f. 10. Marts 1889. Søn af Sognefoged Th. Lærereksamen (Jelling) 1911. Studentereksamen 1917. Filosofikum 1918. Flere Aarskursus. Lærer ved Skibby Realskole 1911. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1913. Timelærer ved Baadsmadsstrædes Skole 1916. Fast ansat ved Sølvgades 1919. Skolen paa Forchammersvej 1922. Hillerødsgades Skole 1933. Emdrup Skole 1943. Overlærer 1946.

1919—21.

Rehm, Ketty Edith Vilma,

f. 21. Febr. 1874. Lærerindeeksamen (Femmer) 1895. St. Petri Pigeskole 1895. Frankrigsgades Skole 1905. Østerriggades Skole 1906. Sølvgades Skole 1919. Nyboder Skole 1921—39, da hun tog sin Afsked.

1919—21.

Fauring, Knud Frederik Valdemar,

f. 20. Nov. 1892. Søn af Gaardejer F. Læ-

reksamen (Jonstrup) 1915. Forskellige Kursus paa Lærershøjskolen. Juridisk Embedseksamen 1931. Landsretssagfører 1945. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1919, overgik 1921 til Nyboder Skole. Overlærer 1946.

Formand for »Københavns Kommuelærerforening« fra 1944. Under F.s Regime gennemførtes 1946 Overlærerordningen, hvorved $\frac{1}{4}$ af de ved Københavns Kommune ansatte Lærere og Lærerinder udnævntes til Overlærere.

1919—20.

Arndal, Niels Chr.,

f. 10. Febr. 1884. Lærereksamen (Jelling) 1907. Aarskursus i Matematik og Fysik. Vikar i Rønne 1908. Lærer ved Seminariet og Realskolen i Thorshavn 1911—1918. Fast Vikar i København 1918. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1919. Ved Havremarkens Skole 1920. Viceinspektør samme Sted 1933.

Formand i Fysiklærerforeningen 1927—30. Medforfatter til forskellige Lærebøger i Fysik.

1919.

Nørregaard, Holger,

f. 14. Aug. 1895 i Høje Taastrup. Søn af Førstelærer P. N. Studentereksamen (Roskilde) 1913. Filosofikum 1914. Lærereksamen (Jonstrup) 1917. Sekondløjtnant i Artilleriet 1918. Vikar ved Sølvgades Skole 1919. Fast ansat samme Sted 1922. Overlærer 1946. Lærer ved Købmandsskolen 1927. Studeret Sprog ved Londons Universitet. Formand for Sølvgades Skoles Lærerraad fra 1939.

1920—25.

Heilbuth, Edith Lilly (gift Hansen),

f. 18. Nov. 1894. Lærerindeeksamen (Femmer) 1916. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1917. Statens Gymnastikinstitut 1919. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1920.

Tog sin Afsked paa Grund af Giftermaal 1926 med Kommuelærer H.

1923—46.

Peitersen, Steen,

f. 24. Nov. 1895. Søn af Købmand L. P. P. Lærereksamen (Jonstrup) 1917. Gymnastiklærereksamen 1918. Ved Københavns Skolevæsen 1920. Ansat ved Sølvgades Skole 1923. Formand for Skolens Lærerraad 1936—39. Overlærer 1. April 1946. Viceinspektør ved Bavnehøjens Skole 1. Maj 1946. Medlem af »Københavns Kommuelærerforening«s Bestyrelse 1931—36, heraf de sidste 4 Aar som Kasserer.

Bestyrelsesmedlem i »Fattige Børns Fodbeklædning« fra 1940. Kasserer i samme Forening 1940—45.

1923—37.

Mikkelsen, Edvard,

f. 18. Maj 1898 — død 18. Nov. 1937. Søn af Lærer M. Lærereksamen (Jonstrup) 1923. Cand. phil. Ansat ved Sølvgades Skole 1925. Direktør for Børnenes Sparekasse.

»En samvittighedsfuld Lærer — en god Kammerat. Stiltfærdig og hjælpsom færdedes han iblandt os, altid optaget af at være noget for andre Mennesker og ikke mindst for de Børn, der var ham betroet.«

1924.

Biering-Sørensen, Edith Elisabeth,

f. 6. Sept. 1895. Datter af Prof. Søren S. Lærerindeeksamen (Zahle) 1917. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1919. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1924. Aabnede under Besættelsen i 1945 sit Hjem i Sølvgade Nr. 104 for sin egen Klasse, som hun underviste der.

1925—46.

Hald, Helga Cecilie Marie (født Jensen),
f. 16. Okt. 1895 — død 21. Aug. 1946.

Datter af Skoleinspektør Albert J. Gift m. Overlærer Th. Hald. Lærerindeeksamen (Femmer) 1919. Ansat ved Sølv-gades Skole 1925.

»En klog og festlig Kammerat. Man beundrede, hvad hun kunde faa ud af det ringeste Barn. Tillid og aaben Modtagelighed prægede hendes Børns Ansigter. De morede sig hos hende, hyggede sig og lærte for Livet.« Sønnedatter af den kendte Botaniker »Mos-Jensen«, hvis Broder var Lærer ved Skolen. (Se S. 94).

1927.

Mondrup, Harry Michael,

f. 16. April 1901. Søn af Træhandler J. M. M. Lærereksamen (Silkeborg) 1922. Cand. phil. Faglærereksamen i Fysik. Lærer ved Glumsø Realskole 1922—23. Fast Vikar ved Sølvgades Skole 1924. Fast ansat samme Sted 1927. Tilsynsførende med Skolens Fysiksamling 1929. Direktør for Skolens Sparekasse 1937. Kasserer i Foreningen »Fattige Børns Fodbeklædning« 1945.

1927—28.

Pedersen, Holger,

f. 25. Okt. 1900. Lærereksamen (Skaarup) 1921. Studentereksamen. Filosofikum. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1924. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1927. Vestervoldgades Skole 1928. Øresundsvejens Skole 1937. Emdrup Skole 1942. Københavns kommunale Præliminærkursus 1947.

1928—32.

Mondrup, Anne Marie (født Madsen),

f. 4. Marts 1901. Datter af Førstelærer Bertel M. Gift med Kommunelærer H. M. Lærerindeeksamen (Silkeborg) 1922. Lærerinde ved Maribo priv. Realskole 1922—25. Fast Vikar ved Sølvgades Skole 1925. Fast ansat samme Sted 1928. Skolen ved

Nyboder 1932. Skolen i Valby 1937. Skolen i Emdrup 1942.

1930—45.

Jensen, Gudrun,

f. 8. Jan. 1899. Datter af Ingeniør J. Gymnastiklærerindeeksamen 1922. Uddannelse i Sygegymnastik og Massage ved Junkers Institut, Silkeborg. Lærerindeeksamen (Femmer) 1925. Ved Frk. Seligmans Skole i Vejle 1928—30. Ansat ved Københavns Skolevæsen 1930. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1931. Viceinspektrice ved Kirkebjerg Skole 1945.

1932—34 og 1936—37.

Palmqvist, Helene (født Hansen),

f. 27. Sept. 1907. Datter af Malermester H. Gift med Kommunelærer E. P. Lærerindeeksamen (Zahle). Aarskursus i Svensk. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1929. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1932. Ved forsk. Skoler; fra 1937 ved Fredrikssundsvejens Skole.

1933.

Bruun, Ellen Marie (født Elmegaard Pedersen),

f. 24. Maj 1905 i Sandvad. Datter af Dyrslæge P. N. P. Gift med Prokurist A. B. Studentereksamen 1924. Filosofikum 1925. Lærreindeeksamen (Zahle) 1928. Fast Vikar ved Nyboder Skole 1929. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1933.

1934—35.

Sigsgaard, Thomas,

f. 9. Aug. 1909. Lærereksamen (Ranum) 1931. Cand. psych. 1946. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1931. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1934. Ved Jagtvejens Skole 1935. Ved Nyboder og Nansensgades Skolers Læseklasser 1939. Ved Skolepsykologisk Kontor 1941.

1935—43.

Hippe, Martha Margrethe,

f. 18. Jan. 1905. Datter af Billedhugger Ernst H. Lærerindeeksamen (Zahle) 1926. Kursus ved Universitetet i Jena 1929. Kursus i Tysk og Svensk ved Danmarks Lærerhøjskole. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1927. Fast ansat ved Nyboder Skole 1930. Ved Sølvgades Skole 1935. Ved Holsteinsgades Skole 1943.

1936—42; 1945.

Kobbernagel, Esther Marie,

f. 30. Nov. 1907. Datter af Lærer K. Ollerup Gymnastikhøjskole 1926. Lærerindeeksamen (Femmer) 1930. Statens Gymnastikinstitut 1930—31. Vikar ved Københavns Skolevæsen 1934. Ansat ved Nyboder Skole 1935. Ved Sølvgades Skole 1936—42. Ved Gasværksvejens Skole 1942 og vendte derefter i 1945 tilbage til Sølvgade. Skolens Repræsentant for »Børnenes Kontor«.

1937—41.

Wendelboe, Gunnar,

f. 17. April 1911. Søn af Repræsentant W. Lærereksamen (Blaagaard) 1932. Tegnelærerkursus 1933. Aarskursus i Engelsk Geografi og Geologi. Fast Vikar ved Sjællandsgades Skole. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1937, flyttede derfra til Vognmandsmarkens Skole 1941. Har illustreret Madsen og Dresting: »Ungdommens Samfundslære« og flere forskellige Børnebøger.

1938—43.

Madsen, Johannes,

f. 8. Juni 1911. Søn af Tømrer M. Lærereksamen (K. F. U. M.) 1935. Aarskursus i Zoologi og Botanik. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1936. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1938. Overflyttet til Kirkebjerg Skole 1943. Var den første Leder

af det i 1941 ved Sølvgades Skole stiftede Skolekor.

1939—41.

Elmer, Hans Gunnar,

f. 29. April 1914. Søn af Lærer E. Studentereksamen 1932. Lærereksamen (Tønder) 1936. Sløjdlærereksamen 1940. Aarskursus i Geografi, Botanik og Zoologi. Fast Vikar ved Københavns Skolevæsen 1937. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1939. Ved Bispebjerg Skole 1941.

1941.

Johansen, Kenneth Hakon,

f. 1. Marts 1916. Søn af Skibsbygger J. Elev i Sølvgades Skole 1926—1928. Lærereksamen (Jonstrup) 1937. Statens Tegnelærerkursus 1938 og 1943. Aarskursus i Fysik, Dansk og Sundhedslære. Fast Vikar ved Sølvgades Skole 1938. Fast ansat samme Sted 1941. Ledede Skolens Sangkor 1943—46. Grundlagde 1944 Skolens eget Teater »Sølvgades Skoles Scene«, som han byggede op fra Grunden, og hvor der hvert Aar (undtagen 1945) har været spillet af Børnene. Tilsynsførende ved Skolens Læsestue fra 1946.

1943—44.

Hvelplund, Thora Marie (gift Bliddal),

f. 29. Nov. 1909. Datter af Gaardejer H. Lærerindeeksamen (Gedved) 1933. Kbhvn.s Skolevæsen 1938. Ved Sølvgades Skole 1943—44. Overgik derfra til Rysensteensgades Skole. G. m. Pastor Bliddal.

1945.

Hansen, Else,

f. 19. Marts 1915. Datter af Sekretær f. danske Afholdsselskabers Landsforbund H. Studentereksamen. Filosofikum 1935. Lærerindeeksamen (Femmer) 1938. Ved forskellige Skoler rundt i Landet. Ved Sølvgades Skole 1945.

1946.

Stricker-Petersen, Johan,

f. 24. Nov. 1920. Søn af Skoleinspektør Ad. St.-P. Lærereksamen (K.F.U.M.) 1943. Fast Vikar ved Kbhvn.s Skolevæsen 1945. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1946.

1946.

Worre, Henning,

f. 15. Aug. 1922. Søn af Malermester W. Lærereksamen (Odense) 1944. Gymnastiklærereksamen (Danmarks Højskole for Lægmeøvelser) 1945. Vikar ved Kbhvn.s Skolevæsen 1945. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1946.

1946.

Andersen, Agnes (født Ejlund),

f. 29. Aug. 1905. Datter af Over-Faktor E. Lærerindeeksamen (Zahle) 1926. Fast Vikar ved Kbhvn.s Skolevæsen 1928. Fast ansat 1931 ved Hans Tavsenngades Skole. Brønshøj Skole 1932. Katrinedal Skole 1934. Privatlærerinde i Dairen, Kina 1938—39. Grundtvigsskolen 1940. Sølvgades Skole 1946, hvortil hun vendte tilbage efter 30 Aars Forløb, da hun selv har været Elev her 1911—16.

1946.

Brasen, Aase (født Børlund),

f. 27. Juni 1920. Datter af Fuldmægtig E. B. Gift med Kommunelærer P. B. Svømmelærereksamen 1941. Lærerindeeksamen (Zahle) 1942. Fast Vikar ved Kbhvn.s Skolevæsen 1944. Fast ansat ved Sølvgades Skole 1946.

1946.

Jørgensen, Gunnar,

f. 26. Febr. 1923. Søn af Gartner J. Lærereksamen (Blaagaard) 1944. Statens Tegnelærerkursus. Fast Vikar ved Bavnehøjens Skole 1945. Fast ansat ved Sangskolen 1946. Timer i Tegning ved Sølvgades Skole 1946.

1946.

Nielsen, Henry,

f. 23. Febr. 1921. Søn af Postbud N. Lærereksamen (Aarhus) 1944. Fast Vikar ved Kbhvn.s Skolevæsen 1945. Fast ansat ved Bryggervangens Skole 1946. Timer i Sang ved Sølvgades Skole 1946.

SKOLEBETJENTE

I den Komité, der i 1845 skulde lægge Planer for Opførelsen af Skolen, sad bl. a. Borgerrepræsentant, Hattemagermester Petersen. Da Skolen skulde bygges, fik en af hans Svende — *Leonhard*

Skolebetjent Carlberg i Funktion.

Mandel — den Opgave at føre Tilsyn med Opførelsen. Som en Belønning for dette Arbejde blev Mandel ansat som den første Skolebetjent med 200 Rdl. aarlig, foruden fri Bolig og Brændsel, men allerede to Aar efter ansøgte han om Lønforhøjelse, hvilket blev tilstaaet ham med 50 Rdl., »da hans Arbejde er langt besværligere end de andre Betjentes«. 1850 fik han et Tillæg paa 70 Rdl. paa det Vilkaar, at han selv skulde besørge Udgifterne ved Rengøringen af Skolen. I de gamle Indberetninger ser vi, hvorledes han Gang paa Gang andrager om højere Løn, men det afslaaes. Først i 1860, da han sammen med Inspektør og Viceinspektør ansøger om et personligt Tillæg til at udrede de særlig store Skatter, som i dette Aar blev paalagt Befolkningen, hjælper det,

Rengøringsassistent Fru Alma Larsen, der den 1. Okt. 1947 holder 39 Aars Jubilæum. Fruen er den af det samlede nuværende Personale, der har været længst ved Skolen.

Degenkolv efterfulgtes af Skibstømrer *Købke*. I hans Tid havde Skolebetjenten fra Kældervinduet Udsalg af Grifler og Blyanter, men man kunde ogsaa købe Rosenbrød, Snegle og Æbler. Trods sit Hæderstegn for 25 Aars Tjeneste i Marinen var han dog ikke fri for at være lidt »fugtig« og blev af denne Grund afskediget 1893.

Derefter fik Ølkusk *Hans Nielsen* Stillingen. 4 Aar efter trak han sig imidlertid tilbage til en lille Landejendom, som han havde købt i Nordsjælland (der foreligger dog intet om, at det var Butikken i Kælderen, der havde gjort ham til Grundejer).

Fra Mariboës Skole kom nu *Giebelhausen*, som senere flyttede til Vester Voldgades Skole, og vi fik Murersvend *Christensen*, som fungerede her i 8 Aar og efter eget Ønske flyttede til Lergravsvejens

og han faar et »lidet Tillæg«.

I 1862 afløses Mandel af Bødkersvend *Andersen*, som i 1864 bliver Politibetjent.

Derefter ansættes Snedker *Nielsen*, som var Betjent i 8 Aar, og efterfølges af Skibsbygger *Petersen* og Snedker *Degenkolv*, der har lavet adskilligt af det Inventar, som endnu bruges paa Skolen.

Degenkolv var meget yndet af Inspektør Petersen, medens Lærerpersonalet var misfornøjet med ham og hans Mangel paa Orden og Renlighed. En Klage fra Personalet foranledigede et Lærermøde i 1884, det sidste i en lang Aarrække.

Inspektøren kunde dog ikke finde andet, der var værd at klage over, end lidt Cigaraske i Vindueskarmen paa Nr. 12. Han havde nemlig et lille Horn i Siden paa Vicedinspektøren, der havde sin Klasse her.

Skole. I 1918 ansattes *Rasmus Løber*, der oprindeligt havde været Politibetjent, men var kommet til Skade i Tjenesten.

Løber var meget afholdt af alle, og med sine 16 Aars Tjenestetid blev han den af Skolebetjentene, der har været længst ved Skolen. Han drog imidlertid 1934 til Stevnsgades Skole og blev afløst af *Hans Carlsen Jensen*, der oprindeligt havde været »Skipper« hos Hans kongelige Højhed *Prins Viggo*. Jensen var her hele Besættelsestiden, og hos ham havde baade Frihedskæmpere og Politimænd et godt Skjulested. Hans Lejlighed var en Overgang Kontor for Udfærdigelse af falske Legitimationskort. Engang var han lige ved at komme galt af Sted.

Det var i den første Flygtningetid, da de tyske Soldater stod Vagt ved Skolen. 2 Frihedskæmpere — gamle »Sølvgade«-drengene — skulde i Skolens Kælder skjule nogle Sække med Ammunition — camoufleret som Brændesække, og Jensen assisterede dem. Da de passerede den tyske Skildvagt, opdagede Jensen, at der stak lidt af en Haandgranat ud gennem et Hul i Sækken, men heldigvis fik han det dækket, uden at Skildvagten anede Uraad.

1946 byttede *H. C. Jensen* Gaarde med Skolebetjenten fra Sundpark Skole, *Carlberg*, der nu fungerer i Jubilæumsaaret som den 11. i Rækken af Skolebetjente ved Sølvgades Skole.

Kvarteret omkring
Østre
Betalingsskole
1847

Rekonstrueret efter Datidens Kort af Civiling. J. Glode.

Flyverbillede af Kvarteret omkring Skolen 1947. Sammenlign med Kortet S. 122.
(Hærens Flyvertropper. Eneret.)

ELEVER

INDLEDNING

Hvis vi undersøger de gamle Protokoller for at se, hvor vore første Elever boede, sker det, at man træffer paa Gader som f. Eks. Løvegade og Kattegade, som forlængst er forsvundet og har givet Plads for store Boligkarréer. Andre gamle Gader som Hoppenslænge hedder nu Hindegade, Hjortelængen er blevet til Klerkegade. Balsamgade, Ulvegade og Bryggerigade danner nu Olfert Fischersgade. Salviegade, Enhjørningegade og Pindsvinegade er blevet til St. Paulsgade. Meriangade og Kamelgade danner tilsammen Gernersgade. Tulipangade og Elefantgade er nu Suensongade. Springgade er blevet til Pilestræde. Et Stykke af Landemærket hed oprindelig Slippen. Fredericiagade er dannet af hele seks Gader:

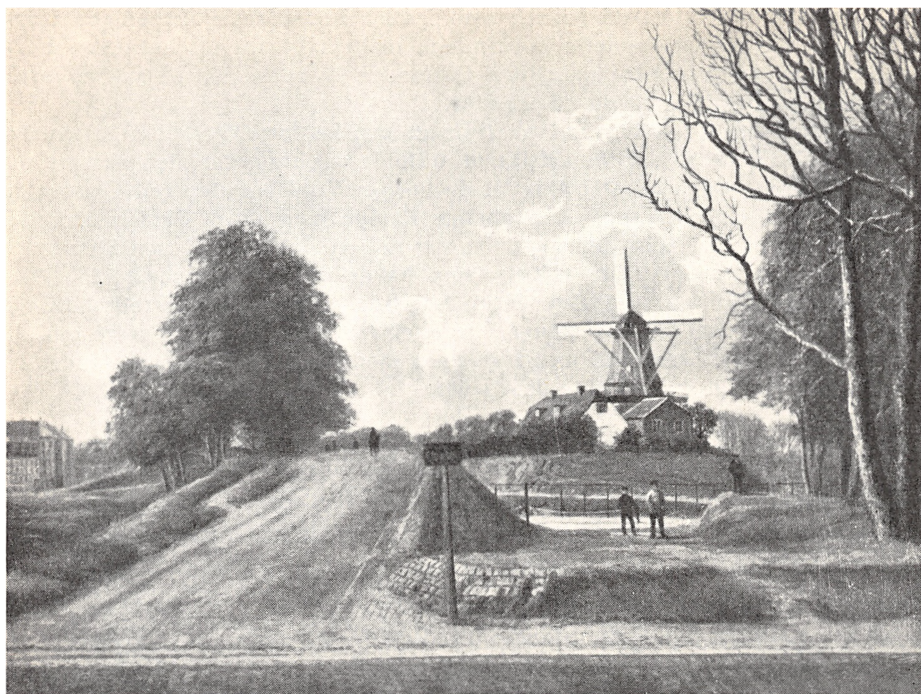
Kokkegade, Nellikegade, Bjørnegade, Kaningade, Academigade og Blancogade.

Tidligere gik Kronprinsessegade kun til Sølvgade, men i 1930 blev Husrækken i Sølvgade gennembrudt, og Ny Kronprinsessegade fortsattes gennem Nyboder til Østbanegaarden. Den Del af Sølvgade, som vender mod Kongens Have, staar endnu som i 1847. Mange af Husene er meget smukke; Perlen blandt dem er Jacob Holmblads fredede Gaard (Nr. 38).

Prokurist Ch. Christensen, som gik i Skolen fra 1882—90, fortæller om Datidens Gadeliv:

Da jeg kom i Sølvgades Skole, var København endnu kun en lille By, og det var først i Slutningen af Firserne, særlig efter den store Udstilling i 1888, at København begyndte den Udvikling, som Aarene igennem med større og større Fart skabte den By, vi kender i Dag; men selv om man ikke havde det Folkeliv og den overvældende Trafik, som vi nu finder naturlig, saa var Gadebilledet slet ikke uden Liv. De mange Hestevogne, Trækvogne og Omnibusser skabte en efter Datidens Forhold ikke ringe Trafik og megen Spektakel, naar de med Hjulenes massive Jernringe trillede over den haarde Stenbro paa Kørebanen. Navnlig skabte vi Børn Liv i Gadebilledet, idet en stor Del af vor Leg foregik paa Gaden, hvor der ikke var saa stor Risiko for Børnene at færdes som nu, og hvor Færdselsregulering var et ukendt Begreb. De dybe Rendestene, som fandtes i næsten alle Gader paa begge Sider langs Fortovet, med Bræt over ved Indkørsler til Porte, var dejlige Legepladser, idet der næsten altid var en rivende Strøm, paa hvilken vi satte smaa Baade lavet af gammelt Avispapir, og saa var det spændende at følge det stolte Fartøj, til det strandede paa en eller anden Forhindring. Det mest spændende ved Sejladsen var, om det kunde komme igen under Brættet, fortsættende Sejladsen, eller det forsvandt i Tunnellen.

Saa var der de store Flokke af levende Dyr, som dengang blev trukket gennem Gaderne; der var Grise, Køer og Faar, som ofte kunde være saa rebelske, at de stak af fra Flokken, og saa var det Sjøv at følge den vilde Jagt. Noget, som heller ikke kan opleves mere, var de omværende Originaler som »Fløjte-Carl«, »Peter Rundetaarn«, »Pudsepeter«, »Scheibelein«, »Jomfru Tidsfordriv« m. fl., som kunde virke meget underholdende og livligt i Gadebilledet, navnlig naar de havde en Hale af Unger bag sig. Som Kulmination af Gadelivets Fornøjelser kan den Dag uden Tvivl nævnes, som Nutidens Skolebørn umuligt kan forestille sig, nemlig den aarlige Flyttedag, der var Fridag i Skolen og som skabt til at være en Festdag for alle Børn paa Grund af det -- man kan godt sige -- fantastiske Syn, der ufoldede sig for dem paa alle Gader. Dengang var det paa den aarlige Flyttedag tilladt at kaste ud paa Gaden alt, hvad man i Aarets Løb havde faaet samlet sammen af ubrugelige og derfor kassable Ting, og det maa siges, at det gjorde man, saa det kunde forslaa. Det var en forfærdelig Samling Ragelse, fra smaa Køkken-

Opgangen til Volden ved Østerport. Dronningens Mølle. Sigurd Mörch. 1884.

genstande til Stole, Borde, større Møbler, ja endog hele store Klædeskabe, altsammen uhyre malproport, og naar saa hertil kom de itufaaede Madrasser, hvorfra de indtørrede Halmstumper fløj ud, dannende en hel Taagedis over Gaden, saa vil man sikkert forstaa, at her var noget, som kunde virke paa en Barnefantasi. Børnene følte sig som Naturforskere, som maatte ransage det hele for at gøre nye Opdagelser. Nok saa mange strænge Formaninger om at holde sig fra Skarndyngerne — altsaa nok se, men ikke røre — var »spildte Ord paa Ballelars«. Alle Dyngerne maatte gennemgaas til Bunds. Hygiejnisk var det ikke, men — ih, hvor var det Sjov.

Jeg boede i St. Kongensgade Nr. 55, hvorfra jeg paa Vej til Skolen kom gennem flere Gaarde ud gennem en Port i Dr. Tværgade Nr. 28, og saa gik Vejen ad denne Gade og Kronprinsessegade til Sølvgade, men der var ogsaa en Rute, som navnlig blev benyttet, naar jeg var lidt sent paa Færde, nemlig gennem Porten i St. Kongensgade 59 og saa gennem smalle, trange Gaarde, paa sine Steder ligefrem Smøger med gamle, faldefærdige Huse, en Passage, som mandede ud i Borgergade lige ud for Prinsensgade. Denne Vej til Skolen gennem et Kvarter, som nu for Størstedelen er forsvundet, kunde vel nok ikke kaldes nogen Skønhedsaaabenbaring, men en 6—7 Aars Dreng havde naturligvis heller ikke nogen Sans for denne Side af Bybilledet, og dog var der for et Barnehjerte noget naturligt, ja ligefrem fortroligt, i disse gamle

Gader og Huse, der saa ud ganske som i vore Forældres Barndom og Ungdom. Der skabtes en aandelig Forbindelse mellem Fortid og Nutid, en Forbindelse, der nuomstunder paa disse Omraader er vanskeligt at skabe, fordi Forskellen mellem før og nu er saa stor.

Kom man saa til Sølvgade, var Billedet ganske forandret. Her begyndte den frie Natur og den vide Udsigt at udfolde sig, her var den skønne og dejlige Kongens Have og et Udkig til de herlige Voldskrænter ved Østervold, Skuepladsen for vore mange og drabelige Kampe med andre Skolers Dreng, for slaas, det skulde man dengang; det var nok en Udløber af den Stemning, der i den Tid besjælede de voksne, som havde oplevet det skændige tyske Overfald paa Danmark og den deraf følgende forsmædelige Fredsslutning, som endnu paa den Tid saa mange Aar efter fik Folk til at fantasere om, at nu skulde vi igen forberede os til at slaas med Tyskerne, og saa skulde de faa de Klø, vi ikke kunde give dem i 64.

Det var den jævne Middelstand, der sendte sine Børn i Østre Betalings-skole. Selv om vi nu vil synes, at Betalingen var ringe, har det dog betydet meget for mangen Fader eller Moder, og det har sikkert ofte været meget vanskeligt at skulle af med Skolepenge hver Maaned. Gang paa Gang hører man Udtalelser fra gamle Dage, som f. Eks. »Selvom vi skal spare paa Maden og spise Fedtebrød, saa skal Børnene dog gaa i Betalings-skole«.

Skolepengene var i Begyndelsen ikke ens for alle Klasser. Billigst var Klasserne for de smaa Elever, der havde »Indbyrdes Undervisning« og gik i Skole fra Kl. 8—11 eller 1—4. Udgifterne hertil var heller ikke saa store for Skolevæsenet, da der var c. 100—125 Elever i hver Klasse. Her betalte man i 1847 1 Mark om Maaneden. I den almindelige Dagskole Kl. 8—1 eller Kl. 1—6 var Afgiften 2 Mark, og i Aftenskolen Kl. 5—8 gav Eleverne 24 Skilling (1½ Mark).

Man studser maaske ved at se, at der var Skole for Børn fra Kl. 5—8; det var for de ældste Børn i 14—15 Aars Alderen, der var paa Arbejde — undertiden hele Dagen.

Fra Skoledirektionens Side henstiller man til Forældrene, at de modstaar den Fristelse, det er at benytte Børnenes Arbejds-kraft i saa høj en Grad. Nutildags vilde vi betegne det som Misbrug. Saare karakteristisk er det, at Direktionen »takker« Hr. Tobaksfabrikør, Borgerrepræsentant *Bonnesen*, der nøjedes med at have Børn i Arbejde den halve Dag. Man fremhæver hans Princip som et Eksempel til Efterfølgelse blandt Arbejdsgivere. Heldigvis ophævedes Aftenklasserne 1857. Endnu saa sent som i 1868 indberetter Østre

Betalingsskole, at 28 Dreng og 2 Piger arbejder paa Fabrikker; 82 Dreng og 21 Piger »have Steder at gaa paa« og 2 Dreng »have Nattearbejde paa Bogtrykkerier«.

I 1873 blev det forbudt overhovedet at anvende Børn under 10 Aar (1903 ændret til 12 Aar) til Arbejde i Fabrikker. Børn i Alderen mellem 10 og 14 Aar maatte ikke beskæftiges i mere end 6½ Time (1903 ændret til 6 Timer) til dette Arbejde.

I 1925 blev det endelig forbudt at anvende skolepligtige Børn til Arbejde i Erhvervsvirksomheder.

Med Hensyn til Budtjeneste gælder i Dag de Regler, der er vedtaget i 1939, og som siger, at skolepligtige Børn gerne maa anvendes til dette Arbejde paa Hverdage de sidste 2 Timer før Butikkerne lukker, men Børnene skal være fyldt 13 Aar.

I Skolens første Tid holdt man Eksamen for »Indbyrdes-Undervisningsklasserne« om Efteraaret, efter at Sommer-Skolegangen var endt, men i de øvrige Klasser om Foraaret efter Vinter-Skolegangen. I 1860 henlagdes Eksamen til Midten af Juli Maaned, d. v. s. umiddelbart før Sommerferien. I 1901 flyttedes den til Slutningen af Marts, da Skoleaaret skulde begynde 1. April. Denne Ordning vedvarede til 1919, da Skoleaaret kom til at gaa fra Sommerferie til Sommerferie. I 1939 vendte man atter tilbage til April-Skoleaaret (af Hensyn til Drengene, der søger Lærepladser om Foraaret), men 1946 flyttedes Eksamen atter til Sommeren, d. v. s. til Midten af Juni.

Børnene var i gamle Dage ikke forvænt med Ferie og Frihed. Sommerferien varede i 1847 i 2 Uger: den sidste Uge af Juli og den første af August. I 1863 blev den knapt tilmaalte Sommerferie ansat til 3 Uger, i Anledning af at 3—400 københavnske Skolebørn havde modtaget Indbydelse til Sommerophold paa Landet. Den smukke Skik, at Landboerne tog Feriebørn til sig, var begyndt et Par Aar før. I Aarenes Løb er Ferien forlænget til nu at vare 7½ Uge.

I 1863 viste den første Sporvogn sig i Byen, men først saa sent som i 1888 fik Sølvgade sit eget lille gule, hyggelige Enspænderkøretøj, der i langsomt Trav bevægede sig forbi Skolen; det kom fra Fælled og kørte til St. Annæ Plads og var startet af »Sølvgadens Sporvejselskab«. »Drengene« fra Halvfemserne fortæller, at man

Hestesporvogn fra „Sølvgades Sporveje“ passerer Fredensbro. 1888.

ikke tog det saa nøje dengang. Man kunde godt faa Lov at køre gratis med til St. Annæ Plads, men saa skulde man til Gengæld hjælpe Kusken med at skifte Heste. — I 16 Aar blev Sølvgade betjent af Hestesporvognen, først i 1905 kom den elektriske Linie 10.

Eftermiddagen kunde være lang for dem, der mødte Kl. 1 og var spærret inde til Kl. 6, men der var dog et oplivende Moment, naar Vagtafløsningen kom fra Sølvgades Kaserne og passerede Skolen med fuld Musik paa Vej til Kastellet. Saa standsede Undervisningen, og man lyttede til det dejlige Militærorkester — ja, hos nogle Lærere fik man Lov til at gaa hen til Vinduet. — Flere Elever fra den Tid paastaar, at de paa Janitscharerne kunde høre, om det var *Ehlers*, *Andersen* eller *Norup*, der dirigerede — d. v. s. om det var 1., 3. eller 4. Regiment, der »stillede« Vagten.

Skønt Børnenes Opførsel i 1847 vel nok har været omtrent som i 1947, bemærker man dog, at de i de første Aarsberetninger stadig roses.

I 1850 siges det endog om Østre Betalingsskoles Børn, at en vis Sædelighedsaand mere og mere vinder Magt. Hvor Skolen har samlet Børnene til en eller anden Fest, har deres Opførsel været sær-

deles tilfredsstillende. Dog fremgaar det af en Indberetning i 1858 til Skolen fra Politiet, at et Par Drengene har faaet Ris paa Raadstuen, fordi de lavede Unoder paa »Kirsebærgangen« (Stien langs den gamle Vold mellem Østerport og Vesterport), og at de bl. a. havde forgrebet sig paa Valnøddetræernes Frugter.

I en Fællesindberetning fra Inspektørerne ved Østre og Vestre Betalingskole hedder det i 1864: »Den almindelige Fornøjelses- og Nydelsessyge gør sig ogsaa gældende hos Børnene, og for at tilfredsstille den forledes de let til paa ulovlig Maade at skaffe Midler til Veje. Desværre giver uforstandige Forældre ofte Anledning til at nære denne Higen hos Børnene, der skal deltage i alle Familiens Udflugter, og de bliver paa disse Vidne til meget, som den unges Øre og Øjne burde unddrages fra.« Det er utvivlsomt Umoraliteten efter den ulykkelige Krig, der her viser sig blandt Ungdommen.

I saadanne Tider ødelægges Landet materielt, men hvad der er værre: Ungdommen nedbrydes aandeligt. Det er et Forhold, som er gaaet igen ogsaa efter de to sidste Krige. Skoleinspektør Gehl paaviste saaledes ved Skolens sidste Afslutningsfest en vis Opløsning og Mangel paa Respekt for alvorligt Arbejde fra mange Elevers og Hjemms Side. Skolen vilde sætte alt ind paa at imødegaa denne Tendens.

I enhver Skole er der til alle Tider Elementer, der ikke kan tilpasse sig under Disciplinen — men i det store og hele synes »Sølv-gades Skole« at have fostret en god Ungdom.

En Skare af Børn, der kan tælles i over ti Tusinde, har slidt de gamle Trapper. De er blevet gode Borgere i Byen, ja mange har endog udmærket sig i saa høj Grad, at de paa forskellige Omraader har indskrevet deres Navne i vor Bys Historie og derved kastet en særlig Glans over deres Skole.

I de første Aar, da Skolen havde sin smukke Solennitetssal, blev der 2 Gange i Løbet af Vinteren holdt Bal for de ældste Børn. Senere blev disse Fester henlagt til Gymnastiksalen og indskrænkede sig til een Gang i Vinterens Løb og fandt da for det meste Sted ved Juletid. Lærernes Hustruer og de — i de ældste Tider forholdsvis faa — Lærerinder kom da sammen om Formiddagen for at arrangere Aftensmaaltidet.

Det var almindeligt, at en af Lærerne digtede en Sang til Børnene. En af de smukkeste Sange, som er skrevet til Skolens Pris, lyder saaledes:

Ved Skolebørnenes Dans den 24. Januar 1852.

Mel.: Solen synker nok saa smukt.

Eja se, hvor her er skjønt
i vor Skolestue!
Lifligt mellem Julegrønt
Festens Lamper lue.

Skole, du som ellers staar
med saa strenge Blikke,
hvad i Aften af dig gaar,
jeg begriber ikke.

Vil du lære mig i Dag,
at du Ømhed gjemmer,
at et Moderhjertes Slag
jeg hos dig fornemmer?

Vil forstaa dit dunkle Ord,
skjønt i Aand kun spæde:
I din Alvor Glæde bor,
Alvor i din Glæde.

Der gaar Dans i Skolesal,
Dans og glade Sange.
Til vor Dont herefter skal
som til Dans vi gange.

(Brøndsted).

En Franskbager Nielsen, der i 1853 havde vundet en Procces, følte Trang til at dele sin Glæde med andre. Efter at han havde raadført sig med Præsten, gav han, anonymt, et Juletræ med Bal for Børnene i Østre Betalingsskole, hvortil Lærerne med deres Hustruer og en Del andre, hvorimellem Oberst Tscherning, var indbudt. Den anonyme Velgører blev hyldet i en Sang, der sluttede:

Børnenes Glæde
være din Lykke
»Børnenes Ven« det
være dit Navn.

Viceskoleinspektrice Frk. Hagen med sin Klasse (1860'erne)

Den 26. Maj 1892 fejredes Kong Christian den IX's Guldbrillup med store Fester i København. Børnene i Sølvgades Skole samledes tidligt om Morgenen i Skolegaarden. Her fik de større Børn udleveret Bøgegrene og Smaaflag, og saa marcherede man i Flok og Følge til Amalienborg Slotsplads, hvor der efterhaanden samledes Udsendinge fra alle Københavns Skoler. Gamle Elever fortæller om det skønne Syn, som de aldrig glemmer: Amalienborg Slotsplads var omskabt til en levende Bøgeskov. Efter at Børnene havde sunget Kongesangen, talte Majestæten til dem og takkede.

En anden Begivenhed, som uudslettelig har indprentet sig i Erintringen hos de Elever, der overværede den, er hin 26. September 1940 — et halvt Aar efter at Tyskerne havde besat Danmark — da Kong Christian den X fejrede sin 70 Aars Fødselsdag.

Paa denne Dag var Skolen sammen med mange andre af Københavns Skoler opstillet i Ryesgade og hyldede Kongen, da han kørte forbi.

Samme Dag forærede Skolens Børn Majestæten en stor Dan-

markshistorie i Billeder. Billederne var tegnet og malet af udvalgte Elever i Klasserne. Man maa formode, at Hans Majestæt næppe før har set en saa morsom og levende Fremstilling af sit Lands Historie. Faa Dage efter modtog Skolen en kongelig Tak i Form af en skriftlig Hilsen.

Det gik os alle dybt til Hjertet, da vi den 20 April i Aar (1947) erfarede Kongen Død.

Vi følte os alle knyttede til Majestæten, særlig de ældre Elever, som huskede Kongen fra den Tid, da de om Morgenen havde Lejlighed til at hilse paa ham, naar han paa sin daglige Ridetur passerede Gaderne omkring Skolen.

BERETNINGER FRA GAMLE ELEVER

Hvordan har nu de Tusinder af Børn, som har vandret ind og ud ad Skolens Port, følt Opholdet dér? Hvordan har den virket paa dem? Har Skolen naaet det store Maal, som Anordningen af 1844 satte?

For at faa disse Spørgsmaal besvaret har vi gennem Dagbladene søgt at komme i Forbindelse med nogle af de gamle Elever og bedt dem udtale sig. Det er et overvældende Stof, der er indkommet, og er end meget af det, der berettes, Gentagelser, — vi hører f. Eks. Gang paa Gang de samme Domme om de samme Lærere, — saa giver dog flere af Udtalelserne et troværdigt Billede af Skolen — set med Elevernes Øjne.

Trods alt, mindes man sin gamle Skole med Taknemmelighed, og mange af Eleverne har der skaffet sig Venner for Livet. Flere af dem mødes hyppig til Sammenkomster med deres Klassekammerater, og det er rørende at høre, hvordan selv gamle »Drenge«, der nu er oppe i Firserne, stadig holder sammen.

Prokurist Vilhelm Poulsen (f. 1861):

Jeg er født i Salviegade og gik i Østre Betalingsskole, hvorfra jeg har nogle Erindringer: Jeg mindes saaledes, at Geografi interesserede mig meget, og det var Aarsagen til, at jeg senere kom meget ud at rejse.

Jeg lærte tidligt at skrive pænt og holde rigtigt paa Pennen, det skylder jeg min gode Lærer, Hr. Kinzi. Jeg er i Besiddelse af en Skrivebog fra 1875 med gotisk Skrift. Min Skrivefærdighed kom mig senere i Livet mange Gange til Gode, naar der var Tale om Ansøgning i en eller anden Retning. Af Læ-

Gebauer med sin Klasse. (1870'erne)

Cigarhandler Axel Th. Jessen (f. 1864):

Jeg kom i Skole 1870 i 5. Klasse (Daltidens Begynderklasse). Vor Klasse­lærer var Hr. Gebauer, og vi begyndte altid Dagen med at synge: »Op, al den Ting, som Gud har gjort«.

Min første Lærer var en Elev, der gik paa 3. Aar i Klassen. Han underviste flere af os ved Hjælp af nogle store Pappplader med Staveord, — men vi overgik ham hurtig i Dygtighed — og det har der nok heller ikke hørt meget til.

I 4. Klasse blev jeg en Dag sendt ned for at se, hvad Klokken var, men det var nu ikke saa nemt, for jeg kendte nemlig ikke Klokken. Derfor løb jeg over til Urtekræmmeren paa Hjørnet og fik det at vide, og saa var den jo klaret.

I alle Klasser havde vi Hr. Janniche i Tegning; han var dygtig, men streng. I 1. Klasse fik vi Hr. Nissen, som vi holdt meget af, han var Sønder­jyde. Han bad os tit om at synge »Paaskeklokken kimed mildt«, og saa kunde det ske, at Taarerne løb ham ned ad Kinderne.

Vi havde i samme Klasse en Lærer, som hver Dag lidt før Kl. 1 satte en Dreng til at passe paa, naar Kuglen »faldt« paa Nikolaj Taarn*). Den samme

*) Kuglen paa Nikolaj Taarn anvendtes 1868—1909 som Tidssignal.

Lærer legede tit med os nede i Gaarden. Vi gik Sneglegang, 2 og 2 i en lang Række, og det endte med, at Læreren stod i Midten i en stor Klump. Det syntes vi, var vældig sjov.

Jeg naaede ogsaa at komme i Afgangsklassen, og her fik jeg Carl Lumbye i Sang. Han havde sommetider travlt, og saa overlod han mig sit Merskumsrør med en Cigar, mens han skrev nogle Noder paa den store Tavle. »Nu kan du synge med dem, til jeg kommer tilbage«, sagde han.

Direktør Emanuel Svendsen (f. 1864):

(Bødkersvend 1883. Hovedkasserer for de samvirkende Fagforbund 1898—1923. Direktør for Bryggeriet »Stjernen« 1923. Medlem af Borgerrepræsentationen 1917—37, dens Formand 1926—37).

»Jeg er født i Delfingade. Min Fader var Filehugger og Grovsmed. Vi var mange Søskende, og da Midlerne var smaa, blev vi sat i Hindegades Skole, men rykkede senere over i Østre Betalingssskole. Af Skolens Fag holdt jeg mest af Regning, Tegning og Sang. I Regning havde vi Hr. Berlin og i Sang den elskelige Carl Lumbye«.

— I sine Erindringer (Berl. Tid. 1. April 1945 ff.) beretter S. om de haarde Forhold, hvori en lille »Svajer« paa den Tid levede, naar han efter sin Skoletid skulde trille rundt i Byen med sin Trækvogn. Sommetider blev det først Fyraften sent paa Aftenen. Han fortæller ogsaa, hvorledes Drengene fra de forskellige Skoler: Hindegade, Bredgade (»Jennerdrengene«) og Suhmsgade førte voldsomme Kampe paa Voldterrainet omkring de gamle Møller.

25 Aar gammel blev han Formand for sin Fagforening og steg efterhaanden til de højeste Hverv paa Grund af sin store Dygtighed og den Agtelse, man overalt i Samfundet havde for ham. Til sidst naaede den gamle Sølvgade-dreng at blive Formand for Københavns Borgerrepræsentation og kom til at sidde i Byens fineste Stol.

Pensioneret Stabsofficiant E.N. Germundsen (f. 1874):

I Københavns Befolkning skelnede man i 80'erne stærkt mellem Betalings- og Friskole, ja saa stærkt, at jeg tydeligt hører min gamle Plejemoder sige: »Om vi saa skal spise det tørre Brød, skal du ikke i Friskole«.

Fra 1881—1888 gik jeg i »Østre Betalingssskole«. Jeg kom desværre ikke i Afgangsklassen. Kampen for Tilværelsen var Aarsag til, at jeg maatte forlade min kære gamle Skole et Aar før Tiden — men jeg fik alligevel en smuk anbefaling af min Lærer, Hr. Matth. Thorsen. Jeg husker ogsaa andre Lærere, bl. a. Tegnelærer Janniche, ikke særlig elsket paa Grund af Spanskrøret, men en meget dygtig Tegnelærer. Han havde en Del af sine Elevers Tegninger paa Udstillingen i 1888. Undertegnede havde den store Glæde at være repræsenteret. I den Anledning gik vi gratis paa Udstillingen. Lærer Thorsen stod for os Drengene som et elskeligt Menneske. Vi havde ham i Dansk. Han kunde vække Lærelyst. Jeg erindrer tydeligt, at han som litteraturhistorisk Opgave bl. a. opfordrede os til at skrive et Skuespil omhandlende Episoder fra Fædrelandets Historie eller om bekendte Mænd og Kvinder. Resultatet for mit Ved-

kommende blev »Niels Ebbesen og Grev Gert«. Tragedien var meget fantastisk, og jeg fik vældig Ros af Læreren. (Hvem der dog nu havde været i Besiddelse af det Værk!).

Thorsen var altid forstaaende, naar det kneb med at komme igennem Lektierne. Jeg erindrer tydeligt hans kærlige Maade at behandle os paa.

For at klare Dagen og Vejen maatte jeg hjælpe min Plejemoder med at skaffe Udkommet. Jeg maatte tidligt op om Morgenen og feje Gade udenfor nogle Forretninger, derefter af Sted til Skole — efter endt Skoledag paa Byplads til langt ud paa Aftenen. Megen Tid til Lektielæsning blev der sjældent. Under disse Omstændigheder kunde det hænde, at man ikke kunde klare Overhøringen, men Thorsen sagde: »Ja, ja, du er undskyldt, min Dreng«. Men tro nu ikke, at jeg sad som Nummer nederst i Klassen. Næh! Jeg konkurrerede med en bestemt Kammerat om Nr. 1-Pladsen.

Svømmeundervisningen foregik om Vinteren i Svømmestole i Gymnastiksalen, om Sommeren paa Skolens Badeanstalt paa Langelinie omtrent ud for, hvor nu Lystbaadehavnen ligger, herfra bøjede Kystlinien ind og gik bagom den nuværende Frihavn. Paa Række laa Soldaternes Badeanstalt, Skolernes og Engelbrechts. Sidstnævnte laa omtrent ud for Johanne Louise Heibergs Villa, der laa ved Kystvejen et Stykke nedenfor det Sted, hvor nu »Gefion« og »Gylfe« ligger.

Var Gymnastikundervisningen efter en Snor, saa var Svømmeundervisningen det ikke mindre. — Vi lærte al Slags Svømning og endte hver Sæson med en Opvisning.

Under Kommando af en Lærer blev vi soldatermæssigt opstillet i Sektionskolonne og marcherede fra Skolen gennem Sølvgade, Rigersgade, Øster Vold gennem Øster Port (omtrent ved den nuværende Østerport-Station) videre hen omtrent til Garnisons Kirkegaard; her gjorde vi »højre Sving« og marcherede ned gennem en smal Vej, der laa langs Ingeniørernes daværende Øvelsesplads, forbi Blindeinstituttet og sluttelig ned over Terrainet, hvor Broen nu gaar over Banelinien ved Østerport Station.

Undervejs sang vi først: »I alle de Riger og Lande« og saa »Hurra for Fatter Nagel« (»I lille Kongensgade, der boede Biskop Absalon«).

Vi fik en saa grundig Undervisning, at jeg i min 40aarige Soldatertid kunde anvende, hvad jeg her lærte, paa mine Soldater, naar jeg underviste dem i Svømning.

Efter Svømningen, som hyppigt var den sidste Skoletime, skyndte vi os ned til Madam Hein, som havde en Kagebod ved Fyrtaarnet (der stod mellem Langelinie og Norges Port) for at købe en Hvede, en Kanelstang eller en Bismarcksklump til 2 Øre!

Prokurist Chr. Christensen (f. 1876):

Der er det kedelige, naar Barndomserindringer og i særlig Grad Skoleerindringer skal nedskrives, at det er vanskeligt, ja vistnok ganske umuligt helt at genskabe den Atmosfære og den Stemningsopfattelse, som er saa særegen for Barndoms- og Skoletiden. Det er nok for meget sagt, at Børn og Lærere er fødte Fjender, men der er og i hvert Fald var der i Tiden for min

Vejen mellem Bomhuset (hvor nu Østerport Station ligger) og Østerport, der ses i Baggrunden til højre (Se Kortet S. 122). Det var denne Vej, Børnene passerede, naar de skulde til Badning ved Langelinie.

Skolegang i Firserne en saa stor Afstand mellem Skoledrengen og hans Lærere, at det undertiden i visse Situationer virkelig kunde udarte til Fjendskab, og her er det, jeg mener, at man i den mere fremskredne Alder er stærkt tilbøjelige til at gaa over til Fjenden, det vil sige, at man let kommer ind paa Linie med den voksnes, altsaa ogsaa Lærerens Opfattelse i Bedømmelse af Begivenhederne.

Naar jeg derfor vil skrive lidt om min Skolegang i Sølvgades Skole fra 1882—1890, bliver det ikke alene det indendørs Skoleliv, jeg vil omtale, men ogsaa lidt om Tiden, dens Stemning og Skolens Omgivelser. Jeg maa ærligt erkende, at kun mit første og sidste Skoleaar har fæstnet sig særligt i min Erindring. Selvfølgelig husker jeg Skolegaarden, Tumblepladsen for vore Lege, og saa Portnerens lille Kælderbutik med de mange dejlige Sager, hvor man kunde bortødsle en Enøre til en Granat (vi afrustede aldrig), og man betragtedes nærmest som hørende til Overklassen, naar man for en Toøre købte en Bismarcksklump, for ikke at tale om den Beundring, der mødte »Millionæren«, som havde 5 Øre at solde for. Der var to Ting, som gjorde særlig Indtryk paa mig, da jeg kom ind i 6. Klasse; det første var, at Klasselæreren var saa gammel — det var Gebaauer. Det andet var nogle farvede Billeder paa Væggene med bibelske Motiver. Flere Aar efter, da jeg kom op i andre Klasse-

værelser, kunde jeg føle en saadan Længsel efter disse Billeder, at jeg, naar der var Lejlighed dertil, listede ind for at betragte dem.

Endnu et Minde har jeg fra 5. Klasse: Skrivelærer Kinzi, hvis mægtige Korpus og smukke, klassisk formede Hoved aldrig vil kunne glemmes af den, som blot een Gang har staaet over for denne Mand. Han havde den smukkeste Haandskrift. Jeg havde ham kun et halvt Aar. Min efter andres Mening ret gode Haandskrift skylder jeg dog Janniche, men da Undervisningen kun gennemførtes under Suk og Taarer, hører det egentlig ikke hjemme i et Festskrift.

Det var, da jeg gik i »Sølvgades Skole«, en smaaborgerlig Tid. Nøjsomhed var en Dyd, maaske mere af Nødvendighed end af Lyst. Det er næsten ikke til at fatte, at en Smaakaarsfamilie med 4—5 Børn kunde komme igennem med at skaffe Penge blot til Husleje, Mad og Klæder med en Ugeløn fra 18—20 Kr., selvom Prisniveauet naturligvis var meget lavere end nu. Trods smaa Kaar havde disse Forældre dog en honnet Ambition, saa de gjorde alt for at kunne sætte deres Børn i Betalingsskole; de syntes, det var en Skam, ikke alene for dem selv, men ogsaa for Børnene, hvis de skulde sendes i Friskole. Dette gik igen hos Børnene, som følte sig langt højere paa Straa end de, der gik i Friskole. Ja, det var rent utroligt, hvad der mellem os i Sølvgade kunde siges om Drengene i Hindegades Friskole.

Det vil være mig umuligt at slutte mine Erindringer uden at nævne Mathias Thorsen, som for Afslutningen af min Skolegang og min Karakterdannelse har haft en Betydning, som det er vanskeligt for mig at udtrykke i Ord. Jævn i sin ydre Fremtræden, ikke køn, men hjertevarm i Stemme og Blik havde han et Herredømme over sine Nerver og sit Sind, som man maatte beundre. I Dansk-timerne gennemgik han hele Litteraturen saa levende og interessant, at der hos mig skabtes en Kærlighed til vore Klassikere, som besjæler mig den Dag i Dag, og en Læselyst, der har fulgt mig hele Livet.

Jeg er opvokset i et stærkt politisk interesseret Venstrehjem, og det optog mig derfor levende, da Thorsen en Dag bad os hver om at købe et Eksempplar af Grundloven, idet jeg var klar over, hvilket Sprængstof der var i dette Emne. Men han gennemgik nu hele Stoffet sagligt og nøgternt — ogsaa den meget omstridte § 25 (Provisorieparagraffen) — og han gik ikke, hvad der naturligvis havde været nemmest, uden om Problemerne, men fremhævede de modstridende Opfattelser paa en saadan Maade, at man kunde synes, at de var lige vigtige, skønt de netop havde rejst en politisk Kamp, mere voldsom, end man senere har oplevet. Gennem alt dette var det aabenbart at mærke, at det ikke var hans Opfattelse eller Vurdering, som skulde paa-trykkes os. Nej, det, han vilde, var at vække Tanken og Interessen, og saa skulde vi selv komme ind til vor egen Opfattelse af Problemerne.

Der var Disciplin hos denne Lærer, som vi Drengene saa op til, og han holdt af alle sine Drengene uden Forskel.

Vi var jo nok undertiden udsat for Datidens til Tider lidt haardhændede Opdragelsesmetoder, men sligt ryster en rask Dreng snart af sig, og saa maa man ikke glemme, at den spartanske Skole og Opdragelsesmetoderne stod i nøje Samklang med Hjemmenes sparsommelige Livsførelse og Datidens Men-

talitet. Vi gik i en god Skole, og vi kom igennem den uden Skrammer eller Ar for Livet.

Jeg føler mig i Taknemmelighedsgæld til Skolen og til Lærere, som ikke alene fyldte os med Viden og Kundskaber, men ogsaa gennem Aands- og Karakterdannelse i Undervisningen søgte at opdrage os til at blive gode Samfundsborgere.

Koncertsanger Max Freuler (f. 1876):

Sølvgades Skole — en Række af Minder dukker op for mig. 8 Aar gammel blev jeg indmeldt hos Inspektør J. Petersen (Bjørne-Petersen), en gammel Mand, hvidhaaret og absolut ikke smilende eller venlig, saa en lille Dreng kunde føle sig tryk.

I de første to Klasser havde vi Lærerinderne Frkn. Wandall og Bech — søde og elskværdige Damer — anerkendende, naar man gjorde sig Umage, og mildt overbærende, hvor Evnerne ikke slog til.

Skrivelærer Kinzi var en pragtfuld Skikkelse med et romersk Hoved. Han var krævende — skrev selv den skønneste Haand og var Lærer for Prins Christian (Christian X), hvilket omgav ham med en vis Glorie.

Vor Lærer i Naturhistorie var Harald Andersen, en ypperlig Pædagog med stor Kærlighed til Insekter, Sommerfugle og Planter og et praktisk Greb paa at demonstrere de dengang ret faa fysiske Apparater for os, saa det blev en Fest.

Ogsaa Sangtimerne glædede vi os til, naar Carl Lumbye straalende fornøjet traadte ind med sit: »God Morgen, Dreng, hvorledes har I det? Har I oplevet noget?« Han var vor gode Kammerat og fortalte Oplevelser fra Tivoli. Han var ogsaa Astronom og havde en stor Kikkert staaende paa sin Altan i Ahlefeldtsgade. Vi sang mange smukke Sange, men Tonedannelse og Stemmелægning lærte vi ikke. Hovedlæreren, Hr. Thorsen, var vel nok den Lærer, der bragte os mest Viden paa — snart sagt — alle Omraader. Ung af Sind, forstod han os. Han vidste, Pædagogens fornemste Opgave er at sætte sig paa Elevens Stæde. Vi kunde spørge ham om alt. Han var altid rede til at svare. Megen Tid ofrede han paa Litteraturen og fortalte om Digternes Liv og læste paa en vidunderlig Maade for os de skønneste Digte. Han lærte mig at elske dansk Poesi, som jeg jo som voksen har faaet Lejlighed til at leve med og leve i.

Da jeg 14 Aar gammel forlod Skolen, raadede Lærer Berlin mig til at studere og lovede mig Hjælp af Lærerne til Bøger o. s. v., men da min Fader ængstedes for, at økonomiske Vanskeligheder skulde hindre mig i at naa til Vejs Ende, maatte jeg — desværre — med Tak afslaa det skønne Tilbud.

Med Glæde og Taknemmelighed mindes jeg Sølvgades Skole.

Snedkermester Henry Larsen (f. 1878):

(Formand for Foreningen for berejste Haandværkere).

Min Far var en flittig og proper Skibsbygger, og min fremadstræbende Mor sled i det ved Symaskinen, for i Betalingsskolen skulde jeg. Allerede fra

9 Aars Alderen havde jeg Plads som Bydreng, og hele Formiddagen fra Kl. 7 gik med Arbejde. Jeg kunde lige naa at hente nogle Syrekvisitter hos Sejfert i St. Regnegade, før jeg gumlende paa et Par Fedteklemmer i strakt Karrière løb til Skolen i sidste Øjeblik.

Jeg naaede 1. Klasse paa de reglementerede 6 Aar og ønskede ikke at komme i Afgangsklassen, men bestod Oplagelsesprøven som Haandværks-lærling paa Orlogsværftet som Nr. 4 af 25.

Af mine Lærere i Østre Betalings-skole mindes jeg særlig Klasselærer Jensen som den nobleste i Væsen og Gerning. Han var for mig et Mønster som Menneske.

Lærer Andersen i Naturhistorie var ualmindelig afholdt, elskværdig og venligt forklarende, en Oplevelse for alle os Drengene.

Sanglærer Carl Lumbye var en rigtig Drengelærer. De to dygtige og noble Gymnastiklærere Nielsen og Lauritzen lærte os Drengene at ranke Ryggen, og jeg har ikke glemt det siden.

Derfor en venlig Hilsen til min gamle Skole.

Kunstsmedemester Th. Verdich (f. 1881):

Det er altid med stor Glæde, jeg mindes min gamle Skole. Vi havde paa daværende Tidspunkt mange dygtige Lærerkrafter.

Det viste sig blandt andet, da jeg i Aaret 1900 rejste til Amerika og stod i New York uden at kunne et Ord Engelsk. Jeg opdagede da, at der var et stort Blad »New Yorker-Staatzeitung« udgivet paa Tysk. Jeg forsøgte at læse det og konstaterede, at det tyske, jeg havde lært i Sølvgade, var saa godt, at jeg kunde læse Avisen, og igennem denne fik jeg min første Plads som Smedesvend hos en tysk Kunst- og Kleinsmedemester. Hans øvrige Folk var alle tyske, og jeg klarede mig udmærket blandt disse med mit Tysk og fik opøvet mig i Sproget i de tre Maaneder, jeg var der. Da jeg senere gjorde adskillige Rejser til Tysklands gamle Byer med min Kone, klarede jeg mig overalt. Det siger jeg afdøde Tysklærer C. C. Petersen mange Tak for. — Vi blev jo nok strengt opdraget, men vi fik lært noget, og der var et glimrende Kammeratskab mellem os Drengene. Paa Trods af Spanskrøret elskede vi alligevel vore Lærere, og det er med stor Taknemmelighed, jeg mindes min Skoletid i Sølvgade. Jeg har altid, naar Talen kom paa, hvor man havde gaaet i Skole, med Stolthed sagt »Sølvgade«.

Idet jeg sender denne lille Epistel fra min Skoletid, udtaler jeg Ønsket om til den i Jubilæumsaaret afsluttende Eksamen at maatte overrække Skolen en Check paa 100 Kr. som Præmie til en eller to Drengene efter Inspektørens Skøn, som en Tak for, hvad jeg fik lært i »Sølvgade«.

Selv fik jeg ved min Afgang fra Skolen i Aaret 1895 af Inspektør Hoffmann overrakt en Guld-Tyvekrone (Gerson Levys Legat).

Værkmester Hans Kolbe (f. 1881):

(Fader til den kendte Musikdirigent Grethe Kolbe).

Jeg gik i 6. Klasse (Begyndelsesklassen) hos Frk. Malmkvist og hørte den-gang til paa de nederste Bænke.

Vi var 33 Elever i min Klasse, og en Dag kom jeg hjem og fortalte, at jeg var rykket op paa første Bænk. Der blev stor Glæde hos mine Forældre, de talte frem og tilbage om deres dygtige Søn og Frk. Malmkvists gode Evner som Lærerinde. Resultatet blev, at min Moder indfandt sig paa Skolen hos Frøkenen og overrakte hende en Buket Blomster med Tak for det gode Arbejde. Stor var Moders Forbavselse, da Frk. Malmkvist oplyste, at det ikke var for mine Evners Skyld, at jeg var rykket op, men det var fordi hun ikke kunde holde Styr paa mig, naar jeg sad saa langt nede.

Fru Ingeborg Fritsche f. Kjeldsen (f. 1882) og

Fru Emma Hansen f. Sørensen (f. 1882):

To gamle Elever vil gerne have Lov at sende vor gamle Skole en Hilsen i Anledning af Jubilæet.

Fra 1888 til Konfirmationen gik vi alle Klasserne igennem og tilegnede os de Kundskaber, som har gavnet os i Livet. Vi husker endnu vore Lærere: Frk. Prosch, som vi holdt meget af, Frk. Brunskov, Frk. Lander og Frk. Samson, som dengang var gammel ligesom Frk. Holmsted, og saa var der vor gamle dejlige Sanglærer Carl Lumbye og Hr. Andersen, som vi havde i Naturlære, og som vi store Piger var meget glade for.

Det frie Forhold, der nu er i Skolen mellem Elever og Lærere, kendte vi ikke til i vor Skoletid. Vi havde vældig Respekt for vore Lærere og Lærere. Vi var musestille, naar Inspektør Hoffmann kom og opkrævede den Krone, vi gav i Skolepenge!

Forfatteren Ludvig Mauritzen (f. 1884):

Gamle Minder — Skoleklokkens Klang!

I Anno 1890 begyndte min Skolegang i Sølvgades Betalings-skole. Tung og graa laa den der og modtog mig paa min første Færd til Lærdom og Kundskab. — Den Tid, der gjorde mest Indtryk paa mig lille 6-aarige Menneskesjæl, var, naar det lakkede mod Jul, og vi skulde have Juleferie. Ellers gled de graa Hverdage langsomt af Sted, kun afbrudt af Frikvarter eller 14-Dageslov. Min Interesse var mest Dansk og Skrivning, hvilket ogsaa prægede hele mit Liv.

Jeg var saa lykkelig at overvære Skolens 75 Aars Jubilæum. Atter samles vi om vor kære gamle Skole, som efter Besættelsen igen er blevet vor egen! Den vil maaske snart forsvinde for Øksens Hug, men da vil den efterlade et kært Minde. Til Lykke, naar Flaget gaar til Tops for de hundrede Aar!

Cellist i Det kgl. Kapel og 1. Cellist i Tivolis Koncertsal Axel Hildingsen (f. 1885):

Fra min Skoletid i Sølvgades Skole staar særlig Tiden før Jul klart i min Erindring. Drengene i Klassen valgte et »Udvalg« til at varetage Udsmykningen af Klasseværelset den sidste Skoledag før Jul. Jeg var saa heldig at blive valgt ind i dette Udvalg. En Uges Tid før Jul kom Kammeraterne med

deres Bidrag, og Udvalget købte saa Grangrene, Julelys, Snevat og Diamantstøv samt Cigarer til Læreren.

Sidste Skoledag før Jul mødte vi Kl. 7 for at pynte Klassen, der skulde være færdig, til der blev ringet op Kl. 8. Endelig ringede Klokken, Drengene kom op og ind i Klassen, hvor der duftede af Gran, og hvor den hvide Sne belyst af Julelys straaledede paa Katederet. Sidst kom Klasselæreren, den elskelige Viceinspektør Svendsen; han udtalte sin Glæde over den pæne Udsmykning og takkede for Cigarerne. Vi sang saa en eller to Julesalmer, og senere gik Timerne med Oplæsning og Historier.

Det var for mig Optakten til Julen og har stedse staaet som et smukt Minde om min første Skoletid.

Overingeniør, cand. polyt. Carl L. E. Jensen (f. 1886):

Mine Erindringer om Skoletiden knytter sig navnlig til Ting, som jeg bevarer fra den Tid. Jeg har saaledes et Fotografi af et af Lofterne i Frederiksborg Slot, som vor Lærer, Hr. Mortensen, forærede mig under et Besøg paa Slottet. Endvidere gemmer jeg det Sølvur med Københavns Kommunes Vaaben, som jeg fik i Flidspræmie i Afgangsklassen. Moderne Pædagoger har vistnok afskaffet den Konkurrence, man dengang havde i den gennemførte Karaktergivning, og fordømmer den ret strenge Disciplin, der herskede. Vi ældre synes ikke, vi har taget nogen Skade; vi lærte i alt Fald at bestille noget, fik en ordentlig Haandskrift, kunde skrive Dansk og lærte at regne.

Til Slut vil jeg nævne vor elskelige Sanglærer Carl Lumbye. Vi var lykkelige, naar han underholdt os med klassisk Violinmusik, og vi var stolte over, at vi kendte Dirigenten for Harmoniorkesteret i Tivoli — og ganske særligt naar vi efter Konfirmationen kunde faa Lov til at drikke en Øl med ham i »Grøften«.

Disponent Ivan Eibye (f. 1886):

Jeg gik i Skole fra 1893 til 1901, og det var en herlig Tid med gode Kammerater, hvoraf jeg endnu har den Glæde at træffe en Del. Min første Undervisning modtog jeg hos Frøken Hoffmann, Niece af Inspektør Hoffmann. Senere fulgte gennem Aarene en blandet Lærerstab, som forekom mig mere eller mindre god, men Undervisningsvilkaarene var heller ikke nemme, vi var i den Tid 40 Elever i Klassen.

Da formentlig andre gamle Elever vil mindes vore Lærere og fortælle forskelligt om dem, skal jeg ikke komme nærmere ind paa denne Side af Skolelivet, men jeg vil dog gerne fremhæve vor Klasselærer Hr. Mortensen som en ualmindelig flink Mand og dygtig Lærer, streng, men retfærdig; vi satte alle stor Pris paa ham. Lærer Mortensen arrangerede ofte Udflugter til stor Glæde for os Drengene, f. Eks. en Heldagstur til Hillerød med Madpakke og naturligvis kombineret med et Besøg paa det herlige Frederiksborg Slot, hvilken Tur vi gjorde for Kr. 1,50 pr. »Næse«, og som Minde om Turen fik vi oven i Købet af Hr. Mortensen et smukt Prospektkort med Billede af Slottet; det var en stor Dag.

C. F. P. Mortensen med 2' Drengeklasse D. 1896.

Øverste Række fra venstre: Axel Petersen, Viggo Andersen, Johan Hansen, Johs. Christensen, Aage Coff, Verner Boesen, Thomas Jensen, Henry Collard, Hans Hansen.

Midterste Række: Albert Olsen, Nikolaj Raun, Lavr. Jensen, Svend Køhle, Aage Nielsen, Aug. Jørgensen, Rob. Petersen, Ludvig Jensen, Rob. Kaas.

Nederste Række: Juul Møller, John Larsen, Stefan Stefanson, Johs. Andersen, Thorkil Olsen, Anton Bjørn, Jens Jensen, Georg Eibye.

Eksamen var naturligvis ogsaa en stor Begivenhed. Da var alle i deres bedste Tøj, og mangen en Mor sad i Timevis ved Symaskinen, for at hendes Dreng kunde blive saa fin som muligt. I Eksamenstiden kunde vi hos Portner Lieberkind købe Studenterbrød og andre gode Sager, alt efter vore Finanser.

Dagen før Ferien sang vi et Par Sange, som jeg gennem de Aar, der er gaaet, endnu kan huske. Den ene lød saaledes:

Nu Skolestuens snævre Rum
vi for en stakket Stund forlade,
for os til Gavns i Sommerlyst
i Solskin, Lys og Duft at bade,
thi hort med Stil og Grammatik
og Skolens smaa Fataliteter,
vi lytte vil til Fuglens Sang
hist fra det grønne Blads Kateder.

Med frejdigt Mod, fornyet Kraft
vi da igen vor Bog oplukker,
thi meget vi end lære skal,
af Kundskabs Træ vi daglig plukker,
ej Livet er jo blot til Lyst,
det føler vi nu allerede.
Farvel, Farvel vi sige glad
til dem, som ere her til Stede.

Den anden var følgende lille Sang:

Høsten begynder,
Bonden sig skynder,
mejer sin Rug og det lysgule Byg.
Ej er han rolig,
før i hans Bolig
Sæden for Regn og for Uvejr er tryg.

Hurlig han kører,
hjemad han fører
Jordens Velsignelse, Agerens Guld.
Herren han priser,
han som bespiser
Menneskets Slægt af den frugtbare Muld.

— Ved Siden af Skolen fandtes en Æbleskivekælder, som sikkert var en god Forretning. For 6 Øre fik vi 2 store Æbleskiver med Kompot, men da Drengene gæstede Kældereren for ofte, blev Besøg i denne forbudt.

Ja, Tiden gaar. Naar jeg dengang gik til Skole, saa Dagliglivet anderledes ud end nu. Paa Gadehjørnerne holdt Fiskerkonerne med deres Vogne, og Skraldemanden gik med sin Skralde, for at Husmødrene kunde komme ned med deres Spande.

Vi Elever var jo ikke alle Engle, men Skolen sendte dog Drengene ud i Livet, som har klaret sig godt.

Til Slut vil jeg sige Sølvgades Skole Tak for de Aar, jeg tilbragte som Elev i denne, og bringe den gamle Skole de bedste Ønsker for Fremtiden.

Repræsentant Carl Olsen (f. 1887):

Jeg gik i Skole fra 1894—1901, og jeg husker, at vi i Sang havde den elskelige Carl Lumbye. Det er vist ikke saa faa gamle Drengene, der erindrer, at de fik deres maaske første Smøg paa Lumbyes lange Pibe, da det morede ham at invitere Drengene op til Katederet til et »Sug«. I Gymnastik havde vi Hr. Gjetting. Foruden Svømmeøvelserne i Gymnastiksalen fik vi Svømmeundervisning i Flaadens Leje paa Marinens Badeanstalt. Jeg havde de sædvanlige Seler paa, Ryg og Bryst, men kunde ikke svømme, saa fik jeg endnu en Rygsele paa, men det hjalp ikke, saa endnu en Brystsele, det hjalp heller

Den sidste Rest af Østervold med Rebslageren, 1900.

ikke -- jeg kunde ikke lære det. En skønne Dag — det lynede og tordnede, og Regnen strømmede ned — kaldte Gjetting mig hen til sig, slog et Tov om Livet paa mig og befalede mig at springe ud. Jeg stirrede rædselsslagen paa ham, jeg havde jo ingen Seler paa og mente bestemt, at jeg skulde druknes. Da jeg nølede, gav han mig et Puf, og — hvad skete? Jeg svømmede nok saa nydeligt de 4 »Broer«, der var foreskrevet, for at blive Frisvømmer.

Om Eleverne kan jeg ikke huske ret meget. Jo, vi havde to Brødre Erik og Christian J., — Christian var forøvrigt i lange Tider Duks, og jeg holdt meget af ham, men de maatte en Overgang skiftes til at gaa i Skole, for de havde kun eet Par Bukser. Naar Christian var i Skole, saa var Erik »syg« og omvendt. Men en skønne Dag har de vel nok faaet et Par Bukser hver igen, for det varede da ikke evigt. Selv sad jeg i lang Tid som Nr. 2 ved Siden af Christian, og det gik saadan til, at jeg fra at være Nr. 3 var blevet rykket ned til Nr. 33 ved Siden af Fuxen, og jeg fik en saadan Overhaling hjemme, at jeg besluttede mig til, at næste Gang skulde det være Løgn, og den næste Maaned blev jeg rykket op til Nr. 2, og der blev jeg.

Af Begivenheder fra min Skoletid husker jeg tydelig den store Brand i St. Kongensgade 61 og 63, da Gnisterne regnede ned over Kvarteret, og Drengene havde faaet Ordre til at blive paa Skolen, til det værste var overstaaet. Da vi endelig maatte gaa henad Eftermiddagen, og jeg kom hjem til Nyboder, var mange af Tagene i de smaa Huse dækkede med vaade Tæpper.

Og hvad er de saa blevet til, alle de gamle Drengene, som man tilbragte saa mange Timer sammen med i sin Barndom? Hvad har Livet gjort ved dem? Har det været ondt og haardt mod mange af dem, saa har Lykken vel ogsaa tilsmilet en Del, men hvad enten det ene eller det andet er Tilfældet, saa er det vel altid med Vemod, man tænker tilbage paa sin gamle Skole og paa den lykkeligste Tid i ens Liv, da der vel kunde være Sorger og Graad og Tænders Gnidsel, men langt oftere barnlige Glæder og Venskaber, der optog ens hele Sind.

Solodanser ved Det kgl. Teater Karl Merrild (f. 1889)

gik i kort Tid i Sølvgades Betalingsskole, inden han kom paa Balletskolen, men han fortæller med Stolthed, at han i »Sølvgade« lærte at slaa saa udmærkede Vejrmøller, at det var ham til stor Gavn, da han senere skulde lære at danse Springdans.

Regnskabschef Johannes Andreas Rasmussen (f. 1889):

(den ældste af 6 Søskende, 2 Drengene og 4 Piger, der alle har gaaet i Sølvgades Skole).

Hør efter, Drengene!

Det var de Ord, vi hørte i vor Skoletid, hver Time, hver Dag og hvert Aar i Tiden omkring 1897—1903.

Om vore Lærere havde en Aftale om denne Tiltaleform, eller om det har været en enkelt Lærers stadig Gentagelse af Ordene, der smittede de øvrige, skal jeg lade være usagt.

Hvorom alting er vil jeg i Dag gøre Ordene til mine og sige: *Hør efter, Drengene! I Dag fylder Sølvgades Skole 100 Aar!*

Vi husker alle:

Skolen med Jærnrækværket ud til Sølvgade. Den store Midterlaage og de to Sidelaager. Den nærmest Rigensgade var »Drengenes Laage« og den anden »Pigernes Laage«. Inden for Rækværket stod den store Flagstang paa Pladsen, hvor Pigerne i Frikvartererne kunde promenere, men hvor Leg var forbudt.

Skolegaarden med den lange Række »Dasser« lige ved Indgangen gennem den store Træport. Skolebetjenten, hos hvem vi kunde købe Klejner til 2 Øre Stykket, og Vandposten, der dels blev benyttet til Formålet, men ofte — naar den vagthavende Lærer vendte Ryggen til — blev anvendt som Styrtebad ved Afstraffelse, naar en Klasses selvbestaltede Jury havde dømt en Elev til »Posten«.

I kan ogsaa huske vore Lærere, gamle Janniche, unge Janniche, S. Jensen, Alstrup og den rare »Bonde-Jensen«. Alle forskellige i Mentalitet, men besjælede af Tanken om samme Maal: Ro, Orden og Indprentning af det Maal af Kundskaber, der var foreskrevet af den gamle Inspektør Hoffmann. Ro og Orden blev opretholdt i Skolegaard som i Klasse formedelst et Blik, et Ord eller en paa Bagen.

Selv om det i vore Dage maaske ikke regnes for god Pædagogik at bruge »Røret«, var det altid god Latin dengang; det kunde ikke nytte, vi gik hjem og beklagede os, for det var sikkert for de flestes vedkommende ensbetydende med, at de hensygnende Mærker blev frisket op i Hjemmet.

Vi var ikke Professorer ved Afgangen fra Sølvgades Skole, men vi havde lært at indordne os under en vis Disciplin, og vi havde gennem Aarene faaet terpet det gennemgaaede Pensum grundigt fast, saa vi stod vel rustede til at træde ud i den Gerning, vi hver især valgte os.

Sølvgades Skole fylder 100 Aar! Lad den blive liggende i 100 Aar endnu; der vil altid være Elever, som vil skrive Lovsange om den, og Ve den, der vil være med til at synge dens Svanesang!

Administrerende Direktør i Statsanstalten for Livsforsikring fr. Tengqvist (f. 1895):

Som Elev i Sølvgades Skole i Aarene 1902—09 vil jeg gerne være med i Hyldesten ved Skolens 100 Aars Jubilæum. Med særlig Taknemmelighed mindes jeg fra den Tid min Lærer cand. theol. Carl C. S. Christiansen, som døde af spansk Syge under Epidemien lige efter første Verdenskrig. Det skyldtes hans faderlige Raad og Interesse for mig, at jeg læste til Præliminæreksamen og Studentereksamen og derefter tog juridisk Embedseksamen. Det var ogsaa ham, som raadede mig til som 16aarig med Præliminæreksamen at søge ind i Statsanstalten for Livsforsikring, hvor jeg nu er administrerende Direktør. Ogsaa min Klasselærer gennem de sidste 4 Aar, Carl Petersen, er jeg megen Tak skyldig for det trofaste Arbejde, han gjorde, for at vi Elever kunde blive nyttige Samfundsborgere.

Inspektørerne Hoffmann og Bohr og Viceinspektørerne Svendsen og Bonde var ogsaa udmærkede Mænd; men dem havde man selvsagt ikke saa megen Føling med.

Jeg har kun gode og lyse Minder fra min Barneskole.

Leder af Københavns Kommunalærerforenings Feriekolonier, Kommunalærer Em. Eklund (f. 1898):

Hoved-Nr. 853 — et stort Tal at huske for en lille Dreng — blev indprentet mig, da jeg i 1905 blev meldt ind i Sølvgades Skole. En Gang om Maanedene, naar »Skolepengene« skulde betales, fik jeg Brug for det.

Man var lidt beklemmt om Hjertet, da man den første Dag gik gennem Laagen og vinkede Farvel til sin Mor. Træpenalhuset med de nye Griffler og den rødakerede Madkasse var ganske vist Tegn paa, at man var blevet »stor«, men hvor følte man sig lille blandt de mange Dreng i Skolegården. Overgangen blev dog let i det Øjeblik, vi sad ved de lange Skoleborde og kom under Frk. Smiths moderlige Omsorg; vi lærte noget, og endda fik hun Tid til at passe sit Strikketøj —. I de følgende Klasser fik vi forskellige Klasselærere: Rolf Christiansen imponerede os ved sin private Samling af Stenalderredskaber og ved sin Rimkunst; der var et muntret Vers til hver Dreng i Klassen. Bendz var Typen paa en Lærer af den gamle Skole — med Hjertevarme bag det tilsyneladende strenge Ydre. K. Bonde den fint kultiverede og moderne Pædagog.

6' Pige Klasse A 1909—10.

Øverste Række fra venstre: Cathr. Hansen, Ida Levison, Eline Merrild, Ellen Marg. Hansen, Magdal. Sørensen, Ragna Olsen, Lily Petersen, Mary Olsen.

Midterste Række fra venstre: Marie Petterson, Ella Larsen, Valborg Madsen, Kitty Olsen, Bodil Jensen, Kathy Haug, Dagmar Jensen, Agnes Geisler, Astrid Nielsen.

Nederste Række fra venstre: Hertha Burén, Viktoria Krause, Betty Schulz, Ellen Eisen, Agnes Gådda, Dagmar Hansen, Karen Guttormsen, Ragnh. Maymann.

Særlige Begivenheder mindes jeg ikke fra min Skoletid; --- det skulde da lige være en Fridag den 11. Febr. 1909, hvor Danmarkshistorien blev særlig levende for os. 250 Aars Dagen for Stormen paa København fejredes af Sølvgederengene ved et mægtigt Forsvar af Volden mod Drengene fra Naboskolerne.

Skolegaarden var noget for sig selv. I Murstenene var der slidt Huller, hvor man spidsede Griflerne, naar man mødte om Morgenen. Skolebetjenten havde ved sin Kælderør en lille Slikbutik, hvor man i Spisefrikvarteret soldede for »Søndagstøoren«. Under Halvtaget fandtes Skoleklokken; hvor var det fristende at slaa et Slag paa Klokken, naar Gaardvagten vendte Ryggen til. Over Halvtaget hvælvende sig det store Valnøddetræ; efter Sommerferien kunde

man være heldig at finde de modne Valnødder, hvis man mødte meget tidligt eller dristede sig til en Eftersøgning i Halvtagets Tagrende.

Aarene er gaaet — og sent kommer denne Lejlighed til at sige Barndommens Skole, Sølvgades Skole, en Tak for mange lyse Skoleminder.

Ekspeditionssekretær Johs. Krag (f. 1898):

Selv om det er over 35 Aar siden, jeg forlod den kære Skole, staar Skoleaarene fra 1905—1912 levende for mig endnu. Hvor mon ens gamle Skolekammerater er henne? Det skal blive morsomt at møde nogle af dem igen. Vi lærte godt i Sølvgades Skole, og mange dygtige Piger og Drengene er udgaaet derfra. Jeg har haft den Fordel i mange Aar efter at være udgaaet at kunne følge Skolens Arbejde, idet jeg som Fører i F.D.F. havde Forbindelse med Skolen.

Jeg mindes en Tur til Frederiksborg Slot i Hillerød, men desuden er der en enkelt Begivenhed, som staar særlig klart for mig. Det var 250 Aars Festen for Københavns Befrielse. Vi blev den 10. Febr. 1909 samlet i Hold og kom ned i den gamle Gymnastiksal og hørte om Byens Borgeres heltemodige Forsvar af vor kære Hovedstad mod Svenskernes haarde Angreb. Vi sang bl. a. nogle af de Salmer, som blev sunget i Byens Kirker ved Takkegudstjenesten efter Befrielsen i 1659, og vi fik skildret den strenge Vinter 1658—59 under Belejringen. Der var jo ikke langt fra Skolen hen til den gamle Østervold. Det hele gjorde et saa stærkt Indtryk paa en 11 Aars Dreng, at det altid har været et af de Afsnit af vort Fædrelands Historie, der har interesseret mig mest. Oppe bag den gamle Vold spillede vi Bold paa en Legeplads, men Forholdene ved Østervold er efter Boulevardbanens Gennemførelse helt ændrede.

Vi havde megen Respekt for vore Lærere, men holdt alligevel meget af dem. Hvis jeg skulde gøre min Skoletid om, saa vilde jeg prøve at faa lært endnu mere, end jeg fik gjort; thi hvad man i Barndommen nemmer, man ikke let i Alderdommen glemmer.

Hilsen fra F. D. F. K. 3.

Selv om Landsforbundet Frivilligt Drengene Forbund ikke er nær saa gammelt som Sølvgades Skole, er der dog gaaet mange Aar, siden der i 1905 blev startet en F. D. F. Kreds i det gamle København. Igennem alle Aarene siden Starten har Københavns 3. Kreds haft sin Gymnastik- og Eksercitsundervisning i den gamle Gymnastiksal i Sølvgades Skole, og i mange Aar var Størstedelen af Medlemmerne Elever fra Sølvgades Skole. Det har været afholdt i Tusindvis af Øvelser i denne Sal foruden mange Parader og Mønstringer i den gamle Skolegaard, og af og til aabnede Skolen beredvilligt et Par Klasseværelser, naar Gymnastiksalen ikke var disponibel. Der er sket mange Henvendelser fra F. D. F.'s Førere til Skolens Inspektør, Lærerstab eller Skolebetjent, og vi er altid blevet godt modtaget, enten det gjaldt Forholdet til Eleverne, eller der skulde laanes et Lokale.

Da F. D. F. begyndte, var der ikke som nu om Stunder Fritidsbevægelser, der tog sig af Børnene uden for Skoletiden, og den Opdragelse og Udvikling, som Skolen var begyndt paa, fortsatte F. D. F. med under andre og friere

Former. K. 3's Orkester medvirkede før i Tiden ved forskellige Skolearrangementer, blandt andet i Maj 1920 ved Indvielse af Skolens Fane.

Vi takker Inspektør og Lærere for god Hjælp i Aarenes Løb, og Skolebetjentene gennem Aarene skal have en særlig Tak for Forstaaelse og Overbærenhed.

Henning Færch Jensen,
Kredsfører for F. D. F. K. 3.

Johannes Krag,
Formand for F. D. F., K. 3-Samvirket.

Hr. Alstrup med 7' Drengeklasse A 1910—11.

(Her brugte man endnu Borde fra Skolens ældste Tid.)

Øverste Række fra venstre:

Viggo Madsen, Erling Madsen, Carl Rasmussen, Ove Parsberg, Carl Larsen, Carl Petersen, Carl Reiffelin, Knud Hansen, Knud Larsen.

Midterste Række fra venstre:

Hans Nielsen, Aage Bertram, Viggo L. Hansen, Alfred Schunck, Alfred Nielsen, Jørgen Svendsen, Anders Henriksen, Carl Hollenfer, Emil Gislinge, Poul Weinreich, Carl Lyngø, Hr. Alstrup, Aage Knudsen.

Nederste Række fra venstre:

Orla Warberg, Viggo F. Hansen, Harald Mentzler, Anton Jørgensen, Hugo Jensen, Axel Olsen.

Fotograf Erik Birch (f. 1900):

Masser af Minder strømmer igennem min Hjerne ved at læse om den gamle Skoles Jubilæum. Jeg husker Lærer C. C. S. Christiansen. Han havde den rette Indstilling. Han var elskelig over for os smaa, der skulde begynde —

ikke alene at lære Visdom, men ogsaa Livets Fortrædeligheder at kende. Jeg kan endnu to smaa Sange, som han lærte os: »Smaa Lommeur de ile« og »Harry har en lille Hund«. —

Men ikke alle mine Lærere var »Pædagoger«.

Hvilken Forskel er der ikke paa den Skolegang, som mine Børn nu faar, og den, som jeg fik! Og dør i Skolen oplevede jeg min første Forelskelse i Pigen med »Frikadellerne« ved Ørerne. Og tænk, det var platonisk, — aldrig fik man sagt »det« til hende.

Oberstløjtnant Axel Vilh. Hansen (f. 1904):

H. blev udlært i Trælastbranchen, rejste til Georgia for at videreuddanne sig og blev Filialmanager i et større Firma i New Orleans. 1942 meldte han sig som frivillig til U.S.A.-Hæren, kom hurtig paa Officersskolen og blev som Premierløjtnant sendt til Persien. 1943: Kaptajn. 1944: Major og Leder af Forsendelse af Vaaben og Ammunition til Rusland. 1945 blev han Oberstløjtnant. »Legion of Merrit«.

Pastor Carl Sieverts (f. 1913):

Min Far ønskede, at jeg skulde gaa i Sølvgades Skole, fordi han selv havde gaaet der som Barn. Til Trods for at jeg ikke hørte til Distriktet, blev hans Anmodning imødekommet, og skønt jeg har maattet gaa i flere skoler, inden jeg naaede Universitetet, har Sølvgades Skole altid haft Førstepladsen i mit Hjerte som selv ikke den dejlige Gymnasietid har kunnet fortrænge.

Flinke Lærere og Kammerater havde jeg, men jeg husker bedst min første Lærerinde, den i 1941 afdøde Frk. Anna Smith, som besøgte mig, da jeg i 1921 laa med et brækket Ben og siden trofast fulgte mig til sin Død. De interessanteste Minder fra min Skoletid er knyttet til mit Yndlingsfag Historie.

Nu og da førte vi »Krig« i Historietimen hos Hr. Ulrichsen. Klassen var delt i 2 jævnbyrdige Hold, hver med sin Fører, der i Frikvarteret forsynede sine Soldater med Kugler, d. v. s. Spørgsmaal. Naar Timen begyndte, fik vi Lov til at sidde oppe paa Bordene, og de to Hold skiftedes til at spørge hinanden. Kunde man ikke svare, var man skudt og maatte sætte sig ned paa Bænken. Saa kunde man jo let se, hvor mange faldne hvert Hold havde.

Som Fører for mit Parti havde jeg engang det Held at fælde Føreren for det andet Parti med Spørgsmaalet: »Hvor gammel var Christian d. 4', da han mistede sit Øje?« Han havde overset, at der stod 67 Aar, det var trykt med Petit. Et Øjeblik efter blev jeg selv skudt.

Der er jo det ved Minder, at de kan være saa personlige, at andre ikke finder, der er noget ved dem, saa jeg vil slutte her med en Tak til Lærere, Lærere og Kammerater, der gav mig den dejlige Sølvgadetid.

Fru Gerda Poul Jensen:

Sølvgades Skole og Kongens Have. Disse to Navne er uløseligt knyttet til hinanden. Er der mon een eneste af Sølvgade Skoles gamle og nuværende Elever, som ikke har et eller flere gode Minder fra Kongens Have?

H. C. Andersen hyldes paa sin Fødselsdag af Skolen.

For os fire Søkende var Skolen og Haven Midtpunktet i vor Barndom. Vi gik alle 7 Aar i Sølvgedes Skole og havde vort Hjem i Hercules Pavillon i Kongens Have fra 1912 til 1936.

Far blev Gartnerformand i Rosenborg Have i 1910, og det er ikke faa Skoledrenge, han paa en hed Sommerdag har »vandet« med Haveslangen, naar de raabte: »Aah, Mand, gi' en Straale!«

Om Foraaret spillede Drengene »Klink« og »Land« indenfor Havemuren, og Pigerne hinkede Ruder, sprang i Tov og nipsede. I mange Aar spillede vi i Gymnastiktimen Rundbold og Langbold i »Buret«, hvorfra vi kunde holde Øje med Uret paa Skolen.

I vor Skoletid var Inspektør Kristen Kehler det stærke Bindeled mellem Sølvgedes Skole og Rosenborg Slotshave, lige højt elsket af Folkene i Haven som af os i Hercules Pavillon. Hver Morgen ved 8-Tiden gik han Tur i Haven. Han var en høj, smuk Mand med en ualmindelig stor og flot Hat. Jeg har altid tænkt mig, at Inspektør Kehler maa have lignet Holger Drachmand; der har sikkert været det samme Pust af Festivitas over dem begge. Da vi tre Søstre blev voksne, mødte vi tit Hr. Kehler paa Vej til vort Arbejde,

og han skulde altid have at vide, hvordan det gik os; det var saa dejligt at mærke, at han stadig interesserede sig for os. Da han døde i Oktober 1946, følte vi, vi havde mistet vor Barndoms og Ungdoms Ven.

Andante *Bjerregaard-Jensen*

Dej · li · ge Kon · gens Ha · ve
Chri · stian den Fjer · des Ga · ve
Plet, hvor de gam · le tra · ve
om mellem For · ti · dens Træer.
Smaa Børn i · ler
rundt som en legeri · de Flo · d.
Mellem dem sidder hjer · tens god
E · ven · tyr · kon · gen og smi · ler

Af en Vise om Kongens Have,
der i 1917—18 var populær blandt
Ungdommen.

Frk. »Sang-Schjøttz« lukkede op for Sangens Verden for min Tids Skolelever, og hun gjorde det straalende. Jeg ser hende endnu komme ilsomt ind i Klassen, lukke Violinkassen op og tage en Strikkepind frem og rette Krøllerne med — saa kunde Timen begynde.

Frk. Anthon var vor Haandarbejds lærerinde, hun var meget dygtig, og vi kedede os aldrig, naar vi havde hende. Det gjorde vi heller ikke, naar vi

havde Gymnastik hos Frk. Heilbuth. Hun var saa ung og køn, væver og energisk, og saa var hun i Gymnastikdragt.

Min Klasselærerinde var Frk. Anna Andersen. Et mere retfærdigt og retskaffent Menneske kan man ikke finde, og vi holdt af hende, for hun var „vores“. Det var ikke den voldsomme Kærlighed, som til unge Lærerinder, men det var den rolige, solide og trofaste. Det var Frk. Andersen, der aabnede Litteraturens, Poesiens og Teaterets Verden for os. Jeg elskede de Timer, hvor hun satte sig op paa et af Bordene med Fødderne paa Bænken i sin lange Nederdel og højhalsede Bluse og læste „Søstrene paa Kinnekullen“, »Svend Dyrings Hus« o. a.

Den 12. Marts 1946 blev Frk. Andersen begravet. Vi var fire af hendes gamle Elever fra 1914—21, der fulgte hende til hendes sidste Hvilested. —

— — —
Fru G. J. fortæller derefter, hvordan hun med sine gamle Klassekammerater — paa Initiativ af Klassens Duks Elly Ludvigsen — samledes paa 25 Aarsdagen for Udgangen af Skolen (1. April 1946). Videre fortæller hun:

En Søndag stod jeg uden for Skolen og fortalte mine 3 Dreng, at derinde havde deres Far og Mor og deres Morfar gaaet i Skole, og Morfar passede i mange Aar Græsplænen rundt om Akacietræet.

Malerinden Grethe Berg:

Det glæder mig meget, at jeg kan være med til at hylde Sølvgades Skole paa 100 Aarsdagen.

Naar jeg tænker tilbage paa min Barndomstid, falder Tanken altid paa min gamle Skole.

Jeg mindes specielt min elskelige Klasselærerinde Frk. Holst, som en Gang gjorde mig en saa stor Tjeneste, at jeg maa fortælle om det.

Som de fleste Børn havde jeg ogsaa faaet Hul i mine Tænder, endda i Fortænderne, men af Frygt turde jeg ikke gaa til Tandlægen.

Frk. Holst tog mig imidlertid ved Haanden og sagde: »Lille Grethe, du har saa gode Tænder, og dem maa du passe paa!« — og saa fulgte hun mig selv til Tandlægen.

Jeg føler mig nu saa taknemmelig over, at et andet Menneske har været saa klog og forstaaende overfor mig, og jeg har ofte tænkt paa, hvor meget det egentlig kan betyde for et Barn at have en omsorgsfuld Lærerinde.

— — —
(Engang var Grethe Bergs Navn paa alles Læber, man da hed hun »Maggiduddi«. Da vor store Skuespiller Carl Alstrup til en Vise i en Revy søgte en ung Pige, der kunde illudere som hans lille Søster, fandt han hende blandt de Piger, der lige var gaaet ud af »Sølvgades Skole«. I Sommeren 1923 sang hele Danmark: »Det er mig og Maggiduddi«. Red.)

Skuespillerinden Karen Lykkehus:

Minder fra Sølvgades Skole? Ja, det er jo mange Aar siden — *inden* jeg kom i Mellemskolen. Bedst husker jeg Skolegaardene: een paa hver Side af

den store Bygning — henholdsvis for Drengene og Piger, og saa den morsomme runde ud til Gaden, hvor vi ikke maatte være »vilde« — men spadsere rundt. Og saa dette, at der var Gitter hele Vejen ud til Gaden, saaledes at man kunde følge med i alt, hvad der foregik derude. Dette Gitter havde ogsaa mere praktisk Betydning for mig, end for Kammeraterne, idet mine Forældre boede lige ved Siden af i Nr. 20, og min Mor som Følge deraf hver Dag i det store Frikvarter kom hen med en frisksmurt Madpakke til mig. Det var jo dejligt, men det kunde af og til være mindre rart, at Mor af samme Grund kom mere i Kontakt med Lærerinderne. Jeg husker en lille pudsig Episode. Jeg havde en Gang faaet den Idé, at det vilde være mægtig interessant, hvis jeg gik med Brillen. For at opnaa det begyndte jeg, baade i Skolen og hjemme, at tale om, at jeg *saa* meget daarligt — især Sytøjet (som jeg afskyede) kneb det meget med. Mor blev selvfølgelig nervøs og tog mig straks til vores Læge, som konstaterede, at der ikke var Spor i Vejen. Det var selvfølgelig en stor Skuffelse, men værre var det, at Mor nogle Dage efter kom til at tale med min Klasselærerinde, et elskeligt Menneske, Frk. Egesborg, som bekymret sagde til Mor, at det var jo kedeligt, at det kneb lidt med Synet. — *Saa* kom jo hele Historien med Lægen, og jeg husker tydeligt, at Mor til sidst — med et i mine Øren nærmest triumferende Tonefald — citerede Lægens Slutreplik: »Nej, Fru Lykkehus, der er ikke noget i Vejen; deres Datter har endda et Par *ualmindelig gode Øjne*.« — Og dèr stod jeg — og ønskede for første Gang, at der ikke havde været Gitter, saaledes at *alle* kunde se, hvor jeg blev ildrød i Hovedet af Flovhed.

Kære gamle Skole — til Lykke!

Koncertmester Charles Senderovitz (f. 1916):

Naar jeg sætter mig for at mindes min Skoletid, hvilken hele har fundet Sted i Sølvgades Skole, saa styres mine Tanker ikke mod enkelte Episoder, men jeg ser snarere hele Perioden perspektivisk som en stigende Tildragelse med stærkt prægende Punkter.

Eet Punkt: selve Bygningen, hyggelig og lidt hemmelighedsfuld med sine to Afdelinger. Et andet Punkt: En elsket Klasselærer, Hr. Hansen, hvis værdifulde menneskelige Egenskaber har skolet mig langt ud over den reglementerede Skoletid.

Mere: Skolens individuelle Forhold med Haandbold i Kongens Have overfor og Sløjd og Brusebad efter Marsch i samlet Trop til Nyboder Skole. — Sangtimerne, hvor jeg nød Privilegiet at sætte Strengene paa Frk. Schjøttz's Violin, og de betagende Afslutninger ved Juletid med Hr. Langes Nissefantasier paa Tavlen, med kulørt Papir paa Lamperne samt det for Klassens indsparede Midler erhvervede Juletræ i Potte + Godter.

Saaledes som Sølvgades Skole har ladet mig opleve min Skoletid, er jeg Skolen af Hjertet taknemlig, og jeg føler det som en Ære at faa Lov til at deltage i Hyldesten.

*Sekretær Carlo Bletter (f. 1928) og
Fru Dagmar Hagmann (f. von Achen 1868):*

En regnfuld Novembermorgen.

Der er en bestemt Skoledag, som jeg aldrig kan glemme, ikke fordi der skele noget særlig den Dag, men som det nu engang er med Mennesker, ganske smaa ubetydelige Ting kan prente sig dybt og fast i deres Hukommelse. Et Par Ord, et Øjeblikks Syn eller lignende. De er faktisk ikke af nogen særlig stor Betydning, men man glemmer dem dog aldrig.

Min gamle Mormor var nu ikke i det allerbedste Humør, den Morgen hun fulgte mig til Skole. Men der var maaske ikke noget at sige til det. For det første havde jeg vist irriteret den stakkels gamle Kone forfærdeligt den Morgen, hvor hun skulde sende mig i Skole, og for det andet var Vejret saa surt, som det nu engang kan være paa en Novembermorgen, hvor Regnen siler ned i det uendelige. Det var, som der var blevet aabnet for Alverdens Sluser, og man havde en ubehagelig Fornemmelse af, at disse bestemt maatte være uudtømmelige.

Min Mormor havde en Pelskrave om Halsen, og denne var saa gennemblødt, at hun bestemt har maattet vride den, da hun kom hjem.

Den gamle Kone trippede lidt forsigtigt henover Brostenene for ikke at sjaske alt for meget op af sit Tøj, men jeg trampede nok saa ondskabsfuldt, saa det sprøjtede op til alle Sider, og havde min Mormor ikke været saadan en rar og sød lille Kone, som hun nu var, saa havde hun givet mig nogle varme Lussinger midt paa Gaden, men hun nøjedes bare med at sige:

— Barn dog, gaa dog lidt mere forsigtigt paa dine Ben, kan du ikke se, hvor du sprøjter.

Langt om længe naaede vi Skolen, og da opdagede min Mormor til sin store Fortvivlelse ved at rette paa sin Hat, at en rød Farve, der stammede fra en lille Blomsterbuket, der nok saa nydelig var anbragt paa Hatten, løb ud over det hele. Men et Øjeblik efter havde hun glemt det, for hun tog et rask Tag i min Arm og sagde, mens vi gik hen til Jerngitteret:

— Se min Dreng!

— Hva-for noget Mormor? for det ud af mig.

— Der min Dreng, der paa Græsplænen.

Jeg kikkede ind paa Græsplænen og saa en lille Hundehvalp, der sad og hjæffede i vild Glæde. Omkring Græsplænen havde samlet sig en Masse Børn, der raabte og skreg. Enkelte modige vovede sig helt ind paa Græsset for at lege med Hvalpen. Jeg skulde lige til at komme med et mægtigt Udbrud, men holdt inde, for jeg opdagede til min store Forfærdelse, at Mormor græd.

— Hvorfor græder du, Mormor, spurgte jeg?

Først kunde den gamle Kone slet ikke sige noget, hun var helt opløst i Graad, og jeg var ved at blive godt gal i Hovedet, eftersom jeg ikke begreb et Muk af det hele. Men saa langt om længe kom det stille fra hende:

— Jo, ser du lille Ven, da jeg var lille, lige saa lille som du er nu, gik jeg ogsaa her i Sølvgades Skole, og en Dag skete der det samme som dette, du her ser. En lille Hundehvalp havde forvildet sig ind i Skolegaarden, og

til sidst havnede den paa Græsplænen ligesom den lille Fyr der. Jeg gik ind paa Græsplænen og tog den, og saa mente jeg, at nu tilhørte den mig. Og jeg vilde ikke skilles fra den. Jeg havde besluttet, at min Sidekammerat i Skolestuen skulde bortvises, og Hvalpen skulde sidde ved min Side. Den skulde følges med mig altid, og jeg vilde altid være sammen med den. Men det forstaar du jo nok, at det gik ikke. Allerede den første Dag tog Lærerinden Hunden fra mig og sørgede for, at den kom tilbage til sin Ejer, hvilket var Skyld i, at jeg fra den Dag erklærede Lærerinden Krig paa det voldsomste, og jeg tror aldrig, jeg siden tilgav hende det rigtigt. Og nu, da jeg saa den lille Hundehvalp der, kom jeg til at tænke paa det, der skete dengang.

Endnu et lille Øjeblik saa Mormor helt bedrøvet ud, men saa puffedede hun pludselig til mig, og jeg opdagede, at hun smilede.

— Det er en køn en, sagde hun, at jeg staar her og tuder og frembringer endnu mere Vand, jeg synes da ellers, vi faar nok ovenfra i Dag. Naa, men se nu at komme ind min Dreng, før Klokkerne ringer.

Uden for Skolen stod en lille Kone i den styrtende Regn. Hendes Ansigt var venligt og mildt, og hvis man saa rigtig efter, vilde man opdage en Fred og Ro, der tegnede sig i hver Fure. Taarerne trillede ned ad Kinderne, det sitrede omkring de gyldenbrune Øjne, og Munden blev vigende blød. Hun græd ikke af Sorg, men af Glæde. Det var en Glæde for den gamle Kvinde at staa her og mindes sine Barneaar i denne Skole. —

Nu marcherede Børnene ind i den store Bygning.

En ny Dag begyndte for den gamle Skole.

Carlo Bletter.

AFDØDE ELEVER.

Blandt de af Skolens afdøde Elever, som har udmærket sig paa forskellige Omraader, nævner vi her nogle enkelte.

Rohweder, Henriette Margrethe (gift Ernst),

f. 27. Novr. 1839 — død 20. Juli 1925.

Henriette, som har syet Navnekluden (S. 181) blev født paa Nørrebro Nr. 44 (nuv. Fælledvej 18), hvor hendes Fader, der var gode Venner med den bekendt Traktør Lars Mathiesen, ejede et Traktørsted med en meget stor Have. Efter hans Død, 1843, flyttede Henriettes Moder til Slippen (Landemærket) — senere Springgade (Pilestræde), hvor hun »havde Bepisning«. Om Sommeren træffer vi hende paa Dyrehavsbakken, hvor hun har et Beværtningsstelt.

August, Alfred Christian,

f. 23. Okt. 1843 — død 5. Juni 1918.

Deltog som Korporal i Krigen 1864. Stod ved Siden af Løjtnanterne Anker og Castenschiold under Forsvaret af Skanse 2 og fik Dagen før Stormen paa Dybbøl Dannebrogsmændenes Hæderstegn. 1867 Guide i Generalstaben, senere

Regnskabsfører ved den militære Klædefabrik i Usserød. R. af Dbg. (Se Thorsen: »Skildringer fra den slesvigske Krig 1864« Side 203, 204 og 218).

Steenstrup, Carl,

f. 20. Nov. 1843 — død 6. April 1925.

Malmester. Rejste som ung meget i Udlandet. Opfandt en Slags Glas-
skilte, for hvilke han fik mange Medailler. Grundlagde »Kjøbenhavns Annonce-
kompagni«. Fra 1900 helligede han sig udelukkende Digtekunsten. Har ud-
givet: »Med lav Horisont«, »Farvel til Livet« og »Med Dolk og Kølle«.

Thuren, Christian Laurits,

f. 21. April 1846 — død 30. Nov. 1926.

Arkitekt. Afgang fra Kunstakademiet 1868. Den lille Guldmédaille 1874.
Hans vigtigste Arbejder er Frederiksberg Hospital, Musikkonservatoriet og en
Del Kommuneskoler. Bygningsinspektør paa Frederiksberg. Titulær Profes-
sor 1904.

Guldbrandsen, Axel,

f. 26. Febr. 1848 — død 21. Febr. 1923.

Fagottist. Kordirigent. Fra Femtenaarsalderen deltog han i Orkestervirk-
somhed og var 1872—1917 Medlem af det kgl. Kapel. Jævnside med sin
Gerning som Instrumentist var han Kordirigent og blev sin Tids største Ka-
pacitet paa dette Omraade, idet han endte som Overdirigent for de samlede
jyske, fynske og københavnske Sangforeninger.

Bender, Christian Sophus,

f. 20. Novbr. 1849 — død 24. Jan. 1914.

Stationsforstander i Ballerup 1893—1902. Fuldmægtig i D. S. B. 1903—1914.
En af sin Tids dygtigste Kalligrafer.

Hellemann, Carl Christian Hallander,

f. 15. Jan. 1850 — død 2. Maj 1920.

Skuespiller. Blev Sergent, derefter Gymnastiklærer ved Jonstrup Semina-
rium 1875—77. Debuterede som Skuespiller i Fredericia 1877 og gik derfra
til Folketeatret, hvor han var til 1919. Har i Aarenes Løb spillet op mod 400
Roller og hørt til Teatret faste Støtter.

Nielsen, Viggo,

f. 14. Sept. 1911 — død 9. Juni 1941.

Lærereksamen (Blaagaard) 1932. Lærer ved det kgl. Opfostringshus 1933.
Overlærer samme Sted 1939 til sin Død. »Kun 28 Aar gammel fik han det
betroede Hverv at være Overlærer. Myndig, forstaaende og taktfuld med
vaagent Blik for hver enkelts Individualitet opdrog og underviste han Dren-
gene, som elskede ham. I de senere Aar var han Skolens Festarrangør«.

SØLVGADES SKOLEFORENING.

Det var en energisk ung Mand paa 17 Aar, *Richard Hansen* (senere Forstander), der tog Initiativ til at danne Skoleforeningen.

I Skolens Gymnastiksal fik han den 23. April 1919 samlet 100 gamle Elever. Inspektør *Kehler*, Viceinspektør *Herlev* og Lærer *Th. Hald* var til Stede.

Her dannedes da Foreningen, hvis første Formand blev *Vilh. Mauritzen* (Aarg. 1894) med *Richard Hansen* (Aarg. 1916) som Sekretær og nuværende Ejendomsinspektør *Arthur Hansen* (Aarg. 1893) som Kasserer.

Foreningens Formaal var at samle tidligere Elever og ved selskabelige Sammenkomster at holde Kammeratskabet fra Skoletiden ved lige. Man ønskede tillige at yde økonomisk Støtte til Skolens Elever.

I Aaret 1920 startede Foreningen et Elevteater med *Rich. Hansen* og afdøde *Sofus Richter* som Instruktører. Dettes Opgave var at opføre Komedier med Skolens Elever; i Aaret 1920 spillede man Hostrups »Feriegæsterne« og i 1921 »Genboerne«. Alle Rollerne var besat med Elever fra Skolens ældste Klasser, og Prøverne holdtes paa Skolen, medens Opførelserne fandt Sted i et Lokale paa Have-selskabetsvej og paa »Gimle«. Forestillingerne blev opført mange Gange og gav et stort Overskud, som af Skolens Inspektør blev uddelt til Hjælp for trængende Elever. I flere Aar skænkede Foreningen Bogpræmier til flittige Elever, og om Vinteren holdtes der oplysende Foredrag for Skolens ældste Klasser, ved saadanne Lejligheder læste Forfatterne *H. Buchhave* og *Gunnar Jørgensen* af egne utrykte Bøger.

I Aaret 1921 satte Foreningen en Indsamling i Gang for at kunne give Skolen en Fane. Søndagen den 1. Maj 1921 var en stor Dag. I Skolegaarden samledes gamle og unge Elever med Lærerpersonalet ved en stemningsfuld Højtidelighed. Her overrakte Skoleforeningens Formand, Bogholder *Vald. Petersen*, Fanen til Inspektør *Kehler*, som modtog den paa Skolens Vegne. Silkefanen, der er prydet med et smukt Billede af Skolen og bærer Indskriften: »Med Flid vil Maalet du naa«, hører til Skolens Klenodier. Ved højtidelige Lejligheder kommer den frem at sit Hi, og det betragtes af Ungdommen som en stor Ære at faa Rollen tildelt som Fanebærer og Fanevagt.

— I de senere Aar har Foreningen ført en meget tilbagetrukken

Faneindvielse i „Sølvgades Skoleforening“ 1' Maj 1921.

Ved Talerstolen: Richard Hansen (sen. Forstander), Arthur Hansen (sen. Ejendomsinspektør) og Formanden, Bogholder Vald. Petersen.

Med blottede Hoveder: Viceskoleinspektør Herlev og Skoleinspektør Kehler.

Tilværelse, men i Jubilæumsaaret mødtes Forstander Rich. Hansen med en Komité, bestaaende af Ejendomsinspektør *Arthur Hansen*, Viseforfatter *L. Mauritzen*, Drejermester *H. Mikkelsen*, Trykker *Leisner*, Fru *Ingeborg Weisberg* og Fru *Elly Jensen* for at samle de gamle Elever og sammen med dem at fejre den gamle Skoles 100 Aars Jubilæum.

Ved denne Lejlighed vil der blive overrakt Skolen en større Sum Penge, indsamlet blandt gamle Elever. Det er Hensigten, at dette Beløb skal danne Grundlaget for et Legat til Fordel for mindre-bemidlede blandt Skolens Elever.

LIDT OM UNDERVISNINGEN FØR OG NU

INDLEDNING.

Kapitel II § 6 af *Anordningen af 1844* lyder saaledes:

II. Skolevæsenets Diemed.

§ 6.

Det Diemed, med Hensyn til hvilket Underviisningen i Skolerne og alle Dvelfer i samme bør indrettes, er, at Børnene ved deres Sjæls- og Legems-kræfters rigtige Udvikling kunne dannes til gudfrygtige, forstandige og retsindige Mennesker og Borgere, og til den Ende tidligen hindres fra Lediggang og La-ster, værnes til Sædelighed og Orden og anføres til Kundskaber og Færdig-heder, som ere nødvendige for Mennesket og Borgeren.

(Genfremstilling af Anordningen af 1844.)

Forandringer i sociale og politiske Forhold og en efterhaanden voksende Forstaaelse af Barnet har ganske naturligt i Tidens Løb medført visse Ændringer i Formuleringen af Skolens Maal og navnlig af Undervisningens Veje. Saaledes hedder det i Undervisningsplanen af 1945: »Hvor barnlig Lyst og barnligt Initiativ kan indføres i Undervisningen til Fremme for den, bør de altid respekteres og udnyttes«.

Videre siges i samme Undervisningsplan: »Det er Skolevæsenets Sag at planlægge Undervisningen efter faste Synspunkter og samtidig sørge for, at Skolens Plan og Skolens Liv tillader en fri og lykkelig Udfoldelse af de naturlige og almindelige Evner, hvormed det enkelte Barn er udrustet fra Naturens Haand«.

Skolens Formaal i 1945 staar i og for sig ikke i Strid med dens »Øjemed« i 1844, men kan vel nærmest betragtes som en praktisk og mere detailleret Udformning af dette »Øjemed«. Forskellen mel-

lem 1844 og 1945 ligger altsaa ikke saa meget i selve Maalsætningen, — selv om nye Fag er kommet til, og nye Kundskaber kræves — som i de Veje og de Metoder, der anvises.

De vigtigste Afvigelser ligger paa andre Omraader.

Disciplinen var meget haard i gamle Dage og korporlig Revselse blev brugt betydeligt mere end nu.

For dette kan man dog ikke laste Sølvgades Skole. Sagen er, at de første Lærere førte en barbarisk Prygle-Tradition med sig fra de smaa Skoler. I sine Erindringer fortæller allerede Inspektør Lunddahl om sine Bestræbelser for at forbedre disse uhyggelige Forhold.

Men Afstanden mellem Lærer og Elev var tillige langt større end nuomstunder, hvor et Tillidsforhold mellem de to Parter er almindeligt. Hertil kommer i Dag den Forstaaelse mellem Hjem og Skole, som nu søges gennemført.

Endelig var Undervisningsmidlerne i Skolens tidligste Dage særdeles primitive i Forhold til nu.

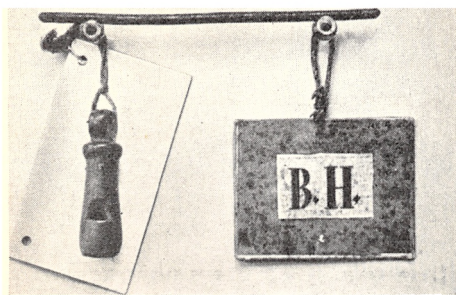
I det efterfølgende har nogle af Skolens nuværende og tidligere Lærere forsøgt at give et Indtryk af Udviklingen inden for de enkelte Fag og belyse Vilkaarene for det daglige Arbejde i Skolens Tjeneste før og nu.

DEN INDBYRDES UNDERVISNING

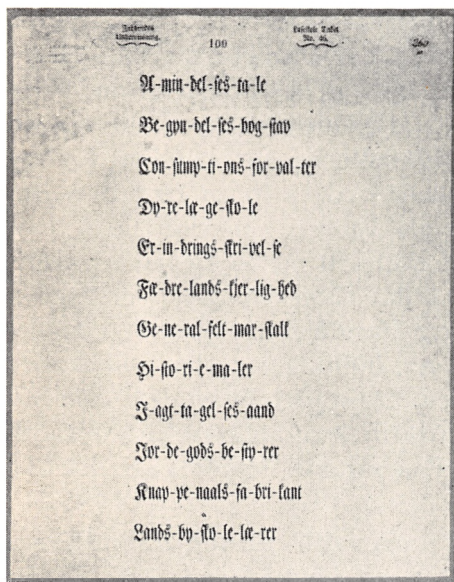
Da Skolen blev bygget, indrettede man som tidligere omtalt 4 særlig store Klasseværelser (11×20 Alen) hver med 6 Fag Vinduer — efter Datidens Forhold i Virkeligheden Sale — men her skulde ogsaa være god Plads, her skulde kunne færdes over hundrede Elever paa een Gang, her skulde den saakaldte »Indbyrdes Undervisning« foregaa.

Metoden gik i Korthed ud paa, at de ældre og dygtigere Elever som Hjælpere for Læreren skulde undervise de yngre og mindre dygtige. Mange af Datidens Pædagoger syntes, at man nu havde fundet de vises Sten. Man proklamerede Metoden under Feltraabet: »Een Skolelærer blandt tusinde Skolebørn!« Under denne Fanfare gik Metoden sin Sejrsgang over hele Verden.

Dens Fædre var *Andrew Bell* (i Madras) og *Joh. Lancaster* (i London), som uafhængige af hinanden havde sat Principet om

Fløjte, der anvendtes af Læreren og Papskilt, hvormed „Bihjælperen“ var udstyret

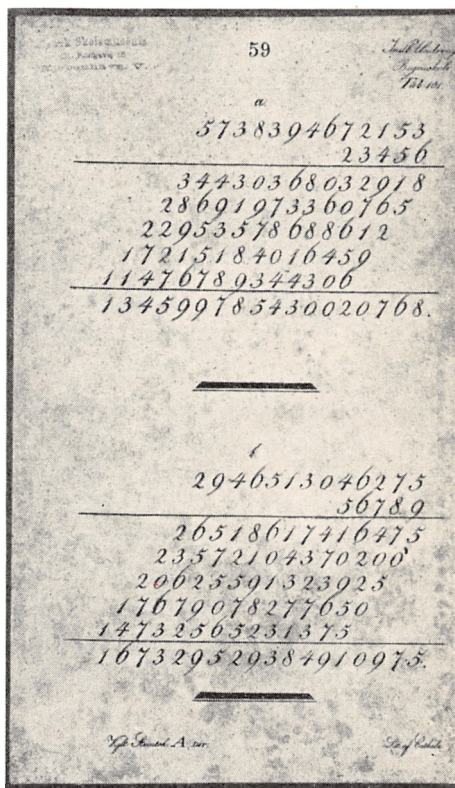

Læsetavle

MATERIEL

FRA

INDBYRDES UNDERVISNING

Regnetavle

Børnenes Virksomhed som Medhjælpere ved Undervisningen i System. Her i Danmark var det Divisionsadjutant *I. N. B. Abrahamson*, der satte Sagen i Gang. Han kom hjem fra Ulandet fuld af Begejstring for Metoden, og i 1819 overdrog Frederik VI ham at

oprette en Forsøgsskole i Kaserneskolens i Sølvgade. Der var særlig to Ting ved Metoden, der tiltalte Majestæten. Først og fremmest det militære Tilsnit; det var en god Forberedelse til Soldaterdressur, og saa var det en billig Undervisningsform: der skulde ikke bruges saa mange Lærere.

Det var de 6—9-aarige Elever, der blev undervist i disse Klasser. Blandt de Lærere, der bestred dette Arbejde, finder vi cand. theol. *Bøttiger* og Seminarist *Thorup*.

Desværre foreligger der ikke Elevberetninger om den indbyrdes Undervisning i Østre Betalingsskole. De ældste Meddelelser om Skolen stammer fra gamle Elever, der nu er 86 Aar, altsaa har gaaet i Skolen 1868—75, og paa det Tidspunkt var Metoden saa godt som afskaffet.

— Lad os da lytte til, hvad *Holger Rützebeck* fortæller om Undervisningen i en indbyrdes Undervisningsklasse:

»Efter Bøn eller et Par Salmever stiller Børnene sig op i Nummerorden langs Væggene, de raabes op, og det efterses, om de er vaskede. Der »formeres Læseskole«. »Hjælperen«, en af de ældste og paalideligste Elever, hænger Læsetabellerne op paa Søm i Væggene. »Tabelklasserne« og »Bogklassen« ordnes foran Lærerens Kateder. Bag hver »Bihjælper« staar de Elever, som han skal vejlede. Bihjælperen faar udleveret et Papskilt og en Pegepind. Derpaa kommer det højtideligste Øjeblik. Læreren giver et Stød i Signalfløjten, og Eleverne marscherer Parademarsch rundt i Skolestuen. Hver Bihjælper med Følge gør holdt foran den Tabel, der skal studeres. Et nyt Stød i Fløjten. Arbejdet begynder. Bihjælperne vejleder og retter. Der er en Alarm, som naar en Flok Strandfugle flyver over vore Hoveder. — Paa samme Maade gaar det til i »Regneskolen«.

Een Lærer kunde som sagt have over 100 Elever i sin Klasse, ja i Østre Betalingsskole skete det, at en Lærer havde 127 Elever, hvilket svarer til det samlede Antal i 4 almindelige Klasser nu om Dage. —

Men Metoden gik af Mode; nogle Aar efter blev den ganske bandlyst, fordi den i sin Overdrivelse kunde virke aandløs og sløvende.

Viceinspektør *Schouboe* ved Vestre Betalingsskole søgte ganske vist at indføre en forbedret Metode, ved Hjælp af hvilken han ogsaa kunde undervise op mod 100 Børn i Klassen, men alligevel have alle

Elever under sin umiddelbare Paavirkning, uden at have Hjælpere blandt Børnene — men de store Klasser forsvandt alligevel efterhaanden.

En Bekendtgørelse fra Undervisningsministeriet ophæver i 1865 alle Bestemmelser, der var givet til Fremme af den indbyrdes Undervisningsmetode.

De sidste 2 »Sale« i Østre Betalingskole blev delt i 1872, men endnu bærer vor ærværdige Skole Spor af den tidligere Ruminddeling, der minder os om Fortidens pædagogiske Metoder.

IAGTTAGELSESUUNDERVISNING OG HJEMSTAVNSLÆRE.

Af *Thyra Mortensen*.

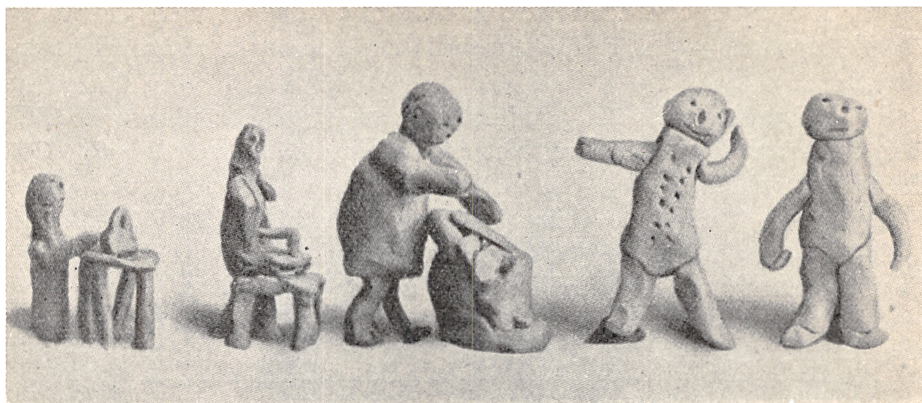
I de Aar, jeg var knyttet til Sølvgades Skole, tumlede jeg især med Idéer om disse to Fag, og jeg vil her prøve at give en lille Redegørelse for, hvad mine Tanker var om dem:

Iagttagelse skulde træde i Stedet for Fortælling. Man skulde vænne Børnene til selv at se og høre, saa de gennem Selverfaring fik en Viden, som var langt mere værdifuld end Lærerens Beretning. Det, man selv finder ud af, bliver en aandelig Ejendom, som sidder langt bedre fast i ens Erindring, end det, som andre meddeler en. Det bringer ogsaa megen Glæde ind i Livet at gaa med aabne Øjne og se og høre en Del, som andre maaske slet ikke forstaar at opdage, og det giver Forstaaelse af det omgivende Liv og udvikler derved den praktiske Sans.

Af Hjælpemidler brugte jeg afd. Frk. Baggesens Idéer, for en stor Del Papirfoldning, da Børnene gennem dem selv kunde se, hvad Foldningerne førte til. Dog fandt jeg, at Papiret kun gav et begrænset Stof til arbejde med, og jeg brugte langt mere Ler, som gav saa rige Muligheder for Barnet.

Efter min Mening bør man ikke kalde Lerarbejdet Smaasløjd, da det skal være et »aandeligt« Hjælpemiddel, og Haandens Udvikling bliver underordnet.

Jeg har med Leret ladet Børnene udtrykke, hvad de havde tænkt sig gennem Samtalen. Her saa man deres Forstaaelse eller Misforstaaelse og deres aandelige Standpunkt. Medens Barnet arbejdede, gennemtænkte det Stoffet, saa dette kom til at staa mere klart. Især kom det til at betyde meget for de svagere begavede Børn, da de

Fru Thyra Mortensen har fortalt Børnene i 1' Klasse om Arbejdet hjemme hos Mor og om „Tornerose“. Bagefter har de gengivet det i Ler: 2 Smaapiger, der stryger, og en, der vasker. Fra »Tornerose«: Kokkedrengen søger at dække sig for Lussingen fra Kokken.

derefter lettere kunde udtrykke sig om Emnet. Børnenes Glæde ved at arbejde med Ler var meget stor, og især de svagt begavede var henrykte, og det var en stor Opmuntring, naar de gik hjem med en lille Ting, de havde lavet. Vi malede næsten alt. At deres Fantasi kom i rig Bevægelse, siger sig selv.

Naturligvis lærte Børnene gennem Modellering at bruge Hænderne, tage varsomt og især arbejde hurtigt, da Leret ellers tørrede; men jeg gav dem kun lidt Vejledning, og af Redskaber havde de en Haarnaal og en Griffel.

Spadsereture, Sandkasse, Tegning og Maling m. m. brugtes som vigtige Støttemidler.

Hjemstavns læren tænkte jeg mig skulde være en Fortsættelse og Udvidelse af Iagttagelsesundervisningen, men stadig med større Rammer om Hjemmet og Skolen og videre ud, saa den kunde være Grundlag for den senere Geografiundervisning. Dens Maal var at samle Kendskab og Kærlighed til det Sted, hvor Børnene voksede op og senere lære dem at elske deres Hjemstavn og Fædreland.

De modellerede hele Landskaber i Tilknytning til Undervisningen. Paa Papstykker fra Tegneblokke formedes i Ler f. Eks. Land, Hav, Ø, Halvø, Sund, Fjord, Aa, Sø m. m. Mos plantedes i det vaade Ler, og senere maledes det hele.

FORSØG FRA MIN LÆRERTID

Af Rolf Christiansen.

Mens jeg var paa Jonstrup Seminarium, sagde vor Lærer i »Praktisk Færdighed«, *Hans Mortensen*, Gang efter Gang: »Det nytter ikke kun at bruge Ord, naar man underviser Børn, man skal vise dem noget: Ting eller — i Mangel deraf — Billeder«.

Det skrev jeg mig bag Øret, og det har siden i hele min Lærertid været mit ledende Princip, ikke alene overfor de smaa Drengene under Anskuelsesundervisningen, men ogsaa senere op i de højere Klasser og i alle Fag.

Da der imidlertid er snævre Grænser for de Ting, man kan tage med sig ind i Skolestuen, slog jeg mig navnlig paa at samle Billeder og klæbe dem op paa Papstykker.

En Dag viste jeg Inspektør *Hoffmann* min lille Samling. Han syntes godt om Billederne og sagde: »Det er bedre, at De faar en Kasse til Deres Billeder«. Efter at jeg havde faaet Kassen, tog jeg for Alvor fat paa at udvide Samlingen. Drengene var svært interesserede i Foretagendet og kom hver Dag med Billeder til mig, og til sidst havde jeg mere end tusind samlet paa denne Maade. Desuden lavede jeg 12 Trærammer, hvori jeg kunde sætte Billederne. Disse Rammer hængte jeg paa Klassens Vægge, og hver Uge skiftede jeg Billederne, og naar Drengene var færdige med deres skriftlige Arbejde, maatte de rejse sig og gaa hen og se paa dem.

Jeg havde i min 4. Klasse en lille, meget døv Dreng. Han var en underlig lille Fyr med en mærkelig dinglende Gang og et sky Væsen og derfor stadig til Nar for de andre Børn. I Timerne sad han sløv og stirrede ud i Luften.

Saasnt jeg opdagede, hvordan det var fat med ham, flyttede jeg ham hen paa den forreste Bordrække, saa nær ved mig som muligt, men det hjalp ikke. Jeg var meget ked af at se paa den stakkels Dreng og spekulerede paa, hvad jeg skulde gøre for at faa ham med, skønt det syntes haabløst. En Dag lavede jeg et stort Kræmmerhus af Tegnepapir, skar den yderste Spids af og holdt det hen for hans ene Øre; saa talte jeg ind i Aabningen. Det gav et Sæt i ham — han hørte, hvad jeg sagde. Da jeg kom hjem, lavede jeg en stor Trag (40 cm lang), satte et Rør i den spidse Ende og et

Haandtag paa Siden til at holde i. Drengene saa forbavset paa mig, da jeg pakkede min »Tud« ud. Mest forbavset var dog den døde Dreng, da jeg gav ham Tuden i Haanden og viste ham, hvorledes han skulde holde den. Han skottede lidt forskrækket til Kammeraterne. Jeg satte mig paa Katederet og talte til ham, og han forstod, hvad jeg sagde.

Det var dengang; nu er der som bekendt oprettet Tunghøreskoler for de stakkels defekte Børn, saa de ikke mere behøver at føle sig som Udskud af Menneskeheden.

UNDERVISNINGSVEJLEDNINGER I DANSK

Af *Ingeborg Cadovius*.

I November 1919 udsendtes Undervisningsvejledning Nr. 1: En Læsetime paa 1. Læsetrin (2. og 3. Klasse). Vor kloge og erfarne Chef, Skoledirektør *Fossing*, gav dermed os Dansk lærere et udmærket Hjælpemiddel. Dens klare Tilrettelæggelse af Timen hjalp os til at udnytte Tiden og gøre Arbejdet afvekslende for Børnene. Saa kortfattet den end var, rummede den en Rigdom af Enkeltheder og gode Raad; saaledes lærte jeg derigennem rigtig at forstaa Ordforklaringens Betydning for Børnenes Ordforraad. Ved Aarsprøven havde jeg lagt Mærke til, at Eleverne i en 7. Klasse, hvor jeg havde Tilsyn, saa meget bekymrede ud og var længe om at komme i Gang, da de skulde skrive Stilen »Fortæl om nogle Oplevelser fra en Spadseretur i Nærheden af dit Hjem«. Da jeg bagefter spurgte dem om Grunden dertil, svarede de, at de ikke rigtig vidste, hvad Ordet Oplevelser betød. Dette maatte jeg tænke paa, da jeg i Vejledningen som Eksempel paa Forklaring af et Udtryk fandt: Hvad den unge Mus havde oplevet, d. e. set, hørt og lagt Mærke til.

I Oktober 1920 fik jeg gennem Inspektør *Kehler* Opfordring til som Undervisningsassistent hos Skoledirektøren at tage mod Besøg af Lærere i 3 ugentlige Dansk timer i 2. Klasse. De to Dage skulde der være aabent Hus, den tredje blev 30 Lærere, som havde Dansk i den tilsvarende Klasse, tilsagt til at møde. Hr. *Kaj Nielsen* (nu Inspektør ved Seminarieskolen) skulde paa samme Maade demonstrere Vejledningen i en 3. Klasse. Vi fik for vort Arbejde et Honorar og desuden en i Begyndelsen urimelig stor Timereduktion, 18 ugentlige Timer, som dog snart blev nedsat til 12, senere til 6.

Det følte som et stort Ansvar, at Skoledirektør *Fossing*, skønt det drejede sig om hans Hjertebarn, ganske overlod til os selv, hvorledes vi vilde gribe Sagen an; han havde kun een Gang hørt mig undervise, og jeg saa ham først, da han sammen med Lærerne kom til den første Time. Han mødte til hver eneste Demonstration, og efter Timen gennemgik han paa den elskværdigste Maade og understregede hver lille Ting, han havde glædet sig over. Tilhørerne var altid venlige og opmærksomme; saaledes husker jeg en ældre Lærer, som var kommet ind fra Brønshøj Kl. 8 om Morgenen; han takkede mig for, hvad han havde hørt, men vilde dog ikke faa megen Brug for det, da han skulde gaa af til den 1.

Til sidst, da alle 2. Klassernes Lærere havde overværet Undervisningen, blev samtlige Vikarer tilsagt til at møde. Aldrig glemmer jeg, hvor smukt Skoledirektør *Fossing* talte til dem om Lærergerningens Betydning.

I November 1921 kom Undervisningsvejledning Nr. 2: En Læsetime paa 2. Læsetrin (4. og 5. Klasse). Hr. *Kaj Nielsen* modtog derefter Lærerne fra 4. Klasse, jeg fra 5. Klasse. Da Skoledirektøren havde været der nogle Gange, mødte i Stedet efter Tur den Vice-direktør, hvis Distrikt de tilsagte Lærere kom fra. Da jeg 1. November 1922 forlod Skolen, overtog Viceinspektrice ved Grundtvigsskolen, Frk. *Ingeborg Holst*, mit Arbejde.

Skoledirektør *Fossings* Vejledninger undervises der efter den Dag i Dag, og de virker ikke paa noget Punkt forældede. De er stadig en Støtte for enhver Lærer, der tager Del i Vikarernes Uddannelse; de er, som en Lærer sagde, gaaet os alle i Blodet.

HISTORIEUNDERVISNING

Af *Georgia Schiøtz*.

Vor gamle Skole har i sin Beliggenhed en storartet Hjælp for Undervisningen i Historie. Man sætter sin Flok i Linie 10 og naar Nationalmuseet, Glyptoteket og Christiansborg saare let. Børnene er lykkelige for alle 3 Steder. Jeg har set de store Piger, hvide i Ansigterne af Træthed, følge Magister *Kofoed-Petersen* 2 Timer mellem Glyptotekets Mumier, men Øjnene hang fast ved ham. Jeg skal sent glemme, da jeg havde fulgt en lille 3. Drengeklasse rundt i den danske Samling paa Nationalmuseet og talte dem op, da vi var fær-

Kongens Have, nogle Aar før Skolen blev bygget.

dige — 7 manglede! Naturligvis var jeg ærgerlig — saadan noget maa ikke ske — men en lille Mand kunde straks hjælpe mig: Det var lige sket, og han troede nok, de var gaaet tilbage til Gravhøjene. Jeg tilbage — og der sad ganske stille de 7 smaa Mænd og hyggede sig — de *sad* bare. Jeg var overvundet.

Har man vist Børnene Nationalmuseet, kommer de Gang paa Gang og fortæller, at de har været der alene. Det er ordnet saa dejligt, at de har Lyst til at være derinde.

Aldrig har et Besøg i Eskimoafdelingen rørt mig mere, end da vi paa Vej op til *Knud Rasmussens* Mindeværkelse kom forbi *Eigil Knuths* Granit-Buste af en gammel Eskimokvinde. En af de store Drengene stod lidt stille foran hende og klappede hende paa Kinden, som kunde det have været hans gamle Bedstemor. Jeg saa paa Kustoden, men ingen af os kunde faa os til at sige til Drengen, at han ikke maatte røre Tingene.

Som nærmeste Nabo har Skolen endelig Rosenborg. Hvilken

Dreng eller Pige vil ikke gerne se Kongens Krone og Sværd og Christian IV's blodige Vams eller tale i den »Telefon« — det Tale-rør, som endnu er i Christian IV's Stue. Fra Børnene er smaa, har de leget omkring Slottet, og de kan lide at vide, hvad der er derinde, og dets Skønhed ta'r dem altid. Naar vi gaar derfra, gør vi altid en Runde indom Gaarden til Mineralogisk Museum og ser den Meteorsten fra Grønland, som *Knud Rasmussen* har bragt hjem til Danmark. Det sætter endnu en Gang Tankerne i Sving for det helt store.

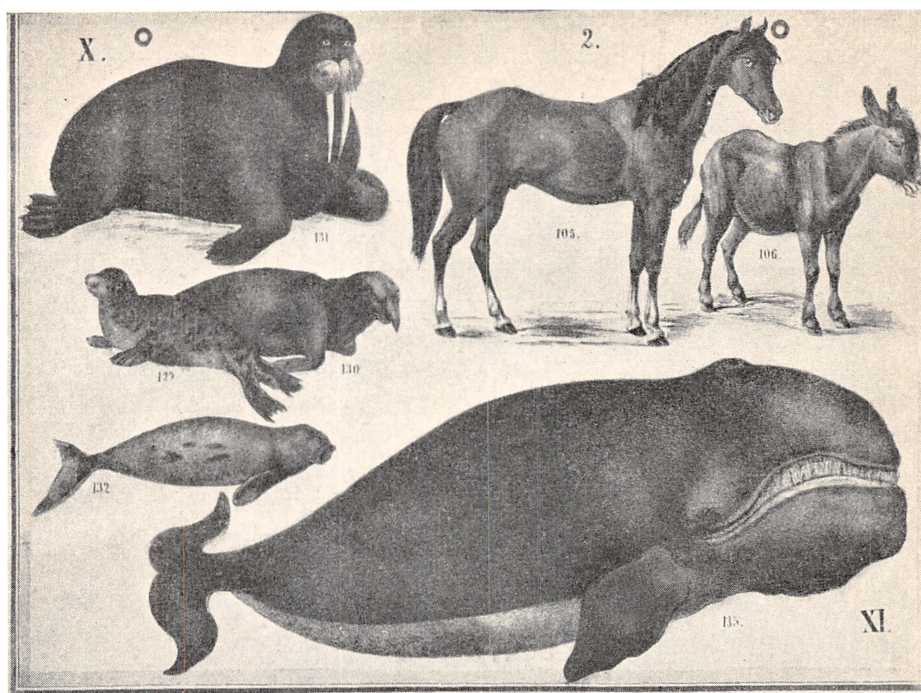
At gaa indenfor i Mineralogisk Museum og Statens Museum for Kunst lige overfor med de store Børn er noget af en Oplevelse. Den gamle Skole ligger saa heldigt, at man kan skabe Atmosfære om sit Stof ved smaa Udflugter i dens Nærhed. Ikke alle Ture opfattes saa poetisk af Børnene, som da en lille Pige, en Dag vi vilde i Botanisk Have, sagde til mig: »Frøken, skal vi nu i Paradisets Have?« Der er saa kønt derinde om Foraaret, saa jeg modsagde hende ikke.

NATURHISTORIEUNDERVISNING

Af *Georgia Schiøtz*.

Takket være Magister *Ditlevsens* og Lederen af Biologisk Studiesamling, *Egede Andersens* Indsats, har vi nu Præparater, der giver Indtryk af Dyrenes nedbrydende eller opbyggende Færden i Naturen. Bagefter kan man ved Hjælp af et dejligt Lysbilled- eller Filmsapparat vise Børnene Dyret selv, bevægende sig i Naturen og iagttaget, uden at det ved det. For ca. 40 Aar siden var Samlingen sammenstuvet i alt for faa Skabe i en Stue, der ogsaa var Lærerværelse. Billederne fandt man for Størstedelen i Bøger, de var meget smukt udført, men der var alt for mange Dyr paa eet Blad, og Krokodillen var ikke væsentlig større end Gekkoen eller Firbenet.

Men i Dag oplever Børnene i Løbet af en halv Time mere paa en Film, end vi vilde kunne meddele dem. Og dog — naar man som jeg har set Samlingen komme under bedre og bedre Vilkaar, røres man altid over den Kærlighed til Arbejdet, der har været hos Generationen forud. Mange løjerlige Ting er saa øjensynlig bragt til Veje paa personligt Initiativ. Æren og Takken for dette Arbejde tilkommer i første Række Lærer *H. V. Andersen* — en af de mange

1847. De naturhistoriske Billeder fra Skolens første Tid var meget smaa (24×33 cm). De var haandmalede og smukt udført, men paa samme Af-bildning var anbragt flere Dyr af forskellige Dyr-Ordener, hvilket let kunde skabe Forvirring.

særprægede Personligheder, der udgjorde Skolens Lærerstab omkring Aarhundredskiftet.

Gemt og puttet ned i mærkelige Flasker og bitte smaa Papæsker laa Ting, der talte om Dyr. Har de været brugt, som de har været samlet, saa har den gamle Undervisning ogsaa haft sin store Værdi; og Andersen har kunnet finde ud af det hele, for han gik ene om det.

Orden paa det hele kom der, da Viceinspektør *Herlev* gjorde en stor personlig Indsats. Bred og med herligt Humør kom han med Hammer, Søm og Sav og fik Dyrene ordnede efter Plan i det lille Værelse, der blev indrettet til dem. Billederne, som Hr. *Alstrup* indkøbte med Betænsomhed, store kønne Billeder med kun eet Dyr paa, blev nu hængt op i Nummerorden, saa de var nemme at finde.

1947. Et Raakid opstillet i naturlige Omgivelser, udført af Biologisk Studiesamling. (Leder Hr. Egede Andersen)

Derefter var det let at flytte ind til de helt smukke, gode Forhold, der nu er blevet Naturhistorieundervisningen til Del.

Naar man i ca. 40 Aar hvert Aar har baaret Flagermusen op og ned ad Trapperne til 3. Klasse, for ikke at tale om den lille, rare Sælhund, foruden de mange andre Seværdigheder, føles det som en Rigdom at staa i et fint Naturhistorieværelse med Børnene siddende omkring sig, mens man selv har samlet Dagens Dyr paa et lille Bord, der let rulles frem og tilbage mellem dem. Saa er der skabt de bedste Betingelser for at vække Børnenes Kærlighed til Naturen, hvis vi har den samme Varme for Faget, som de gamle før os med deres ringere Virkemidler saa utvivlsomt har haft.

ARBEJDE I FORSØGSKLASSER

Af *Georgia Schiøtz* og *Johanne Uhrskov*.

Forsøgsklasser! Vi havde nok hørt Foredrag om Forsøgsklasser,

Geografi-Undervisning 1947.

Under Fru Agnes Andersens Ledelse former Børnene deres Landkort i plastisk Træmasse. Bagefter maler de dem.

men derfra til selv at være med til at begynde Forsøget var dog straks et Spring. Men det Mod, vi manglede, bibragte vores Inspektør i os med sit rolige: »Jo, hvorfor dog ikke!« og han ydede os ogsaa trolig Støtte.

Det var meget fornøjeligt at se Arbejdet i I. FM under en helt ny Form, og meget anstrengende, fordi Stoffet maatte samles, men lønnende, fordi man var i en saa levende Kontakt med Børnene. At det morede dem, var udenfor enhver Tvivl. For Pigeklasserne, som vi havde det første Aar, var det en stor Hjælp, at Fru *Nørvig* gav Lærere Undervisning om Aftenen i forskelligt praktisk Arbejde. Og saa havde jeg det Held selv paa Siljan-Skolen — en dejlig Skole — at have faaet lært en Del om Lerarbejde og dernæst herhjemme at træffe Billedhugger *Isenstein*, der redbon kom hen i Klassen og var os behjælpelig og laante os Redskaber til Metalarbejder. Det glemte Pigerne ham ikke.

Naar man tænker tilbage paa denne første Gang med Forsøgsklassen, er det altid Turene rundt paa Museerne i København med Omegn, man husker. Børnene saa selv og skrev selv om det, de saa, de fik lettere ved at meddele sig. De lærte deres By at kende, hørte om dens Oprindelse, dens Kampe, dens kendte Mænd, saa dens Minder. Paa Turene uden for Byen oplevede man deres Glæde over Naturen. Paa en Tur til Farum en mild Novemberdag, sagde en Pige ganske stille: »Jeg vidste ikke, at Skoven ogsaa var køn uden Blade«.

Saa husker man Historien og Geografien, hvor vi i saa udstrakt Grad kunde faa Erhvervsgeografien med ind, knytte den til det daglige Liv, idet vi selv tegnede Verdenskort og lod smaa Skibe, lavede af Ler i de praktiske Timer, sejle med Varer fra Land til Land. Børnene var selv i Arbejde og forstod, at vi Mennesker hører sammen, er afhængige af hverandre og kan hjælpe hverandre.

Skolen har stadig taget Arbejdet i Melleskolen op under nye Former, og det forekommer alle, der har prøvet det, at det er en Fornøjelse for Børnene, men slet ikke mindre for Læreren.

Den gamle, 100aarige Skole, der begyndte med indbyrdes Undervisning, lader sig ikke af sin Alder holde tilbage; den er stadig ung nok til at gøre de nye, gode Forsøg med. Den skal ogsaa nok fortsætte dermed i Fremtiden.

HUSGERNING

Af Ingeborg Omøe Petersen.

Eleverne fra Sølvgades Skole har siden 1920 faaet deres Husgerningsundervisning paa Nyboder Skole, hvor der findes 2 velindrettede Køkkener af forskellig Type. Type I, Enkeltmandskøkkenet eller Forberedelseskøkkenet, er indrettet med Henblik paa samtidig at give Eleverne i en Klasse Indøvelse i det samme Arbejde, det være sig Rengøring, Vask, Madlavning eller Bagning, hvorfor der i dette Lokale findes 28 Arbejdspladser, udstyrede som smaa Køkkener. Type II, Familiekøkkenet, er beregnet paa at give Eleverne større Selvstændighed, idet kun 1 Barn fra hver Familie, hvoraf der som Regel findes 4, har det samme Arbejde: Madlavning, Vask, Rulning, Bagning, Rengøring o. s. v. Forberedelseskøkkenet benyttes hovedsagelig af 1. fm Pige Klasse, men af og til ogsaa af 2., 3. og

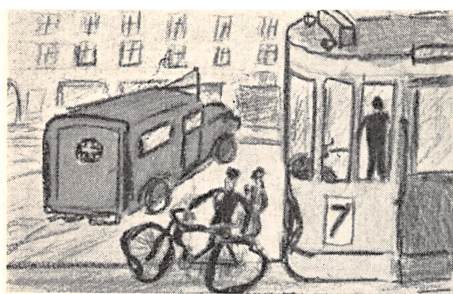
1947: 1' FM-Drengeklasse arbejder i Skolekøkkenet.

4. fm. 1. fm har 2 ugentlige Timer, 2. og 3. fm 4 ugentlige Timer.
4. fm 3 ugentlige Timer.

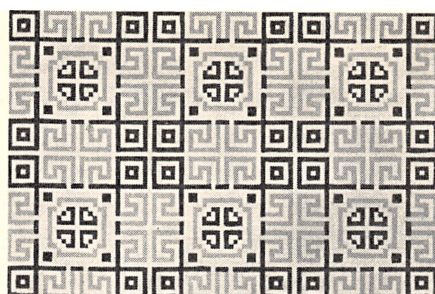
1945 indførtes Husgerningsundervisning for 1. fm-Drengeklasse i første Skolehalvaar, mens den tilsvarende Pigeklasse faar Sløjd. Efter første Skolehalvaar bytter de to Klasser Fag. Denne Ordning er ret utilfredsstillende, da Drengene paa den korte Tid kun kan faa et lille Indblik i Fagets Muligheder, men de naaede dog i December at lære at bage Pandekager. Til Julen havde de lært saa meget, at de kunde hjælpe deres Moder ved Bagningen.

TEGNING

I Anordningen af 1844 omtales ikke Faget Tegning, men det kom alligevel ind i Skolen 1847, da Tiden krævede det. Haandværkerstanden gennemgik nemlig i disse Aar en stærk Udvikling. Fordringerne ved Svende- og Mesterprøverne skærpedes, og Haandværkslavene maatte derfor kræve Tegning som en Nødvendighed. Man kunde nok faa Undervisning i dette Fag paa Kunstakademiet, i Søn-

Et Ulykkestilfælde. Fritegning
udført af en Dreng i 1. FM.

Tegning til Korsstingsarbejde
udført af en Pige i 2. fm.

dagsskolerne og paa det tekniske Institut, men hvis Drengene først begyndte deres Uddannelse her, vilde de næppe kunne naa den Færdighed, der krævedes ved Svendeprøven. I Beretningen af 1847 tales der om Faget som pædagogisk Dannelsesmiddel, om den »forædlende Indflydelse« det har paa Sindet paa samme Maade som Sangundervisningen.

Østre Betalingsskole har været saa heldig at have haft en Række Tegnelerere, der ikke alene forstod at bibringe Eleverne udmærket Tegnefærdighed, men ogsaa var Pionerer for deres Fag.

Vor første Tegnelerer var Portrætmaler *Frederik Helsted*, der underviste de to øverste Drengklasser (ialt 6 Timer à 24 Skilling). Gennem sin Undervisningsmetode prægede han hele Byens Tegneundervisning. Han afløstes 1860 af *Heinrich Janniche*, der var opdraget i *Helsteds* Hjem, selv havde været Elev i Østre Betalingsskole og nu førte Traditionerne videre. *Janniches* Tegnesystem havde i sin Tid stor Betydning, men det fik en haard Kamp at bestaa, da Genremaleren *C. F. Andersen* tog fat paa at omplante *Spehlmanns* System paa dansk Grund; *Andersens* Autoritet var imidlertid *Janniche* for stærk, skønt han udfoldede en anselig Forfattervirksomhed som Polemiker.

Oprindelig byggede Tegneundervisningen paa Aftegning af Plancher; med omhyggelig graduerede Fortegninger arbejdede Eleverne sig frem til rumlig Gengivelse efter Klodser og visse stereometriske Grundformer.

Senere afløstes de noget abstrakte Former af »Modeller og virkelige Ting«, saaledes som ældre vil huske det fra deres Skoletid:

Cigarkasser, Mælkespande, Urtepotter o. lign. I dette var det Iagttagelsen og den objektive Gengivelse, der var Hovedsagen.

Men de sidste tyve Aar har bragt en Ændring i Forholdene. Det værdifulde af det gamle er bevaret, men man tager nu Hensyn til Barnet og Barnets Alder som en Periode af selvstændig Værdi.

Pigerne beskæftiger sig bl. a. med dekorative Arbejder, specielt Tegning til Broderier, og Drengene har f. Eks. Illustrationstegning og mere eller mindre frie Opgaver, hvorigennem de ledes til at udtrykke sig personligt og til at faa Udløsning for noget mere selvstændigt. Den strenge Klasseundervisning er i mange Tilfælde afløst af mere individuelle Former for Arbejde.

SLØJD

Af *Ellen Sørensen* og *Hans Vemmer*.

Efter Sommerferien 1921 fik Sølvgades Skole endelig Del i et Fag, som allerede Skoleloven af 1814 havde stillet i Udsigt, men som hundrede Aar efter endnu ikke var indført ved alle københavnske Skoler.

Nyboder Skole blev Sølvgadedrengenes Redning. Viceskoleinspektør *Vemmer* fortæller, at han som ung Sløjdlærer var den første, der indviede dem i Sløjdens Mysterier.

»Det var kvikke og interesserede Fyre, der troppede op. De tog en rask Løbetur i Frikvarteret for at være paa Pletten, naar Klokken ringede i Nyboder Skole. Ved Eksamen kunde de præstere en smuk Udstilling af Stiger, Bjælkehuse, Biler, Blomsterskamler, Spækkebrætter og Skakborde, som de stolte og glædestraalende vendte hjem med.

Gennem 26 Aar har Drengene vandret til Nyboder Skole for at sløjde, og mit Ønske for dem ved 100 Aars Jubilæet skal være, at de foruden andet godt maa faa deres egen Sløjdsal.«

I de senere Aar har Lærerinde Frk. *Ellen Sørensen* undervist vore Dreng i Sløjd, og hun fik i 1946 den interessante Opgave ogsaa at indvie Pigerne i Sløjdens Mysterier, idet Københavns Skoledirektion indførte Sløjdundervisning for Piger i 1. fm-Klasse (dog kun det halve af Skoleaaret).

Paa Spørgsmaalet om Pigerne har Anlæg og Lyst for Faget, udtaler Frk. *Sørensen*:

1947: 1' fm-Pigeklasse arbejder i Sløjdsalen.

»Det er min Erfaring, at Pigerne værner sig til at behandle Værktøjet, og de er meget interesserede og ivrige, maaske lidt mere forsigtige og uselvstændige, men til Gengæld mere omhyggelige og taalmodige end Drengene. Lysten til Sløjdarbejde mangler ikke hos Pigerne, det vil blot være svært fuldtud at tilfredsstille denne Lyst i det halve Aar. Netop som Pigerne er godt i Gang i Sløjdsalen, skal de skifte til Skolekøkken. Man maa haabe, at denne svage Begyndelse snarest maa blive efterfulgt af en gennemført Sløjdsplan for Pigerne i de store Klasser.«

HAANDARBEJDE

At *Ella Fugmann*.

Haandarbejde var et af Hovedfagene i 1847, og de 2 Jomfruer og 3 Madammer — saadan tituleredes Lærerinderne dengang, — der var ansat ved Skolen, underviste kun i Haandarbejde. De to mindste Klasser var fritaget for Faget indtil 1863, men til Gengæld havde de andre Klasser Haandgerning i 8 af Ugens 30 Timer. De fleste Piger

har imidlertid sikkert haft deres Haandarbejds erfaringer, inden de fik dem i Skolen. Man købte ikke mange færdige Beklædningsgenstande i de Tider, saa den Mor, der skulde holde sin Flok pæn og ordentlig, skulde nok lære sine Døtre at bruge Naal og Strikkepinde, før de fik Lærdommen i Skolen.

I 1871 fik Skolen sin første Overlærerinde, hvis fornemste Opgave det var at tage sig af Haandarbejdet, der efterhaanden blev overtaget af de uddannede Lærerinder. Utallige er de Strømper, hun har maattet se paa, for Pigerne strikkede Strømper i alle Klasser: sorte eller brune Uldstrømper og kulørte og hvide Bomuldsstrømper af finere og finere Garn. Med de Aalenmaal, der endnu findes paa Skolen, har hun maalt Stof ud til Særke og atter Særke og — Manchet-skjorter, for dem skulde Pigerne sy i øverste Klasse. I 1876 fik man Afgangsklasse, hvor Pigerne syede een eller flere Kjoler, de første Aar i Haanden, men i Firserne begyndte man dog at bruge Symaskine. Pigerne fik to Karakterer i Haandarbejde: een i Syning og een i Strikning, og de mange ug× i de gamle Eksamensprotokoller viser, at forrige Aarhundredes Sølvgadepiger har været dygtige med deres Hænder. De har fortjent deres × paa ug'et, for de har siddet i daarligt Tran- og Gaslys og lavet Ting, som Nutidens Piger er stumme af Beundring over. Hvor Nutidens Navneklud har eet Alfabet, et Par Forbogstaver og S. S., havde Datidens 4—5 Alfabeter af forskelligt Udseende, fine Borter ind imellem, fuldt Navn, Østre Betalingsskole og Aarstal. Der var ogsaa en strikket Navneklud med Hulbogstaver. Linnedets Indersømme skulde være smalle og hvælvede, saa Pigerne sad med Sytøjet fæstet til Hæftebaand eller »Sværepude«. Et Par Schweitzerklude i Skolens Modellsamling kan tyde paa, at der ogsaa er lavet saadanne her paa Skolen med Prøver paa alle de Sting, Sømme o. lign., der er indøvet i Skoletiden.

Det kunde knibe at faa Tingene færdige. Et Cirkulære i 90erne paalægger derfor Lærerinderne ved Eksamen at lægge en Seddel ved Arbejdet med Angivelse af, hvad der var udført som Hjemmearbejde. Men det var heller ikke Smaating, at Pigerne gav sig i Lag med: en Sølvgadepige fra de Aar syede i Afgangsklassen bl. a. et Moiré-skørt i mange Bredder med flere Rækker sorte Fløjelsbaand som Besætning og var saa lykkelig for sit Arbejde, at hun tydeligt husker Skørtet endnu. Til Arbejder som Kjoler og Skørter købte Hjemmet Stof, derimod sørgede Skolen for Indkøb af Materiale til de mindre

Navneklud fra Skolens ældste Tid (tilh. Nationalmusæet.)
 Alfabeter i Korssting, Perlesting og Hulsting samt Borter i samme Syning.
 32 × 32 cm. (Om Henriette Rohweder se S. 157).

Klasser, og Børnene maatte saa betale for at faa Lov til at faa det færdige Arbejde; ikke større Summer, synes vi, men det var ofte drøjt for Lærerinderne at faa Pengene ind. Hjem med flere Børn havde svært ved at betale, derfor kræves der nu ikke mere Betaling for Børnenes Arbejder. Nutidens Budget er dog saa stramt, at det, der kan live lidt op paa et Arbejde og give det et mere personligt Præg,

Pigerne syr (1' Klasse)

f. Eks. en kulørt Bort eller lidt fikse Knapper, maa betales af Børnene selv, og det gør de gerne.

Med Haandarbejdsplanen af 1908 holdt Symaskinerne deres Indtog i 6.—7. Klasse. Skolens ældste Maskiner, som endnu bruges, stammer fra den Tid. Samtidig knappedes der af paa Timetallet, delvis af Hensyn til Skolekøkkenarbejdet. Fra at have været $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{4}$ af det samlede Timetal, blev det nu kun $\frac{1}{6}$ til $\frac{1}{9}$. Det gik ud over Arbejdet. Øvelse blev anset for det vigtigste; alle syede efter samme Mønster, og Arbejdet rettedes ikke ind efter den enkelte. Det er ikke underligt, at der jævnlig lød Klager over Ting, som ikke passede. Planen af 1933, som danner Grundlaget for de sidste Aars »Kriseplaner«, fremhæver Øvelsen, men pointerer samtidig, at Tingene skal kunne anvendes, — hvad de som Regel ogsaa kan, — selv om det kan knibe for en Pige i 3. fm at passe den Bluse, der »ikke er Mening i at klippe saa stor, at man er ved at drukne i den« ved Aarets Begyndelse. Børnene er glade for deres Arbejder, især for det første Maskinarbejde, den blaa Gymnastikdragt i 5. Kl. Gamle Piger fortæller, at de har brugt den til Gymnastik i alle deres Ungpigeaar, — enkelte

Drengene kan ogsaa Kunsten.

har i de sidste Aar maattet sy den om til Legedragt til deres første Baby.

Der er altid blevet lagt Vægt paa den propre og ordentlige Udførelse af Haandarbejderne. I Betalingsskoletiden og Aarene lige efter sad Pigerne derfor i hvide Forklæder, med hvide Ærmer og et hvidt Stykke paa Bordet. Hver Pige havde et Stykke Sæbe til Haandvask, ja endda Talkum paa Hænderne, naar der syedes paa hvidt. Alt dette er gradvis forsvundet, først Stykket og Ærmerne, saa de medbragte Forklæder. Pigerne faar først Forklæde, naar de har syet det i 3. Kl., og det forsvinder igen i 1. fm; det er blevet for lille. I de sidste Aar har ingen Sølvgadelærerinde været i Stand til at faa en Pose i 1. Kl.; Stoffet til den har ikke kunnet købes for Penge. Børnene her bruger en stærk Papirpose, leveret af Skolen, indtil de har syet en Pose selv af et Stof, spundet og vævet af — Papir.

Krigen har givet Haandarbejdet meget slette Kaar. Der er Børn i 4.—5. Kl., der først i Aar har prøvet at sy i rigtigt Stof. Papirstoffet har haft dejlige, stærke Farver, Børnene har syet med Masser af broget Garn; men rigtige Haandstillinger og gammeldags Sømmesting har ikke kunnet indøves. »Maskinklasserne« har heldigvis haft rig-

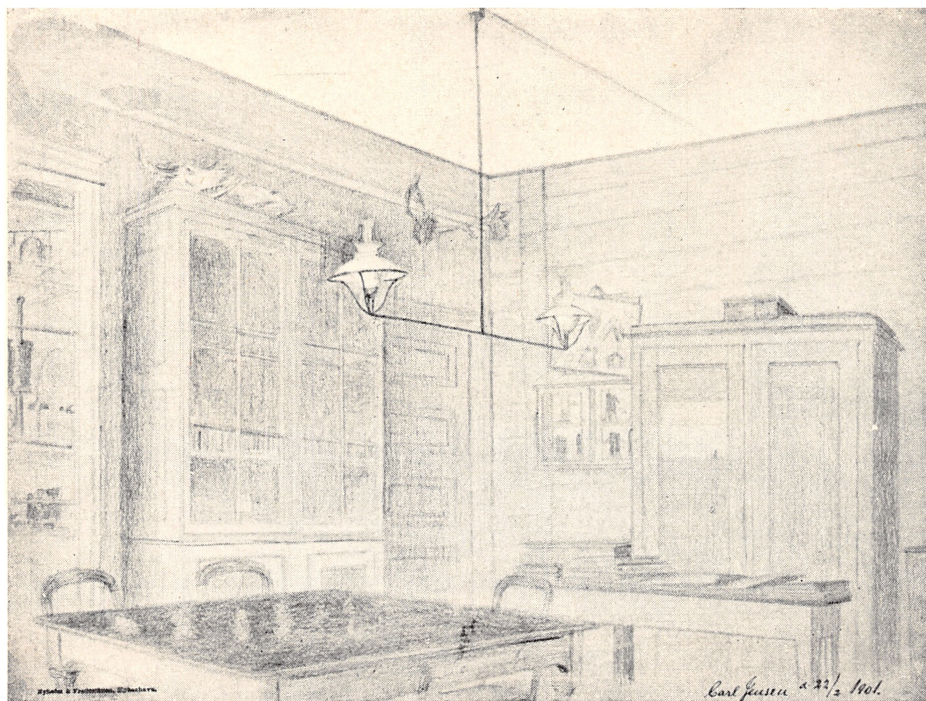
Ved Symaskinerne. 1947.

tigt Stof i alle Aarene, ofte »Silke«, som Børnene gerne vilde have købt til eget Brug, hvis de havde kunnet.

Det er meget faa Piger, der ikke er glade for Haandarbejde. Det er et Fag, der giver stort Spillerum for individuelt Arbejde. Selv om man prøver at holde Flokken paa nogenlunde samme Stadium, saa bliver det alligevel det enkelte Barns Tempo, der bestemmer, hvor meget der naas. Pigerne hygger sig i Haandarbejdstimerne. Af og til lyder Sang, hvad enten det nu er om »ingen Døgnets Flaner, rendt fra Bog og Naal« eller en af de yndede sentimentale Døgnmelodier. Ved Slutningen af Aaret faar maaske en Pige, der er langt, Lov til at læse »Haandarbejdshistoric«. I Haandarbejdstimen løber tit Munden over med, hvad Hjertet er fuldt af; saa stilles de Spørgsmaal, der ikke »hører til« under noget af de andre Fag. Her er en Klasselærerinde maaske sine store Piger allernærmest.

Nu, hvor vi har blandede Klasser, sker det, at Drengene faar Haandarbejde, naar det ikke kan ordnes anderledes. De er ogsaa glade for Faget, nogle har endda et vældigt Greb paa det og er flinkere end Pigerne.

Selv om Faget i 1947 synes delvis lammet af vanskelig Forsyning og daarligt Materiale, vil vi dog haabe paa, at nye og gode Tilførsler vil gøre det muligt at fortsætte den planmæssige Opøvelse og skabe Glæde og Respekt for Resultaterne hos vore Pigebørn og deres Hjem.

Den fysiske og zoologiske Samling paa Nr. 20, tegnet af nuværende Overingeniør, cand. polyt. Carl L. E. Jensen, da han som 14aarig gik i Skolen.

FYSIK

Af H. Mondrup.

I 1929 indrettedes det første Faglokale ved Sølvgades Skole. Det var Fysikværelset paa Nr. 9. Inden dette skete, foregik Fysikundervisningen i de almindelige Klasseværelser. Der fandtes en lille Samling fysiske Apparater, der opbevaredes i et Skab i »Samlingen«, et lille Værelse, der nu er indlemmet i Skolebetjentens Lejlighed, og som foruden den fysiske Samling ogsaa rummede den naturhistoriske Samling, samt en Del Materiale til Brug ved Anskuelsesundervisningen og Hjemstavns læren og nogle Kasser med Kort og Billeder. Vilde en Lærer nu anvende Demonstrationer i Fysikundervisningen, maatte de nødvendige Apparater transporteres til Klasseværelset. Til Opvarmning maatte man anvende en Spritlampe, og skulde man bruge elektrisk Strøm, maatte den tages fra Tørelementer.

Hr. Mondrup underviser I FM i Fysik.

Med Indretningen af Fysiklokalet ændredes disse besværlige Forhold. I Lokalet findes der rigelig Skabsplads til Samlingen af fysiske Apparater, og da der samtidig bevilgedes en Sum til Nyanskaffelser, kunde denne forøges betydeligt, ligesom den i Aarene derefter stadig forøgedes. Der er et stort fast Bord til Brug ved Demonstrationer og seks faste Elevborde, hvortil der er ført saavel Gas som Elektricitet, saaledes at Eleverne selv kan udføre de Øvelser, der ikke kræver for mange dyre Apparater, eller som af andre Grunde ikke egner sig som Elevøvelser. Den elektriske Strøm til Elevbordene og Demonstrationsbordet reguleres fra et Omformeranlæg i Lokalet.

Fysiklokalet har den Mangel, at det som de fleste Lokaler i den gamle Skole er temmeligt lille. Der er for lidt Plads mellem Bordene til, at Læreren uhindret kan bevæge sig mellem Eleverne, naar disse gør Øvelser, og Adgangen til en Del af Skabene er meget besværlig, naar der sidder omkring 30 Elever ved Bordene. Alligevel har det betydet et stort Fremskridt for Fysikundervisningen ved Skolen, og den Interesse for Naturkundskab, som særlig mange blandt Skolens

Drengene udviser, skyldes, at de i Fysiktimerne har Lejlighed til selv at undersøge Naturlovenes Virkninger.

Da Vinduerne til Fysiklokalet let kan afblændes, er der dør opstillet et Lysbilledapparat, og Lokalet benyttes hyppigt til Fremvisning af Lysbilleder og Undervisningsfilm.

GYMNASTIK

Af *Asbjørn Uhrskov*.

1830 er et vigtigt Aarstal i Skolegymnastikkens Historie. Ved en Kancelli-Plakat af 24. Aug. indførtes nemlig Gymnastik som obligatorisk Fag for Drengene i de københavnske Skoler. Dette skyldtes en enkelt Mand, nemlig *Franz Nachtgall*, der allerede i Slutningen af det forrige Aarhundrede som 22aarig Student var begyndt at undervise i Gymnastik ved et Par Skoler, og takket være *Frederik VI's* Interesse for Faget blev det nu indført i alle Drengeskoler.

Der var imidlertid ingen Skoler, der paa dette Tidspunkt havde Lokaler, der kunde anvendes til Gymnastik. Byen inddeltes derfor i 4 Distrikter, der hver fik sin »Gymnastikanstalt«. Den østlige Del af Byen, hvortil Sølvgadekvarteret hørte, fik overladt Hærens Gymnastikskole ved Østervold. Til denne hørte ogsaa en Plads, der ligesom Salen var forsynet med Redskaber, saa Gymnastikken udførtes for en stor Del som Friluftøvelse, der dog maatte indstilles i strenge Vintre. Drengene havde ogsaa et Svømmested, rimeligvis »Smaløen« ved Nyhavns Hoved, som ogsaa brugtes af Garnisonen til Svømmeøvelser.

Da Københavns Kommune i 1847 skulde til at opføre sin første Skole, forlangtes det derfor, at den skulde indeholde et Lokale, der kunde bruges til Gymnastik. Derved blev vor Skole den første i København, hvortil der hørte egen Sal. Den laa i Skolens nederste Etage og tjente ikke alene til Sal for Skolens Drengene, men afløste delvis østre Distrikts »Gymnastikanstalt«. Der undervistes udelukkende af militære Lærere.

Pladsmangel paa Skolen var Grunden til, at den oprindelige Sal blev nedlagt, og den nuværende Drengegygnastiksal opført i 1883. Dengang var den sikkert tidssvarende, men efter Nutidens Begreber om Gymnastiksale er den sikkert Byens sletteste, idet den mangler tre for en Gymnastiksal saa vigtige Faktorer som Lys, Luft og Omklædningsrum. I denne Sal foregik al Skolens Gymnastik i de føl-

Boldspil i Kongens Have (2' fm. Pigeklasse)

gende 52 Aar, baade Drengenes og Pigernes, idet Pige-gymnastikken blev indført i 1894. For at dette kunde ske, maatte en væsentlig Del af Timerne være Dobbelttimer, d. v. s. at to helst jævnaldrende Klasser blev undervist samtidig. I saadanne Timer var der ikke mange ledige Kvadratcentimeter paa Gulvet, langt mindre Plads for Læreren til at gaa rundt og rette paa Børnene.

Men trods de slette Forhold blev der her i Begyndelsen af Tyverne af nuv. Skoleinspektør *H. E. Pedersen*, der dengang var Lærer ved Skolen, afholdt nogle Demonstrationstimer, der gav Anledning til en Revision af Øvelsesstoffet. *H. E. Pedersen* gjorde ogsaa et Fremstød for at faa indført forskellige Forbedringer i Retning af at faa mere Lys og Luft i Salen. Omkr. 1920 blev der indsendt Forslag herom, men man stødte paa Forhindringer i Form af de Servitutter, der hvilede paa Bygningen; det resulterede dog i, at Salen fik Luftventiler i begge Sider. Ogsaa senere er der arbejdet paa at faa Salen forbedret, f. Eks. ved at faa Omklædningsrum og Bad, eventuelt faa en helt ny Sal. Det sidste Projekt i den Retning resulterede i, at Skolen i 1935 fik en Gymnastikbarak opstillet ud mod Kronprinsessegade. Her har

2' FM-Drengeklasse spiller Bold. Skolen i Baggrunden.

Pigerne faaet en ikke særlig stor, men lys og venlig Sal med Omklædningsværelse.

Gymnastikken her ved Skolen har dog haft et Fortrin frem for de fleste andre i den indre By: dens Beliggenhed lige op ad Kongens Have. Her har Skolen i mange Aar haft sin Boldplads. Den er, i hvert Fald hvad Omgivelserne angaar, næsten ideel. At faa Lov til at drive Boldspil i Kongens Have var ingenlunde nogen let Sag. Ganske vist drog allerede Nachtgall med den daværende Kronprinses særlige Tilladelse over i Kongens Have for at drive Idræt med sin Skole, men efter den Tid var Haven i mange Aar for fin til, at der maatte komme Børn derover og spille Bold. Først for ca. 20 Aar siden lykkedes det at faa officiel Tilladelse til at indrette en Boldplads derovre.

Naar man kender Salene med alle deres Mangler, forstaar man udmærket Børnenes Glæde, naar i April Dørene slaas op, og Drengene og Pigerne i deres lette Dragter i sluttet Trop marcherer over i Kongens Have for en Time senere at vende hjem med røde Kinder og blanke Øjne. Da føler ikke alene Børnene, men ogsaa Kvarterets Beboere, at nu er den mørke Tid forbi og Sommeren undervejs.

HUMANITÆRE, HYGIEINISKE OG SOCIALE FORANSTALTNINGER SAMT FRITIDSBESKÆFTIGELSER

SKOLELÆGEN

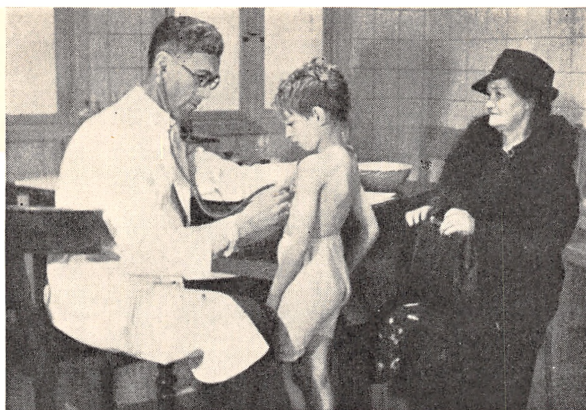
Trods sin Beliggenhed i umiddelbar Nærhed af Kongens Have er Skolen i hygiejnisk Henseende meget daarligt placeret. Fra sine første Dage har den været indelukket i en Baggaard med de fleste af Klasseværelserne vendende mod Nord, hvor der aldrig kommer en Solstraale; alligevel synes Sundhedstilstanden gennem Tiderne i Følge Statistikken ikke at have været ringe.

Den store Koleraepidemi, der i 1853 rasede i København, og som skyldtes elendige Kloak- og Renovationsforhold og særlig gik ud over Borger- og Adelgadekvarteret, maatte selvfølgelig ogsaa berøre Skolen. 14 af dennes 1252 Elever (1,12 pCt.) bukkede under for den forfærdelige Sygdom. 17 blev forældreløse, og af Fædre døde 54, af Mødre 49. Ingen af Lærerne blev Ofre for Sygdommen, men Skolens Arkitekt, P. C. Hagemann, blev angrebet og døde — kun 43 Aar gammel. Koleraens Fremtrængen bevirkede megen Forstyrrelse i mange Forhold. Den 15. Juli, d. v. s. en Uge før Sommerferiens Begyndelse, blev alle Skoler i hele Byen lukket. Folk flyttede til Teltlejren paa Glaciet, til Barakker eller helt uden for Byen, og dette medførte Vanskeligheder for Skolen, da man igen skulde samle Børnene sammen efter Epidemiens Ophør.

Den 1. Sept. kunde »Østre Betalingsskole« igen aabne, da den ikke, som flere af de andre Skoler, havde været anvendt som Lazaret.

Af andre epidemiske Sygdomme, som har raset i Kvarteret, hører vi i 60'erne om smitsomme Øjensygdomme, som dog ikke havde dødelig Udgang.

Skønt de hygiejniske Forhold i mange Henseender blev forbedret

Til Undersøgelse hos Skolelægen, Dr. med. Nathan.

i Byen, fik dog stadig Brændevinsbrænderierne med tilhørende Kold Lov til at eksistere, og et saadant havde vi ogsaa i umiddelbar Nærhed af Skolen. Det udbredte en ulidelig Stank af Bærme og det, der var værre. Senere flyttede en Kludekræmmer ind i Huset ved Siden af. Han sorterede sine indsamlede Sager i Gaarden lige op ad Skolen, — det lugtede heller ikke godt.

Akacietræet hjalp i sin Blomstringstid noget paa Lugten — som der staar i en af de gamle Viser:

»for disse Blomsterklasers Duft
vi glemmer Naboens Kadaverluft«

— men til sidst blev det dog for slemt, og man maatte fjerne hans Forretning ved Autoriteternes Hjælp.

Skolelægeinstitutionen oprettedes i 1897. Lægen fører Tilsyn med Elevernes Helbredstilstand, med de hygiejniske Forhold i Undervisningslokalerne og med, at de for Skolerne gældende hygiejniske Forskrifter overholdes. Han er tillige Skolens Raadgiver paa disse Omraader, ligesom han skal være til Disposition for Skolen i alle Sager vedrørende Eleverne, saafremt man finder Grund til at søge en Læges Vejledning.

Vor første Læge var Kredslæge *Ulrich*, som efter at have været

her et Aar i 1898 sender Direktionen følgende interessante Indberetning:

»Om de hygiejniske Forhold i Sølvgades Skole er der det at bemærke, at de i det hele ikke svarer til Nutidens Fordringer, men at de Mangler, der findes, ikke kan rettes uden en fuldstændig Ombygning, og dertil er den næppe moden endnu.«

Forøvrigt ser Rækken af de Læger, der har fungeret ved Skolen, saaledes ud:

Kredslæge Ulrich	1897—1899
Korpslæge Arendrup	1899—1921
Læge Kirstein	1921—1934
Læge Hvalsø	1934—1938
Dr. med. Nathan	1938—1943
Læge Fru G. Ortmann	1943—1945
Dr. med. Nathan	1945—

I Okt. 1943 rejste Dr. Nathan — tvunget af Omstændighederne — til den danske Flygtningelejr i Alingsås ved Göteborg, hvor han fungerede som Læge for de civile Flygtninge. Den 5. Maj 1945 vendte han atter tilbage til Danmark som Læge ved den danske Brigade.

SKOLESUNDHEDSPLEJERSKEN

12 Aar efter at Lægen har holdt sit Indtog i Skolen, kommer Sygeplejersken i 1909.

Hendes Opgave er til at begynde med at undersøge Børnenes Haar og give dem, hos hvem der findes Utøj, Meddelelse om at de, hvis Hjemmet ikke renser Haaret, 8 Dage senere vil blive underkastet Renselse paa Skolen.

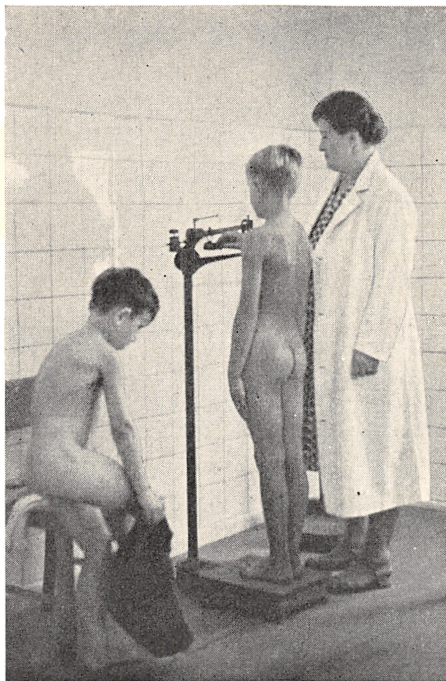
Hun skal behandle Børnene for udvortes Lidelser og besøge de Hjem, om hvis sanitære Tilstand der ønskes Oplysninger.

Senere kommer dertil Arbejdet med at maale og veje Børnene 1 Gang aarlig.

Fra 1937 kaldes Sygeplejersken »Sundhedsplejerske« og faar nu et større Arbejdsfelt, idet hun skal foretage Tuberkulinprøver og Høreprøver.

Den første Sygeplejerske paa Sølvgades Skole var Frk. Hauch, som var her i over 20 Aar, derefter fulgte: Fru von Meyern, Frk.

Henriette Jørgensen, Frk. von der Maase, Fru Ellen Olesen og Fru Bethen Hertz, der fungerer i Jubilæumsaaret.

Til Maaling og Vejning hos Sundhedsplejersken, Fru Hertz.

Fru Ellen Olesen, som har gjort Tjeneste ved flere Skoler, fortæller:

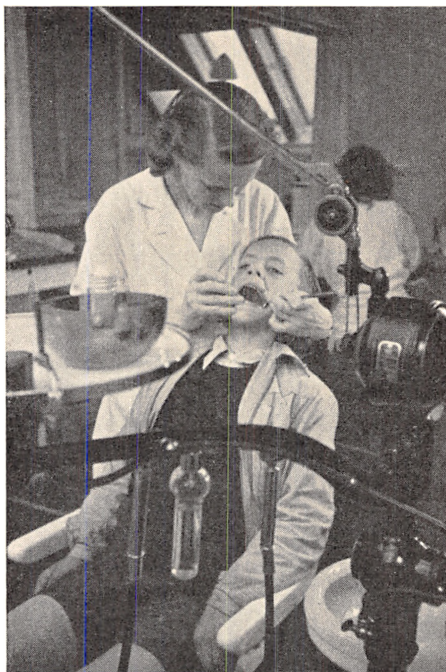
»For mig har Arbejdet med Børnene paa »Sølvgades Skole« haft en særlig Charme. Det er sjældent at træffe Børn, som er saa venlige og hjælpsomme som dér. Altid har de været taknemmelige for den Hjælp, man har haft Held til at kunne yde dem.

Paa »Sølvgade« oplever man det mærkelige, at Børnene siger Tak, naar man har behandlet dem.«

SKOLETANDLÆGEN

Skoletandplejen indførtes i 1922. Sølvgades Skole har ikke selv Tandklinik, Eleverne har derfor Adgang til Nyboder Skoles Klinik.

2 Gange om Aaret bliver vore Elever undersøgt og behandlet, og de kan desuden naar som helst paa Skoledage henvende sig paa Klinikken, hvis de trænger til øjeblikkelig Hjælp.

Til Behandling hos Skoletandlæge
Fru Høyrup.

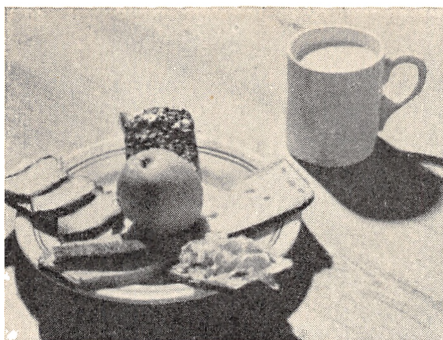
Det er frivilligt for Hjemmene, om de vil lade Børnene deltage i Tandplejen, men Skoledirektionen har bedt Skolerne medvirke til, at alle Børnene efterkommer Tilsigelsen til at møde paa Klinikken og, hvis et Hjem undtagelsesvis ønsker et Barn fritaget, da at henvise vedkommende til at træffe nærmere Aftale med Klinikken herom.

SKOLEBESPISNINGEN

Af Ella Fugmann.

1881 begyndte Bispisningen af fattige Skolebørn, men til disse regnede man ikke Betalingsskolebørnene! Sølvgadebørnene spiste først efter 1915. Mange meldte sig ikke de første Aar, og de faa spisende Børn sendtes først til Dampkøkkenet i Borgergade, senere

til den nyaabnede Nyboder Skole. Børnene fik een ret varm Mad, enten Grød eller Søbemad som Hvidkaalssuppe eller Gule Ærter, hvad der var en vel kraftig Kost for de mindste.

Københavns Skolefrokost.

Et Stykke med Fiskefrikadelle, et med Leverpostej og Rødbeder, et med Raakost-Salat, der er lavet af Æbler, Hvidkaal, Citroner og Fløde, et med Ost og et med Frugtmarmelade, hertil et Æble og $\frac{1}{4}$ Liter Sødmælk.

Det voksende Kendskab til Vitaminernes Betydning for Børnenes Vækst og Modstandskraft mod Sygdomme førte til, at man ogsaa tog Skolebørnenes Ernæring op til Undersøgelse. Paa Foranledning af Skoleoverlægen, Dr. Gustav Jørgensen, forsøgte man i 1933 at give en særlig vitaminrig Frokostbespisning ved en enkelt Skole. Resultatet var saa godt, at man efterhaanden har indført »Københavns Skolefrokost« ved alle Skoler.

Frokosten bestaar af 4 halve Stykker Rugbrød med Natursmør og Paalæg, desuden et Æble eller en halv Appelsin og $\frac{1}{4}$ l Sødmælk. Hvis Barnet kan spise mere, serveres der Rugbrød med Fedt eller Marmelade, saa meget det kan spise. Paalæget bestaar af Salat af raa revne Gulerødder, Rød-, Hvid- eller Grønkaal med Citron og Fløde, Tomatskiver, Leverpostej, Æg og Sild, Sildesalat, Kødfars, Fiskefars og Ost. Grønne Salatblade anvendes saa længe som muligt.

Med denne Frokost bliver ca. $\frac{1}{3}$ af Barnets Kaloriebehov dækket, men hvad der er langt vigtigere, er det store Tilskud af A-, B-, C- og D-Vitaminer, som lettere gives i Tørkost end i den varme Mad.

Den afholdte Økonoma, Fru *Elisabeth Andersen*, serverer i Spisekælderen.

Frokosten koster Kommunen 65 Øre daglig.

I 1935 indrettedes et Par Lokaler i Skolens Kælder, og da Skolefrokosten 1938 var en Kendsgerning, spiste 435 af Skolens 636 Børn.

Der blev derfor en mægtig Opstandelse, naar Spisefrikvarteret kom, ja længe før: Stabler af Tallerkener og Krus slæbtes op fra Spisekælderen, hvor Økonomaen og hendes Medhjælpere havde været i Gang fra Kl. 6 med at smøre Maden. Store Bakker med Mad, tunge Emailløkander med Mælk og Kurve med Æbler bragtes rundt i Klasserne, hvor Lærerpersonalet fik lige saa travlt som en Tjener i en Skovrestaurant en varm Sommerdag. Senere fik Børnene Maden indpakket, og Lærerne kunde da nøjes med at overvaage den retfærdige Fordeling af Æbler og Appelsiner.

Men saa kom Krigen og med den Rationeringen. Frokostpakken blev ikke ringere af den Grund, men Børnene maatte aflevere Rugbrøds- og Smørmærker, og de spisendes Antal var stadig faldende. Nu og da var der en mindre Stigning, f. Eks. i April 1946, hvor der vankede Appelsiner lige ved Kvartalsskiftet, og der derfor var adskillige lækkersultne, som meldte sig. I Jan. Kvartal 1947 spiste kun

150 af Skolens 487 Elever. Forhaabentlig beror Størstedelen af denne Nedgang paa forbedrede økonomiske Forhold i Hjemmene, men en Del af den skyldes sikkert, at der stadig skal afleveres Smørmærker. Mange Forsøg paa at faa lidt Sul paa Kroppen af et blegt og magert Barn er strandet paa, at der skal afleveres 15 g Smørmærker pr. Bispisningsdag forud for et Kvartal. Derfor giver disse Hjem Afkald paa et vitaminrigt Maaltid, hvis Betydning ikke kan vurderes højt nok.

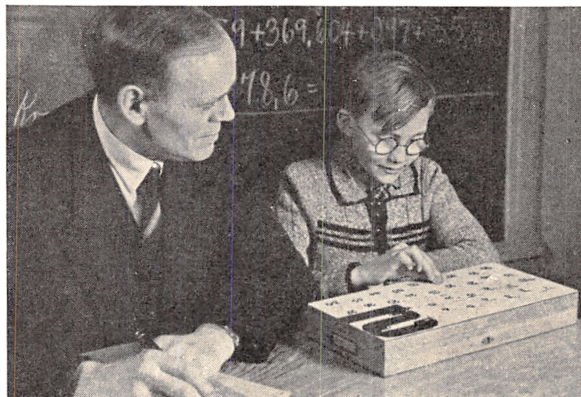
SKOLESPAREKASSEN

Af *H. Mondrup.*

Gennem mange Aar har Sølvgades Skole gjort sin Indsats i Spare-sagen. Oprindelig skete det gennem Salg af de Sparemærker, A/S Dansk Sparemærke Kasse udsender. 1932 organiseredes imidlertid Arbejdet i »Sølvgades Skoles Skolesparekasse«, der staar som Medlem af »De Danske Skolesparekasser«. Der valgtes en Bestyrelse paa tre Medlemmer, og en af Skolens Lærere fungerer som Hovedkasserer. Hver Lørdag lader han Spareboksene omdele i Klasserne. Det er aflaaede Trækasser, hver indeholdende 36 Rum. Gennem Boksens Laag fører 36 nummererede Spalter, en til hvert Rum. Det Barn, der skal spare, kommer op til Katederet, putter selv sine Penge i det Boksrums, der er hans, og faar Beløbet skrevet ind paa et lille rødt Sparekort. Den sidste Lørdag i hver Maaned tømmer Klasselæreren Boksen, hvortil kun han har Nøgle, og afleverer Pengene til Hovedkassereren, der anbringer Beløbet paa Skolesparekas-sens Konto i »Bikuben«. Hvert halve Aar overføres Pengene til Bør-nenes egne Sparekassebøger i »Bikuben«, og der tilskrives disse Renter og Sparepræmie.

Denne Form for Opsparing har vist sig meget mere effektiv end Sparemærkesalget. Ca. to Tredjedele af Skolens Elever har stadig deltaget i Opsparingen, og mange Børn har ved denne ugentlige Indsats af Smaabeløb faaet opsamlet et slet ikke ringe Beløb ved deres Udskrivning af Skolen. Ofte anvendes dette naturligvis som Beklædningshjælp til Konfirmationen, men hyppigt bliver det ogsaa staaende i Sparekassen og danner Grundlaget for en fortsat Op-sparing.

I de ca. 15 Aar, fra 1. April 1932 til 31. Decbr. 1946, »Sølvgades Skoles Skolesparekasse« har eksisteret, er der ialt gennem den opsparat 70.012,66 Kr.

Theodor „sparer“ hos Overlærer Nørregaard. (Hver Sparer har sit Rum med Nr. i den fælles Klassesparebøsse)

ELEVBIBLIOTEKET

I 1851 oprettedes der et Elevbibliotek ved Østre Betalings-skole. Til Vedligeholdelse og Forøgelse blev der anvist Skolen 25 Rigsdaler aarligt. I 1852 hører vi, at Bogbestanden var 900 Bind, og at Børnenes Tilskud samme Aar var 74 Rigsdaler. En Indsamling ved en festlig Lærersammenkomst gav 17 Rigsdaler, derved fik Biblioteket en Tilvækst paa 250 Bind.

Straks fra sin Start fik Bogsamlingen en stor Succes og blev benyttet meget stærkt, ikke alene af Eleverne, men ogsaa af Forældrene, hvilket netop var Meningen, da man af Autoriteterne betragtede det som »ædel Underholdning for Familien«.

Ganske vist kunde man laane Bøger paa de private Lejebiblioteker, men det var dyrt; først 1885 faar København sine første Kommunebiblioteker.

Trods Konkurrencen med disse Bibliotekers Børneafdelinger søges Elevbiblioteket stadig. Børnene laaner nu Bøger uden Vederlag.

Læsestuen 1947.

LÆSESTUEN

Af *Kenneth Johansen.*

Skolens Læsestue er indrettet i selvstændige Lokaler i 1937, men Oprindelsen til Bogbestanden ligger længere tilbage.

Omkring 1920 arbejdede nuværende Skoleinspektør Frk. I. Cado-vius og Viceskoleinspektrice Frk. Holst stærkt med Faget Dansk, og deres store Interesse for dette Fag, hvori de blev godt støttet af Inspektør *Kehler*, gav sig praktiske Udslag i en Række Bogkøb til udvidet Læsning. Faget Geografi savnede Læsemateriale (f. Eks. Rejsebeskrivelser), og da der i de samme Aar blev udarbejdet en Række fortrinlige Bøger, »Læsning til Geografitimen«, som afhjalp dette Savn, blev disse og andre gode Bøger — ogsaa til andre Fag — indkøbt i Klassesæt (18—36 Eksemplarer af hver Bog).

Disse første »Læsestue«bøger fandtes i mange Aar spredt rundt paa Skolen: I Lærerbibliotekets Reoler — paa Kontoret — paa Sam-

lingen og ogsaa rundt i Klasseskabene. Resultatet var da ofte, at en enkelt Klasse lagde Beslag paa et Sæt, f. Eks. Ordbøger eller Testamenter, saa andre ingen Nytte fik af dem, maaske knap anede deres Eksistens.

Finn søger en Bog i Læsestuens Kartotek.

I Begyndelsen af 30erne begyndte Frk. *G. Schiøtz* en Forsøgsundervisning, og til denne anskaffedes mange nye Klassesæt, især af Serien »Faglig Læsning«. Til dette Arbejde var det videre af stor Betydning at vide, hvad der fandtes paa Skolen af Hjælpe midler. I den Anledning udarbejdedes i 1934 et Kartotek over Bestanden af alle Skolens Bøger med Angivelse af »Findested«.

Endelig i 1937 fuldbyrdedes Udviklingen foreløbigt med, at Klasseværelse Nr. 19 blev indrettet til Læsestue. De gamle Skoleborde og Katederet blev fjernet, der blev lagt Parketgulv, og Klassen blev forsynet med nye løse Borde og Stole. Langs den ene Væg anbragtes Reoler til Bøgerne. Siden da har Udviklingen medført, at der ogsaa er indrettet Reoler under Vinduerne. Den voksende Bogbestand og den kraftige Benyttelse har tillige nødvendiggjort et Emnekartotek, der i Læsestuens mere end 3000 Eksemplarer af over 500 Værker viser Vej til Litteratur om ca. 2000 Emner.

Paa samme Maade som en Klasse i Fysik- og Naturhistorietimer kan gaa til Faglokalerne, bør den ogsaa kunne gaa til Læsestuen, naar den har Brug for at arbejde der. De sidste mange Aars Lokalemangel har imidlertid nødvendiggjort, at Læsestuen anvendes som

Klasselokale, hvorfor egentligt Læsestuearbejde for andre end den bostidende Klasse kun daarligt har kunnet finde Sted.

Imidlertid: Kurven med Klasesættene ses meget ofte paa Trapper og Gange, for Bøgerne bruges meget.

Flere Hold af de mest anvendte Bøger, f. Eks. »Læsning til Geografitimen« og »Foregangsmænd«, er slidt op og nye Hold anskaffet. I Dag venter andre Hold paa Fornyelse, men dette, sammen med Ønsker om Nyanskaffelser, er paa Grund af disse Aars Vanskeligheder stillet i Bero.

I mange Fag kan Læsestuens Bogindhold give et godt Supplement til Lektiebogens Stof, og med Læsestuens Materiale som Grundlag kan mange Ekstraopgaver udarbejdes. Den interesserede Elev, der i Timen om Formiddagen har læst et enkelt Ekstrastykke fra en af Bøgerne hentet fra Læsestuen, vil ofte have Lyst til at læse videre om Emnet, der er berørt, maaske ogsaa læse om samme Emne i andre Bøger — altsaa gøre et lille Selvstudium.

Herudfra og ud fra Ønsket om i det hele taget i videste Omfang at nyttiggøre Læsestuens Bogbestand, har Skolens Læsestue siden 1944 i Vinterhalvaaret været aaben for Børnene hveranden Eftermiddag. Et Par Skilte paa Skolens Trappegange opsat paa »Dagene« minder Børnene derom, og et Kik ind i Lokalet viser om Eftermiddagen en Flok Børn, 20—40 i Tallet, i alle Skolens Aldre travlt beskæftiget, og Beskæftigelsen er mangeartet.

Først og fremmest skal Børnene i Kontakt med Bøgerne, og derfor er der fri Adgang til alle Reolerne. Børnene kan pille den Bog ud, de har Lyst til at læse i, og søger de et specielt Emne oplyst, f. Eks. ved Forberedelse til Stil, kan de i Kartoteket faa Besked om, hvilke Bøger der har det Stof, de søger.

Denne Anvendelse af Læsestuen praktiseres efter Sagens Natur bedst af de store Elever. De mindste har ikke samme Brug for Bøger, men alligevel rummer Reolerne ogsaa Værker, der kan fange de smaas Interesse. Enkelte Børnebøger med Tekst findes i Klasesæt til Brug for 1. og 2. Klasse, og den Bog, der har været anvendt i Skoletiden om Formiddagen, findes ofte frem igen i Fritiden om Eftermiddagen.

Ud over den rent faglige Litteratur rummer Læsestuen flere Bøger af mere underholdende Art og en Del, der kan bruges som Hjælp ved Børnenes Fritidsinteresser: Drengblade — Bøger om Lejrspørt — Frimærkekatalog — Modelflyvebøger o. lign.

En Del Børn møder op for at ordne deres Hjemmearbejde. I Hjemmet savner de Ro, maaske ogsaa Plads — og i disse Aar spiller Varmen tillige en stor Rolle. Læsestuen kommer disse Børn i Møde med de bedst tænkelige Betingelser i alle disse Forhold.

Mange Børn møder paa Læsestuen uden noget egentligt Ærinde; de mangler blot et Sted at gaa hen, men ogsaa disse kan beskæftiges. Mange Børn, som ellers ikke vilde vove sig alene hen paa et Bibliotek, kommer frit til deres egen Skoles Læsestue, og det er et langt Skridt paa en god Vej. Med de forskelligartede Muligheder, som Læsestuens Materiale giver Eleverne i en Tid og en Bydel, hvor Mangelen paa forsvarlige Opholdssteder og fornuftig Beskæftigelse for Piger og Drengene i Fritiden er katastrofal, maa den Hjælp, der her bydes Børnene, kaldes god.

FERIEKOLONIER

Til de smukke Opgaver, som »Københavns Kommunelærerforening« har løst, hører Oprettelsen af Feriekolonierne og Svagbørnskolonierne.

Under den store Lockout i 1899, da Nøden ramte saa mange Hjem, tog en Kreds af københavnske Lærere Initiativet til Udsendelse af Feriebørnshold. Men allerede 3 Aar efter tog »K. K.« sig af Sagen, og fra i 1902 at udsende 102 Drengene, som havde deres Sommerhjem i et Par Skoler og Forsamlingshuse, udsendtes der i 1945—46 2635 Drengene til almindelige Kolonier og 1577 til Svagbørnskolonier. (29 af de 35 Kolonier har til Huse i Bygninger, der udelukkende bruges til dette Formaal.) Københavns Kommunes Tilskud var 642.000 Kr.

En lignende Institution danner Lærerindeforeningens Kolonier. De udsendte i 1945—46 1730 Piger til almindelige Kolonier og 967 Piger til Svagbørnskolonier. (Lærerinderne ejer ialt 21 »faste« Kolonipladser.)

Kommunens Tilskud var her 459.846 Kr.

Foruden disse Kolonier findes »Politikens« Svagbørnskoloni »Wesselsminde«, hvor smaa Drengene og store Piger kan blive optaget.

Sølvgedes Skole har gennem Aarene i rigt Maal nydt godt af de forskellige Kolonier. I Aaret 1946 har vi til almindelige Kolonier sendt 45 Elever og til Svagbørnskolonierne 55 Elever.

De raske Drengene har i en Aarrække haft Ophold paa »Østersøen«

Sølvgade-Drenge paa Feriekolonien „Østersøen“ (Møen).

(paa Møen) og »Eriks Minde« (ved Rørvig) under Ledelse af Overlærer Nørregaard og Lærer Kenneth Johansen.

I de senere Aar har Landboerne vist en overstrømmende Gæstfrihed mod Københavnerbørnene. Mange af Forbindelserne mellem Landet og Byen er skabt af en Komité, hvis Leder er Skoleinspektør *Østrup*.

Sølvgades Skole sendte ad denne Vej i Sommeren 1946 79 Elever ud paa Landet, heraf blev Halvdelen modtaget i Hjem, hvor de havde tilbragt deres Ferie Aaret forud.

Mange Baand knyttes gennem den udmærkede Institution mellem By og Land — mellem Københavnerne og Landboerne, Baand, hvis Betydning ikke kan værdsættes højt nok.

SKOLEHAVEN

Da de gamle Volde blev sløjffet, og Kaalund i sit vemodige Digt skrev:

»Paa Skubkarrer triller man Minderne væk
fra de gamle Tider« —

Solvgade-Børnene i Lersøens Skolehave.

forsvandt dermed ogsaa den bedste Legeplads for Børnene i den indre By.

Nogen — om end mager — Erstatning fik Ungdommen, da der skabtes Legepladser til den i de friserede Parker.

I 1923 bedredes Forholdene dog noget for »Solvgade-Børnene«, da Foreningen »Skolehaven« aabnede en Afdeling for dem i Lersøparken.

Siden da har hvert Aar 125 Dreng og Piger i Tiden April til Oktober haft en lille Have derude. Man maa betale 50 Øre for at blive Herre over denne Have, men Sporvognskørselen derud er gratis.

Under Skoleinspektør *Eskesens* kyndige Ledelse lærer Børnene her at dyrke Blomster og Urter, og i Sommerens Løb bringer de Frugterne af deres Arbejde til Hjemmet.

»Skolehaven« har et ideelt Formaal.

Den vil have Børnene væk fra Gaderne, hvor de ved Lediggang og daarlige Kammeraters Selskab tager Skade, ud i smukke og sunde Omgivelser, hvor de beskæftiges med et Arbejde, der fanger deres

Hjem til Mor med Havens Høst.

Interesse og svarer til deres Kræfter. Efter endt Arbejde staar en prægtig Legeplads til Raadighed. Man kan lege »Røver og Soldat«, køre i Karrusel, og der er Træer, hvori man har Lov til at klatre.

SØLVGADES SKOLES SCENE

I lange Tider havde Lærer Kenneth Johansen — der selv er gammel Sølvgade-Elev — med stor Ihærdighed arbejdet med den Tanke at skaffe Skolen sit eget Teater.

Mange Vanskeligheder maatte overvindes, baade materielle og økonomiske. Brandvæsenet krævede Ombygning af den gamle Gymnastiksal, men Skoledirektøren saa med Velvilje paa Foretagendet, og Ændringen gennemførtes. Flere af Lærerpersonalet traadte til som Garanter og sikrede derved Økonomien.

Den 8. Marts 1944 blev en stor Dag i vor Skoles Historie. Trods de mange Vanskeligheder, som Besættelsen skabte, lykkedes det

Scenebillede fra „Svend, der ikke kunde lyve“ 1944.

Hr. Kenneth Johansen at faa Teatret færdigt, saaledes at man paa denne Dag kunde opføre et Eventyrspil, »Svend, der ikke kunde lyve«.

Den 7.—9. December spillede der atter. Denne Gang var det ogsaa et Eventyrspil: »Snehvide« med Musik af Oluf Ring. I Jubilæumsaaret opførtes den 28. Februar Gogols Eventyrspil »Guldskoene«.

En af vore smaa Skuespillerinder, Johnna Melhedegaard fra 2. fm er nu medvirkende i Radioens »Børnetime« som Inger i »Ivar, Inger og Onkel Kai«.

Under Hr. Kenneth Johansens Ledelse har de unge Skuespillere Gang paa Gang faaet en velfortjent Succes med fulde Huse. Skolens Personale har paa forskellig Maade ydet sit værdifulde Bidrag ved at deltage i de mange Arbejder, som er nødvendige, for at en Forestilling kan løbe af Stabelen, og Teatret er nu blevet en fast Institution, der ikke alene skaber Glæde, men ogsaa er af stor opdragende Værdi for Eleverne. De lærer ikke alene at behandle deres Moders-

Scenebillede fra »Snehvide« 1944.

maal paa en smuk Maade, men indøves ogsaa i en utvungen og dog behersket Optræden, samtidig med at de lærer at forstaa, hvilken stor Betydning Samarbejdet har, naar det gælder at naa det bedste Resultat under en Instruktørs Ledelse. Da interesserede Forældre hyppigt deltager i Teaterarbejdet, danner det tillige et meget værdifuldt Led i Bestræbelserne for at skabe et godt Forhold mellem Hjem og Skole.

SLUTNING

I store Træk har Skolen nu fortalt om sit Liv gennem 100 Aar. Den har dvælet ved Minderne om gamle Dage og ladet de Mennesker, der gennem Tiderne har været knyttet til den, passere forbi.

Med nye Hold paa Bænk og Kateder gaar den nu atter over til det daglige Arbejde.

Nutid rækker Fortid Haanden, for at Udviklingen kan føres videre og Sammenhængen bevares.

Gid der inden for Skolens Mure stadig maa kunne opdrages nye Kuld af sunde og lykkelige Mennesker, der maa blive gode Borgere i Fremtidens Danmark.

ALFABETISK NAVNEFORTEGNELSE

(Hvor ikke andet er nævnt er eller har vedkommende været Lærer ved Skolen).

- Abrahamson, I. N. B., Divisionsadjutant, sen. Major 163.
Agerholm, E. V., Kaptajn, Lærer 96.
Albrecht, V. L. 93.
Albrechtsen, S. N., sen. Overlærer 86.
Algreen-Ussing, Sigrid, gift Lyhne-Thomsen 110.
Alstrup, Carl, Skuespiller 154.
— H. C. L. 39, 70, 71, 102, 150, 172.
— Ingeborg M., f. Gudmansen 70, 106.
Andersen, Skolebetjent 120.
— Agnes, f. Ejlund, Lærerinde (Elev) 71, 117, 174.
— Anna A. 108, 154.
— C. P. M. 70, 108.
— Egede, Leder af Biol. Studiesamling 171.
— Elisabeth, Økonoma 196.
— Fritz C. E., sen. Præst 89, 90.
— Harald L. 38, 102, 139, 171.
— Ida O. T. A. H., f. Schiellerup 100.
— Martin V., sen. Overlærer 108.
Anthon, Anna S. H., sen. Overlærer 110, 153.
Arendrup, Korpsslæge 192.
Arndal, N. C., Viceskoleinspektør 114.
August, A. C., Regnskabsfører (Elev) 157.

Baadh, E. A., sen. Skoleinspektør 85.
Bachmann, L. V. C., Løjtnant 94.
Bagger, C. L., sen. Præst 83.
Bech, Anna E. 70, 102, 139.
Beck, Anna M. A., f. Sandbech 94.
Becker, Abraham, Viceskoleinspektør 63, 65, 77.
Beeken, A. H., Viceskoleinspektør 76.
— Johanne V., f. Scheidtel 82.
Begtrup, L. Gjørup 92.
Bell, Andrew, Præst 162.
Bender, Chr. S., Stationsforstander (Elev) 158.
Bendz, Alma M. 102.
— Frederik C. M. Plum 38, 70, 100.
Berg, Grethe, Malerinde (Elev) 154.
Berggreen, Gotfred G. W., sen. Præst 91.
Berlin, Anton C. C. 98, 139.
Bertram-Larsen, Taarnurfabrikant 31.
Biering-Sørensen, Edith E. 45, 71, 114.
Birch, Erik, Fotograf (Elev) 150.
Bletter, Carlo, Sekretær, Forfatter 156.
Bliddal, Thora M., f. Hvelplund 116.
Blædel, Præst 29.
Boberg, Chr. Johansen 89.
Bohr, P. G., Skoleinspektør 58, 75.
Bon, Peter J., tidl. Højskoleforstander 100.
— Ragnhild, gift Sinding 109.
Bonde, C. A. D., Viceskoleinspektør, sen. Skoleinspektør 78, 147.
Bonnesen, Tobaksfabrikør, Borgerrepræsentant 126.
Borgbjerg, Undervisningsminister 52.
Borgen, V. A., Skoledirektør 11, 17, 19, 21, 69.

- Bouet, O., Værkmester, M. L. 53.
 Brasen, Aase, f. Børlund 71, 117.
 Brorson, Juliane C., sen. Viceskoleinspektrice 98.
 Brunskov, Anna M. 103.
 Bruun, Præst 12, 51.
 — Ellen, M., f. Elmegaard Pedersen 71, 115.
 — Louise F. 89.
 Bræstrup, Politidirektør 11.
 Brøndsted, C. G., sen. Skoleinspektør 63, 87, 89, 130.
 Buchhave, H., Forfatter, Skoleinspektør 159.
 Bumbach, Ingeborg J. 70, 108.
 Bülow, F. R. C., sen. Præst 90.
 Byrval, Axel A. J. Andersen 112.
 Bøttiger, J. P., sen. Præst 83, 164.
 — Marie D. I., f. Aagaard 83.
- Cadovius, Ingeborg, sen. Skoleinspektør 109, 168.
 Carlberg, Skolebetjent 119.
 Christensen, Skolebetjent 120.
 — Chr., Portner 53.
 — Chr., Prokurist (Elev) 124, 136.
 — Sophie L. 97.
 Christiansen, Carl C. S. 106, 147, 150.
 — Rolf 37, 38, 107, 147, 167.
 Christophersen, Laura, Fru 56.
- Dahl, C. H. J., sen. Præst 92.
 Dahlstrøm, T. F. 71, 93.
 Danielsen, Elna, f. Larsen 111.
 Dansgaard, G., Bygningschef 43.
 Degenkolv, Skolebetjent 120.
 Diderichsen, O. E. A. 38, 39, 100.
 Ditlevsen, Ejnar A. 107.
 Dupont, Valborg, gift Hansen 113.
 Duurlo, H. P., sen. Forstander, Professor 89.
- Eckardt, Margrethe H. 106.
 Egesborg, Thora K., sen. Viceskoleinspektrice 110, 155.
 Eibye, I., Disponent (Elev) 142.
 Eichmüller, Anine V. 97.
- Ejlund, Agnes, gift Andersen, Lærerinde (Elev) 71, 117, 174.
 Eklund, Em., Leder af „K. K.“s Kolonier (Elev) 147.
 Elmegaard Pedersen, Ellen M., gift Bruun 71, 115.
 Elmer, H. G. 116.
 Eriksen, Cathrine M., f. Maarup 82 .
 — (Parner), Erik H. 110.
 — Peter C. A. C., sen. Præst 82.
 — Thyra P. C., gift Mortensen 108, 165.
 Eskesen, M., Skoleinspektør 204.
- Fasting Major 51.
 Fauring, Knud F. V., sen. Overlærer, Landsrettsagfører 113.
 Femmer, Gerda I., sen. Overlærer 108.
 Feveile, R. Secher, sen. Kaptajn, Inspektør 92.
 Fibiger, Fabrikør 51.
 Flindt, Chr. N. W. 109.
 Fossing, A. P. Skoledirektør 21, 33, 169.
 Fraenkel, Anna L. H. M. 100.
 Freuler, Max, Koncertsanger (Elev) 139.
 Friis, Hanne P. 97.
 Fritsche, Ingeborg, f. Kjeldsen (Elev). 141.
 Fuglsang, Marie 110.
 Fugmann, Ella J. M., Viceskoleinspektrice 56, 71, 81, 179, 194.
- Gad, P. C. Stenersen, Præst, sen. Biskop 13, 30.
 Gebaauer, Johan C. 58, 63, 65, 86, 134, 137.
 Gehl, Ernst, Skoleinspektør 41, 48, 50, 53, 71, 76, 129.
 Germundsen, E. N., Stabsofficiant (Elev) 135.
 Giebelhausen, Skolebetjent 120.
 Giessing, Carl S. 91.
 Givskov, C. C. F. 101.
 Gjellebøl, J. E., sen. Præst 84.
 Gjetting, H. C. 111, 144.

- Glode, Ejnar, Viceskoleinspektør 71, 80.
- Glud, Søren Chr., Overlærer 63, 69, 87, 89.
- Guldbrandsen, Axel, Kordirigent (Elev) 158.
- Güthler, Possementmager 37.
- Hagemann, P. Chr., Arkitekt 10, 19, 25, 190.
- Hagen, Caroline F., Viceskoleinspektrice 69, 80, 131.
- Hagmann, Dagmar, Fru, f. von Achen (Elev) 156.
- Hald, Helga C. M., f. Jensen 114.
— Theodor Jensen, sen. Overlærer 111, 159.
- Hall, Kultusminister 69.
- Hansen, Ane M. 105.
— Arthur, Ejendomsinspektør 159.
— Axel Vilh., Oberstløjtnant 151.
— Christen 61, 91.
— Edith Lilly, f. Heilbuth 114.
— Else 71, 116.
— Emma, f. Sørensen (Elev) 141.
— Fr. Leth, sen. Skoleinspektør 98.
— Frederik V. 101.
— H. N., Borgmester 22.
— Hans Chr. 86.
— Hans Jørgen, Overlærer 53, 59, 71, 111, 155.
— Niels A. 94.
— Richard, Forstander (Elev) 159.
— Valborg, f. Dupont 113.
- Hauch, Frk., Sundhedsplejerske 192.
- Heckscher, Freuda 105.
— Johanne 103.
- Heilbuth, Edith L., gift Hansen 114, 154.
- Hellemann, C. C. H., Skuespiller (Elev) 158.
- Helsing, Anna T. J. C., f. Lander 70, 103.
- Helsted, Frederik F. 85, 88, 177.
- Herlev, P. V., Viceskoleinspektør 34, 79, 172.
- Hertz, Bethen, Frue, Sundhedsplejer-ske 193.
- Hildingsen, Axel, Cellist (Elev) 141.
- Hippe, Martha M. 116.
- Hoffmann, Anna G. H. Ulstrup, sen. Viceskoleinspektrice 70, 71, 104, 142.
— Anton, Skoleinspektør 22, 38, 69, 70, 74, 146.
— Chr. C. Löwenhaupt 105.
- Holm, Christiane C., gift Stockfleth 96.
- Holmsted, Emma A., gift Hørup, sen. Overlærerinde 69, 95.
— Marie A. 70, 98.
- Holst, Ingeborg M., sen. Viceskoleinspektrice 111, 169.
- Holtze, Godskontrollør 53.
- Hubert, Betty A., Viceskoleinspektrice 81.
- Hvalsø, Skolelæge 192.
- Hvelplund, Thora, gift Bliddal 116.
- Høeg, Catarus P. Chr., sen. Præst 62, 86.
- Hørup, Emma A., f. Holmsted, sen. Overlærerinde 69, 75.
- Høyer, Chr. J. 90.
- Høyrup, Frue, Skoletandlæge 194.
— Gertrud, f. Egede Schack 107.
- Janniche, Aage V. 105.
— Betty E. M., f. Ratzenburg 105.
— Heinrich E. 38, 94, 177.
- Jensen, Carl L. E., Overingeniør (Elev) 142, 185.
— Chr., Arbejder 56.
— Elly, Fru (Elev) 160.
— Henning Færch, Kredsfører 150.
— Gerda Povl, Fru (Elev) 151.
— Gudrun, sen. Viceskoleinspektrice 115.
— H. C., Skolebetjent 43, 121.
— Hans R. Lorentzen, sen. Præst 94.
— Helga C. M., gift Hald 114.
— Hermann, Viceskoleinspektør 79.
— Jens, Maler, sen. Overpræsident 52.
— Jens Gabriel 58, 101.
— Jens J. 70, 104.

- Jens P., Viceskoleinspektør 77.
 — Johanne D. A., Viceskoleinspektørice 95.
 — Mikaeline, f. Hansen 82.
 — Søren, E., sen. Viceskoleinspektør 70, 107.
 — Thorkild, Skoledirektør 17, 21.
 Jessen, Axel Th., Cigarhandler (Elev) 134.
 Johansen, Kenneth H., Lærer (Elev) 71, 116, 199, 203, 205.
 Johnsen, Albert 109.
 — S. N., sen. Skoleinspektør 102.
 Jørgensen, Andrea C., gift Møller 103.
 — Emil H. S. 99.
 — Georgine A. 100.
 — Gunnar 71, 117.
 — Gunnar, Forfatter, Skolebestyrer 159.
 — Gustav, Skoleoverlæge 195.
 — Henriette, Sundhedsplejerske 193.
 — Mathilde 70, 99.
- Kaper, E., Skoleborgmester 33.
 Kehler, Kristen, Skoleinspektør 33, 45, 59, 75, 152.
 Keyper, Franz J. A., kgl. Kapelmusikus 12, 85.
 Kinzi, Johan F. E. 92, 138, 139.
 Kirketerp, Grosserer 51.
 Kirstein, Skolelæge 192.
 Kjeldsen, Ingeborg, gift Fritsche (Elev) 141.
 Kjerrumgaard, Præst 11, 12.
 Kjær, Kr. Jessen, sen. Seminariebestyrer 97.
 Knipschildt, Annestine C. D. 96.
 Kobbarnagel Esther M. 71, 116.
 Kofoed, Carl P. A., sen. Præst 65, 82.
 Kohsel, Johanne N. F. 107.
 Kolbe, H., Værkmester (Elev) 140.
 Kongsted, Th. 89.
 Krag, Johs., Ekspeditionssekretær (Elev) 149, 150.
 Krarup, Ellen 105.
 Kristiansen, I. A., sen. Viceskoleinspektør 112.
- Krogsgaard, Anna D. J. 85.
 Købke, Skolebetjent 120.
 Køhlert, Thora V. 89.
 Lancaster, John, Lærer 162.
 Lander, Anna T. J. C., gift Helsing 70, 103.
 Lange, Overpræsident 11.
 — Alfred B. 111, 155.
 — Johan N., sen. Præst 84.
 Larsen, Elna, gift Danielsen 111.
 — Alma, Rengøringsassistent 120.
 — Hans Chr., sen. Viceskoleinspektør 101.
 — Henry, Snedkermester (Elev) 139.
 — Niels, Skovshoved 70, 102.
 Lassen, (Mailand) Carl A. H., sen. Læge 38, 70, 107.
 Lauritzsen, Fritz F. F. 70, 103.
 Laursen, Kirstine N. 70, 104.
 Lavridsen, Niels Andersen, sen. Overlærer 95.
 Leisner, Trykker 160.
 Leth, Anna P. 96.
 Leth Hansen, Fr., sen. Skoleinspektør 98.
 Levy, Gerson, Grosserer 59.
 Lichtenberg, Wilh. S., sen. Provst 106.
 Lorenzen, Læge 27.
 Lund, Franz P. N. 93.
 — Johanne H. M. 99.
 Lumbye, Carl C., Orkesterdirigent 96, 139, 140, 142, 144.
 Lunddahl, A. P., Skoleinspektør 10, 12, 24, 51, 63, 66, 73.
 Lyhne-Thomsen, Sigrid, f. Algreen Ussing 110.
 Lykkehus, Karen, Skuespillerinde (Elev) 154.
 Løber, Rasmus, Skolebetjent 121
- Maase, von der, Frk., Sundhedsplejerske 193.
 Madsen, Aage 113.
 — Anne M., gift Mondrup 115.
 — Johs. 116.
 — Oluf, Overlærer, Løjtnant (Elev) 39.

- Mailand (Lassen), Carl A. H., sen.
Læge 38, 70, 107.
- Malmquist, Caroline M. 99, 140.
- Mandel, Leonhard, Skolebetjent 11,
119.
- Matzen, M., Skoleinspektør 21.
- Mauritzen, Ludv., Forfatter (Elev)
141, 159.
- Meier, Frederik J., sen. Dr. phil. 95.
- Meyern von, Frue, Sundhedsplejerske
192.
- Merrild, Karl, Solodanser (Elev) 146.
- Mikkelsen, Edv. 114.
— Erik, Arbejder 56.
— H., Drejermester 160.
- Mogensen, Chr., sen. Præst 103.
- Mondrup, Anne M., f. Madsen 115.
— Harry M. 71, 115, 184, 186, 197.
- Mortensen, Arne, sen. Præst 105.
— Carl F. P. 104, 142, 143.
— Thyra P. C., f. Eriksen 108, 165.
- Mule, Johs., sen. Viceskoleinspektør
91.
- Mundt, Borgmester 19.
- Mylius, Carl Chr. E., sen. Gymnastik-
inspektør 85.
- Müller, Sofie F. 106.
- Mynster, Biskop 11.
- Møller, Hofpianofabrikant 52.
— Andrea C., f. Jørgensen 103.
— Carl F., Overlærer 25, 69, 85, 88.
— Harriet, gift Pedersen 112.
— Rasmus J. 93.
- Nachtegall, Franz 187.
- Nathan, Dr. med., Skolelæge 191.
- Nebelong, Stadsbygmester 25.
- Neergaard, Anton, sen. Sceneinstruk-
tør 101.
- Nielsen, Franskbager 130.
— Andrea C. C., Fru, Formand for
Forældrerådet 54, 56.
— Carl J. A., sen. Skoleinspektør 70,
97.
— Elise J. 110.
— Hans, Skolebetjent 120.
— Hans J. 97.
- Henry 71, 117.
— Jens, sen. Præst 84.
— (Nordbo) John J. 107.
— Kaj, Skoleinspektør 168.
— Laurids B. Chr. 98.
— Laurids V., sen. Præst 101.
— Marie C. 105.
— Niels Chr. 103.
— Oline M., Viceskoleinspektrice 81.
— Sven, Sognepræst 45, 53.
— Viggo, Overlærer (Elev) 158.
- Nissen, Marie 97.
— Nikleander, sen. Skoleinspektør 96.
- Nordbo, (Nielsen) John J. 107.
- Nygaard, Ingeborg 112.
- Nørregaard, Holger, Overlærer 56, 59,
71, 114, 198, 203.
- Olesen, Ludvig F. 69, 88, 90.
— Ellen, Fru, Sundhedsplejerske 193.
- Olsen, Carl, Repræsentant (Elev) 144.
— Fanny V. L. 70, 98.
— Jensigne J. 70, 101.
— Jonas C., sen. Præst 84.
— Sofie M. 104.
- Omøe, Ingeborg Petersen, Skolekøk-
kenlærerinde 175.
- Ortmann, G., Fru, Læge 192.
- Palmqvist, Helene, f. Hansen 115.
- Paludan, Dr. phil. 52.
- Paludan-Müller, Bernhard. L., sen.
Slotspræst 97.
- Parner (Eriksen), Erik H. 110.
- Pedersen, Hans Ejler, sen. Skolein-
spektør 112, 188.
— Harriet, f. Møller 112.
— Holger 115.
- Peitersen, Steen, sen. Viceskoleinspek-
tør 59, 114.
- Petersen, Skolebetjent 120.
— B., Hattemagermester, Borger-
repræsentant 10, 19, 51, 66.
— Carl Chr., sen. Kursusbestyrer 38,
70, 100, 140, 147.
— Caroline 98.
— Clemens C. M., Kritiker 92.

- Harald L. sen. Præst 95.
 — Holger Gomme N. J., sen. Overlærer 89.
 — Ingeborg Omøe, Skolekøkkenlærerinde 175.
 — Joh. C. L., Skoleinspektør 25, 29, 73.
 — Vald., Bogholder (Elev) 159.
 Piper, Hofbager 19.
 Poulsen, Vilh., Prokurist (Elev) 132.
 Povl Jensen, Gerda, Fru (Elev) 151
 Prosch, Johanne H., Viceskoleinspektør 70, 80, 141.
- Radoor, Jens P. M. Th. 99.
 Rasmussen, Hans Chr. V. 107.
 — J. A., Regnskabschef (Elev) 146.
 Ratzenburg, Betty E. M., gift Janniche 105.
 Rehm, Ketty E. V. 113.
 Ricard, Olfert, Præst 33.
 Röhde, Jens A. F. 83.
 — Theodor, sen. Skoleinspektør, derefter Præst 62, 85, 89.
 Rohweder, Henriette, gift Ernst 157, 181.
 Rolsted, H. K. V., Viceskoleledirektør 38.
 Rost, Bertha L. 96.
 Rudbeck, Anders P. Jensen, sen. Skoleinspektør 95.
 — Thomas C. Jensen, sen. Kateket. 93.
 Røgind, Carl F. L., Tegner 110.
- Saaby, Harald G., sen. Præst 96.
 Samson, Emma 99.
 — Rachel 100.
 Sandbeck, Anna M. A., gift Beck 94.
 Schack, Gertrud Egede, gift Høyrup 107.
 Scheidtel, Johanne Vendel, gift Beeken 82.
 Schiellerup, Ida O. T. A. H., gift Andersen 100.
 Schiøtt, Søren, sen. Præst 97.
- Schjøth, Jens 91.
 Schjøttz, Ingeborg E. M. 109, 153, 155.
 Schjøtz, Georgia A. Amnitzbøll 27, 109, 169, 171, 173.
 Schleppegrell, Julie V. A. 103.
 Schlätzer, Einar G., sen. Overlærer 111.
 Schorn, Charles T. 94.
 Schouboe, Viceskoleinspektør 164.
 Schousboe, Præst 26.
 Schwartz-Nielsen, Johan C., sen. Præst 111.
 Schytte, Henrik V., sen. Musikkritiker 90.
 Schønning, Portner 53.
 Selmer, Agent 51.
 Senderovitz, Charles, Koncertmester (Elev) 155.
 Sieverts, Carl, Præst (Elev) 151.
 Sigsgaard, Thomas, sen. Skolepsykolog 115.
 Sinding, Ragnhild, f. Bon 109.
 Skarvig, Nikolaj P. K. Nielsen, sen. Skoleinspektør 78.
 Smith, Anna C. K. 105.
 — Ida C., sen. Viceskoleinspektrice 97.
 — Laura H., sen. Viceskoleinspektrice 95.
 — Nikoline C. 99.
 Smollerup, J. Christensen 92.
 Solter, Catharina U. C. 100.
 Stauning, Th., Borgerrepræsentant, sen. Statsminister 23.
 Steenstrup, Carl, Malermester, Digter (Elev) 158.
 Stenersen Gad, P. C., Præst, sen. Biskop 13, 14.
 Stinck, Ovine F. D., sen. Overlærerinde 90.
 Stjernholm, Justitsraad 51.
 Stockfleth, Christiane C., f. Holm 96.
 — Theodor F. 94.
 Stricker-Petersen, Johan 71, 117.
 Svendsen, Em., Byggeridirektør (Elev) 135.
 — P., sen. Godsforvalter 93.

- Peter V. F., Viceskoleinspektør 70, 78, 142.
 Søeborg, Hans Egede 91.
 Sørensen, Anna M. M. 104, 141.
 — Axeline J. M. 99.
 — C. F., Borgerrepræsentant 52.
 — Chr., Præst 52.
 — Ellen, Sløjdlærerinde 178.
 — Emma, Fru, gift Hansen (Elev) 141.
 — Hans Sophus, sen. Biskop 101.
 — Thomas C. Fr., sen. Overlærer 111.
- Tengqvist, Fr., Direktør (Elev) 147.
 Thomassen, Roe Thomas 86.
 Thomsen, Charlotte F., gift Zangen-
 berg 99.
 — Harald S., Form. f. „K. K.“ 102.
 Thorborg, Søren F., sen. Overlærer 113.
 Thorsen, Mathias 103, 138, 139.
 Thorup, Ole, sen. Inspektør 21, 82,
 164.
 Thuren, C. L., Arkitekt, Professor
 (Elev) 158.
 Top, Jens V. 94.
 Tryde, Boghandler 52.
 — Stiftsprovst 63.
 Tryggedsson, Johanne, Medarbej. v.
 Børneforsorgen 53, 54, 55.
- Uhrskov, Asbjørn A., Overlærer 71,
 113, 187.
- Johanne, f. Lund 53, 71, 113, 173.
 Ulrich, Kredslæge 191.
 Ulrichsen, Cato P., Overlærer, Kap-
 tajn 71, 113, 151.
- Waldorff, Lavrids C. S. 109.
 Wandall, Olivia M. K. 100, 139.
 Weilbye, Henriette E. 104.
 Weisberg, Fru (Elev) 160.
 Vemmer, Hans, Viceskoleinspektør
 178.
 Wendelboe, Gunnar 116.
 Verdich, Th., Kunstsmedemester
 (Elev) 140.
 Westermann, Julie A. H. L. 70, 99.
 Wiberg, Johs. E., sen. Præst 93.
 Wieck, Elise M. 102.
 Wigh, Johan, Viceskoleinspektør 25,
 69, 77.
 Wilhelm, Johan A., sen. Undergraver
 83, 88, . .
 Winther, Amalie A. 108.
 Wolf, Halvor E., sen. Præst 84, 88.
 Worre, Henning 71, 117.
- Zangenberg, Charlotte F. J. Thomsen
 99.
- Øllgaard, Kateket 51.
 — Vilhelm, sen. Præst 85.
 Østrup, Chr., Skoleinspektør 203.
 — Niels P. 88.

KILDER OG HENVISNINGER

- Anordning angaaende Borger- og Almueskolevæsenet i København den 20. Marts 1844.
- Beretning om Borger- og Almueskolevæsenet i København 1847—1947. »Berlingske Tidende«. Sept. 1847.
- Blaagaard Stat. 1934.
- Villads Christensen: København 1840—57.
- C. C. S. Christensen og C. F. P. Mortensen: Østre Betalingsskole 1847—1915 (Biografier).
- „Corsaren“ 1847 Nr, 336, 365, 367, 373 og 381.
- Dansk biografisk Haandleksikon (1926).
- Dansk biografisk Leksikon (1933).
- Dansk Skole-Stat (1933).
- Den danske Folkeskole (1814—1914) Danmarks Lærerforening.
- Fortegnelse over fredede Bygninger i København (1944).
- A. P. Fossing: Den københavnske Folkeskoles Historie (1933).
- Ella Fugmann: Dagbog under Besættelsen 1940—45 (i Manuskript).
- Jonstrup Stat 1884 m. Tillæg 1891.
- Kort over København (1842) (W. Østermann) Stadsarkivet.
- (1840'erne) (Løjtnant Branth) Stadsarkivet.
- Kraks blaa Bog.
- Kraks Tidstavler (1930).
- Hans Kyrre: Det pædagogiske Selskab gennem hundrede Aar (1920).
- Hans Kyrre og H. P. Langkilde: Byens Skole. Københavns kommunale Skoles Historie (1926).
- Københavns Kommunalkalender (1946).
- »Københavns Kommuneskole«.
- Kjøbenhavns Vejviser 1847.
- Joakim Larsen: Bidrag til Københavns offentlige Skolevæsens Historie (1881).
- A. P. Lunddahls Livserindringer (i Manuskript).
- Meteorologisk Instituts Arkiv.
- Minderige Huse. Krak 1922.
- Vald. Olsen: Københavns Skolevæsen (1940).
- Samling af Bestemmelser vedr. Borger- og Almueskolevæsenet i København (1891).
- (1913).
- Undervisningsplan for Københavns kommunale Skoler (1945).
- M. Vogelius: Københavns Kommuneskole 1814—1914.
- Weillbach, Ph.: Nyt dansk Kunstnerleksikon (1896—97).
- Wiberg og Elvius: Præstehistorie (1917).

